

СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 50 Год. LXVI Вторник, 13 април 2010

Цена на овој број е 250 денари

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

СОДРЖИНА

	Стр.		Стр.
918. Закон за виното.....	2	925. Закон за инспекциски надзор.....	79
919. Закон за изменување и дополнување на Законот за здравственото осигурување.....	26	926. Автентично толкување на членот 8 став (1) точка 9 од Законот за превоз во патниот сообраќај („Службен весник на Република Македонија“ број 68/2004, 127/2006 и 114/2009).....	95
920. Закон за изменување и дополнување на Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување.....	32	927. Одлука за престанување на Јавната здравствена установа Здравствена станица на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје.....	96
921. Закон за изменување и дополнување на Законот за вработувањето и осигурување во случај на невработеност.....	51	928. Програма за изменување на Годишната програма за изградба и одржување на станбениот простор во сопственост на Република Македонија за 2010 година.....	96
922. Закон за спречување и заштита од дискриминација.....	54	Огласен дел	1-32
923. Закон за изменување на Законот за работните односи.....	66		
924. Закон за изменување и дополнување на Законот за извршување.....	66		

**СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
918.**

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

**У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ
ЗА ВИНОТО**

Се прогласува Законот за виното, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 8 април 2010 година.

Бр. 07-1576/1
8 април 2010 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Горге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

**ЗАКОН
ЗА ВИНОТО****1. ОПШТИ ОДРЕДБИ****Предмет на уредување****Член 1**

Со овој закон се уредуваат планирањето и управувањето со производствениот потенцијал за производство на винско грозје, производството на вино, пазарот и прометот со вино, класификацијата на вината, производството, означувањето и заштитата на вината со географски назив и описот, означувањето и заштитата на виното.

Цели**Член 2**

Целите на овој закон се заштита на интересите на производителите на винско грозје и вино и потрошувачите на вино, подобрување на квалитетот на виното и другите производи од винско грозје и добро функционирање на внатрешниот и надворешниот пазар на винско грозје и вино.

Дефиниции**Член 3**

Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

1. **Свежо грозје** е плод на винова лоза што се користи за производство на вино, зрело или делумно дехидрирано, коешто може да се гмечи или пресува со вообичаената техника и е подложно на спонтанa алкохолна ферментација;

2. **Производи од винско грозје** се шира, шира во ферментација, шира во ферментација добиена од суво грозје, шира од свежо грозје во ферментација прекината со додавање на алкохол, концентрирана шира, пречистена концентрирана шира, сок од грозје, концентриран сок од грозје, комиње и пике;

3. **Вино** е производ добиен исклучиво со целосна или делумна алкохолна ферментација на свежо грозје, гмечено или негмечено или на шира;

4. **Производи од вино** се младо вино сè уште во ферментација, вино погодно за добивање на трпезно вино, трпезно вино, регионално вино, вино со контролирано потекло, вино со контролирано и гарантирано потекло, ликерско вино, пенливо вино, газирано пенливо вино, полупенливо вино, газирано полупенливо вино, вински оцет, вински талог, вино зајакнато за дестилација, вински дестилат и вино од презреано грозје;

5. **Шира** е течен производ добиен природно или со физички процеси од свежо грозје. Дозволената вистинска јачина на алкохол по волумен на ширата не е повеќе од 1% вол.;

6. **Шира во ферментација** е производ добиен од ферментација на ширата и со вистинска јачина на алкохол по волумен повеќе од 1% вол., но помалку од три петтини од нејзината вкупна јачина на алкохол по волумен;

7. **Шира во ферментација добиена од суво грозје** е производ добиен од делумна ферментација на шира добиена од суво грозје, чијашто вкупна содржина на шеќер пред ферментација е најмалку 272 грама по литар и природната и вистинската јачина на алкохол по волумен не смее да биде помалку од 8% вол.;

8. **Шира од свежо грозје со ферментација прекината со додавање на алкохол** е производ кој:

- има вистинска јачина на алкохол по волумен не помала од 12% вол., но помала од 15 % вол. и

- е добиен со додавање на производ добиен со дестилација на вино на неферментирана шира со природна јачина на алкохол по волумен не помалку од 8,5% вол. и е добиен исклучиво од сорти на грозје класифицирани како винско грозје според членот 28 на овој закон;

9. Концентрирана шира е некарамелизирана шира која:

- е добиена со делумна дехидрација на шира извршена со метод одобрен во согласност со овој закон, освен со директна топлина, така што рефрактометарот употребен со метод одобрен во согласност со овој закон, на температура од 20°C, не покажал помалку од 50,9 %;

- потекнува исклучиво од сорти на грозје кои се класифицирани како винско грозје според членот 27 на овој закон и

- е добиена од шира со природна јачина на алкохол од најмалку 9,0% вол.

Дозволената вистинска јачина на алкохол по волумен на концентрирана шира не е повеќе од 1 % вол.;

10. **Пречистена концентрирана шира** е течен некарамелизиран производ кој е добиен со делумна дехидрација на шира извршена со метод одобрен во согласност со овој закон, освен со директна топлина, така што рефрактометарот употребен со метод одобрен во согласност со овој закон, на температура од 20°C, не покажал помалку од 61,7% и поминал одобрена обработка за откиселување и елиминација на состојките освен шеќерот и ги има следниве својства:

- не повеќе од 5 pH на 25° Brix,

- оптичка густина на 425 nm за дебелина од 1 cm не повеќе од 0,100 во шира разредена на 25° Brix,

- содржина на сахароза неоткриена со одреден метод на анализа,

- индекс на Folin-Cicolteau не повеќе од 6,00 на 25° Brix,

- титративна киселост не повеќе од 15 милиеквиваленти по килограм на вкупните шеќери,

- содржина на сулфур диоксид не повеќе од 25 милиграми по килограм на вкупните шеќери,

- содржина на вкупни катјони не повеќе од 8 милиеквиваленти по килограм на вкупните шеќери,

- спроводливост на 25° Brix и 20°C не поголема од 120 micro-Siemens/cm,
- содржина на хидроксиметилфурфулор не повеќе од 25 милиграми по килограм на вкупните шеќери,
- присуство на мезоинозитол,
- потекнува исклучиво од сорти на грозје кои се класифицирани како винско грозје според членот 28 на овој закон,

- е добиен од шира со природна јачина на алкохол од најмалку 9,0% вол. и

- дозволена вистинска јачина на алкохол по волумен на пречистена концентрирана шира е не повеќе од 1% вол.;

11. **Сок од грозје** е неферментиран течен производ што може да ферментира добиен со соодветна обработка што го прави погоден за конзумирање и може да се добие:

- а) од свежо грозје или шира или

- б) со додавање вода на:

- концентрирана шира или

- концентриран сок од грозје.

Дозволена вистинска јачина на алкохол по волумен на сокот од грозје не е повеќе од 1% вол.;

12. **Концентриран сок од грозје** е некармелизиран сок од грозје добиен со делумна дехидратација на сок од грозје извршена со одобрен метод во согласност со овој закон, освен со директна топлина, така што рефрактометарот употребен со метод одобрен во согласност со овој закон на температура од 20°C не покажал помалку од 50,9%.

Дозволената вистинска јачина на алкохол по волумен на концентриран сок од грозје не е повеќе од 1% вол.;

13. **Младо вино во ферментација** е вино во кое алкохолната ферментација сè уште не е завршена и кое сè уште не е одвоено од талогот;

14. **Вино погодно за добивање на трпезно вино** е вино кое:

- потекнува исклучиво од сорти на грозје коишто се класифицирани како винско грозје според членот 28 на овој закон,

- е произведено во Република Македонија и

- има вистинска јачина на алкохол не помала од 9,0% вол.;

15. **Ликерско вино** е вино кое:

- има вистинска јачина на алкохол по волумен не помала од 15% вол. и не поголема од 22% вол. и вкупна јачина на алкохол по волумен не помала од 17,5% вол. и

- е добиено од шира во ферментација, или вино, или комбинација на овие производи, коишто мора да потекнуваат од сорти на грозје класифицирани како погодни за производство на ликерски вина според членот 28 на овој закон и имаат првична природна јачина на алкохол по волумен не помала од 12% вол. и со додавање:

- а) индивидуално или во комбинација на неутрален алкохол од винова лоза, вклучувајќи алкохол произведен со дестилација на вино од суво грозје со вистинска јачина на алкохол по волумен не помала од 96% вол. и на дестилат од вино или вино од суво грозје со вистинска јачина на алкохол по волумен не помала од 52% вол. и не поголема од 86% вол. и

- б) на еден или повеќе од следниве производи, според потреба:

- концентрирана шира и

- комбинација на еден од производите наведени под

- а) од оваа точка со шира или шира во ферментација;

16. **Пенливо вино** е вино кое е добиено со прва или втора алкохолна ферментација на:

- производи погодни за добивање на трпезно вино, грозје, шира или вино,

- трпезно вино, вино со контролирано потекло вино со контролирано потекло или вино со контролирано и гарантирано потекло од свежо грозје и

- при отворање на садот, испушта јаглерод диоксид добиен исклучиво со ферментација и има вишок притисок поради растворениот јаглерод двооксид, не помалку од 3 бара на температура од 20°C во затворени садови;

17. **Газирано пенливо вино** е вино кое:

- е добиено од трпезно вино,

- при отворање на садот, испушта јаглерод диоксид добиен целосно или делумно со додавање на тој гас и

- има вишок притисок, поради растворениот јаглерод диоксид, не помалку од 3 бара на температура од 20°C во затворени садови;

18. **Полупенливо вино** е производ:

- добиен од трпезно вино, вино со контролирано потекло вино со контролирано потекло или вино со контролирано и гарантирано потекло или вино со контролирано и гарантирано потекло,

- има вишок притисок, поради ендегениот јаглерод двооксид во раствор, не помалку од 1 бар и не повеќе од 2,5 бара на температура од 20°C во затворени садови и

- ставен во садови со зафатнина до 60 литри;

19. **Газирано полупенливо вино** е производ:

- добиен од трпезно вино, вино со контролирано потекло вино со контролирано потекло или вино со контролирано и гарантирано потекло или од производи погодни за добивање на трпезно вино со контролирано потекло или вино со контролирано и гарантирано потекло,

- има вишок притисок не помалку од 1 бар и не повеќе од 2,5 бара на температура од 20°C во затворени садови поради јаглероден диоксид во раствор кој е целосно или делумно додаден и

- ставен во садови со зафатнина до 60 литри;

20. **Вински оцет** е производ:

- добиен исклучиво со оцетна ферментација на вино и

- има вкупна киселост не помала од 60 грама по литар изразена како оцетна киселина;

21. **Вински талог** се:

- остатоците што се собираат во садовите со вино по ферментација и во текот на складирање или по обработка и остатоците добиени со филтрирање или центрифугирање на овој производ,

- остатоци што се собираат во садовите со шира во тек на складирање или по обработка и

- остатоци добиени со филтрирање или центрифугирање на ширата;

22. **Комиње** се остатоци од пресување на свежо грозје, ферментирано или неферментирано;

23. **Пике** е алкохолно превриено производ добиен:

- со измивање на непревриено комиње со вода и

- со измивање на превриено комиње со вода;

24. **Вино зајакнато за дестилација** е производ што:

- има вистинска јачина на алкохол по волумен не помала од 18% вол. и не поголема од 24% вол.,

- е добиен исклучиво со додавање на вински дестилат со максимум вистинска јачина на алкохол од 86% вол. и

- има максимална испарлива киселост од 1,5 грама по литар, изразена како оцетна киселина;

25. **Вински дестилат** е производ добиен со дестилација на вино и производи од вино со минимална јачина на алкохол од 55% вол.;

26. Вино од презреано грозје е вино кое:

- е произведено во Република Македонија, без збогатување, од грозје набрано во Република Македонија од сорти на грозје класифицирани како винско грозје според членот 28 на овој закон,

- има природна јачина на алкохол поголема од 15% вол. и

- има вкупна јачина на алкохол не помала од 16% вол. и вистинска јачина на алкохол не помала од 12% вол.;

27. Географски ознаки се назив и/или обележје на земјата, регионот или местото со кои се означува дека производот потекнува од тоа подрачје;

28. Јачини на алкохол се:

- вистинска јачина на алкохол по волумен означува број на делови на чист алкохол содржани на температура од 20°C во 100 делови од производот на таа температура,

- потенцијална јачина на алкохол по волумен означува број на делови на чист алкохол на температура од 20°C коишто можат да се произведат со целосна ферментација на шеќерите содржани во 100 делови од производот на таа температура,

- вкупна јачина на алкохол по волумен означува збир на вистинските и потенцијалните јачини на алкохол,

- природна јачина на алкохол по волумен означува вкупна јачина на алкохол по волумен на производот пред какво било збогатување,

- вистинска јачина на алкохол по маса означува број на килограми на чист алкохол содржан во 100 килограми од производот,

- потенцијална јачина на алкохол по маса означува број на килограми на чист алкохол коишто можат да се произведат со целосна ферментација на шеќери содржани во 100 килограми од производот и

- вкупна јачина на алкохол по маса означува збир на вистинската и потенцијалната јачина на алкохол и

29. Винска година е производна година за производите на кои се однесува овој закон и која започнува на 1 август тековната година и завршува на 31 јули следната година.

Супсидијарна примена на Законот**Член 4**

Освен, доколку со овој закон поинаку не е уредено, на постапките утврдени со овој закон соодветно се применува Законот за општата управна постапка.

II. ПЛАНИРАЊЕ И УПРАВУВАЊЕ СО ПРОИЗВОДСТВЕНИОТ ПОТЕНЦИЈАЛ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА ВИНСКО ГРОЗЈЕ**Национална стратегија за развој на лозарството и винарството****Член 5**

(1) Владата на Република Македонија, на предлог на министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство (во натамошниот текст: министерот), донесува Национална стратегија за развој на лозарството и винарството.

(2) Националната стратегија за развој на лозарството и винарството содржи:

- долгорочни цели за развој на лозарството и винарството,

- приоритети за развој на лозарството и винарството,

- вкупна површина, локации и сорти за кои се доделуваат одобренја за садење,

- насоки за планирање на маркетингот на македонското вино,

- поттикнувачки мерки за развој на лозарството и винарството,

- план за исполнување на обврските од меѓународните повелби, спогодби, договори, конвенции и други документи во областа на лозарството и винарството кои ги ратификувала и кон кои пристапила Република Македонија и

- други елементи од значење за лозарството и винарството на Република Македонија.

(3) Националната стратегија за развој на лозарството и винарството се донесува за период од најмалку пет години.

(4) Средствата за изготвување на националната стратегија за развој на лозарството и винарството се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија и други извори.

Одобрение за садење**Член 6**

(1) За унапредување на квалитетот на виното и другите производи од винско грозје, во зависност од целите и приоритетите утврдени во националната стратегија за лозарството и винарството, подигнувањето на нови од одделни сорти насади, може да биде условено со одобрение од министерот.

(2) Прекалемувањето на сорти на винско грозје врз сорти што не се винско грозје се смета за подигнување на нови лозови насади.

(3) Министерот ги припишува поблиските услови од ставот (1) на овој член.

Приоритети за одобрение за садење**Член 7**

(1) Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство (во натамошниот текст: Министерството) ги издава одобренјата од членот 6 на овој закон во согласност со целите и приоритетите утврдени во националната стратегија за лозарство и винарство.

(2) Одобренјата за ново садење се издава за следниве приоритети:

- садење на претходно ископачени лозови насади,

- садење на почва на која претходно немало насадено винова лоза или прекалемување на сорти винско грозје врз сорти кои не се класифицирани како винско грозје, наменети за производство на вино,

- млади лозари до 40 години во процес на започнување на таа активност,

- добивање на лозов посадочен материјал,

- лозаро-винарски експерименти спроведени од научна институција или во соработка со научна институција и

- производство на грозје и вино исклучиво за сопствените потреби на производителот кое не го става во промет.

Постапка за добивање на одобрение за садење**Член 8**

(1) За добивање одобрение за садење барателите поднесуваат барање до Министерството најдоцна до 31 декември во тековната година.

(2) Кон барањето барателите поднесуваат доказ за сопственост или договор за користење на земјиштето на кое треба да се изврши садењето, односно прекалемувањето на новиот лозов насад.

(3) Министерот ги пропишува формата и содржината на образецот и начинот на поднесување на барањето за добивање на одобрение за садење.

Член 9

(1) Министерот одлучува на барателот да му додели одобрение за садење или да го отфрли барањето и за тоа го известува барателот најдоцна до 31 март од наредната година.

(2) Во случај на одбивање на барањето, барателот може да поднесе ново изменето барање во согласност со критериумите за нови садења на лозови насади во рок од 15 дена по приемот на решението за одбивање на барањето.

(3) Министерот одлучува за изменетото барање за садење и за тоа го известува барателот најдоцна до 1 мај од наредната година.

(4) Министерот ја пропишува формата и содржината на одобрението за садење од членот 6 на овој закон.

(5) Незадоволните баратели можат да поднесат жалба за издаденото одобрение за садење до Комисијата за решавање во управна постапка во втор степен од областа на земјоделството, шумарството и водостопанството при Владата на Република Македонија во рок од 15 дена по приемот на решението за одбивање на барањето.

(6) Решението на Комисијата од ставот (5) на овој член е конечно.

Член 10

(1) Одобрението за садење барателот мора да го искористи во согласност со условите за кои било издадено.

(2) Одобрението за садење важи во текот на три вински години од датумот на неговото издавање.

(3) Лозовите насади насадени или прекалемени без одобрение или во спротивност со издаденото одобрение за садење од членот 6 на овој закон ќе бидат ископачени. Трошоците за ископачувањето се на товар на производителот.

Национален регистар на лозови насади

Член 11

(1) Заради евиденција на лозовите насади и идентификација на производителите Министерството води Национален регистар на лозови насади.

(2) Националниот регистар на лозови насади содржи:

- податоци за лозарските имоти, парцелите под лозов насад и сортите на грозје,
- податоци за производителите на грозје за секоја парцела со лозов насад и
- катастарски мапи со размер од 1:10.000 за опис на површините под лозови насади.

(3) Министерството ја врши евиденцијата на лозови насади преку:

- поднесените пријави за упис во Националниот регистар на лозови насади и
- извршените контроли на терен со примена на техники на далечинска детекција (сателитски снимки, орто-фотографии и географскиот информациски систем (ГИС)).

(4) Министерот донесува поблиски прописи за формата, содржината и начинот на одржувањето и функционирањето на Националниот регистар на лозови насади и за начинот на пресметување на површините насадени со лозови насади.

Пријавување на површините под лозови насади

Член 12

(1) Производителите на грозје ги пријавуваат површините на кои одгледуваат лозови насади во подрачните единици на Министерството.

(2) Новите насади се пријавуваат во рок од еден месец од нивното подигање.

(3) Производителот на грозје поднесува пријава за упис во Националниот регистар на лозови насади до подрачната единица на Министерството.

(4) Производителот на грозје во прилог на пријавата за упис во Националниот регистар за лозови насади доставува и:

- имотен лист и копија од катастарскиот план за секоја парцела, во случај кога производителот е сопственик на парцелата или
- договор за закуп и имотен лист и копија од катастарскиот план за секоја парцела, во случај кога производителот е корисник на парцелата, односно кога е различен од сопственикот на парцелата.

(5) Имотниот лист и копијата од катастарскиот план не можат да бидат постари од шест месеци.

(6) Министерот ја пропишува формата, содржината и начинот на поднесување на пријавите за упис во Националниот регистар на лозови насади.

Пријавување на промените

Член 13

(1) Заради ажурирање на евиденцијата на Националниот регистар на лозови насади производителите на грозје се должни да ги пријават во подрачните единици на Министерството во рок од 15 дена од нивното настанување, промените во врска со:

- сопственоста или правото на користење на земјиштето,
- сортиментот на лозовите насади,
- ископачувањето или презасадувањето на лозовите насади,
- начинот на одгледување на лозовите насади,
- системот за наводнување или
- загубите предизвикани поради елементарни непогоди (пожар, мрзнење, суша, поплава и град).

(2) Министерот ја пропишува формата и содржината на пријавата и начинот на пријавување на промените од ставот (1) на овој член.

Безбедност на податоците

Член 14

(1) Министерството управува со Националниот регистар на лозови насади и води сметка за безбедноста на податоците.

(2) Лицата кои се пријавуваат во Националниот регистар на лозови насади имаат право на пристап само до информациите кои се однесуваат на нив.

Исклучок од обврската за пријавување на површините под лозови насади

Член 15

Производителите на грозје кои имаат лозови насади со вкупна површина најмногу од 500 м² и кои не го ставаат грозјето во промет се изземени од обврската за пријавување на нивните лозови насади во Националниот регистар на лозови насади од членот 12 на овој закон.

Пријавување на количини на набрано грозје**Член 16**

(1) Производителите на грозје за производство на вино ги пријавуваат количините произведени од последната берба на грозје најдоцна до 30 ноември во подрачните единици на Министерството.

(2) Министерот ја пропишува формата, содржината и начинот на поднесување на пријавите за количините произведени од последната берба на грозје.

(3) Од обврската за пријавување од ставот (1) на овој член се изземени производителите на грозје кои произведуваат помалку од 1.000 кг годишно и кои не го ставаат грозјето во промет.

Цена на винско грозје**Член 17**

(1) Цената на винското грозје за производство на вино се утврдува и се исплаќа врз основа на шеќерни единици.

(2) Трговците со винско грозје за производство на вино и производителите на вино се должни во моментот на откупот на винското грозје за производство на вино да ги измерат шеќерните единици на грозјето и на производителите на грозје да им издадат потврда за количината на откупено грозје и шеќерните единици на грозјето за секоја сорта на винско грозје поединечно.

(3) Трговците со винско грозје за производство на вино и производителите на вино се должни најдоцна до почетокот на винската година да објават цена по шеќерна единица за секоја сорта на винско грозје поединечно по која ќе откупуваат винско грозје за производство на вино.

(4) Висината на цената од ставот (3) на овој член не може да се намали до истекот на винската година.

(5) Откупот на винско грозје за производство на вино се врши согласно со Законот за земјоделство и ruralен развој доколку поинаку не е уредено со овој закон.

Член 18

(1) Доколку производителот на грозје се сомнева во резултатите од мерењето на шеќерните единици од страна на трговците со винско грозје за производство на вино и производителите на вино во моментот на откупот, производителот на грозје има право да бара проверка на тие резултати.

(2) Проверката на резултатите ја врши овластената лабораторија од членот 33 на овој закон. Постапката и рокот за земање на мостра за проверка на резултатите од мерењето на шеќерните единици ги пропишува министерот.

(3) Трошоците за проверката од ставот (2) на овој член се на товар на производителот на грозје. Во случај на разлика во резултатите од мерењата на шеќерните единици, цената се пресметува по шеќерните единици утврдени од страна на овластената лабораторија.

Пријавување на количини на купено и продадено грозје**Член 19**

(1) Трговците со винско грозје за производство на вино ги пријавуваат количините на купено и продадено грозје од последната берба најдоцна до 30 ноември во подрачните единици на Министерството.

(2) Министерот ја пропишува формата, содржината и начинот на поднесување на пријавите за количините на купено и продадено грозје од последната берба.

(3) Од обврската за пријавување од ставот (1) на овој член се изземени трговците со грозје кои пласираат помалку од 1.000 кг грозје годишно.

Врска со внатрешните регистри**Член 20**

Пријавите од членовите 16, 19, 26 и 36 на овој закон се поднесуваат врз основа на внатрешните влезни и излезни регистри дадени во членот 37 од овој закон.

III. ПРОИЗВОДСТВО НА ВИНО**Суровина за производство на вино****Член 21**

(1) Само грозјето добиено од вински сорти на грозје во согласност со класификацијата од членот 28 на овој закон може да биде употребено за производство на вино.

(2) Виното кое не е добиено од вински сорти на грозје во согласност со класификацијата од членот 28 на овој закон, како и виното кое не ги исполнува условите утврдени со прописите за енолошките средства и постапки, не може да се стави во промет.

(3) Виното од ставот (2) на овој член може да се користи само за сопствените потреби на производителот, за производство на вински оцет или за дестилација.

Забрана**Член 22**

(1) Свежо грозје, шира, шира во ферментација, концентрирана шира, пречистена концентрирана шира, шира во ферментација прекината со додавање на алкохол, сок од грозје и концентриран сок од грозје од увоз не можат да се употребат за производство на вино или да се додаваат на вино во Република Македонија.

(2) Се забранува додавање сахароза во вино, освен заради производство на пенливи вина.

(3) Се забранува производство на вино со повторна ферментација на коминето.

Забрана за производство на вино од грозје кое потекнува од нерегистрирани лозови насади**Член 23**

Грозјето кое потекнува од лозови насади кои не се пријавени во Националниот регистар на лозови насади од членот 11 на овој закон не може да се користи за производство на вино.

Енолошки средства и постапки**Член 24**

(1) Производство на вино се врши со примена на одобрени енолошки средства и постапки.

(2) Енолошките средства и постапки се применуваат заради правилна винификација, чување или нега на виното и другите производи од винско грозје и вино.

(3) Министерот објавува листа на одобрени енолошки средства кои се употребуваат во производство на вино.

(4) Министерот го пропишува начинот на примена на енолошки средства, нивните карактеристиките, како и максималните одобрени количини на енолошки средства кои се употребуваат во производство на вино.

Обврска за евиденција**Член 25**

(1) Производителите на вино се должни да водат евиденција за применетите енолошки средства и постапки од членот 24 на овој закон.

(2) Секоја операција треба да се евидентира најдоцна пред истекот на денот кога таа е извршена.

(3) Министерот донесува поблиски прописи за формата, содржината и начинот на водење на евиденцијата на применетите енолошки средства и постапки од ставот (1) на овој член.

Пријавување на производство на вино

Член 26

(1) Производителите на вино ги пријавуваат количините на вино произведени од тековната винска година и од претходните вински години најдоцна до 31 декември во подрачните единици на Министерството.

(2) Министерот ја пропишува формата, содржината и начинот на поднесување на пријавите за количините на вино произведени од тековната винска година и од претходните вински години.

Методи за физичко-хемиска анализа на виното

Член 27

Министерот ги пропишува референтните методи на анализа за утврдување на хемискиот состав на вината, врз основа на објавените и препорачаните методи од Генералното собрание на Меѓународната канцеларија за лозарство и винарство (ОИВ) и соодветни на стандардите препорачани од Меѓународната организација за стандардизација (ИСО).

Класификација на сорти на грозје за производство на вино

Член 28

(1) Сортите на грозје за производство на вино се класифицираат на “препорачани” и “одобрени” сорти. Сите класифицирани сорти на грозје за производство на вино припаѓаат на родот *Vitis vinifera* или потекнуваат од вкрстување на овој со други родови на *genus Vitis*, одобрени од Меѓународната организација за лозарство и винарство (ОИВ).

(2) Само оние сорти на грозје што се утврдени во класификацијата можат да бидат садени, повторно садени или прекалемувани за производство на вино.

(3) Ограничувањето од ставот (2) на овој член не се однесува на лозовите насади наменети за научни истражувања и експерименти.

(4) Лозовите насади со сорти грозје за производство на вино кои не се вклучени во класификацијата ќе бидат ископачени во рок од 15 години од денот на влегувањето во сила на класификацијата од ставот (1) на овој член.

(5) Сортите Noah, Othello, Isabelle, Jacquez, Clinton и Herbemont не смеат да бидат вклучени во класификацијата од ставот (1) на овој член.

(6) Министерот ја пропишува класификацијата на сортите на грозје за производство на вино од ставот (1) на овој член за секоја лозарска област за производство на вино во Република Македонија согласно со поделбата на лозарски области од членот 40 на овој закон.

Забрана за дестилација

Член 29

Производителите на вино не смеат да го користат комињето и винскиот талог добиен од производството на вино за дестилација во истите простории и со истата опрема со која произведуваат вино.

Регистар на производители на вино

Член 30

(1) Со производство на вино заради ставање во промет може да се занимава физичко и правно лице кое има соодветни простории и опрема и вработено најмалку едно лице со завршено високо образование од областа на лозарството и винарството или ангажирано со договор доколку производителот на вино е физичко лице.

(2) Заради евиденција на производителите на вино, Министерството води Регистар на производители на вино.

(3) Министерот на производителот на вино кој ги исполнува условите за упис во Регистарот на производители на вино му издава Решение за упис во Регистарот на производители на вино.

(4) Министерот ги пропишува поблиските услови во поглед на просториите и опремата за производство на вино од ставот (1) на овој член.

(5) Министерот го пропишува начинот за пријавување во Регистарот на производители на вино од ставот (2) на овој член, како и формата, содржината и начинот на водење на Регистарот од ставот (2) на овој член.

IV. ПАЗАР И ПРОМЕТ СО ВИНО

Ставање на вино во промет

Член 31

(1) Само производител на вино впишан во Регистарот на производители на вино од членот 30 на овој закон може да стави вино во промет во Република Македонија.

(2) Увоз на вино во Република Македонија можат да вршат увозници кои ќе ги исполнат условите за ставање на вино во промет согласно со членовите 32, 33 и 34 од овој закон, како и условите за упис во Регистарот на увозници на земјоделски производи согласно со Законот за земјоделство и рурален развој.

Земање на мостри

Член 32

(1) Пред ставањето во промет производителот на вино е должен да поднесе барање до Министерството заради добивање на решение за ставање на виното во промет.

(2) Државниот инспектор за земјоделство е должен во рок од седум работни дена од денот на приемот на барањето од ставот (1) на овој член да земе мостри и истите да ги достави на физичко-хемиска анализа.

(3) Државниот инспектор за земјоделство зема една мостра во четири примероци од кои еден примерок останува кај производителот, два примерока се доставуваат за физичко-хемиска анализа и еден примерок останува во Државниот инспекторат за земјоделство и се чува во соодветни услови во период од три месеци.

(4) Министерот го пропишува начинот и постапката за земање и чување на мостри заради издавање на решение за ставање во промет.

(5) Министерот ја пропишува формата и содржината на образецот на барањето од ставот (1) на овој член.

Физичко-хемиска анализа на виното

Член 33

(1) Физичко-хемиска анализа на виното заради ставање на виното во промет може да врши само лабораторија овластена од министерот.

(2) Лабораторија од ставот (1) на овој член, за вршење на физичко-хемиска анализа на вино треба да има вработено најмалку еден лаборант со завршено средно образование, три стручни лица со завршено високо образование од областа на агрономијата и хемиските науки и најмалку еден раководител со звање магистер на хемиски науки, како и соодветни простории и опрема.

(3) Министерот ги пропишува основните параметри кои се предмет на физичко-хемиска анализа на виното, поблиските услови во однос на просториите и опремата кои треба да ги исполнува лабораторијата од ставот (1) на овој член и постапката за издавање на овластувањето за вршење на физичко-хемиска анализа на виното.

(4) На барање на производителот на вино, лабораторијата од ставот (1) на овој член може да врши анализа и на други параметри различни од оние наведени во ставот (3) на овој член.

(5) Лабораторијата од ставот (1) на овој член е должна да изврши физичко-хемиска анализа на виното и да ги достави резултатите од анализата до Министерството во рок од седум работни дена од денот на приемот на мострите.

(6) Трошоците за вршење на физичко-хемиската анализа заради добивање на решение за ставање на виното во промет се на товар на барателот и се определуваат во зависност од стварно направените трошоци потребни за изготвување на решението за ставање на виното во промет.

(7) Министерот ја пропишува висината и начинот на наплата на трошоците од ставот (6) на овој член.

Суперанализа на виното

Член 34

(1) Ако барателот од членот 32 став (1) на овој закон не е задоволен од резултатот од анализата, може во рок од осум дена од денот на доставувањето на резултатите од физичко-хемиската анализа од членот 33 на овој закон, да побара од државниот инспектор за земјоделство кој ја зел мострата, вториот примерок од мострата земена во исто време и на ист начин да ја испрати на суперанализа.

(2) Суперанализа на мостра може да бара и инспекторот кој ја зел мострата.

(3) Ако резултатите од суперанализата и од првичната физичко-хемиска анализа не се исти, меродавен е резултатот од суперанализата.

(4) Лабораторијата што ја вршела првичната физичко-хемиска анализа не може да врши и суперанализа.

(5) Физичко-хемиска анализа и суперанализа на вино и други производи од винско грозје и вино се врши по методите донесени во согласност со членот 27 од овој закон.

Решение за ставање на виното во промет

Член 35

(1) Министерот, врз основа на поднесено барање за ставање на виното во промет, резултатите од физичко-хемиската анализа на виното и записникот од инспекторот за земање на моистри донесува решение за ставање на виното во промет.

(2) Со решението за ставање на виното во промет се утврдува:

- името под кое виното се става во промет,
- категоријата на квалитетот,
- потеклото на виното, во случај на вино со географски назив,

- годината на берба,
- количината на вино и
- пазарот за кој виното е наменето (за внатрешен пазар или за извоз).

(3) Решението од ставот (2) на овој член важи до исцрпувањето на количината на која решението се однесува.

Пријавување на увезена шира и вино

Член 36

(1) Увозниците на наливни шира и вино ги пријавуваат количините на увезена шира и вино во рок од 15 дена по извршениот увоз во подрачните единици на Министерството.

(2) Министерот ја пропишува формата, содржината и начинот на поднесување на пријавите за количините на увезена шира и вино.

Влезни и излезни регистри

Член 37

(1) Правните лица кои се занимаваат со ставање на виното во промет на производи од винско грозје и вино се должни да водат влезни и излезни регистри за истите производи.

(2) Влезните и излезни регистри од ставот (1) на овој член содржат континуирани податоци најмалку за:

- описот на производот кој бил внесен или изнесен,
- точната количина на производот којашто била внесена или изнесена и
- датумот на влез или излез.

(3) Влезните и излезните регистри од ставот (1) на овој член ги контролира Државниот инспекторат за земјоделство.

(4) Министерот ги пропишува формата, содржината и начинот на водење на влезните и излезни регистри од ставот (1) на овој член.

V. КЛАСИФИКАЦИЈА НА ВИНА, ПРОИЗВОДСТВО, ОЗНАЧУВАЊЕ И ЗАШТИТА НА ВИНА СО ГЕОГРАФСКИ НАЗИВ

Класификација на вината

Член 38

(1) Според квалитетот вината се класифицираат на:

- трпезни вина,
- регионални вина (или трпезни вина со географска ознака - ВГО),

- вина со контролирано потекло (ВКП) и
- вина со контролирано и гарантирано потекло (ВКПП).

(2) Трпезното вино од ставот (1) алинеја 1 на овој член е вино кое:

- е произведено од сорти на грозје класифицирани како препорачани или одобрени сорти на винско грозје во согласност со членот 28 на овој закон,

- има вистинска јачина на алкохол по волумен поголема од 9,0% вол. и вкупна јачина на алкохол по волумен помала од 15% вол. и

- има вкупна содржина на киселост, изразена како винска киселина, не помала од 3,5 грама по литар или 46,6 милiekвиваленти по литар.

(3) Регионалното вино (или вино со географска ознака - ВГО) од ставот (1) алинеја 2 на овој член е трпезно вино со географска ознака, чија област на потекло е реон и е произведено во согласност со следниве правила:

- да е произведено целосно од сорти на грозје класифицирани како препорачани сорти за реонот на потекло во согласност со членот 28 на овој закон,

- да ги има сите карактеристики утврдени согласно со овој закон,

- да има минимум природна јачина на алкохол од 9,5% вол. и

- виното да ја поминало физичко-хемиската анализа.

(4) Виното со контролирано потекло (ВКП) од ставот (1) алинеја 3 на овој член е вино со ознака на потекло, чија област на потекло е прецизно обележана во рамките на виногорје или во рамките на помала географска единица од истото и ги исполнува најмалку следниве карактеристики:

- 85% од грозјето да потекнува од областа на потекло (виногорје) чије име го носи,

- да е произведено целосно од сорти на грозје класифицирани како препорачани сорти за тоа виногорје или помала географска единица во согласност со членот 28 на овој закон,

- да е произведено според правилата за производство на тоа вино со контролирано потекло пропишани во согласност со членот 42 на овој закон,

- минимум природната јачина на алкохол да е 10% вол. и

- виното да ја поминало физичко-хемиската анализа.

(5) Виното со контролирано и гарантирано потекло (ВКГП) од ставот (1) алинеја 4 на овој член е вино со ознака на потекло препознатливо по специфичните карактеристики и високиот квалитет, чијашто област на потекло е прецизно обележана во рамките на еден или неколку локалитети или помали лозарски единици и ги има најмалку следниве карактеристики:

- 100% од грозјето потекнува од локалитетот или помалите лозарски единици чиешто име го носи,

- е произведено целосно од сорти на грозје класифицирани како препорачани сорти за таа лозарска единица во согласност со членот 28 на овој закон,

- е произведено според правилата за производство на тоа вино со контролирано и гарантирано потекло пропишани во согласност со членот 42 на овој закон,

- винификацијата се извршува во рамките на самата област на потекло или во непосредна близина на локалитетот или помалите лозарски единици од каде што потекнува грозјето, но не надвор од виногорјето на којшто припаѓа и

- виното ја поминало физичко-хемиската анализа.

Класификација на вината со географски назив

Член 39

(1) Вина со географски назив се:

- регионалните вина (или трпезни вина со географска ознака - ВГО),

- вината со контролирано потекло (ВКП) и

- вината со контролирано и гарантирано потекло (ВКГП).

(2) Заради заштита на географското потекло на виното областите погодни за производство на вино со географски назив се делат на:

- реони,

- виногорја и

- локалитети, месности и ограничени лозарски единици.

Означување на производните области

Член 40

(1) Географските области погодни за производство на вина со географски назив имаат заеднички и хомогени педолошки и климатски карактеристики.

(2) Министерот ги означува географските области погодни за производство на вина со географски назив по претходно мислење од социјалните и економските партнери од областа на лозарството и винарството, односно телата кои го сочинуваат партнерството од Законот за земјоделство и рурален развој. При означувањето на географските области погодни за производство на вина со географски назив посебно се зема предвид и постојната традиција на производство на вино.

(3) Името со кое се означува една географска област погодна за производство на вина со географски назив мора да биде единствено и во врска со областа.

(4) Со означувањето на географските области погодни за производство на вина со географски назив од ставот (2) на овој член детално се утврдуваат:

- границите на секоја географска област погодна за производство на дадено вино со географски назив и

- производниот потенцијал на секоја парцела насадена со винова лоза.

(5) Означувањето на географските области погодни за производство на вина со географски назив од ставот (2) на овој член се врши врз основа на катастарски единици.

Потекло на вината со географски назив

Член 41

(1) Вината со контролирано и гарантирано потекло можат да се произведуваат само од грозје кое потекнува од парцели кои се погодни за производство на вина со контролирано и гарантирано потекло во рамките на еден локалитет, месности или ограничени лозарски единици, согласно со означувањето на географските области од членот 40 на овој закон.

(2) Вината со контролирано потекло на вина можат да се произведуваат само од грозје кое потекнува од парцели кои се погодни за производство на вина со контролирано потекло или вина со контролирано и гарантирано потекло во рамките на едно виногорје или потесна географска област во рамките на истото виногорје, согласно со означувањето на географските области од членот 40 на овој закон.

(3) Регионалните вина (трпезните вина со географска ознака) можат да се произведуваат само од грозје кое потекнува од парцели кои се погодни за производство на регионални, вина со контролирано потекло или вина со контролирано и гарантирано потекло во рамките на еден реон, согласно со означувањето на географските области од членот 40 на овој закон.

Заштита на географскиот назив на вината

Член 42

(1) Поблиски правила за производство, означување и заштита на виното со географски назив се утврдуваат со елаборат.

(2) Со елаборатот од ставот (1) на овој член најмалку се утврдуваат:

- географската област на производство,

- сортимент и методите на одгледување на лозјето,

- максималниот принос по хектар,

- областа и методите на винификација и

- соодветни параметри на физичко-хемискиот состав и органолептички карактеристики.

(3) Елаборатот од ставот (2) на овој член може да содржи и дополнителни услови за производство, означување и заштита на виното со географски назив, кои не смеат да бидат спротивни на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

Правен режим за заштита на географскиот назив на вината

Член 43

Физичко-хемиската анализа и органолептичкото оценување заради добивање на решение за ставање на вино со географски назив во промет посебно ги зема предвид условите утврдени со елаборатот за виното со географски назив.

Листа на вински сорти на грозје

Член 44

(1) Виното обележано со географски назив се произведува од една или неколку вински сорти на грозје утврдени во соодветниот елаборат.

(2) Сортите од ставот (1) на овој член се класифицирани како препорачани сорти на грозје.

Област на винификација

Член 45

(1) Вината со географски назив се винифицираат во рамките на нивната област на потекло.

(2) Вината со контролирано и гарантирано потекло можат да се винифицираат и во рамките на виногорјето на кое припаѓаат.

Посебно чување и винификација

Член 46

(1) Производителите на грозје и вино ги чуваат одделно грозјето, другите производи од винско грозје и виното кои ги исполнуваат условите за производство на секое посебно вино со географски назив.

(2) Секое вино со географски назив се винифицира и чува во посебни инсталации.

Физичко-хемиска анализа

Член 47

(1) Физичко-хемиската анализа заради добивање на решение за ставање во промет ги земаат предвид посебните услови за секое посебно вино со географски назив утврдени во соодветниот елаборат.

(2) Одредбите од членовите 32, 33 и 34 на овој закон се применуваат соодветно во случај на земање на мостри физичко-хемиска анализа на вина со географски назив.

Декласирање

Член 48

(1) Државниот инспекторат за земјоделство може да нареди повлекување од промет на една или повеќе серии на вино со географски назив ставено во промет, доколку при контрола од страна на државниот инспектор за земјоделство ќе се утврди нарушување на неговите својствени карактеристики.

(2) Секој производител на вино, при ставањето на виното во промет, може самостојно да го декласира своето вино со географски назив.

(3) Декласирањето на едно вино со географски назив се однесува на секоја серија посебно.

(4) Производителите и трговците со вино го внесуваат во своите внатрешни регистри декласирањето на секоја нивна серија на вино со географски назив.

VI. ОПИС, ОЗНАЧУВАЊЕ И ЗАШТИТА НА ВИНОТО

Општа обврска за опис и означување

Член 49

(1) Виното и другите производи од винско грозје кои се ставаат во промет мораат да бидат означени заради заштита на интересите на потрошувачите и производителите и заради заштита на конкуренцијата.

(2) Означувањето од ставот (1) на овој член се користи за опис на производите на грозје и вино, и тоа на:

- етикети,
- решение за ставање во промет,
- внатрешни регистри предвидени со овој закон и
- комерцијални документи, особено во фактури и испратници и на рекламен материјал.

Карактеристики на описот и означувањето

Член 50

(1) Описот и означувањето на виното и другите производи од винско грозје не смеат да бидат неточни или да предизвикуваат забуна кај лицата за кои се наменети, особено во поглед на:

- својствата на производите, нивната природа, состав, јачина на алкохол по волумен, боја, потекло, квалитет, сорта на грозје, година на берба или номинално количество на садовите и

- идентитетот и статусот на лицата кои биле вклучени во производството, полнењето или другите постапки во врска со ставањето во промет на соодветниот производ.

(2) Кога описот или презентацијата се дополнети со заштитени имиња и изрази, тие заштитени имиња и изрази не смеат да содржат зборови, делови од зборови, знаци или илустрации коишто можат да предизвикаат забуна или да ги заведат лицата за коишто се наменети.

Означување

Член 51

(1) Виното и другите производи од винско грозје чиј опис или означување не се во согласност со одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон не смеат да се ставаат во промет. За производите од винско грозје и вино наменети за извоз, можат да се одобрат исклучоци од одредбите на овој закон согласно со прописите на земјата увозничка.

(2) Описот и означувањето на виното и другите производи од винско грозје се врши на македонски јазик.

Етикета на виното

Член 52

(1) Означувањето на виното наменети за ставање во промет се врши со етикета.

(2) Етикета е збир од сите зборови, податоци, илустрации, марки или други ознаки истакнати на садот заради означување на виното ставено во промет.

(3) Етикетата не опфаќа податоци кои:

- се однесуваат на зафатнината или производителот на садот,
- произлегуваат од системот за затворање или запечатување на садот,
- се однесуваат на цената на производот,
- го означуваат производот преку нумерички код или друг код за скенирање и

- произлегуваат од фискалните обврски на производителот.

(4) Етикетата треба да биде истакната на садот така што ќе биде јасно забележлива за потрошувачите.

(5) Етикетата може да се состои од еден или повеќе делови.

Податоци на етикетата

Член 53

(1) Етикетата на виното мора да ги содржи следниве задолжителни податоци:

- продажната ознака,
- номиналното количество,
- вистинската алкохолна јачина во % вол.,
- бројот на серијата,
- бројот на решението за ставање во промет,
- името и адресата на произведувачот или полначот,
- во случај на вино со географски назив, името на областа на потекло во согласност со членот 42 од овој закон,

- во случај на увезено вино, името на увезувачот или полначот и

- податоци за присуство на сулфити или други супстанции кои имаат алергени својства.

(2) Етикетата на виното може да ги содржи и следниве податоци:

- видот на виното,
- трговската марка,
- бојата на виното,
- годината на берба,
- името на една или повеќе сорти на грозје,
- награда, медал или признание од официјална одржана манифестација,
- ознаки во врска со средствата кои се користат за производство или методот за производство на виното и
- други описни податоци во врска со местото и традицијата на производство на виното, производителот на виното или начинот на чување и консумација на виното.

(3) Министерот ја пропишува формата, содржината и начинот на употреба на податоците од ставовите (1) и (2) на овој член на етикетата на производите од грозје и вино.

Етикетирање на вина со географски назив

Член 54

Вината со географски назив произведени според условите утврдени со прописот донесен врз основа на членот 42 од овој закон мора да бидат означени во согласност со истиот.

Забрана на неточен опис или означување

Член 55

Согласно со членовите 23, 24 и 25 од Договорот за трговски аспекти на правата на интелектуална сопственост (ТРИПС) и членот 4 од Анексот 2 на Дополнителниот протокол за вино и алкохолни пијалаци на Спогодбата за стабилизација и асоцијација со Европската заедница, употребата во Република Македонија на географски назив за вино што не потекнува од местото означено со заштитената географска ознака или ознака на потекло, е забранета дури и кога е означено вистинското потекло на виното, а географскиот назив се користи во превод или е придружен со изрази како што се “вид”, “тип”, “стил”, “имитација” или слично.

VII. НАДЗОР

Надлежен орган

Член 56

(1) Министерството е надлежно за надзор над примената на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

(2) Државниот инспекторат за земјоделство е надлежен за вршење на инспекцискиот надзор над примена на одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон, и тоа особено на:

- пријавувањето на површините под лозови насади,
- пријавувањето на количините на набрано грозје, произведено вино и залихи на вино и други производи од винско грозје и вино од последната винска година,
- примената на енолошки средства и постапки,
- водењето на евиденција за производство на грозје и вино од страна на производителите на грозје и вино,
- етикетирањето на виното,
- внатрешниот промет на грозје и вино и други производи од винско грозје,
- производството и заштитата на вина со географски назив и
- увозот и извозот на грозје и вино и други производи од винско грозје.

(3) Државните инспектори за земјоделство можат да вршат контрола и над субјектите кои вршат физичко-хемиски анализи и органолептичко оценување на вината.

(4) Производителите на грозје и вино и субјектите кои вршат физичко-хемиски анализи и органолептичко оценување на вината се должни да им овозможат на државните инспектори за земјоделство вршење на надзорот од ставот (1) на овој член и да им овозможат пристап до сите неопходни податоци.

Надлежност на Државниот инспекторат за земјоделство

Член 57

Државниот инспектор за земјоделство, покрај овластувањата што ги има согласно со Законот за Државниот инспекторат за земјоделство, е овластен и за следново:

- 1) да врши контрола на лозовите насади;
- 2) да врши контрола на објектите и деловните простории во кои се произведува, доработува, преработува, негува и чува вино и други производи од винско грозје;
- 3) да врши контрола на деловните книги и документите кај правните и физичките лица што се занимаваат со производство, преработка, доработка, нега на вино и други производи од винско грозје;
- 4) да забрани производство на вино и други производи од винско грозје, ако производителот не ги исполнува пропишаните услови;
- 5) да ја забрани привремено употребата на просториите, садовите, опремата и другите технички уреди до отстранувањето на утврдените недостатоци;
- 6) да забрани ставање во промет на вино и други преработки од грозје и вино, како и енолошки средства ако со анализа се утврди дека не ги исполнуваат пропишаните услови и квалитет;
- 7) привремено да одзема предмети и производи до завршувањето на прекршочната, односно кривичната постапка од надлежните органи;
- 8) да нареди уништување на вино и други производи од вино и да нареди уништување, односно ископачување на лозови насади и
- 9) да зема мостри заради утврдување на квалитетот на виното.

Член 58

(1) Кога инспекторот ќе се посомнева дека прегледаниот производ од грозје и вино и другите средства кои се применуваат во производството на вино, не одговараат на одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон, ќе земе потребен број на мостри и ќе ги достави за хемиска анализа и органолептичко оценување.

(2) Лицето од кое се зема мостра е должно да обезбеди амбалажа за мострата.

(3) Трошоците за испитување на мострата ги поднесува лицето кое го пуштило во промет виното или другите производи од винско грозје, доколку со оценувањето се утврди дека тие не одговараат на означените карактеристики или условите утврдени со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

Член 59

(1) Ако инспекторот при вршење на надзорот утврди дека е извршена повреда врз одредбите на овој закон или прописите донесени врз основа на овој закон, писмено ќе ги констатира неправилностите, повредите и недостатоците и со решение ќе ги одреди мерките и рокот за нивно отстранување.

(2) Против решението од ставот (1) на овој член може да се поднесе жалба во рок од осум дена од денот на приемот на решението до министерот.

(3) Жалбата поднесена против решението од ставот (1) на овој член не го одлага неговото извршување, освен ако со извршувањето се предизвика штета која тешко може да се надомести.

VIII. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Глоба на правно лице

Член 60

(1) Глоба во износ од 3.500 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице, ако:

1) подигнува нови лозови насади без одобрение од министерот или во спротивност со издаденото одобрение (член 6 став (1));

2) не ги пријави површините на кои одгледува лозови насади, односно пријави неточни податоци (член 12 став (1));

3) не ги пријави промените на лозовите насади кои ги одгледува, односно пријави неточни податоци (член 13 став (1));

4) не ги пријави количините на грозје произведени од последната берба, односно пријави неточни податоци (член 16 став (1));

5) не исплаќа винско грозје за производство на вино врз основа на шеќерни единици (член 17 став (1));

6) не ги мери шеќерните единици во моментот на откупот на винското грозје за производство на вино, односно не издава потврда за количината на откупено грозје и шеќерните единици на грозјето за секоја сорта на винско грозје поедначно грозје (член 17 став (2));

7) не ја објавува цената по шеќерна единица за секоја сорта на винско грозје поединечно најдоцна до почетокот на винската година (член 17 став (3));

8) ја намалува, односно не ја почитува цената по шеќерна единица за секоја сорта на винско грозје поединечно во текот на винската година (член 17 став (4));

9) не ги пријави количините на купено и продадено грозје од последната берба, односно пријави неточни податоци (член 19 став (1));

10) става во промет вино кое не е добиено од вински сорти на грозје (член 21 став (2));

11) употребува свежо грозје, шира, шира во ферментација, концентрирана шира, пречистена концентрирана шира, шира во ферментација прекината со додавање на алкохол, сок од грозје и концентриран сок од грозје од увоз за производство на вино или ги додава на вино од Република Македонија (член 22 став (1));

12) додава сахароза во вино (член 22 став (2));

13) произведува вино со повторна ферментација на коминето (член 22 став (3));

14) користи грозје кое потекнува од лозови насади кои не се пријавени во Националниот регистар на лозови насади заради производство на вино (член 23);

15) произведува и чува вино во спротивност со одобрените енолошки средства и постапки (член 24 став (1));

16) не води евиденција за применетите енолошки средства и постапки, односно води неточна, нецелосна или неажурна евиденција (член 25 ставови (1) и (2));

17) не ги пријави количините на вино произведени од тековната винска година и од претходните вински, односно пријави неточни податоци (член 26 став (1));

18) врши физичко-хемиска анализа на виното во спротивност со референтните методи на анализа за утврдување на хемискиот состав на вината (член 27);

19) произведува и става во промет вино без да биде запишан во Регистарот на производители на вино (член 30 став (1));

20) става во промет вино без решение за ставање на виното во промет (член 32 став (1));

21) врши физичко-хемиска анализа на виното без акредитација или одобрение од министерот (член 33 став (1));

22) резултатите од физичко-хемиската анализа на виното не се совпаѓаат со извештајот од анализата, односно не ги достави до Министерството во рок од седум работни дена (член 33 став (5));

23) не ги пријави количините на увезена шира и вино, односно пријави неточни податоци (член 36 став (1));

24) не води влезни и излезни регистри за производите од грозје и вино, односно доколку влезните и излезните регистри содржат неточни или нецелосни податоци (член 37 став (1));

25) произведува и става во промет вино со географски назив во спротивност со поблиските правила за производство, обележување и заштита на тоа вино со географски назив (член 42);

26) става во промет вино кое не е означено или е погрешно означено (членови 49, 50, 51, 52, 53 и 54) и

27) става во промет вино со заштитена географска ознака или ознака на потекло што не потекнува од вистинското место на потекло или дури и кога е означено вистинското потекло на виното, а географскиот назив се користи во превод или е придружен со изрази како што се “вид”, “тип”, “стил”, “имитација” или слично (член 55).

(2) Глоба во износ од 600 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член и на одговорното лице во правното лице.

(3) Покрај глобата од ставот (1) на овој член на правното лице ќе му се изрече и прекршочна санкција привремена забрана на вршење на одделна дејност во траење од една година до пет години.

(4) На одговорното лице во правното лице за дејствијата од ставот (1) на овој член ќе му се изрече и прекршочна санкција забрана за вршење на должност во траење од една година до пет години.

(5) Глоба во износ од 600 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член и на физичко лице.

Глоба на самото место на правно лице**Член 61**

Глоба на самото место ќе се изрече на одговорното лице во правното лице во износ од 600 евра во денарска противвредност за прекршок, ако:

1) подигнува нови лозови насади без одобрение од министерот или во спротивност со издаденото одобрение (член 6 став (1));

2) не ги пријави површините на кои одгледува лозови насади, односно пријави неточни податоци (член 12 став (1));

3) не ги пријави промените на лозовите насади кои ги одгледува, односно пријави неточни податоци (член 13 став (1));

4) не ги пријави количините на грозје произведени од последната берба, односно пријави неточни податоци (член 16 став (1));

5) не исплаќа винско грозје за производство на вино врз основа на шеќерни единици (член 17 став (1));

6) не ги мери шеќерните единици во моментот на откупот на винското грозје за производство на вино, односно не издава потврда за количината на откупено грозје и шеќерните единици на грозјето за секоја сорта на винско грозје поединечно грозје (член 17 став (2));

7) не ја објавува цената по шеќерна единица за секоја сорта на винско грозје поединечно најдоцна до почетокот на винската година (член 17 став (3));

8) ја намалува, односно не ја почитува цената по шеќерна единица за секоја сорта на винско грозје поединечно во текот на винската година (член 17 став (4));

9) не ги пријави количините на купено и продадено грозје од последната берба, односно пријави неточни податоци (член 19 став (1));

10) става во промет вино кое не е добиено од вински сорти на грозје (член 21 став (2));

11) употребува свежо грозје, шира, шира во ферментација, концентрирана шира, пречистена концентрирана шира, шира во ферментација прекината со додавање на алкохол, сок од грозје и концентриран сок од грозје од увоз за производство на вино или ги додава на вино од Република Македонија (член 22 став (1));

12) додава сахароза во вино (член 22 став (2));

13) произведува вино со повторна ферментација на комиењето (член 22 став (3));

14) користи грозје кое потекнува од лозови насади кои не се пријавени во Националниот регистар на лозови насади заради производство на вино (член 23);

15) произведува и чува вино во спротивност со одобрените енолошки средства и постапки (член 24 став (1));

16) не води евиденција за применетите енолошки средства и постапки, односно води неточна, нецелосна или неажурна евиденција (член 25 ставови (1) и (2));

17) не ги пријави количините на вино произведени од тековната винска година и од претходните вински, односно пријави неточни податоци (член 26 став (1));

18) врши физичко-хемиска анализа на виното во спротивност со референтните методи на анализа за утврдување на хемискиот состав на вината (член 27);

19) произведува и става во промет вино без да биде запишан во Регистарот на производители на вино (член 30 став (1));

20) става во промет вино без решение за ставање на виното во промет (член 32 став (1));

21) врши физичко-хемиска анализа на виното без акредитација или одобение од министерот (член 33 став (1));

22) резултатите од физичко-хемиската анализа на виното не се совпаѓаат со извештајот од анализата, односно не ги достави до Министерството во рок од седум работни дена (член 33 став (5));

23) не ги пријави количините на увезена шира и вино, односно пријави неточни податоци (член 36 став (1));

24) не води влезни и излезни регистри за производите од грозје и вино, односно доколку влезните и излезните регистри содржат неточни или нецелосни податоци (член 37 став (1));

25) произведува и става во промет вино со географски назив во спротивност со поблиските правила за производство, обележување и заштита на тоа вино со географски назив (член 42);

26) става во промет вино кое не е означено или е погрешно означено (членови 49, 50, 51, 52, 53 и 54) и

27) става во промет вино со заштитена географска ознака или ознака на потекло што не потекнува од вистинското место на потекло или дури и кога е означено вистинското потекло на виното, а географскиот назив се користи во превод или е придружен со изрази како што се “вид”, “тип”, “стил”, “имитација” или слично (член 55).

Глоба на самото место на физичко лице**Член 62**

На физичко лице се изрекува глоба на самото место во износ од 200 евра во денарска противвредност за прекршок, ако:

- подигнува нови лозови насади без одобрение од министерот или во спротивност со издаденото одобрение (член 6 став (1)),

- не ги пријави површините на кои одгледува лозови насади, односно пријави неточни податоци (член 12 став (1)),

- не ги пријави промените на лозовите насади кои ги одгледува, односно пријави неточни податоци (член 13 став (1)),

- не ги пријави количините на грозје произведени од последната берба, односно пријави неточни податоци (член 16 став (1)),

- не ги пријави количините на купено и продадено грозје од последната берба, односно пријави неточни податоци (член 19 став (1)),

- произведува и става во промет вино без да биде запишан во Регистарот на производители на вино (член 30 став (1)),

- става во промет вино без решение за ставање на виното во промет (член 32 став (1)) и

- става во промет вино кое не е означено или е погрешно означено (членови 49, 50, 51, 52, 53 и 54).

Член 63

Покрај казната за прекршокот од членовите 60, 61 и 62 на овој закон на сторителот на прекршокот ќе му се изрече и прекршочна санкција, одземање на предметот со кој е извршен прекршокот.

Член 64

(1) Прекршочна постапка за прекршоците предвидени со овој закон води надлежниот суд.

(2) Пред поднесување на барање за прекршочна постапка за прекршоци предвидени со овој закон, Државниот инспекторат за земјоделство води постапка за порамнување согласно со Законот за прекршоците.

IX. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 65

Одредбата од членот 23 на овој закон ќе започне да се применува од 1 јануари 2012 година.

Член 66

До денот на влегувањето во сила на поблиските прописи предвидени со овој закон ќе се применуваат прописите што важеле до денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 67

Министерот ќе ги донесе поблиските прописи предвидени со овој закон во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 68

Започнатите постапки за упис во Регистарот на производители на вино до денот на влегувањето во сила на овој закон ќе се спроведат во согласност со Законот за виното („Службен весник на Република Македонија” број 69/2004 и 89/2008).

Член 69

Физичките и правните лица кои вршат производство, односно промет на вино се должни своето работење да го усогласат со одредбите на овој закон во рок од девет месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 70

Одредбите од членовите 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 19, 20, 22, 24, 25, 26, 27, 28, 36, 37, 38, 42, 44, 49, 50, 51, 52, 53, 54 и 55 на овој закон ќе престанат да важат со пристапувањето на Република Македонија во членство на Европската унија.

Член 71

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за виното („Службен весник на Република Македонија” број 69/2004 и 89/2008).

Член 72

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија”.

L I G J P Ě R V E R Ě

I. DISPOZITA T Ě P Ě R G J I T Ě S H M E

L ě n d a p ě r r e g u l l i m

N e n i 1

Me k ě t ě l i g j r e g u l l o h e n p l a n i f i k i m i d h e u d ě h e q j a m e p o t e n c i a l i n p r o d h u e s p ě r p r o d h i m i n e r r u s h i t ě v e r ě s, p r o d h i m i n e v e r ě s, t r e g u n d h e q a r k u l l i m i n e v e r ě s, k l a s i f i k i m i n e v e r ě r a v e, p r o d h i m i n, s ě n i m i n, d h e m b r o j t j e n e v e r ě r a v e, m e e m ě r g j e o g r a f i k d h e p ě r s h k r i m i, s ě n i m i d h e m b r o j t j a e v e r ě s.

Q ě l l i m e

N e n i 2

Q ě l l i m e t e k ě t i j l i g j i j a n ě, m b r o j t j a e i n t e r e s a v e t ě p r o d h u e s v e t ě r r u s h i t ě t ě v e r ě s d h e v e r ě s, d h e k o n s u m a t o r ě v e t ě v e r ě s, p ě r m i r ě s i m i i k u a l i t e t i t ě v e r ě s d h e p r o d h i m e v e t j e r a n g a r r u s h i i v e r ě s, d h e f u n k s i o n i m i i m i r ě t r e g u t t ě b r e n d s h ě m d h e t ě j a s h t ě m t ě r r u s h i t t ě v e r ě s d h e v e r ě s.

Definicione

N e n i 3

Shprehje t ě c a k t u a r a t ě p ě r d o r u r a n ě k ě t ě l i g j, e k a n ě k u p t i m i n s i v i j o j n ě:

1. **Rrush i fresk ět** ěsht ě fryti i hardhis ě s ě r r u s h i t t ě v e r ě s, q ě s h f r y t ě z o h e t p ě r p r o d h i m i n e v e r ě s, i p j e k u r a p o p j e s ě r i s h t i d e h i d r u a r, q ě m u n d t ě s h t y p e t o s e p r e s o h e t m e t e k n i k ě n e z a k o n s h m e d h e i ě s h t ě n ě n s h t r u a r f e r m e n t i m i t s p o n t a n a l k o o l i k;

2. **Prod h i m e n g a r r u s h i i v e r ě s** j a n ě m u s h t i, m u s h t i n ě f e r m e n t i m, m u s h t i n ě f i t u a r n g a r r u s h i i t h a t ě, m u s h t i n g a r r u s h i f r e s k ět n ě f e r m e n t i m t ě n d ě r p r e r ě m e s h t i m i n e a l k o o l i t, m u s h t i i k o n c e n t r u a r, m u s h t i i s p a s t r u a r i k o n c e n t r u a r, l ě n g u i r r u s h i t, l ě n g u i t r a s h ě i r r u s h i t, b ě r s i r r u s h i d h e p i k e a;

3. **V e r a** ěsht ě p r o d h i m i f i t u a r v e t ě m n g a f e r m e n t i m i p l o t ě o s e i p j e s ě r i s h ě m a l k o o l i k i r r u s h i t t ě f r e s k ět, t ě s h t r y d h u r o s e t ě p a s h t r y d h u r o s e t ě m u s h t i t;

4. **Prod h i m e n g a v e r a** j a n ě v e r a e r e e n d e n ě f e r m e n t i m, v e r a e p ě r s h t a t s h m e p ě r p ě r f i t i m i n e v e r ě s p ě r t r y e z ě, v e r a p ě r t r y e z ě v e r a r a j o n a l e, v e r a m e p r e j a r d h j e t ě k o n t r o l l u a r, v e r a m e p r e j a r d h j e t ě k o n t r o l l u a r d h e t ě g a r a n t u a r, v e r ě l i k e r i, v e r a e s h k u m u e s h m e, v e r a e g a z u a r e s h k u m u e s h m e, v e r a e g j y s m ě s h k u m u e s h m e, v e r a e g j y s m ě s h k u m u e s h m e e g a z u a r, u t h u l l v e r e, l l u m v e r e, v e r a e p ě r f o r c u a r p ě r d e s t i l i m, d e s t i l a t i i v e r ě s d h e v e r a n g a r r u s h i i p j e k u r t e p ě r;

5. **Musht i** ěsht p r o d u k t i l ě n g ě s h ě m i f i t u a r n a t y r s h ě m o s e m e p r o c e s e f i z i k e n g a r r u s h i i f r e s k ět. D e n d ě s i a e v ě r t e t ě e l e j u a r e a l k o o l i t p ě r v ě l l i m t ě m u s h t i t n u k ěsht ě m ě s h u m ě s e 1 % v o l.;

6. **Musht i n ě f e r m e n t i m** ěsht ě p r o d h i m i i f i t u a r n g a f e r m e n t i m i m u s h t i t m e d e n d ě s i t ě v ě r t e t ě t ě a l k o o l i t p ě r v ě l l i m m ě s h u m ě s e 1 % v o l., p o r m ě p a k s e t r i t ě p e s t a t n g a d e n d ě s i a e t i j e p ě r g j i t h s h m e e a l k o o l i t p ě r v ě l l i m,

7. **Musht i n ě f e r m e n t i m i f i t u a r n g a r r u s h i i t h a t ě** ěsht ě p r o d h i m i f i t u a r n g a f e r m e n t i m i p j e s ě r i s h ě m i m u s h t i t t ě f i t u a r n g a, r r u s h i i t h a t ě, p ě r m b a j t j a e p ě r g j i t h s h m e e s h e q e r i t t ě t ě c i l i t p a r a f e r m e n t i m i t, ěsht ě m ě s ě p a k u 272 g r a m p ě r l i t ě r d h e d e n d ě s i a n a t y r a l e d h e e v ě r t e t ě e a l k o o l i t p ě r v ě l l i m n u k g u x o n t ě j e t ě m ě p a k s e 8 % v o l.;

8. **Musht i n g a r r u s h i i t h a t ě m e f e r m e n t i m t ě n d ě r p r e r ě m e s h t i m i n e a l k o o l i t** ěsht ě p r o d h i m, i c i l i:

- k a d e n d ě s i t ě v ě r t e t ě t ě a l k o o l i t p ě r v ě l l i m, j o m ě p a k s e 12 % v o l., p o r m ě p a k s e 15 % v o l. d h e

- ěsht ě f i t u a r m e s h t i m i n e p r o d h i m i t t ě f i t u a r n g a d e s t i l i m i i v e r ě s s ě m u s h t i t t ě p a f e r m e n t u a r m e d e n d ě s i n a t y r a l e t ě a l k o o l i t p ě r v ě l l i m j o m ě p a k s e 8,5 % v o l., d h e ěsht ě i f i t u a r v e t ě m n g a l l o j e t e k l a s i f i k u a r a t ě r r u s h i t s i r r u s h i v e r ě s, s i p a s n e n i t 27 t ě k ě t i j l i g j i;

9. **Musht i k o n c e n t r u a r** ěsht ě m u s h t i i p a s h e q e r u a r i c i l i:

- ěsht ě f i t u a r m e d e h i d r a t i m t ě p j e s ě r i s h ě m t ě m u s h t i t t ě k r y e r m e m e t o d ě t ě l e j u a r n ě p a j t i m m e k ě t ě l i g j, p ě r v e q n x e h t ě s i s ě s ě d r e j t p ě r d r e j t ě, a s h t u q ě r e f r a k t o m e t r i i p ě r d o r u r m e m e t o d ě t ě l e j u a r n ě p a j t u e s h m ě r i m e k ě t ě l i g j, n ě t e m p e r a t u r ě p r e j 200C, n u k k a t r e g u a r m ě p a k s e 50,9%,

- r r j e d h v e q a n ě r i s h t n g a l l o j e t ě r r u s h i t q ě j a n ě t ě k l a s i f i k u a r a s i r r u s h i v e r ě s, s i p a s n e n i t 27 t ě k ě t i j l i g j i d h e

- ěsht ě f i t u a r n g a m u s h t i m e d e n d ě s i n a t y r o r e t ě a l k o o l i t, p r e j s ě p a k u 9,0 % v o l.

D e n d ě s i a e v ě r t e t ě e l e j u a r e a l k o o l i t p ě r v ě l l i m t ě m u s h t i t i t ě k o n c e n t r u a r n u k ěsht ě m ě s h u m ě s e 1 % v o l.;

10. **Musht i i p a s t r u a r i k o n c e n t r u a r** ěsht ě p r o d h i m i l e n g s h ě m i p a s h e q e r u a r i c i l i f i t o h e t m e d e h i d r i m t ě p j e s ě r i s h ě m t ě m u s h t i t, t ě k r y e r m e m e t o d ě t ě l e j u a r n ě p a j t i m m e k ě t ě l i g j, p ě r v e q n x e h t ě s i s ě s ě d r e j t p ě r d r e j t ě, a s h t u q ě r e f r a k t o m e t r i i p ě r d o r u r m e m e t o d ě t ě l e j u a r n ě

pajtim me këtë ligj, në temperaturë prej 200C, nuk ka treguar më pak se 61,7% dhe ka e kaluar përpunimin e lejuar për çthartim dhe eliminim të përbërësve përveç sheqerit dhe i ka edhe këto veçori:

- jo më shumë se 5 pH në 25o Brix,
- dendësi optike në 425 nm për trashësi prej 1 cm prej jo më shumë se 0,100 në mushti të zbrërthyer në 25o Brix,
- përmbajtje të saharezës së pazbuluar me metodë të caktuar të analizës,
- indeks të Folin-Cicolteau prej jo më shumë se 6,00 në 25o Brix,
- thartësi osciluese prej jo më shumë se 15 miliekuivalentë për një kilogram të sheqernave të përgjithshëm,
- përmbajtje të dioksidit të sulfurit, jo më shumë se 25 miligramë për një kilogram të sheqernave të përgjithshëm,
- përmbajtje të katjonve të përgjithshme jo më shumë se 8 miliekuivalentë për një kilogram të sheqernave të përgjithshëm,
- përqueshmëri të 25o Brix dhe 20oC jo më e madhe se 120 micro-Siemens/cm,
- përmbajtje të hidroksimetilfulurit jo më shumë se 25 miligramë për një kilogram të sheqernave të përgjithshëm,
- prani të mezoinozitolit,
- rrjedh nga lloje të veçanta të rrushit, që janë të klasifikuara si rrush i verës sipas nenit 27 të këtij ligji,
- është i përfutur nga mushti me dendësi natyrore të alkoolit prej së paku 9,0% vol. dhe
- dendësia e vërtetë e lejuar i alkoolit për vëllim të mushtit të pastruar të koncentruar, nuk është më shumë se 1 % vol.;

11. **Lëngu i rrushit** është produkt i lëngshëm i pafermentuar që mund të fermentojë me përpunim përkatës që e bën të përshtatshëm për konsumim dhe mund të fitohet:

- a) nga rrush i freskët ose mushti ose
- b) me shtimin e ujit në:
- mushtin e koncentruar ose
- lëngun e koncentruar të rrushit.

Dendësia e vërtetë e lejuar e alkoolit për vëllim në lëngun e rrushit, nuk është më shumë se 1% vol.;

12. **Lëng i koncentruar i rrushit** është lëngu i pasheqeruar nga rrushi i fituar përmes dehidrimit të pjesërisht të lëngut të rrushit, të kryer me metodë të lejuar në pajtim me këtë ligj, përveç nxehtësisë së drejtpërdrejtë, ashtu që refraktometri i përdorur me metodë të lejuar në pajtim me këtë ligj në temperaturë od 200C, nuk ka treguar më pak se 50,9%.

Dendësia e vërtetë e lejuar e alkoolit për vëllim të lëngut të koncentruar të rrushit, nuk është më shumë se 1% vol.;

13. **Verë e re në fermentim** është vera në të cilën fermentimi alkoolik ende nuk është kryer dhe e cila ende nuk është ndarë nga llumi;

14. **Verë e përshatshme për fitimin e verës së tryezës**, është vera që:

- rrjedh vetëm nga lloje të rrushit që janë të klasifikuara si rrush i verës, sipas nenit 27 të këtij ligji,
- është e prodhuar në Republikën e Maqedonisë dhe
- ka dendësi të vërtetë të alkoolit, jo më të vogël se 9,0 % vol.;

15. **Verë liker** është verë, e cila:

- ka dendësi të vërtetë të alkoolit për vëllim jo më të vogël se 15% vol. dhe jo më të madhe se 22% vol. dhe dendësi të përgjithshëm të alkoolit për vëllim jo më të vogël se 17,5 % vol. dhe
- është e fituar nga mushti në fermentim, ose vera, ose kombinimi i këtyre prodhimeve, të cilat doemos duhet të rrjedhin nga lloje të rrushit të klasifikuara si të

përshtatshme për prodhimin e verërave të likerit, sipas nenit 27 të këtij ligji dhe kanë dendësi fillestare natyrore të alkoolit për vëllim, jo më të vogël se 12% vol. dhe me shtimin:

- a) në mënyrë të veçantë ose në kombinim me alkool neutral të hardhisë së rrushit duke e përfshirë alkoolin e prodhuar me distilimin e verës nga rrushi i thatë, me dendësi të vërtetë të alkoolit për vëllim jo më të vogël se 96% vol., dhe destilatit të verës ose verës nga rrushi i thatë me dendësi të vërtetë të alkoolit për vëllim, jo më të vogël se 52 % vol. dhe jo më të madhe se 86% dhe

b) të një ose më shumë nga prodhimet vijuese, sipas nevojës:

- mushteve të koncentruara dhe
- kombinimit të njërit prej prodhimet e cekura nën a) nga kjo pikë me musht ose musht në fermentim;

16. **Verë e shkumueshme** është vera e cila është fituar me fermentimin alkoolik të parë ose të dytë, të:

- prodhimeve të përshtatshme për fitimin e verës së tryezës, rrushit, mushtit ose verës,
- verës së tryezës, verës me prejardhje të kontrolluar, ose verës me prejardhje të kontrolluar dhe të garantuar nga rrushi i frskët dhe

- gjatë hapjes së enës, lëshon dioksid karboni të fituar vetëm me fermentim dhe ka presion të tepërt për shkak të dioksidit të karbonit të tretur,

17. **Verë e shkumueshme e gazuar** është verë e cila:

- është e fituar nga vera e tryezës,
- gjatë hapjes së enës, lëshon dioksid karboni të fituar plotësisht ose pjesërisht, me shtimin e atij gazi dhe
- ka presion të tepërt, për shkak të dioksidit të karbonit të tretur, prej jo më pak se 3 barë në temperaturë prej 200C në enë të mbyllura;

18. **Verë e gjysmëshkumueshme** është prodhimi:

- i fituar nga vera e tryezës, vera me prejardhje të kontrolluar, ose vera me prejardhje të kontrolluar dhe të garantuar, ose nga prodhime të përshtatshme për fitimin e verës së tryezës, vera me prejardhje të kontrolluar, ose vera me prejardhje të kontrolluar dhe të garantuar,

- që ka presion shtesë për shkak të dikosidit të karbonit endogjen në tretje, prej jo më pak se 1 bar dhe jo më shumë se 2,5 barë në temperaturë prej 200C në enë të mbyllura dhe

- i vendosur në enë me vëllim deri më 60 litra;

19. **Verë gjysmëshkumuese e gazuar** është prodhimi:

- i fituar nga vera e tryezës, vera me prejardhje të kontrolluar, ose vera me prejardhje të kontrolluar dhe të garantuar, ose nga prodhime të përshtatshme për fitimin e verës së tryezës, vera me prejardhje të kontrolluar, ose vera me prejardhje të kontrolluar dhe të garantuar,

- ka presion shtesë prej më pak se 1 bar dhe jo më shumë se 2,5 barë në temperaturë prej 200C në enë të mbyllura, për shkak të dioksidit të karbonit në tretje që plotësisht ose pjesërisht është i shtuar dhe

- i vendosur në enë me vëllim deri më 60 litra;

20. **Uthull vere** është prodhimi:

- që është i fituar vetëm nga fermentimi acidik i verës dhe

- ka thartësi të përgjithshme jo më të vogël se 60 gramë per litër, të shprehur si acid acetik;

21. **Llum i verës** janë:

- mbetjet që mblidhen në enët me verë pas fermentimit dhe gjatë magazinimit ose pas përpunimit, dhe mbetjet e fituara me filtrim ose centrifugim të këtij prodhimi,

- mbetje që mblidhen në enët me musht, gjatë magazinimit ose pas përpunimit dhe

- mbetje të fituara me filtrim ose centrifugim të mushtit;

22. **Bërsi rrushi** janë mbetjet nga shtypja e rrushit të freskët, të fermentuar ose të pafermentuar;

23. **Pike** është prodhimi i stërvluar i fituar:

- me larjen e bërsisë së pavluar me ujë dhe
- me larjen e bërsisë së vluar me ujë;

24. **Verë e e përforcuar për distilim** është prodhim i cili:

- ka dendësi të vërtetë të alkoolit për vëllim jo më të vogël se 18% vol. dhe jo më të madhe se 24% vol.,
- është i fituar vetëm nga shtimi i destilatit të verës me dendësi të vërtetë maksimale të alkoolit, prej 86% vol. dhe
- ka thartësi avulluese maksimale prej 1,5 gramë për litër, të shprehur si acid acetik;

25. **Destilat i verës** është prodhimi i fituar me distilimin e verës dhe prodhimeve të verës me dendësi minimale të alkoolit prej 55% vol.;

26. **Verë nga rrushi i stërpjekur** është vera e cila:

- është prodhuar në Republikën Maqedonisë, pa pasurim, nga rrushi i vjelur në Republikën e Maqedonisë, nga lloje të rrushit të të klasifikuara si rrush i verës, sipas nenit 28 nga ky ligj,
- ka dendësi natyrore të alkoolit më të madhe se 15% vol. dhe
- ka dendësi të përgjithshëm të alkoolit jo më të madhe se 16% vol dhe dendësi të vërtetë të alkoolit jo më të vogël se 12% vol.;

27. **Shenja gjeografike**, janë emri dhe/ose emblema e tokës, rajonit ose vendit me të cilat shënohet se prodhimi rrjedh nga ai rajon,

28. **Dendësi të alkoolit**, janë:

- dendësia e vërtetë e alkoolit për vëllim, e shënon numrin e pjesëve të alkoolit të pastërt të përmbajtura në temperaturë prej 200C, në 100 pjesë të prodhimit në atë temperaturë,
- dendësia potenciale e alkoolit për vëllim, e shënon numrin e pjesëve të alkoolit të pastërt në temperaturë prej 200C, të cilat mund të prodhohen me fermentim të plotë të sheqernave, të përmbajtura në 100 pjesë të prodhimit në atë temperaturë,
- dendësia e përgjithshme e alkoolit për vëllim, e shënon përmbledhjen e dendësive potenciale dhe të vërteta të alkoolit,

- dendësia natyrore e alkoolit për vëllim, e shënon dendësinë e përgjithshme të alkoolit për vëllim të prodhimit, para çfardoqoftë pasurimi,
- dendësia e vërtetë e alkoolit për masë, e shënon sasinë e kilogramëve të alkoolit të pastër, që përmbhet në 100 kilogramë nga prodhimi,

- dendësia potenciale e alkoolit për masë, e shënon numrin e kilogramëve të alkoolit të pastër, që mund të prodhohen me fermentim të plotë të sheqernave në përmbajtura në 100 kilogramë nga prodhimi dhe
- dendësia e përgjithshme e alkoolit për masë, e shënon përmbledhjen e dendësisë së vërtetë dhe potenciale të alkoolit dhe

29. **Vit i verës** është viti prodhues për prodhimet për të cilat ka të bëjë ky ligj, dhe i cili fillon më 1 gusht të vitit rrjedhës dhe përfundon më 31 korrik të vitit të ardhshëm.

Zbatimi subsidiar i ligjit

Neni 4

Përveç nëse me këtë ligj nuk është rregulluar ndryshe, në veprimet e përcaktuara me këtë ligj, në mënyrë përkatëse zbatohet ligji për procedurë të përgjithshme administrative.

II. PLANIFIKIMI DHE UDHËHEQJA ME POTENCIALIN PRODHUES PËR PRODHIMIN E RRUSHIT TË VERËS

Strategjia nacionale për zhvillimin e vreshtarisë dhe industrisë së verës

Neni 5

(1) Qeveria e Republikës së Maqedonisë, me propozim të ministrit të Bujqësisë, Pylltarisë dhe ekonomisë së Ujërave (në tekstin e mëtejshëm: ministri), miraton Strategji nacionale për zhvillimin e vreshtarisë dhe industrisë së verës.

(2) Strategjia nacionale për zhvillim të vreshtarisë dhe industrisë së verës i përmban:

- qëllimet afatgjate për zhvillim të vreshtarisë dhe industrisë së verës,
- prioritetet për zhvillim të vreshtarisë dhe industrisë së verës,
- sipërfaqen e përgjithshme, vendet dhe llojet për të cilat ndahen leje për mbjellje,
- kahet për planifikimin e marketingut të verës maqedonase,
- masat nxitëse për zhvillim të vreshtarisë dhe industrisë së verës,
- planin për përmbushjen e detyrave nga kartat ndërkombëtare, marrëveshjet, kontratat, konventat dhe dokumentet tjera, në sferën e vreshtarisë dhe industrisë së verës, të cilat i ka ratifikuar dhe i ka pranuar Republika e Maqedonisë dhe
- elementet tjera të rëndësishme për vreshtarinë dhe industrinë e verës të Republikës së Maqedonisë.

(3) Strategjia nacionale për zhvillimin e vreshtarisë dhe industrisë së verës, miratohet për preiudhën prej së paku pesë vitesh.

(4) Mjetet për përparimin e Strategjisë nacionale për zhvillimin e vreshtarisë dhe industrisë së verës, sigurohen nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë dhe burime tjera.

Leja për mbjellje

Neni 6

(1) Për përparimin e kualitetit të verës dhe prodhimeve tjera nga rrushi i verës, varësisht nga qëllimet dhe prioritetet e përcaktuara në Strategjinë nacionale për vreshtari dhe prodhimin e verës, ngritja e llojeve të veçanta të reja të mbëltimeve, mund të kushtëzohet me lejen nga ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(2) Rishartimi i llojeve të rrushit të verës, me lloje që nuk janë rrush i verës, konsiderohet si ngritje e mbëltimeve të reja të hardhisë së rrushit të verës.

(3) Ministri i përcakton kushtet më të afërta nga paragrafi 1 i këtij neni.

Prioritetet për leje për mbjellje

Neni 7

(1) Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave (në tekstin e mëtejshëm: Ministria) i lëshon lejet nga neni 6 i këtij ligji, në pajtim me qëllimet dhe prioritetet e përcaktuara në Strategjinë nacionale për vreshtari dhe industri të verës.

(2) Leja për mbjellje të re, jepet për prioritetet vijuese:

- mbjelljen e ëmbëltimeve të shkulura pararakisht të hardhisë,
- mbjelljen në tokën në të cilën pararakisht nuk ka pasur të mbjellur hardhi rrushi ose shartim të llojeve të rrushit të verës, me lloje të cilat nuk janë të klasifikuara si rrushi i verës të dedikuara për prodhimin e verës,
- vreshtarë të rinj deri në moshën 40 vjeçare, në procesin e fillimit të këtij aktiviteti,

- fitimi i materialit të hardhisë për mbjellje,
- eksperimente vreshtare-industriale të verës, të kryera nga institucioni shkencor ose në bashkëpunim me institucion shkencor dhe
- prodhimi i rrushit dhe verës, vetëm për nevoja personale të prodhuesit që nuk e lëshon në qarkullim.

Procedura për marrjen e lejes për mbjellje

Neni 8

(1) Për marrjen e lejes për mbjellje kërkuessit parashtrojnë kërkesë në Ministri, më së voni deri më 31 dhjetor në vitin rrjedhës.

(2) Me kërkesë kërkuessit parashtrojnë dëshmi për pronësi, ose marrëveshje për shfrytëzimin e tokës, në të cilën duhet të bëhet mbjellja, përkatësisht shartimi i mbëltimeve të ri të hardhisë.

(3) Ministri i përcakton formën dhe përmbajtjen e formularit dhe mënyrën e parashtrimit të kërkesës për marrje të lejes për mbjellje.

Neni 9

(1) Ministri, vendos që kërkuessit t'i ndajë leje për mbjellje ose ta hedh poshtë kërkesën dhe për atë të njoftojë kërkuessin, më së voni deri më 31 mars të vitit të ardhshëm.

(2) Në rast të refuzimit të kërkesës, kërkuessi mund të parashtrojë kërkesë të re të ndryshuar, në pajtim me kriteret për mbjellje të reja të hardhisë, në afat prej 15 ditësh pas pranimit të vendimit për refuzim të kërkesës.

(3) Ministri vendos për kërkesën e ndryshuar për mbjellje dhe për atë e njofton kërkuessin, më së voni deri më 1 maj të vitit të ardhshëm.

(4) Ministri e përcakton formën dhe përmbajtjen e lejes për mbjellje, nga neni 6 i këtij ligji.

(5) Kërkuessit e pakënaqur, mund të parashtrojnë ankesë për jejen e dhënë për mbjellje, te Komisioni për Vendimmarrje në Procedurë Administrative në Shkallë të Dytë, nga Fusha e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave, në Qeverinë e Republikës së Maqedonisë, në afat prej 15 ditësh pas pranimit të aktvendimit për refuzimin e kërkesës.

(6) Vendimi i Komisionit nga paragrafi (5) i këtij neni, është përfundimtar.

Neni 10

(1) Lejen për mbjellje, kërkuessi doemos duhet ta shfrytëzojë në pajtim me kushtet për të cilat është dhënë.

(2) Leja për mbjellje, vlen gjatë tri viteve të verës, nga data e lëshimit të saj.

(3) Mbëltimeve të hardhisë, të mbjellura ose të shartuara pa lejen ose në kundërshtim me lejen e dhënë për mbjellje në nenin 6 të këtij ligji, do të shkulen. Harxhimet për shkulle janë në llogari të prodhuesit.

Regjistri nacional i mbëltimeve të hardhisë

Neni 11

(1) Për evidencën e mbëltimeve të hardhisë dhe identifikimin e prodhuesve, Ministria mban Regjistrin nacional të mbëltimeve të hardhisë.

(2) Regjistri nacional i mbëltimeve të hardhisë, përmban:

- të dhëna për pronësinë e vreshtave, parcelave me mbëltime të hardhisë dhe llojet e rrushit,
- të dhëna për prodhuesit e rrushit për çdo parcelë me mbëltime të hardhisë dhe
- harta kadastrale me përmasë prej 1:10.000 për përshkrimin e sipërfaqeve me mbëltime të hardhisë.

(3) Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së ujërave, e bën evidencën e mbëltimeve të hardhisë, përmes:

- fletëparaqitjet e dorëzuara për regjistrim në regjistrin nacional të mbëltimeve të hardhisë dhe

- kontrolleve të kryra në terren me aplikimin e të teknikave të detektimit nga largësia (inçizime satelitore, orto-fotografi dhe sistemin informatik gjeografik (SIG).

(4) Ministri miraton dispozita më të afërta për formën, përmbajtjen dhe mënyrën e mbajtjes dhe funksionimit të Regjistrin nacional të mbëltimeve të hardhisë dhe për mënyrën e llogaritjes së sipërfaqeve të mbjellura me mbëltimeve të hardhisë.

Paraqitja e sipërfaqeve me mbëltime të hardhisë

Neni 12

(1) Prodhuesit e rrushit i paraqesin sipërfaqet në të cilat kultivojnë mbëltime të hardhisë në njësitë rajonale të Ministrisë.

(2) Mbëltimeve të reja, paraqiten në afat prej një muaji nga ngritja e tyre.

(3) Prodhuesi i rrushit parashtron fletëparaqitje për regjistrim në Regjistrin nacional të mbëltimeve të hardhisë, te njësia rajonale e Ministrisë.

(4) Prodhuesi i rrushit i në shtojcë të fletëparaqitjes për regjistrim në Regjistrin nacional të mbëltimeve të hardhisë, dorëzon edhe :

- aktzotërim dhe kopje nga plani kadastral për çdo parcelë, në rast kur prodhuesi është pronar i parcelës ose

- marrëveshje për qiramarrje dhe aktzotërim dhe kopje nga plani kadastral për çdo parcelë, në rast kur prodhuesi është shfrytëzues i parcelës, përkatësisht kur është tjetër nga pronari i parcelës.

(5) Aktzotërimi dhe kopja e planit kadastral, nuk mund të jenë më të vjetra se gjashtë muaj.

(6) Ministri e përcakton formën, përmbajtjen dhe mënyrën e parashtrimit të fletëparaqitjeve për regjistrim, në regjistrin nacional të mbëltimeve të hardhisë.

Paraqitja e ndryshimeve

Neni 13

(1) Për azhurnimin e evidencës së Regjistrin nacional të mbëltimeve të hardhisë, prodhuesit e rrushit janë të obliguar që t'i paraqesin në njësitë rajonale të Ministrisë, në afat prej 15 ditësh nga dita e ndodhjes së tyre, ndryshimet në lidhje me:

- pronësinë ose të drejtën për shfrytëzimin e tokës,
- asortimentet e mbëltimeve të hardhisë,
- shkullen ose rimbjelljen e mbëltimeve të hardhisë,
- mënyrën e kultivimit të mbëltimeve të hardhisë,
- sistemin e ujitjes ose
- humbjet e shkaktuara nga fatëkeqësitë elementare (zjarri, ngrirja, thatësia, vërshimet, breshri)

(2) Ministri e përcakton formën dhe përmbajtjen e fletëparaqitjes dhe mënyrën e paraqitjes së ndryshimeve nga paragrafi (1) i këtij ligji.

Siguria e të dhënave

Neni 14

(1) Ministria udhëheq me Regjistrin nacional të mbëltimeve të hardhisë dhe mban llogari për sigurinë e të dhënave.

(2) Personat që paraqiten në Regjistrin nacional të mbëltimeve të hardhisë, kanë të drejtë qasjeje vetëm te informatat që kanë të bëjnë me to.

Përrjashtimi nga obligimi për paraqitjen e sipërfaqeve me mbëltime të hardhisë**Neni 15**

Prodhuësit e rrushit që kanë mbëltime të hardhisë me sipërfaqe të përgjithshme prej më së shumti 500 m² dhe të cilët nuk e lëshojnë rrushin në qarkullim, përjashtohen nga obligimi për paraqitjen e mbëltimeve të tyre të hardhisë në Regjistrin nacional për mbëltime të hardhisë, nga neni 12 i këtij ligji.

Paraqitja e sasive të rrushit të vjelur**Neni 16**

(1) Prodhuësit e rrushit për prodhim të verës, i paraqesin sasi të prodhuara nga të vjelat e fundit të rrushit, më së voni deri më 30 nëntor në njësitë rajonale të Ministrisë.

(2) Ministri, e përshkruan formën, përmbajtjen dhe mënyrën e parashtrimit të fletëparaqitjeve për sasi të prodhuara nga të vjelat e fundit të rrushit.

(3) Nga obligimi për paraqitje nga paragrafi (1) i këtij ligji, përjashtohen prodhuësit e rrushit që prodhojnë më pak se 1 000 kg në vit dhe të cilët nuk e lëshojnë rrushin në qarkullim.

Çmimi i rrushit të verës**Neni 17**

(1) Çmimi i rrushit të verës përcaktohet dhe paguhet në bazë të njërive të sheqerit.

(2) Tregtarët e rrushit të verës për prodhimin e verës dhe prodhuësit e verës, janë të obliguar që në momentin e grumbullimit të rrushit të verës për prodhimin e verës, t'i matin njësitë e sheqerit të rrushit dhe prodhuësve të rrushit t'u lëshojnë vërtetim për sasinë e rrushit të grumbulluar dhe njësitë e sheqerit të rrushit, për secilin lloj të rrushit të verës veç e veç.

(3) Tregtarët e rrushit të verës për prodhimin e verës dhe prodhuësit e verës, janë të obliguar që më së voni deri në fillimin e vitit të verës, ta shpallin çmimin për secilin lloj të rrushit të verës veç e veç, më të cilin do ta blejnë rrushin e verës për prodhimin e verës.

(4) Lartësia e çmimit nga paragrafi (3) i këtij neni, nuk mund të zvogëlohet deri në kalimin e vitit të verës.

(5) Grumbullimi i rrushit të verës për prodhimin e verës, kryhet në pajtim me Ligjin për bujqësi dhe zhvillim rural, nëse nuk është përcaktuar ndryshe me këtë ligj.

Neni 18

(1) Nëse prodhuësi i rrushit dyshon në rezultatet nga matja e njërive të sheqerit nga ana e tregtarëve të rrushit të verës për prodhimin e verës dhe prodhuësve të verës në momentin e grumbullimit, prodhuësi i rrushit ka të drejtë që të kërkojë kontrollin e atyre rezultateve.

(2) Kontrollin e rezultateve e kryen laboratorit i autorizuar nga neni 33 i këtij ligji. Procedurën dhe afatin për marrjen e mostrave për kontrollin e rezultateve nga matja e njërive të sheqerit, i përcakton ministri.

(3) Shpenzimet për kontrollin nga paragrafi (2) i këtij neni, janë në llogari të prodhuësit të rrushit. Në rast të dallimit të rezultateve nga matja e njërive të sheqerit, çmimi llogaritet sipas njërive të sheqerit, të përcaktuara nga ana e laboratorit të autorizuar.

Paraqitja e sasive të rrushit të blerë dhe të shitur**Neni 19**

(1) Tregtarët me rrush të verës për prodhimin e verës, i paraqesin sasi të rrushit të blerë dhe të shitur nga të vjelat e fundit, më së voni deri më 30 nëntor në njësitë rajonale të Ministrisë.

(2) Ministri e përcakton formën, përmbajtjen dhe mënyrën e parashtrimit të fletëparaqitjeve për sasi të shitura dhe të blera të rrushit nga të vjelat e fundit.

(3) Nga obligimi për paraqitje nga paragrafi (1) i këtij neni përjashtohen tregtarët e rrushit, që plasojnë më pak se 1 000 kg rrush në vit.

Lidhja me Regjistrat e brendshëm**Neni 20**

Fletëparaqitjet nga neni 16, 19, 26 dhe 36 të këtij ligji, parashtrihen në bazë të regjistrave të brendshëm hyrës dhe dalës, të dhënë në nenin 37 të këtij ligji.

III. PRODHIMI I VERËS**Lënda e parë për prodhimin e verës****Neni 21**

(1) Vetëm rrushi i fituar nga lloje të rrushit të verës, në pajtueshmëri me klasifikimin nga neni 28 i këtij ligji, mund të përdoret për prodhimin e verës.

(2) Vera e cila nuk është fituar nga lloje të rrushit të verës, në pajtim me klasifikimin nga neni 28 i këtij ligji, si dhe vera e cila nuk i plotëson kushtet e përcaktuara me rregulloren për mjetet dhe veprimet enologjike, nuk mund të lëshohet në qarkullim.

(3) Vera nga paragrafi (2) i këtij neni, mund të përdoret vetëm për nevoja personale të prodhuësit, për prodhim të uthullës së verës ose për desitilim.

Ndalimi**Neni 22**

(1) Rrushi i freskët, mushti ose mushti në fermentim, mushti i koncentruar, mushti i pastruar i koncentruar, mushti në fermentim të ndërprerë me shtim të alkoolit, lëngu i rrushit dhe lëngu i koncentruar i rrushit nga importi, nuk mund të përdoren për prodhim të verës ose t'i shtohen verërave në Republikën e Maqedonisë.

(2) Ndalohet shtimi i saharezës në verë, përveç për prodhim të verërave shkumuese.

(3) Ndalohet prodhim i verës me fermentim të sërishëm të bërsisë.

Ndalimi për prodhimin e verës nga rrushi i cili rrjedh prej mbëltimeve të hardhisë të paregjistruara**Neni 23**

Rrushi i cili rrjedh nga mbëltime të hardhisë të cilat nuk janë të paraqitura në Regjistrin nacional të mbëltimeve të hardhisë nga neni 11 i këtij ligji, nuk mund të shfrytëzohet për prodhim të verës.

Mjetet dhe veprimet enologjike**Neni 24**

(1) Prodhimi verës kryhet me aplikimin e mjeteve dhe veprimeve të lejuara enologjike.

(2) Mjetet dhe veprimet enologjike aplikohen për shkak të verëzimit të drejtë, ruajtjes dhe kultivimit të verës dhe prodhimeve tjera nga rrushi i verës dhe vera.

(3) Ministri shpall listë të mjeteve të lejuara enologjike, që përdoren për prodhimin e verës.

(4) Ministri i përcakton mënyrën e aplikimit të mjeteve enologjike, karakteristikat e tyre, si dhe sasi të maksimale të lejuara të mjeteve enologjike të cilat përdoren për prodhimin e verës.

Obligimi për evidencë**Neni 25**

(1) Prodhuesit e verës janë të obliguar që të mbajnë evidencë për mjetet dhe veprimet enologjike të aplikuara nga neni 24 i këtij ligji.

(2) Çdo operacion duhet të evidentohet më së voni, deri para kalimit të ditës kur ai është e realizuar.

(3) Ministri miraton rregulla më të afërta për formën, përmbajtjen dhe mënyrën e mbajtjes së evidencës për mjetet dhe veprimet enologjike të zbatuara nga paragrafi (1) i këtij ligji.

Paraqitja e prodhimit të verës**Neni 26**

(1) Prodhuesit e verës i paraqesin sasi të verës së prodhuar nga viti rrjedhës i verës, dhe nga vitet e paraprake të verës, më së voni deri më 31 dhjetor në njësitë rajonale të Ministrisë.

(2) Ministri i përcakton formën, përmbajtjen dhe mënyrën e dorëzimit të fletëparaqitjeve për sasi të prodhuara të verës nga viti rrjedhës i verës dhe nga vitet e paraprake të verës.

Metodat për analizë fiziko-kimike të verës**Neni 27**

Ministri i përcakton metodat referente të analizës për përcaktimin e përbërjes kimike të verërave, në bazë të metodave të shpallura dhe të rekomanduara nga Asambleja e Përgjithshme e Zyrës Ndërkombëtare për Vreshtari dhe Industri të Verës (OIV) dhe konform standardeve të rekomanduara nga Organizata Ndërkombëtare për Standardizim (ISO).

Klasifikimi i llojeve të rrushit për prodhimin e verës**Neni 28**

(1) Llojet e rrushit për prodhim të verës klasifikohen në lloje të "rekomanduara" dhe "lejuara". Të gjitha llojet e klasifikuara të rrushit për prodhim të verës, i takojnë llojit Vitis vinifera ose rrjedhin nga kryqëzimi i këtij lloji me lloje tjera të genus Vitis, të lejuara nga Organizata Ndërkombëtare për Vreshtari dhe Industri të Verës (OIV).

(2) Vetëm ato lloje rrushi që janë të përcaktuara me klasifikim mund të mbillen, të rimbillen, ose rishartohen për prodhimin e verës.

(3) Kufizimi nga paragrafi (2) i këtij neni, nuk ka të bëjë me mbëltime të hardhisë të dedikuara për hulumtime dhe eksperimente shkencore.

(4) Mbëltime të hardhisë me lloje të rrushit për prodhimin e verës që nuk janë të përfshirë në klasifikimin, të shkulen në afat prej 15 vitesh nga dita e hyrjes në fuqi të klasifikimit nga paragrafi (1) i këtij neni.

(5) Llojet Noah, Othello, Isabelle, Jaquez, Clinton dhe Herbemont, nuk guxojnë të jenë të përfshihen në klasifikimin nga paragrafi (1) i këtij neni.

(6) Ministri i përcakton klasifikimin e llojeve të rrushit për prodhim të verës nga paragrafi (1) i këtij neni, për çdo rajon vreshtar për prodhimin e verës në Republikën e Maqedonisë, në pajtim me ndarjen e rajoneve vreshtare nga neni 40 i këtij ligji.

Ndalimi për destilim**Neni 29**

Prodhuesit e verës nuk guxojnë që ta përdorin bërsinë dhe llumin e verës të fituar nga prodhimi i verës, për destilim në lokalet e njëta dhe me pajisjen e njëjtë me të cilën prodhojnë verë.

Regjistri i prodhuesve të verës**Neni 30**

(1) Me prodhim të verës për lëshim në qarkullim, mund të merret personi fizik dhe juridik, që ka lokale dhe pajisje adekuate dhe ka të punësuar së paku një person me arsim të lartë nga lëmi i vreshtarisë dhe industrisë së verës ose të angazhuar me marrëveshje, nëse prodhuesi i verës është person fizik.

(2) Për evidencën e prodhuesve të verës, Ministria mban regjistrin e prodhuesve të verës.

(3) Ministri, prodhuesit të verës që i plotëson kushtet për regjistrim në regjistrin e prodhuesve të verës, i lëshon Aktvendim për regjistrim në regjistrin e prodhuesve të verës.

(4) Ministri i përcakton kushtet më të afërta në aspekt të hapësirave dhe paisjes për prodhim të verës, nga paragrafi (1) i këtij neni.

(5) Ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së ujërave, i përcakton mënyrën e paraqitjes në regjistrin e prodhuesve të verës nga paragrafi (2) i këtij neni, si dhe formën, përmbajtjen dhe mënyrën e udhëheqjes së regjistrin nga paragrafi (2) i këtij neni.

IV. TREGTIA DHE QARKULLIMI ME VERË**Lëshimi i verës në qarkullim****Neni 31**

(1) Vetëm prodhuesi i verës i regjistruar në Regjistrin e prodhuesve të verës nga neni 30 i këtij ligji, mund të lëshojë verë në qarkullim në Republikën e Maqedonisë.

(2) Import të verës në Republikën e Maqedonisë, mund të kryejnë importues të cilët do t'i plotësojnë kushtet për lëshim të verës në qarkullim, në pajtim me nenet 32, 33 dhe 34 nga ky ligj, si dhe kushtet për regjistrim në Regjistrin e importuesve të prodhimeve bujqësore, në pajtim me Ligjin për bujqësi, dhe zhvillim rural.

Marja e mostrave**Neni 32**

(1) Para lëshimit në qarkullim, prodhuesi i verës është i obliguar që të dorëzojë kërkesë në Ministri, për marjen e aktvendimit për lëshim të verës në qarkullim.

(2) Inspektori shtetëror për bujqësi, është i obliguar që në afat prej shtatë ditësh pune nga dita e pranimit të kërkesës nga paragrafi (1) i këtij neni, që të marrë mostra dhe të njejtat t'ia dorëzojë për analizë fiziko-kimike.

(3) Inspektori shtetëror për bujqësi, e merr një mostër në katër ekzemplarë nga të cilët një mbetet te prodhuesi, dy ekzemplarë dorëzohen për analizë fiziko-kimike, dhe një ekzemplar mbetet në Inspektoratin Shtetëror të Bujqësisë dhe ruhet në kushte adekuate në peridhien prej tre muajsh.

(4) Ministri e përcakton mënyrën dhe procedurën për marrje dhe ruajtje të mostrave, për lëshimin e vendimit për vënie në qarkullim.

(5) Ministri e përcakton formën dhe përmbajtjen e formularit për kërkesën nga paragrafi (1) i këtij neni.

Analizat fiziko-kimike të verës**Neni 33**

(1) Analiza fiziko-kimike e verës për lëshimin e verës në qarkullim, mund të kryejë vetëm laborator i autorizuar nga ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(2) Laboratori nga paragrafi (1) i këtij neni, për kryerjen e analizës fiziko-kimike të verës, duhet të ketë të punësuar së paku një laborant me arsim të mesëm të kryer, tre persona profesionalë me arsim të lartë të kryer, nga lëmi i agronomisë dhe shkencave kimike dhe së paku një udhëheqës me titull magjister i shkencave kimike, si dhe hapësira dhe mjete adekuate.

(3) Ministri i përcakton parametrat themelore që janë lëndë e analizës fiziko-kimike të verës, kushtet më të afërta lidhur me lokalet dhe paisjen, që duhet t'i plotësojë laboratorin nga paragrafi (1) i këtij neni, dhe procedurën për lëshimin e autorizimit për kryerjen e analizës fiziko-kimike të verës.

(4) Më kërkesë të prodhuesit të verës, laboratorin nga paragrafi (1) i këtij neni, mund të bëjë analizë edhe të parametrave tjerë të ndryshëm nga ato të potencuara në paragrafin (3) të këtij neni.

(5) Laboratorin nga paragrafi (1) i këtij neni, është i obliguar që të kryejë analizë fiziko-kimike të verës dhe t'i dorëzojë rezultatet nga analiza te Ministria, në afat prej shtatë ditëve të punës nga dita e pranimit të mostrave.

(6) Shpenzimet për kryerjen e analizës fiziko-kimike për marrjen e aktvendimit për lëshim të verës në qarkullim, janë në llogari të kërkuarit dhe përcaktohen varësisht nga shpenzimet e bëra reale, të nevojshme për përgatitjen e aktvendimit për lëshim të verës në qarkullim.

(7) Ministri e përcakton lartësinë dhe mënyrën e arkëtimit të shpenzimeve nga paragrafi (6) i këtij neni.

Superanaliza e verës

Neni 34

(1) Nëse kërkuar nga neni 32 paragrafi (1) i këtij ligji, nuk është i kënaqur me rezultatin e analizës, mundet që në afat prej tetë ditësh nga dita e dorëzimit të rezultateve nga analiza fiziko-kimike nga neni 33 i këtij ligji, të kërkojë nga Inspektori shtetëror për bujqësi që e ka marrë mostrën, që ekzemplarin e dytë të marrë në të njëjtën kohë dhe në të njëjtën mënyrë, ta dërgojë në super analizë.

(2) Super analizë të mostrës, mund të kërkojë edhe inspektori i cili e ka marrë mostrën.

(3) Nëse rezultatet nga super analiza dhe nga analiza paraprake fiziko-kimike nuk janë të njëjta, vendimmarrës është rezultati i super analizës.

(4) Laboratori i cili e ka kryer analizën e parë fiziko-kimike, nuk mund të kryejë edhe super analizë.

(5) Analiza fiziko-kimike dhe super analiza e verës dhe prodhimeve tjera nga rrushi i verës dhe vera, bëhet sipas metodave të miratuara në pajtim me nenin 27 të këtij ligji.

Vendimi për lëshimin e verës në qarkullim

Neni 35

(1) Ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave, në bazë të kërkesës së dorëzuar për lëshim të verës në qarkullim, rezultatet nga analiza fiziko-kimike e verës dhe processverbali nga inspektori për marrjen e mostrës, miraton aktvendim për lëshim të verës në qarkullim.

(2) Me aktvendimin për lëshim të verës në qarkullim, përcaktohet:

- emri me të cilin lëshohet vera në qarkullim,
- kategoria e kualitetit,
- prejardhja e verës, në rast të verës me emërtim gjeografik,
- viti i vjeljes,
- sasia e verës dhe
- tregu për të cilin vera është e dedikuar (për tregun e brendshëm apo për eksport).

(3) Aktvendimi nga paragrafi (2) i këtij ligji, vlen deri në harxhimin e sasisë për të cilën ka të bëjë Aktvendimi.

Paraqitja e mushtit dhe verës së importuar

Neni 36

(1) Importuesit e mushtve dhe verës për mbushje, i paraqesin sasi të mushtit dhe verës së importuar, në afat prej 15 ditësh pas importit, në njësitë rajonale të Ministrisë së Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(2) Ministri e përcakton formën, përmbajtjen dhe mënyrën e dorëzimit të fletëparaqitjeve për sasi të mushtit dhe verës së importuar.

Regjistrat hyrës dhe dalës

Neni 37

(1) Personat juridikë të cilët merren me vënien e verës në qarkullim, të prodhimeve nga rrushi i verës dhe verës, janë të obliguar që të mbajnë regjistrat hyrës dhe dalës për të njëjtat prodhime.

(2) Regjistrat hyrës dhe dalës nga paragrafi (1) i këtij neni, përmbajnë të dhëna të vazhdueshme, së paku për :

- përshkrimin e prodhimit që është futur apo nxjerrë,
- sasinë e saktë të prodhimit që është futur apo nxjerrë, dhe
- datën e hyrjes ose daljes.

(3) Regjistrat hyrës dhe dalës nga paragrafi (1) i këtij neni, i kontrollon Inspektorati Shtetëror i Bujqësisë.

(4) Ministri i përcakton formën, përmbajtjen dhe mënyrën e udhëheqjes së egjistrave hyrës dhe dalës nga paragrafi (1) i këtij ligji.

V. KLASIFIKIMI I VERËRAVE, PRODHIMI, SHËNIMI DHE MBORJTJA E VERËRAVE ME EMËR GJEORAFIK

Klasifikimi i verërave

Neni 38

(1) Sipas kualitetit verërat kalsifikohen, në:

- verëra tryeze,
- verëra rajonale (ose verëra tryeze me shenjë gjeografike - VSHGJ).
- verëra me prejardhje të kontrolluar (VPK) dhe
- verëra me prejardhje të kontrolluar dhe të garantuar (VPKG).

(2) Verë tryeze nga paragrafi (1) alineja 1 të këtij neni, është vera e cila:

- është e prodhuar nga lloje të klasifikuara të rrushit, si lloje të rekomanduara ose të lejuaratë të rrushit të verës, në pajtim me nenin 28 të këtij ligji,
- ka dendësi të vërtetë të alkoolit për vëllim më shumë se 9.0% vol. dhe dendësi të përgjithshëm të alkoolit për vëllim, më të vogël se 15% vol. dhe
- ka përmbajtje të përgjithëshme të thartësisë, të shprehur si thartësi vere jo më të vogël se 3,5 gram për litër ose 46,6 miliekuivalentë për litër.

(3) Verë rajonale (ose verë me shenjë gjeografike - VSHGJ) nga paragrafi (1) alineja 2 e këtij neni, është verë tryeze me shenjë gjeografike, vend i prejardhjes i së cilës është rajon dhe është e prodhuar në pajtim me rregullat si vijojnë:

- është e prodhuar në tërësi nga lloje të klasifikuara të verës, si lloje të rekomanduara për rajonin e prejardhjes, në pajtim me nenin 28 të këtij ligji,
- i ka të gjitha karakteristikat e përcaktuara në pajtim me këtë ligj,
- ka dendësi minimale natyrale të alkoolit, prej 9,5%vol. dhe
- vera e ka kaluar analizën fiziko-kimike.

(4) Vera me prejardhje të kontrolluar (VPK) nga paragrafi (1) alineja 3 e këtij ligji, është verë me shenjë të prejardhjes, rajoni i prejardhjes i së cilës është shënuar në mënyrë precise në kuadër të vendeve me vreshta ose në kudër të ndonjë njësie më të vogël gjeografike nga i njëjta dhe i plotëson së paku këto karakteristika:

- 85% e rrushit rrjedh nga rajoni i prejardhjes (vendit me vreshta) emrin e të cilit e mban,
- është e prodhuar tërësisht nga lloje të klasifikuara të rrushit si lloje të rekomanduara për atë vend me vreshta ose njësi më të vogël gjeografike, në pajtim me nenin 28 të këtij ligji,
- është e prodhuar sipas rregullave për prodhim të asaj vere me prejardhje të kontrolluar, të përcaktuar në pajtim me nenin 42 të këtij ligji,
- dendës minimale natyrore të alkoolit prej 10% vol. dhe

- vera të ketë kaluar analizën fiziko-kimike.

(5) Verë me prejardhje të kontrolluar dhe të garantuar (VPKG) nga paragrafi (1) alineja 4 e këtij neni, është verë me shenjë të prejardhjes të njohur për nga karakteristikat specifike dhe kualitetit të lartë, vendi i prejardhjes i së cilës është i shënuar në mënyrë precise, në kuadër të një ose disa lokaliteteve ose njësie më të vogla vreshtare dhe që i ka të paktën këto karakteristika:

- 100% nga rrushi rrjedh nga lokaliteti ose njësitë më të vogla vreshtare emrin e të cilave e mban,
- është e prodhuar tërësisht nga lloje të klasifikuara të rrushit si lloje të rekomanduara për atë njësi vreshtare, në pajtim me nenin 28 të këtij ligji,
- është e prodhuar sipas rregullave për prodhim të asaj vere me prejardhje të kontrolluar dhe të garantuar, të përcaktuara në pajtim me nenin 42 të këtij ligji,
- verë-fikimi kryhet në kuadër të vetë rajonit të prejardhjes ose në afërsi të drejtpërdrejtë të lokalitetit ose njësieve më të vogla vreshtare, prej nga rrushi e ka prejardhjen, por jo edhe jashtë vendit me vreshta të cilit rrushi i përket dhe
- vera të ketë kaluar analizën fiziko-kimike.

Klasifikimi i verërave me emër gjeografik

Neni 39

- (1) Verëra me emër gjeografik, janë:
- verërat rajonale (ose verërat e tryezës me shenjë gjeografike - VSHGJ),
 - verërat me prejardhje të kontrolluar (VPK) dhe
 - verërat me prejardhje të kontrolluar dhe të garantuar (VPKG).

(2) Për mbrojtjen e prejardhjes gjeografike të verës, rajonet e volitshme për prodhimin e verës, ndahen në :

- rajone,
- vende me vreshta dhe
- lokalitete, rajone lokale dhe njësi të kufizuara vreshtare.

Shënimi i rajoneve prodhuese

Neni 40

(1) Rajonet gjeografike të përshtatshme për prodhim të verërave me emër gjeografik, kanë karakteristika të përbashkëta homogjene, pedologjike, dhe klimatike.

(2) Ministri i përcakton rajonet gjeografike të përshatshme për prodhim të verës me emër gjeografik, pas mendimit paraprak të partnerëve socialë dhe ekonomike nga lëmi i vreshtarisë dhe industrisë së verës, respektivisht trupave të cilat e përbëjnë partneritetin nga Ligji për bujqësi dhe zhvillim rural. Gjatë shënimit të rajoneve gjeografike të përshatshme për prodhim të verërave me emër gjeografik, veçanërisht merret parasysh edhe tradita eksiztuese e prodhimit të verës.

(3) Emri me të cilin shënohet një rajon gjeografik i përshtatshëm për prodhim të verërave me emër gjeografik, duhet të jetë unik dhe i lidhur me rajonin.

(4) Me shënimin e rajoneve gjeografike të përshatshme për prodhim të verërave me emër gjeografik nga paragrafi (2) i këtij neni, në mënyrë të detajuar përcaktohen:

- kufijtë e çdo rajoni gjeografik, të përshtatshëm për prodhim të verës në fjalë me emër gjeografik dhe
- potenciali prodhues i çdo parcele të mbjellur me hardhi rrushi.

(5) Shënimi i rajoneve gjeografike të përshatshme për prodhim të verërave me emër gjeografik nga paragrafi (2) i këtij neni, bëhet në bazë të njësive kadastrale.

Prejardhja e verërave me emërtim gjeografik

Neni 41

(1) Verërat me prejardhje të kontrolluar dhe të garantuar, mund të prodhohen vetëm nga rrushi i cili rrjedh nga parcela që janë të përshatshme për prodhim të verërave me prejardhje të kontrolluar dhe të garantuar, në kuadër të një lokaliteti, vendi ose njësieve të kufizuara vreshtare, në pajtim me shënimin e rajoneve gjeografike nga neni 40 i këtij ligji.

(2) Verërat me prejardhje të kontrolluar, mund të prodhohen vetëm nga rrushi i cili rrjedh nga parcela që janë të përshatshme të verërave me prejardhje të kontrolluar, ose verërave me prejardhje të kontrolluar dhe të garantuar, në kuadër të një vendi me vreshta ose rajoni më të ngushtë gjeografik në kuadër të vendit të njëjtë me vreshta, në pajtim me shënimin e rajoneve gjeografike nga neni 40 i këtij ligji.

(3) Verërat rajonale (verërat e tryezës me shenjë gjeografike) mund të prodhohen vetëm nga rrushi i cili rrjedh nga parcela që janë të përshatshme për prodhim të verërave rajonale, verërave me prejardhje të kontrolluar ose verëra me prejardhje të kontrolluar dhe të garantuar në kuadër të një rajoni, në pajtim me shënimin e rajoneve gjeografike nga neni 40 i këtij ligji.

Mbrojtja e emrit gjeografik të verërave

Neni 42

(1) Rregullat më të afërta për prodhim, shënim dhe mbrojtje të verërave me emër gjeografik, përcaktohen me elaborat.

(2) Me elaboratin nga paragrafi (1) i këtij neni, përcaktohen së paku :

- rajoni gjeografik i prodhimit,
- asortimenti dhe metodat për kultivimin e vreshtit,
- prodhimi maksimal për një hektar,
- rajoni dhe metodat e prodhimit të verës,
- parametrat adekuat të përbërjes fiziko-kimike dhe karakteristikat organoleptike.

(3) Elaborati nga paragrafi (2) i këtij neni, mund të përmbajë edhe kushte plotësuese për prodhim, shënim dhe mbrojtje të verës me emër gjeografik, të cilat nuk guxojnë të jenë në kundërshtim me këtë ligj dhe rregullat e miratuara në bazë të këtij ligji.

Regjimi juridik për mbrojtjen e emrit gjeografik të verërave

Neni 43

Analiza fiziko-kimike dhe vlerësimi organoleptik, për marrjen e aktvendimit për lëshim në qarkullim të verës me emër gjeografik, veçanërisht i merr parasysh kushtet e përcaktuara me elaboratin për verën me emër gjeografik.

Lista e llojeve të rrushit të verës

Neni 44

(1) Vera e shënuar me emër gjeografik, prodhohet prej një osë me shumë llojeve të rrushit të verës, të përcaktuara në elaboratin adekuat.

(2) Llojet nga paragrafi (1) i këtij neni, janë të klasifikuara si lloje të rekomanduara të rrushit.

Rajoni i prodhimit të verës

Neni 45

(1) Verërat me emërtim gjeografik, prodhohen në kuadër të rajonit të tyre të prejardhjes.

(2) Verërat me prejardhje të kontrolluar dhe të garantuar, mund të prodhohen edhe në kuadër të vendit me vreshta që i përkasin.

Ruajtja e posaçme dhe prodhimi i verës

Neni 46

(1) Prodhuesit e rrushit dhe verës i ruajnë ndaras rrushin, prodhimet tjera nga rrushi i verës dhe verën që i plotësojnë kushtet për prodhim të secilës verë të veçantë me emër gjeografik.

(2) Secila verë me emër gjeografik, prodhohet dhe ruhet në instalime të posaçme.

Analiza fiziko-kimike

Neni 47

(1) Analiza fiziko-kimike, për marrjen e Aktvendimit për lëshim në qarkullim, i marrin parasysh kushtet e posaçme për çdo verë të veçantë me emër gjeografik, të përcaktuara në elaboratin adekuat.

(2) Dispozitat nga nenet 32, 33 dhe 34 të këtij ligji, zbatohen në mënyrë adekuate në rast të marrjes së mostrave, analizës fiziko-kimike të verërave, me emër gjeografik.

Deklasimi

Neni 48

(1) Inspektorati Shtetëror i Bujqësisë, mund të urdhërojë tërheqje nga qarkullimi të një osë me shumë serive të verës me emër gjeografik të lëshuar në qarkullim, nëse gjatë kontrollit nga ana e Inspektorit Shtetëror të Bujqësisë, vërtetohet rënie e karakteristikave cilësore të saj.

(2) Çdo prodhues i verës, gjatë lëshimit të verës në qarkullim, mundet në mënyrë të pavarur ta deklarojë verën e vet me emër gjeografik.

(3) Deklasimi i një vere me emër gjeografik, ka të bëjë me çdo seri veç e veç.

(4) Prodhuesit dhe tregtarët e verës, i shënojnë në regjistrat e tyre të brendshëm deklarinimin e secilës seri të tyre të verës me emër gjeografik.

VI. PËRSHKRIMI, SHËNIMI DHE MBROJTJA E VERËS**Obligim i përgjithshëm për përshkrim dhe shënim**

Neni 49

(1) Vera dhe prodhimet tjera të rrushit të verës, që lëshohen në qarkullim, doemos duhet të jenë të shënuara për mbrojtjen e interesave të konsumatorëve dhe prodhuesve dhe për mbrojtjen e konkurrencës.

(2) Shënimi nga paragrafi (1) i këtij neni, shfrytëzohet për përshkrimin e prodhimeve të rrushit dhe verës, në:

- etiketa,
- vendimin për lëshim në qarkullim,

- regjistrat e brendshëm të paraparë me këtë ligj, dhe
- dokumentet komerciale, sidomos në fakturat dhe fletëdërgesat dhe në materialin reklamues.

Karakteristikat e përshkrimit dhe shënimit

Neni 50

(1) Përshkrimi dhe shënimi i verës dhe prodhimeve tjera nga rrushi i verës, nuk guxojnë të jenë të pasakta ose të shkaktojnë habi te personat për të cilët janë të dedikuara, sidomos në aspekt të:

- cilësive të prodhimeve, natyrës së tyre, përbërjes, dendësisë së alkoolit për vëllim, ngjyrës, prejardhjes, kualitetit, llojit të rrushit, vitit të vjeljes ose sasisë nominale të enëve dhe

- identitetit dhe statusit të personave të cilët kanë qenë të përfshirë në prodhimin, mbushjen ose procedurat tjera, në lidhje me lëshimin në qarkullim të prodhimit adekuat.

(2) Kur përshkrimi ose prezantimi janë të plotësuar me emra dhe shprehje të mbrojtura, ato emra dhe shprehje të mbrojtura nuk guxojnë të përmbajnë fjalë, pjesë fjalësh, shenja ose ilustrime, të cilat mund të shkaktojnë habi ose t'i mashtrojnë personat për të cilët janë dedikuar.

Shënimi

Neni 51

(1) Vera dhe prodhimet tjera nga rrushi i verës, përshkrimi ose shënimi i të cilave nuk janë në përputhje me dispozitat e këtij ligji dhe rregullat e miratuara në bazë të këtij ligji, nuk guxojnë të lëshohen në qarkullim. Për prodhimet nga rrushi i verës dhe verën të dedikuara për eksport, mund të lejohen përjashtime nga dispozitat e këtij ligji, në pajtim me rregullat e vendit importues.

(2) Përshkrimi dhe shënimi i verës dhe prodhimeve tjera nga rrushi i verës, bëhet në gjuhën maqedonase.

Etiketa e verës

Neni 52

(1) Shënimi i verës së dedikuar për lëshim në qarkullim, bëhet me etiketë.

(2) Etiketa është përmbledhje nga gjitha fjalët, të dhënat, ilustrimet, markat ose shenjat tjera të vendosura në enë, për shënimin e verës së lëshuar në qarkullim.

(3) Etiketa nuk i përfshinë të dhënat, që:

- kanë të bëjnë me vëllimin ose prodhuesin e enës,
- dalin nga sistemi për mbyllje ose vuloje të enës,
- kanë të bëjnë me çmimin e prodhimit,
- e shënojnë prodhimin përmes një kodi numerik ose kodi tjetër për skanim dhe
- dalin nga obligimet fiskale të prodhuesit.

(4) Etiketa duhet të jetë e vendosur në enë, ashtu që do të jetë e dukshme në mënyrë të qartë për konsumatorët.

(5) Etiketa mund të përbëhet nga një ose më shumë pjesë.

Të dhënat në etiketë

Neni 53

(1) Etiketa e verës duhet t'i përmbajë të dhënat e obligueshme, si vijojnë:

- shenjën shitëse,
- sasinë nominale,
- dendësinë e vërtetë të alkoolike në % vol.,
- numrin e serisë,
- numrin e aktvendimit për lëshim në qarkullim,
- emrin dhe adresën e prodhuesit ose mbushësit,
- në rast të verës me emër gjeografik, emrin e rajonit të prejardhjes, në pajtim me nenin 42 i këtij ligji,
- në rast të verës së importuar, emrin e importuesit ose mbushësit,

- të dhënat për prezencë të sulfateve ose substancave tjera, që kanë cilësi alergjike.

(2) Etiketa e verës mund t'i përmbajë edhe të dhënat në vijim:

- llojin e verës,
- markën tregtare,
- ngjyrën e verës,
- vitin e vjeljes,
- emrin e një ose më shumë llojeve të rrushit,
- shpërblimin, medaljen ose mirënjohjen nga manifestimi i mbajtur zyrtarisht,
- shenjat lidhur me mjetet të cilat përdoren për prodhim ose metodën për prodhimin e verës dhe
- të dhënat tjera përshkruese në lidhje me vendin dhe traditën e prodhimit të verës, prodhuesit të verës ose mënyrën e ruajtjes dhe konsumimit të verës.

(3) Ministri e përcakton formën, përmbajtjen dhe mënyrën e përdorimit të të dhënave nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni, në etiketën e prodhimeve të rrushit dhe verës.

Etiketimi i verërave me emër gjeografik

Neni 54

Verërat me emërtim gjeografik të prodhuara sipas kushteve të përcaktuara me rregulloren e miratuar në bazë të nenit 42 të këtij ligji, doemos duhet të jenë të shënuara me pajtim me të njëjtën.

Ndalimi i përshkrimit ose shënimit të pasaktë

Neni 55

Në pajtim me nenet 23, 24 dhe 25 nga Marrëveshja për aspekte tregtare të të drejtave të pronësisë intelektuale (TRIPS) dhe nenit 4 nga Aneksi 2 të Protokollit plotësues për verë dhe pije alkoolike të Marrëveshjes për stabilizim dhe asocim me Bashkësinë Evropiane, përdorimi në Republikën e Maqedonisë i emrit gjeografik për verën e cila nuk rrjedh nga vendi i shënuar me shenjë e mbrojtur gjeografike ose shenjë e prejardhjes, ndalohet bile edhe kur është e shënuar prejardhja e vërtetë e verës, kurse emri gjeografik përdoret në përktim, ose është i shoqëruar me shprehje siç janë “lloji”, “tipi”, “stili”, “imitimi” ose ngjashëm.

VII. MBIKËQYRJA

Organi kompetent

Neni 56

(1) Ministria është kompetente për mbikëqyrje mbi zbatimin e këtij ligji dhe dispozitave të miratuara në bazë të këtij ligji.

(2) Inspektorati Shtetëror i bujqësisë, është kompetent për kryerjen e mbikëqyrjes inspektuese, mbi zbatimin e dispozitave të këtij ligji dhe rregullave të miratuara në bazë të këtij ligji, e veçanërisht për:

- paraqitjen e sipërfaqeve me mbëltime të hardhisë,
- paraqitjen e sasive të rrushit të vjelur, verës së prodhuar dhe rezervave të verës dhe prodhimeve tjera nga rrushi i verës dhe verës nga viti i fundit i verës,
- aplikimin e mjeteve dhe veprimeve enologjike,
- mbajtjen e evidencës për prodhimin e rrushit dhe verës nga ana e prodhuesve të rrushit dhe verës,
- etiketimin e verës,
- qarkullimin e brendëshëm të rrushit dhe verës dhe prodhimeve tjera nga rrushi i verës,
- prodhimtarinë dhe mborjeten e verërave me emër gjeografik dhe
- importin dhe eksportin e rrushit dhe verës dhe prodhimeve tjera nga rrushi i verës.

(3) Inspektorët shtetërorë për bujqësi, mund të kryejnë kontroll edhe mbi subjektet të cilët kryejnë analiza fiziko-kimike dhe vlerësime organoleptike të verërave.

(4) Prodhuesit e rrushit dhe verës dhe subjektet të cilat bëjnë analiza fiziko-kimike dhe vlerësime organoleptike të verërave, janë të obliguar që t'ua mundësojnë Inspektorëve shtetërorë të bujqësisë, mbikqyrjen nga paragrafi (1) i këtij neni dhe t'u mundësojnë qasje te të gjitha të dhënat e domosdoshme.

Kompetenca e Inspektoratit Shtetëror të Bujqësisë

Neni 57

Inspektorati Shtetëror i Bujqësisë, përveç autorizimeve që i ka në pajtim me Ligjin për Inspektoratin Shtetëror të Bujqësisë është i autorizuar, edhe për:

- 1) kryerjen e kontrollit të mbëltimeve të hardhisë;
- 2) kryerjen e kontrollit të objekteve dhe sipërfaqeve punuese në të cilat prodhohet, përpunohet, ripunohet, kultivohet dhe ruhet vera dhe prodhimet tjera nga rrushi i verës;
- 3) kryerjen e kontrollit të librave afaristes dhe dokumenteve të personat juridikë dhe fizikë, që merren me prodhimin, ripunimin, përpunimin, kultivimin e verës dhe prodhimeve tjera nga rrushi i verës;
- 4) ndalimin e prodhimit të verës dhe prodhimeve tjera nga rrushi i verës, nëse prodhuesi nuk i plotëson kushtet e përcaktuara;
- 5) ndalimin e përkohshëm të përdorimit të hapësirave, enëve, pajisjes dhe aparateve tjera teknike, deri në mënjanimin e magësive të përcaktuara;
- 6) ndalimin e lëshimit në qarkullim të verës dhe përpunimeve tjera nga rrushi dhe vera, si dhe mjeteve enologjike, nëse me analizë vërtetohet se nuk i plotësojnë kushtet dhe kualitetin e përcaktuar;
- 7) konfiskimin e përkohshëm të mjeteve dhe prodhimeve deri në përfundimin e procesit kundërvajtës, respektivisht penal nga organet kompetente;
- 8) urdhërimin e asgjësimit të verës dhe prodhimeve tjera nga vera dhe urdhërimin e asgjësimit, respektivisht shkuljes së mbëltimeve të hardhisë dhe
- 9) marrjen e mostrave për përcaktimin e kualitetit të verës.

Neni 58

(1) Kur inspektori do të dyshojë se prodhimi i kontrolluar nga rrushi dhe vera dhe mjetet tjera që aplikohen në prodhimin e verës, nuk i përgjigjen dispozitave të këtij ligji dhe rregullave të miratuara në bazë të këtij ligji, do të marrë numrin e nevojshëm të mostrave dhe do t'i dorëzojë për analizë kimike dhe verësim organoleptik.

(2) Personi nga i cili merret mostra, është i obliguar që të sigurojë ambalazh për mostrën.

(3) Shpenzimet për analizat e mostrës i bart person i cili e ka lëshuar në qarkullim verën ose prodhimet tjera nga rrushi i verës, nëse me vlerësim vërtetohet se ato nuk i përgjigjen karakteristikave të shënuara ose kushteve e përcaktuara me këtë ligj dhe rregullat e miratuara në bazë të këtij ligji.

Neni 59

(1) Nëse inspektori gjatë mbikqyrjes vërteton se është bërë shkelje e dispozitave të këtij ligji ose rregullave të miratuara në bazë të këtij ligji, do t'i konstatojë me shkrim parregullsitë, shkeljet dhe mangësitë dhe me aktvendim do t'i përcaktojë masat dhe afatin e menjanimit të tyre.

(2) Kundër aktvendimit nga paragrafi (1) i këtij neni, mund të dorëzohet ankesë te ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave, në afat prej tetë ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit

(3) Ankesa e dorëzuar kundër aktvendimit nga paragrafi (1) i këtij neni, nuk e shtyn zbatimin e tij, përveç nëse me zbatimin shkaktohet dëm i cili vërshtirë mund të kompensohet.

VIII. DISPOZITAT KUNDËRVAJTËSE

Gjoba personit fizik

Neni 60

(1) Gjorbë prej 3 500 deri në 5 000 euro në kundërvlerë në denarë, do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit juridik, nëse:

1) krijon mbëltime të reja të hardhisë, pa leje të ministrit ose në kundërshtim me lejen e dhënë (neni 6 paragrafi (1));

2) nuk i paraqet sipërfaqet në të cilat kultivon mbëltime të hardhisë, respektivisht paraqet të dhëna të pasakta (neni 12 paragrafi (1));

3) nuk i paraqet ndryshimet e mbëltimeve të hardhisë që i kultivon, respektivisht paraqet të dhëna të pasakta (neni 13 paragrafi (1));

4) nuk i paraqet sasitë e rrushit të prodhuar në vjeljen e fundit, respektivisht paraqet të dhëna të pasakta (neni 16 paragrafi (1));

5) nuk e paguan rrushin e verës për prodhimin e verës, në bazë të njësive të sheqerit (neni 17 paragrafi (1));

6) nuk i mat njësitë e sheqerit në momentin e grumbullimit të rrushit të verës për prodhimin e verës, përkatësisht nuk lëshon vërtetim për sasinë e rrushit të grumbulluar dhe njësitë e sheqerit të rrushit, për secilin lloj të rrushit të verës, rrushit veç e veç (neni 17 paragrafi (2));

7) nuk e shpall çmimin e njësive të sheqerit, për secilin lloj të rrushit të verës veç e veç, më së voni deri në fillimin e vitit të verës (neni 17 paragrafi (3));

8) e zvogëlon përkatësisht nuk e respekton çmimin e njësive të sheqerit, për secilin lloj të rrushit të verës veç e veç, gjatë vitit të verës (neni 17 paragrafi (4));

9) nuk i paraqet sasitë e rrushit të blerë dhe të shitur nga vjelja e fundit, përkatësisht paraqet të dhëna të pasakta (neni 19 paragrafi (1));

10) lëshon në qarkullim verë që nuk është prodhuar nga llojet e rrushit të verës (neni 21 paragrafi (2));

11) përdor rrush të freskët, musht, musht në fermentim, musht të koncentruar, musht të koncentruar të spastruar, musht në fermentim të ndërprerë me shtimin e alkoolit, lëng rrushi dhe lëng të koncentruar nga rrushi i importit për prodhimin e verës ose ia shton verës në Republikën e Maqedonisë (neni 22 paragrafi (1));

12) i shton saharozë verës (neni 22 paragrafi (2));

13) prodhon verë me fermentim të sërishëm të bërsisë (neni 22 paragrafi (3));

14) përdor rrush i cili rrjedh nga mbëltime të hardhisë që nuk janë të paraqitura në Regjistrin nacional të mbëltimeve të hardhisë, për prodhimin e verës (neni 23);

15) prodhon dhe ruan verë, në kundërshtim me mjetet dhe veprimet e lejuara enologjike (neni 24 paragrafi (1));

16) nuk mban evidencë për mjetet dhe veprimet e aplikuar enologjike, respektivisht mban evidencë të pasaktë, jo të plotë ose të paazhurnuar (neni 25 paragrafi (1) dhe (2));

17) nuk i paraqet sasitë e verës të prodhuara në vitin rrjedhës të verës dhe nga vitet e kaluara, respektivisht paraqet të dhëna të pasakta (neni 26 paragrafi (1));

18) kryen analizë fiziko-kimike të verës në kundërshtim me metodat referente për analizë për përcaktimin e përbërjes kimike të verërave (neni 27);

19) prodhon dhe vë në qarkullim verë të paregjistruar në Regjistrin e prodhuesve të verës (neni 30 paragrafi (1));

20) lëshon në qarkullim verë pa aktvendim për lëshim të verës në qarkullim (neni 32 paragrafi (1));

21) kryen analizë fiziko-kimike të verës pa akreditim ose leje nga ministri (neni 33 paragrafi (1));

22) rezultatet nga analiza fiziko-kimike e verës nuk përputhen me raportin nga analiza, respektivisht nuk i dorëzon të Ministria në afat prej shtatë ditësh pune (neni 33 paragrafi (5));

23) nuk i paraqet sasitë e mushtit dhe verës së importuar, respektivisht paraqet të dhëna të pasakta (neni 36 paragrafi (1));

24) nuk mban regjistra hyrës dhe dalës për prodhimet nga rrushi dhe vera, respektivisht nëse regjistrat hyrës dhe dalës përmbajnë të dhëna të pasakta ose jo të plota (neni 37 paragrafi (1));

25) prodhon dhe lëshon në qarkullim verë me emër gjeografik në kundërshtim me rregullat më të përafërta për prodhimin, shënimin dhe mbrojtjen e asaj vere me emër gjeografik (neni 42);

26) lëshon në qarkullim verë e cila nuk është e shënuar ose është e shënuar gabimisht (nenet 49, 50, 51, 52, 53 dhe 54) dhe

27) lëshon në qarkullim verë me shenjë të mbrojtur gjeografike ose shenjë të prejardhjes e cila nuk rrjedh nga vendi i vërtetë, ose edhe kur është e shënuar prejardhja e vërtetë e verës, kursë emri gjeografik nuk përdoret në përkthim ose është i shoqëruar me shprehjet çiq janë: "lloji", "tipi", "stili", "imitimi" ose ngjajshëm (neni 55).

(2) Gjorbë në shumë prej 600 deri më 1 000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për shkejlje nga paragrafi (1) i këtij neni edhe personit përgjegjës në personin juridik.

(3) Krahës gjorbës nga paragrafi (1) i këtij neni, personit juridik do t'i shqiptohet sanksioni kundërvajtës, ndalim i përkohëshme për kryerje të ndonjë veprimtarie të caktuar, në kohëzgjatje prej një deri në pesë vite.

(4) Personit përgjegjës në personin juridik, për veprimet nga paragrafi (1) i këtij neni do t'i shqiptohet edhe sanksion kundërvajtës, ndalim për kryerje të detyrës në kohëzgjatje prej një deri më pesë vite.

(5) Gjorbë në shumë prej 600 deri më 1 000 euro në kundërvlerë me denarë, do t'i shqiptohet për kundërvajtje nga paragrafi (1) i këtij neni edhe personit fizik.

Gjoba e menjëhershme e personit juridik

Neni 61

Gjorbë aty për aty do t'i shqiptohet personit përgjegjës në personin juridik, në shumë prej 600 eurosh në kundërvlerë me denarë, për kundërvajtje nëse:

1) krijon mbëltime të reja hardhie, pa leje nga ministri ose në kundërshtim me lejen e dhënë (neni 6 paragrafi (1));

2) nuk i paraqet sipërfaqet në të cilat kultivon mbëltime të hardhisë, respektivisht paraqet të dhëna të pasakta (neni 12 paragrafi (1));

3) nuk i paraqet ndryshimet e mbëltimeve të hardhisë të cilat i kultivon, respektivisht paraqet të dhëna të pasakta (neni 13 paragrafi (1));

4) nuk i paraqet sasitë e rrushit, të prodhuara nga vjelja e fundit, respektivisht paraqet të dhëna të pasakta (neni 16 paragrafi (1));

5) nuk e paguan rrushin e verës për prodhimin e verës, në bazë të njësive të sheqerit (neni 17 paragrafi (1));

6) nuk i mat njësitë e sheqerit në momentin e grumbullimit të rrushit të verës për prodhimin e verës, përkatësisht nuk lëshon vërtetim për sasinë e rrushit të grumbulluar dhe njësitë e sheqerit të rrushit, për secilin lloj të rrushit të verës, rrushit veç e veç (neni 17 paragrafi (2));

7) nuk e shpall çmimin e njësive të sheqerit, për secilin lloj të rrushit të verës veç e veç, më së voni deri në fillimin e vitit të verës (neni 17 paragrafi (3));

8) e zvogëlon përkatësisht nuk e respekton çmimin e njësive të sheqerit, për secilin lloj të rrushit të verës veç e veç, gjatë vitit të verës (neni 17 paragrafi (4));

9) nuk i paraqet sasitë e rrushit të blerë dhe të shitur nga vjelja e fundit, respektivisht paraqet të dhëna të pasakta (neni 19 paragrafi (1));

10) lëshon në qarkullim verë që nuk është e fituar nga lloje të rrushit të verës (neni 21 paragrafi (2));

11) përdor rrush të freskët, musht në femrentim, musht të koncentruar, musht të pastruar të koncentruar, musht në femrentim të ndërprerë me shtim të alkoolit, lëng rrushi, dhe lëng të koncentruar rrushi nga importi për prodhim të verës, ose ia shton verës nga Republika e Maqedonisë (neni 22 paragrafi (1));

12) shton saharezë në verë (neni 22 paragrafi (2));

13) prodhon verë me fermentim të sërishëm të bërsisë (neni 22 paragrafi (3));

14) shfrytëzon rrush që rrjedh nga mbëltime të hardhisë që nuk janë të paraqitura në Regjistrin nacional të mbëltimeve të hardhisë, për prodhimin e verës (neni 23);

15) prodhon dhe ruan verë në kundërshtim me mjetet dhe veprimet e lejuara enologjike (neni 24 paragrafi (1));

16) nuk mban evidencë për mjetet dhe veprimet e aplikuara enologjike, respektivisht mban evidencë të pasaktë, jo të plotë ose të paazhurnuar (neni 25 paragrafi (1) dhe (2));

17) nuk i paraqet sasitë e verës së prodhuar nga viti rrjedhës i verës dhe nga vitet paraprake të verës, respektivisht paraqet të dhëna të pasakta (neni 26 paragrafi (1));

18) kryen analizë fiziko-kimike të verës në kundërshtim me metodat referente të analizës, për përcaktimin e përmbajtjes kimike të verërave (neni 27);

19) prodhon dhe lëshon në qarkullim verë të pargjistruar në Regjistrin e prodhuesve të verës (neni 30 paragrafi (1));

20) lëshon në qarkullim verë pa aktvendim për lëshimin e verës në qarkullim (neni 32 paragrafi (1));

21) kryen analizë fiziko-kimike të verës pa akreditim ose leje nga ministri (neni 33 paragrafi (1));

22) rezultatet nga analiza fiziko-kimike e verës nuk përputhen me raportin e analizës, respektivisht nuk i dorëzon në Ministri në afat prej shtatë ditësh pune (neni 33 paragrafi (5));

23) nuk i paraqet sasitë e mushtit dhe verës së importuar, respektivisht paraqet të dhëna të pasakta (neni 36 paragrafi (1));

24) nuk mban regjistra hyrës dhe dalës për prodhimet e rrushit dhe verës, respektivisht nëse regjistrat hyrës dhe dalës përmbajnë të dhëna të pasakta ose jo të plota (neni 37 paragrafi (1));

25) prodhon dhe lëshon në qarkullim verë me emër gjeografik, në kundërshtim me rregullat më të afërta për prodhimin, shënimin dhe mbrojtjen e asaj vere me emër gjeografik (neni 42);

26) lëshon në qarkullim verë që nuk është e shënuar ose është e shënuar gabimisht (nenet 49, 50, 51, 52, 53 dhe 54) dhe

27) lëshon në qarkullim verë me shenjë të mbrojtur gjeografike ose shenjë të prejardhjes që nuk rrjedh nga vendi i vërtetë i prejardhjes ose bile edhe kur është e shënuar prejardhja e vërtetë e verës, ndërsa emri gjeografik përdoret në përkthim ose është i shoqëruar me shprehje siç janë "lloji", "tipi", "stili", "imitimi" ose ngjajshëm (neni 55).

Gjopa e menjëhershme e personit fizik

Neni 62

Personit fizik i shqiptohet gjobë aty për aty, në shumë prej 200 eurosh në kundërvlerë me denarë për kundërvajtje, nëse :

- krijon mbëltime të reja hardhie pa leje nga ministri, ose në kundërshtim me lejen e dhënë (neni 6 paragrafi (1)),

- nuk i paraqet sipërfaqet ku kultivon mbëltime të hardhisë, respektivisht paraqet të dhëna të pasakta (neni 12 paragrafi (1)),

- nuk i paraqet ndryshimet e mbëltimeve të hardhisë që i kultivon, respektivisht paraqet të dhëna të pasakta (neni 13 paragrafi (1)),

- nuk i paraqet sasitë e rrushit të prodhuar nga vjelja e fundit, respektivisht paraqet të dhëna të pasakta (neni 16 paragrafi (1)),

- nuk i paraqet sasitë e rrushit të blerë dhe të shitur nga vjelja e fundit, respektivisht paraqet të dhëna të pasakta (neni 19 paragrafi (1)),

- prodhon dhe lëshon në qarkullim verë pa e regjistruar në Regjistrin e prodhuesve të verës (neni 30 paragrafi (1));

- lëshon në qarkullim verë pa aktvendim për lëshim të verës në qarkullim (neni 32 paragrafi (1)) dhe

- lëshon në qarkullim verë që nuk është e shënuar ose është e shënuar gabimisht (nenet 49, 50, 51, 52, 53 dhe 54).

Neni 63

Përveç dënimit për kundërvajtjen nga nenet 60, 61 dhe 62 të këtij ligji, kryerësit të kundërvajtjes do t'i shqiptohet edhe sanksioni kundërvajtës, konfiskimi i mjetit me të cilin është kryer kundërvajtja.

Neni 64

(1) Procedurë kundërvajtëse për kundërvajtjet e parapara me këtë ligj, i udhëheq gjykata kometente.

(2) Para parashtrimit të kërkesës për procedurë kundërvajtëse për kundërvajtjet e parapara me këtë ligj, Inspektorati Shtetëror i Bujqësisë udhëheq procedurë për barazim, në pajtim me Ligjin për kundërvajtje.

IX. DISPOZITA KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE

Neni 65

Dispozita e nenit 23 të këtij ligji, do të fillojë të zbatohet nga 1 janari 2012.

Neni 66

Deri në ditën e hyrjes në fuqi të dispozitave më të afërta të parapara me këtë ligj, do të zbatohen dispozitat që kanë vlejtur deri ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 67

Ministri do t'i miratojë rregullat më të afërta të parapara me këtë ligj, në afat prej gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 68

Proceduarat e filluara për regjistrim në regjistrin e prodhuesve të verës deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, do të zbatohen në pajtim me Ligjin për verë ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 69/2004 dhe 89/2008).

Neni 69

Personat fizikë dhe juridikë që kryejnë prodhim respektivisht qarkullim të verës, janë të obliguar që punën e vet ta harmonizojnë me dispozitat e këtij ligji, në afat prej nëntë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 70

Dispozitat nga nenet 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 19, 20, 22, 24, 25, 26, 27, 28, 36, 37, 38, 42, 44, 49, 50, 51, 52, 53, 54 dhe 55 të këtij ligji, do të shfuqizohen me hyrjen e Republikës së Maqedonisë si anëtare në Unionin Evropian.

Neni 71

Me ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, shfuqizohet Ligji për verën ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 69/2004 dhe 89/2008).

Neni 73

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

919.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗДРАВСТВЕНОТО ОСИГУРУВАЊЕ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за здравственото осигурување, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 8 април 2010 година.

Бр. 07-1580/1
8 април 2010 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Горге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗДРАВСТВЕНОТО ОСИГУРУВАЊЕ

Член 1

Во Законот за здравственото осигурување („Службен весник на Република Македонија” број 25/2000, 34/2000, 96/2000, 50/2001, 11/2002, 31/2003, 84/2005, 37/2006, 18/2007, 36/2007, 82/2008, 98/2008, 6/2009 и 67/2009), во членот 5 став 1 точката 5 се менува и гласи:

„5) верско службено лице и припадник на верски редови, освен припадник на монаштво и сестринство;“.

Член 2

Во членот 12 точката 3 се брише.

Член 3

Во членот 15 став 1 точка 1 по зборот „месеци“ се додава зборот „непрекинато“.

Член 4

Во членот 16 став 1 зборот „шест“ се заменува со зборот „дванаесет“.

Ставот 4 се брише.

Член 5

Во членот 17 став 3 по зборот „плати“ се додава заплата и зборовите: „три просечни месечни плати во 2012 година и четири просечни месечни плати по 2012 година“.

Член 6

Насловот пред членот 19 и членот 19 се бришат.

Член 7

Поднасловот пред членот 24-а и членот 24-а се бришат.

Член 8

Членот 27 се менува и гласи:

„Правата од задолжителното здравствено осигурување во рамките на обемот на правата утврдени со овој закон, осигурените лица ги остваруваат врз основа на картичка за здравствено осигурување и доказ, односно запис во картичката за здравствено осигурување дека придонесот за задолжителното здравствено осигурување е платен.“

На граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик, на нивно лично барање, образецот се печати и податоците во него се запишуваат и на јазикот и писмото што го употребува граѓанинот.

Формата и содржината на картичката за здравствено осигурување, начинот на издавање, користење, водење на евиденцијата како и доказот од ставот 1 на овој член ги утврдува Фондот со општ акт на кој министерот за здравство дава согласност.“

Член 9

По членот 27 се додава нов поднаслов и нов член 27-а, кои гласат:

„Обработка на личните податоци на осигурените лица

Член 27-а

Личните податоци на осигурените лица можат да се обработуваат согласно со целите утврдени со овој закон и во согласност со прописите со кои се уредува заштита на личните податоци.

Личните податоци кои се вклучени во процесите на евидентирање на податоци веднаш се бришат во случаите кога ќе се утврди дека не се точни или престанале причините, односно условите поради кои личниот податок е вклучен во тие процеси.

Личните податоци на осигурените лица содржани во евиденциите од областа на здравственото осигурување од нивното внесување сè до нивното бришење смеат да се даваат под услови и на начин утврдени со прописите за здравственото осигурување и со прописите со кои се уредува заштитата на личните податоци.“

Член 10

Во членот 54 став 1 точка 5 на крајот од реченицата точката и запирката се бришат и се додаваат зборовите: „според бројот на осигурени лица (капитација) во примарна здравствена заштита, според утврдени цени на здравствените услуги во специјалистичко-консултативната здравствена заштита и здравствени услуги во болничка здравствена заштита:

- групирани по дијагностички сродни групи (ДСГ) методологија за акутна нега на хоспитализирани болни според утврдени дијагностички сродни групи ДСГ референтни цени и

- според утврдени цени на здравствени услуги во болничка здравствена заштита за дневна болница, хронично лежечки болни и медицинска рехабилитација и физикална терапија за лежечки болни.

Во точката 9 по зборот „доктрина“ се додаваат зборовите: „и медицина базирана на докази“.

По точката 10 се додаваат две нови точки 10-а и 10-б, кои гласат:

„10-а) издава картичка за здравствено осигурување и води евиденција за нејзиното издавање;

10-б) води и други евиденции од здравственото осигурување;“.

Во точката 12 на крајот од реченицата точката и запирката се заменуваат со запирка и се додаваат зборовите: „на документацијата поврзана со укажаните здравствени услуги и на спроведувањето на медицината базирана на докази“.

Член 11

Во членот 63-а став 1 по зборовите: „цена е“ се додава зборот „максимален“.

Член 12

Членот 63-б се менува и гласи:

„Начинот и методологијата за утврдување на референтните цени се уредува со општ акт на Фондот на кој согласност дава министерот за здравство.“

Член 13

Во членот 68 по ставот 2 се додава нов став 3, кој гласи:

„Здравствените установи се должни на Фондот да му доставуваат податоци потребни за остварување на правото за надоместок на штета.“

Ставот 3 станува став 4.

Во ставот 4 кој станува став 5 бројот “3” се заменува со бројот “4”.

Член 14

Во членот 69 алинејата 4 се менува и гласи:

„- утврдени цени на здравствени услуги во болничката здравствена заштита за дневна болница, хронично лежечки болни и медицинска рехабилитација и физикална терапија за лежечки болни,“.

Член 15

По членот 69-б се додаваат два нови поднаслови и шест нови члена 69-в, 69-г, 69-д, 69-ѓ, 69-е и 69-ж, кои гласат:

„Систем за финансирање на јавните здравствени установи за остварување на правата од здравственото осигурување

Член 69-в

Фондот утврдува посебен буџет за финансирање на јавните здравствени установи за остварување на правата од здравственото осигурување.

Буџетот за финансирање на јавните здравствени установи за остварување на правата од здравственото осигурување е годишен план на приходи и одобрени средства во кои се вклучени средствата од буџетот на Фондот за финансирање на дејноста на јавните здравствени установи за остварување на правата од здравственото осигурување, средствата од програмите за здравствена заштита, сопствените приходи и донации на јавните здравствени установи.

Буџетот за финансирање на јавните здравствени установи за остварување на правата од здравственото осигурување го донесува Управниот одбор на Фондот и се објавува во „Службен весник на Република Македонија“ по добиена согласност од министерот за здравство и министерот за финансии.

Јавната здравствена установа потребните средства за вршење на дејноста ги искажува во годишен план на приходи и одобрени средства во кој се вклучени дел од средствата предвидени во буџетот на Фондот, дел од средствата од програмите за здравствена заштита, сопствените приходи и донации на јавната здравствена установа.

Годишниот план за приходи и расходи на јавната здравствена установа го донесува Управниот одбор на јавната здравствена установа, а го одобрува Управниот одбор на Фондот.

Член 69-г

Корисници од буџетот за финансирање на јавните здравствени установи за остварување на правата од здравственото осигурување од прва линија се подрачните служби на Фондот, а корисници од втора линија се јавните здравствени установи.

Начинот на изготвување и донесување на буџетот за финансирање на јавните здравствени установи за остварување на правата од здравственото осигурување и годишниот план за приходи и расходи на јавните здравствени установи, начинот на нивното извршување и начинот на нивното изменување и дополнувања се уредува со општ акт на Фондот, на кој министерот за здравство дава согласност.

Годишниот план за приходи и расходи, јавната здравствена установа го доставува на одобрување најдоцна до 15 ноември во тековната за наредната година.

Управниот одбор на Фондот годишните планови на приходи и расходи на јавните здравствени установи ги одобрува најдоцна до 31 декември во тековната година, во кој рок треба да се донесе и буџетот за финансирање на јавните здравствени установи за остварување на правата од здравственото осигурување.

Трезор и здравствена трезорска сметка**Член 69-д**

Во Фондот се формира трезор, како организациона единица за управување со здравствената трезорска сметка и другите сметки на јавните здравствени установи.

Преку здравствената трезорска сметка како систем на сметки управувани од страна на трезорот на Фондот, се врши евиденција на наплатата на сите приходи и расходи на буџетот за финансирање на јавните здравствени установи за остварување на правата од здравственото осигурување и годишните планови за приходи и расходи на јавните здравствени установи.

Во трезорот се води здравствена главна книга како официјален запис на податоците и трансакциите во врска со одобрените средства, правото за трошење, пријавените преземени обврски, приходи и расходи за буџетската година.

Член 69-ѓ

Трезорот на Фондот ги врши следниве работи:

- управува со трезорската сметка и сметките на јавните здравствени установи,
- води трезорска главна книга,
- води регистар на корисници,
- води буџетско сметководство за приходите и расходите,
- води евиденција за наплатата на приходите на здравствената трезорска сметка и врши распределба по корисници,
- води евиденција на извршените расходи на здравствената трезорска сметка,
- води евиденција на преземените обврски од страна на јавните здравствени установи,
- води евиденција за пристигнати и ненамирени обврски на јавните здравствени установи,
- подготвува класификација на сметките во рамките на здравствената главна книга,
- врши отворање и затворање на сметки во рамките на здравствената главна книга,
- ги извршува налозите по основ на решенијата за присилна наплата кои ја задолжуваат здравствената трезорска сметка и
- врши и други работи утврдени со закон.

Член 69-е

Во рамките на здравствената трезорска сметка на Фондот како посебни сметки во здравствената главна книга се водат сметките на јавните здравствени установи: за средства од Фондот, за средства од програмите за здравствена заштита, за средства од сопствени приходи и за средства од донации.

Здравствената трезорска сметка на Фондот се отвора во Народната банка на Република Македонија.

Јавните здравствени установи не смеат да отвораат сметки и да депонираат средства кај носители на платен промет.

Билансот на здравствената главна книга и состојбата на здравствената трезорска сметка се усогласуваат на редовна основа.

Начинот на отворање и водење на девизни сметки ќе се уреди со општ акт на Фондот, на кој министерот за здравство дава согласност.

Член 69-ж

За извршување на плаќања, јавните здравствени установи доставуваат барање за плаќање до подрачните служби на Фондот.

Подрачните служби на Фондот, по извршените контроли на барањето од ставот 1 на овој член, го доставуваат до трезорот на Фондот, кој го одобрува тоа барање.

Извршените плаќања се евидентираат во здравствената главна книга.

Начинот на трезорското работење и контрола ќе се уреди со акт на Фондот, на кој министерот за здравство дава согласност.

Член 16

Во членот 70 став 2 по зборовите: „односно здравствените услуги“ се додаваат зборовите: „според медицина базирана на докази“.

По ставот 2 се додаваат два нови става 3 и 4, кои гласат:

„Договорите од ставот 1 на овој член, се склучуваат за период од 12 месеци од 1 април во тековната година до 31 март во наредната година, а доколку има нереализирани средства може да се склучат и за пократок временски период заклучно со 31 март во наредната година.

Исплатата на обврските по договорите од ставот 3 на овој член за тековната година, ќе се врши од буџетот за тековната година, а исплатата на обврските за наредната година ќе се врши од буџетот за наредната година.“

По ставот 3 кој станува став 5 се додава нов став 6, кој гласи:

„Здравствените услуги на осигурените лица кои се извршени спротивно на ставот 1 на овој член, не паѓаат на товар на средствата на Фондот.“

Член 17

Поднасловот пред членот 71 и членот 71 се менуваат и гласат:

„Контрола Член 71

Фондот врши контрола на здравствените установи и правните лица кои вршат изработка, издавање и сервисирање на ортопедски и други помагала со кои има склучено договор во однос на примена на општите акти на Фондот, исполнување на обврските од договорот со Фондот, договорениот вид и обем на здравствени услуги, медицинската документација поврзана со укажаните здравствени услуги, примена на медицината базирана на докази и примена на критериумите за оцената за привремена спреченост за работа.

Контролата ја вршат овластени лица од Фондот.

Овластените лица од ставот 2 на овој член при вршењето на контролата во здравствените установи и правните лица кои вршат изработка, издавање и сервисирање на ортопедски и други помагала се идентификуваат со легитимација, што ја издава директорот на Фондот.

Здравствените установи и правните лица кои вршат изработка, издавање и сервисирање на ортопедски и други помагала се должни да обезбедат вршење на контрола на овластените лица од Фондот, како и да ја стават на увид медицинската документација поврзана со укажаните здравствени услуги на осигурените лица.

Начинот и постапката на вршење на контрола како и формата и содржината на легитимацијата за вршење на контрола се утврдува со општ акт на Фондот на кој министерот за здравство дава согласност.“

Член 18

По членот 84 се додаваат два нови члена 84-а и 84-б, кои гласат:

„Член 84-а

Глоба во износ од 2.500 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на здравствената установа и правното лице кое врши изработка, издавање и сервисирање на ортопедски и други помагала, ако:

- не овозможи вршење на контрола на овластено лице од Фондот,

- не овозможи увид во медицинската документација поврзана со укажаните здравствени услуги,

- дава неоснована оценка за привремена спреченост за работа,

- договори здравствени услуги, а не ги обезбеди или нецелосно ги обезбеди на осигурените лица,

- им наложува на осигурените лица сами да купуваат лекови и медицински потрошен материјал и

- не му ги обезбеди на Фондот потребните податоци за поведување на постапка за надомест на штета, согласно со овој закон.

За прекршокот од ставот 1 на овој член глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече и на одговорното лице на здравствената установа.

За прекршокот од ставот 1 на овој член глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече и на здравствениот работник, кој го сторил прекршокот.

Член 84-б

Кога овластеното лице од членот 71 став 2 на овој закон ќе утврди дека е сторен прекршок од членот 84-а на овој закон ќе поднесе барање за поведување на прекршочна постапка согласно со прописите од областа на прекршоците.“

Член 19

Здравствените легитимации издадени пред денот на влегувањето во сила на овој закон ќе важат до нивната замена со картичката за здравствено осигурување, но најдолго до три години од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 20

Општите акти од членовите 69-г, 69-е и 69-ж на овој закон, Фондот ќе ги донесе во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 21

Во текот на траењето на постапките од членот 18 на Законот за изменување и дополнување на Законот за здравственото осигурување („Службен весник на Република Македонија“ број 82/2008), Фондот може да склучува судски спогодби со обврзниците за уплата на придонесот со кои на обврзникот ќе му се овозможи главниот долг со пресметаната камата до денот на склучувањето на судската спогодба, да го плати одложено на начин утврден со одлука на Управниот одбор на Фондот.

Член 22

Во Законот за изменување и дополнување на Законот за здравственото осигурување („Службен весник на Република Македонија“ број 6/2009), членот 19 се менува и гласи:

„Одредбите од членот 3 став 2 и членот 6 на овој закон ќе се применуваат од 1 јануари 2012 година.“

Член 23

Износот на надоместокот на плата утврден согласено со членот 5 на овој закон за 2012 ќе се применува од 1 јануари 2012, а за периодот по 2012 година ќе се применува од 1 јануари 2013 година.

Член 24

Се овластува Законодавно-правната комисија на Собранието на Република Македонија да утврди прецизен текст на Законот за здравственото осигурување.

Член 25

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а членот 15 ќе се примени во рок од осум месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

L I G J

**PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT
PËR SIGURIM SHËNDETËSOR**

Neni 1

Në Ligjin për sigurim shëndetësor ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë", numër 25/2000, 34/2000, 96/2000, 50/2001, 11/2002, 31/2003, 84/2005, 37/2006, 18/2007, 36/2007, 82/2008, 98/2008, 6/2009 dhe 67/2009), në nenin 5 paragrafin 1 pika 5 ndryshohet, si vijon:

"5) personi zyrtar fetar dhe pjestari i urdhrave fetare, përveç pjestarit të murgjëve dhe murgeshave;"

Neni 2

Në nënin 12 pika 3 shlyhet.

Neni 3

Në nënin 15 paragrafi 1 pika 1 pas fjalës "muaj" shtohet fjala "pandërprerë".

Neni 4

Në nënin 16 paragrafi 1 fjala "gjashtë" zëvendësohet me fjalën "dymbëdhjetë".

Paragrafi 4 shlyhet.

Neni 5

Në nenin 17 paragrafi 3 pas fjalës "rroga" shtohet presje dhe fjalët: "tri rroga mesatare mujore në vitin 2012 dhe katër rroga mesatare mujore pas vitit 2012".

Neni 6

Titulli para nenit 19 dhe neni 19 shlyhen.

Neni 7

Nëntitulli para nenit 24-a dhe neni 24-a shlyhen.

Neni 8

Neni 27 ndryshohet si vijon:

"Të drejtat nga sigurimi i detyrueshëm shëndetësor në kuadër të masës së të drejtave të përcaktuara me këtë ligj, personat e siguruar i realizojnë në bazë të kartelës për sigurim shëndetësor dhe dëshmisë, përkatësisht shënimit në kartelën për sigurimin shëndetësor se kontributi për sigurim të detyrueshëm shëndetësor është paguar.

Për qytetarët të cilët flasin gjuhë zyrtare të ndryshme nga gjuha maqedonase, me kërkesë të tyre personale, formulari shtypet dhe të dhënat në të shënohen edhe ne gjuhën dhe alfabetin të cilin e përdor qytetari.

Formën dhe përmbajtjen e kartelës për sigurim shëndetësor, mënyrën e lëshimit, shfrytëzimit dhe mbajtjes së evidencës si dhe dëshmisë nga paragrafi 1 i këtij neni, i përcakton Fondi me akt të përgjithshëm për të cilin jep pëlqim ministri i Shëndetësisë."

Neni 9

Pas nenit 27 shtohet nëntitull i ri dhe neni i ri 27-a, si vijonjë:

"Përpunimi i të dhënave personale të personave të siguruar

Neni 27 - a

Të dhënat personale të personave të siguruar, mund të përpunohen në pajtim me qëllimet e përcaktuara me këtë ligj dhe në pajtim me dispozitat me të cilat rregullohet mbrojtja e të dhënave personale.

Të dhënat personale të cilat janë të përfshira në proceset e evidentimit të të dhënave, menjëherë shlyhen në rastet kur do të përcaktohet se nuk janë të sakta ose kanë pushuar shkaqet përkatësisht kushtet për të cilat e dhëna personale është përfshirë në ato procese.

Të dhënat personale të personave të siguruar të përfshira në evidencat nga sfera e sigurimit shëndetësor, nga futja e tyre deri në shlyerjen e tyre mund të jepen nën kushte dhe në mënyrë të përcaktuara me dispozitat e sigurimit shëndetësor dhe me dispozitat me të cilat rregullohet mbrojtja e të dhënave personale."

Neni 10

Në nenit 54 paragrafi 1 pika 5, në fund të fjalisë pikëpresja shlyhet dhe shtohen fjalët: "sipas numrit të personave të siguruar (kapitacionit) në mbrojtjen primare shëndetësore, sipas çmimeve të përcaktuara të shërbimeve shëndetësore në mbrojtjen shëndetësore të specializuar dhe konsultative dhe shërbimeve shëndetësore në mbrojtje shëndetësore spitalore:

- të grupuara sipas grupeve të ngjashme diagnostike (GND) metodologjisë për përkujdesje akute të të sëmurëve të hospitalizuar sipas grupeve të ngjashme diagnostike, çmimeve referente të GND-së dhe

- sipas çmimeve të përcaktuara të shërbimeve shëndetësore për mbrojtje shëndetësore spitalore në spital ditor, të sëmurët e shtrirë kronikë dhe rehabilitim mjekësor dhe terapi fizikale për të sëmurët e shtrirë.

Në pikën 9 pas fjalës "doktrinë" shtohen fjalët: "dhe mjekësia e bazuar në dëshmi".

Pas pikës 10 shtohen dy pika të reja 10-a dhe 10-b, si vijonjë:

"10-a) lëshon kartelë për sigurim shëndetësor dhe mban evidencë për lëshimin e saj;

10-b) mban edhe evidenca tjera të sigurimit shëndetësor;"

Në pikën 12 në fund të fjalisë, pikëpresja zëvendësohet me presje dhe shtohen fjalët: "të dokumentacionit lidhur me shërbimet e ofruara shëndetësore dhe me realizimin e mjekësisë së bazuar në argumente".

Neni 11

Në nenin 63-a paragrafi 1, pas fjalëve: "çmimi është" shtohet fjala "maksimal".

Neni 12

Neni 63-b, ndryshohet si vijon:

"Mënyra dhe metodologjia për përcaktimin e çmimeve referente, përcaktohen me akt të përgjithshëm të Fondit për të cilin pëlqim jep ministri i Shëndetësisë."

Neni 13

Në nenin 68 pas paragrafit 2 shtohet paragraf i ri 3, si vijon:

"Institucionet shëndetësore obligohen që Fondit t'ia dorëzojnë të dhënat e nevojshme për realizimin e të drejtës për kompensim të dëmit."

Paragrafi 3 bëhet paragraf 4.

Në paragrafin 4 i cili bëhet paragraf 5, numri "3" zëvendësohet me numrin "4".

Neni 14

Në nenin 69, alineja 4 ndryshohet si vijon:

" - çmimet e përcaktuara për shërbime shëndetësore në mbrojtjen spitalore shëndetësore për spital ditor, të sëmurët kronikë të shtrirë dhe rehabilitim mjekësor dhe terapi fizikale për të sëmurët të shtrirë, ".

Neni 15

Pas nenit 69-b shtohen dy nëntituj të rinj dhe gjashtë nene të reja 69-v, 69-g, 69-d, 69-gj, 69-e dhe 69-zh si vijojnë:

"Sistemi për financimin e institucioneve shëndetësore publike për realizimin e të drejtave nga sigurimi shëndetësor

Neni 69-v

Fondi përcakton buxhet të posaçëm për financimin e institucioneve shëndetësore publike, për realizimin e të drejtave nga sigurimi shëndetësor.

Buxheti për financimin e institucioneve shëndetësore publike për realizimin e të drejtave nga sigurimi shëndetësor, është plan vjetor i të ardhurave dhe mjeteve të miratuara në të cilat janë përfshirë mjetet nga buxheti i Fondit për financim të veprimtarisë së institucioneve shëndetësore publike, për realizimin e të drejtave nga sigurimi shëndetësor, mjetet nga programet për mbrojtje shëndetësore, të ardhurat personale dhe donacionet e institucioneve shëndetësore publike.

Buxhetin për financimin e institucioneve shëndetësore publike për realizimin e të drejtave të sigurimit shëndetësor, e miraton Këshilli Drejtues i Fondit dhe shpallet në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë" me pajtimin e marrë nga ministri i Shëndetësisë dhe ministri Financave.

Institucioni shëndetësor publik mjetet e nevojshme për kryerjen e veprimtarisë, i paraqet në planin vjetor të të ardhurave dhe mjeteve të miratuara në të cilat janë të përfshira një pjesë e mjeteve të parapara në buxhetin e Fondit, një pjesë e mjeteve të programeve për mbrojtje shëndetësore, të ardhurat personale dhe donacionet e institucionit shëndetësor publik.

Planin vjetor të të ardhurave dhe shpenzimeve të institucionit shëndetësor publik, e miraton Këshilli Drejtues i institucionit shëndetësor publik, ndërsa e lejon Këshilli Drejtues i Fondit.

Neni 69-g

Shfrytëzues të buxhetit për financimin e institucioneve shëndetësore publike, për realizimin e të drejtave të sigurimit shëndetësor të vijës së parë janë shërbimet rajonale të Fondit, ndërsa shfrytëzues të vijës së dytë janë institucionet shëndetësore publike.

Mënyra e përgatitjes dhe miratimit të buxhetit për financim të institucioneve shëndetësore publike, për realizimin e të drejtave të sigurimit shëndetësor dhe planin vjetor të të hyrave dhe të dalave të institucioneve shëndetësore publike, mënyra e realizimit të tyre dhe mënyra e ndryshimit dhe plotësimit të tyre rregullohen me akt të përgjithshëm të Fondit, për të cilin jep pëlqim ministri i Shëndetësisë.

Planin vjetor të të hyrave dhe të dalave, institucioni shëndetësor publik e dorëzon për miratim më së voni deri më 15 nëntor të vitit rrjedhës për vitin e ardhshëm.

Këshilli Drejtues i Fondit planet vjetore të të hyrave dhe të dalave të institucioneve shëndetësore publike, i miraton më së voni deri më 31 dhjetor të vitit rrjedhës, në afat në të cilin duhet të miratohet edhe buxheti për financimin e institucioneve shëndetësore publike, për realizimin e të drejtave të sigurimit shëndetësor.

Arka dhe llogaria e arkës së shëndetësisë

Neni 69-d

Në Fond formohet arkë, si njësi organizative, për menaxhim me llogarinë e arkës së shëndetësisë dhe llogaritë tjera të institucioneve shëndetësore publike.

Nëpërmjet llogarisë së arkës së shëndetësisë si sistem i llogarive të menaxhuara nga ana e arkës së Fondit, kryhet evidencë e arkëtimit të të gjitha të hyrave dhe të dalave të buxhetit për financimin e institucioneve shëndetësore publike, për realizimin e të drejtave të sigurimit shëndetësor dhe planeve vjetore për të hyra dhe shpenzime të institucioneve shëndetësore publike.

Në arkë udhëhiqet libër kryesor shëndetësor, si shkresë zyrtare e të dhënave dhe transaksioneve lidhur me mjetet e miratuara, të drejtën e harxhimit, obligimet e ndërmarra të paraqitura, të ardhurat dhe shpenzimet për vitin buxhetor.

Neni 69-gj

Arka e Fondit i kryen punët në vijim:

- menaxhon me llogarinë e arkës dhe llogaritë e institucioneve shëndetësore publike,
- mban libër kryesor të arkës,
- mban regjistër të shfrytëzuesve,
- mban kontabilitet buxhetor për të hyrat dhe shpenzimet,
- mban evidencën për arkëtimin e të hyrave të llogarisë së arkës së shëndetësisë dhe e kryen shpërndarjen për shfrytëzuesit,
- mban evidencë për shpenzimet e kryera të llogarisë së arkës së shëndetësisë,
- mban evidencë për obligimet e ndërmarra nga ana e institucioneve shëndetësore publike,
- mban evidencë për obligimet e arritura dhe të pashlyera të institucioneve shëndetësore publike,
- e përgatit klasifikimin e llogarive në kuadër të librit kryesor shëndetësor,
- e kryen hapjen dhe mbylljen e llogarive në kuadër të librit kryesor shëndetësor,
- i kryen urdhëresat në bazë të aktvendimeve për pagesë të detyrueshme, të cilat e obligojnë llogarinë e arkës së shëndetësisë dhe
- kryen edhe punë tjera të përcaktuara më ligj.

Neni 69-e

Në kuadër të llogarisë së arkës së shëndetësisë të Fondit si llogari të posaçme në librin kryesor shëndetësor, mbahen evidencat e llogarive të institucioneve publike shëndetësore: për mjete të Fondit, për mjete të programeve për mbrojtje shëndetësore, për mjete të të hyrave personale dhe për mjete nga donacionet.

Llogaria e arkës së shëndetësisë së Fondit, hapet në Bankën Popullore të Republikës së Maqedonisë.

Institucionet shëndetësore publike, nuk guxojnë të hapin llogari dhe të deponojnë mjete te bartësit e qarkullimit pagesor.

Bilanci i librit kryesor shëndetësor dhe gjendja e llogarisë së arkës së shëndetësisë, harmonizohen në bazë të rregullit.

Mënyra e hapjes dhe evidencës së llogarive devizore, do të rregullohet me akt të përgjithshëm të Fondit, për të cilin jep pëlqim ministri i Shëndetësisë.

Neni 69-zh

Për kryerjen e pagesave, institucionet shëndetësore publike i dorëzojnë kërkesë për pagesë shërbimeve rajonale të Fondit.

Shërbimet rajonale të Fondit pas kryerjes së kontrolleve të kërkesës nga paragrafi 1 i këtij neni, ia dorëzojnë arkës së Fondit, e cila e miraton atë kërkesë.

Pagesat e kryera evidentohen në librin kryesor të shëndetësisë.

Mënyra e punës dhe kontrollit të arkës do të rregullohen me akt të Fondit, për të cilin jep pajtim ministri i Shëndetësisë."

Neni 16

Në nenin 70 paragrafi 2 pas fjalëve: "gjegjësisht shërbimet shëndetësore" shtohen fjalët: "sipas mjekësisë së bazuar në dëshmi".

Pas paragrafit 2 shtohen dy paragrafë të rinj 3 dhe 4, si vijojnë:

"Marrëveshjet nga paragrafi 1 i këtij ligji, lidhen për periudhën prej 12 muajsh prej 1 prillit të vitit rrjedhës deri më 31 mars të vitit të ardhshëm, e nëse ka mjete të parealizuar mund të lidhen edhe për periudhë më të shkurtër kohore, përfundimisht me 31 mars të vitit të ardhshëm.

Pagesa e detyrimeve sipas marrëveshjeve nga paragrafi 3 i këtij neni për vitin rrjedhës, do të kryhet nga buxheti për vitin rrjedhës, ndërsa pagesa e detyrimeve për vitin e ardhshëm do të kryhet nga buxheti për vitin e ardhshëm."

Pas paragrafit 3 i cili bëhet paragrafi 5 shtohet paragraf i ri 6, si vijon:

"Shërbimet shëndetësore të personave të siguruar të cilat janë kryer në kundërshtim me paragrafin 1 të këtij neni, nuk bien në llogari të mjeteve të Fondi."

Neni 17

Nëntitulli para nenit 71 dhe neni 71, ndryshohen dhe vijojnë:

"Kontrolli

Neni 71

Fondi kryen kontroll të institucioneve shëndetësore dhe personave juridikë të cilët e kryejnë përpunimin, lëshimin dhe servisimin e mjeteve ndihmëse ortopedike dhe të tjera, me të cilët ka lidhur marrëveshje në lidhje me zbatimin e akteve të përgjithshme të Fondit, plotësimin e obligimeve të marrëveshjes me Fondin, masën dhe llojin e kontraktuar të shërbimeve shëndetësore, dokumentacionin mjekësor lidhur me shërbimet e ofruara shëndetësore, realizimin e mjekësisë së bazuar në dëshmi dhe zbatimin e kriterëve për vlerësimin e pengesës së përkohëshme për punë.

Kontrollin e kryejnë persona të autorizuar të Fondit.

Personat e autorizuar nga paragrafi 2 i këtij neni, gjatë kryerjes së kontrollit në institucionet shëndetësore dhe personat juridikë të cilët e kryejnë përpunimin, lëshimin dhe servisimin e mjeteve ndihmëse ortopedike dhe të tjera identifikohen me legjitimacionin që e lëshon drejtori i Fondit.

Institucionet shëndetësore dhe personat juridikë të cilët e kryejnë përpunimin, lëshimin dhe servisimin e mjeteve ndihmëse ortopedike dhe të tjera, obligohen që ta sigurojnë kryerjen e kontrollit të personave të autorizuar nga Fondi, si dhe ta paraqesin në kontroll dokumentacionin mjekësor lidhur me shërbimet e ofruara shëndetësore të personave të siguruar.

Mënyra dhe procedura për kryerjen e kontrollit si dhe forma dhe përmbajtja e legjitimacionit për kryerjen e kontrollit, përcaktohet me akt të përgjithshëm të Fondit për të cilin jep pajtim ministri i Shëndetësisë."

Neni 18

Pas nenit 84 shtohen dy nene të reja 84-a dhe 84-b, si vijojnë:

"Neni 84-a

Gjorbë në shumë prej 2 500 deri 5 000 euro në kundërvlerë me denarë, do t'i kumtohet për kundërvajtje institucionit shëndetësor dhe personit juridik i cili kren përpunim, përgatitje dhe servisim të mjeteve ndihmëse ortopedike dhe të tjera, nëse:

- nuk ia mundëson kryerjen e kontrollit personit të autorizuar nga Fondi,

- nuk i mundëson qasje në dokumentacionin mjekësor, lidhur me shërbimet e ofruara shëndetësore,

- jep vlerësim të pabazuar për pengimin e përkohshëm të punës,

- kontraktin shërbime shëndetësore, ndërsa nuk ua siguron apo ua siguron në mënyrë jo të plotë personave të siguruar,

- i urdhëron personat e siguruar që vet t'i blejnë barnat dhe materialet e konsumuese mjekësore dhe

- nuk ia siguron Fondit të dhënat e nevojshme për ngritjen e procedurës për kompensim të dëmit, në pajtim me këtë ligj.

Për kundërvajtjen nga paragrafi 1 i këtij neni, gjorbë në shumë prej 500 deri 1 000 euro në kundërvlerë me denarë, do t'i kumtohet edhe personit përgjegjës të institucionit shëndetësor.

Për kundërvajtjen nga paragrafi 1 i këtij neni, gjorbë në shumë prej 500 deri 1 000 euro me kundërvlerë në denarë, do t'i kumtohet edhe punëtorit shëndetësor i cili e ka kryer kundërvajtjen.

Neni 84-b

Kur personi i autorizur nga neni 71 paragrafi 2 i këtij ligji do të konfirmojë se është kryer kundërvajtje nga neni 84-a i këtij ligji, do të parashtrojë kërkesë për ngritje të procedurës kundërvajtje në pajtim me dispozitat nga sfera e kundërvajtjeve."

Neni 19

Legjitimacionet shëndetësore të lëshuara para ditës së hyrjes në fuqi të këtij ligji do të vlejnë deri në zëvendësimin e tyre me kartelë për sigurim shëndetësor, por më së voni deri në tri vite nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 20

Aktet e përgjithshme nga nenet 69-g, 69-e dhe 69- zh të këtij ligji, Fondi do t'i miratojë në afat prej gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 21

Gjatë kohëzgjatjes së procedurave nga neni 18 të Ligjit për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit për sigurim shëndetësor ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 82/2008), Fondi mund të lidhë marrëveshje gjyqësore me obliguesit për pagesën e kontributit, me të cilin obliguesit do t'i mundësohet që borxhin kryesor me kamatën e llogaritur deri në ditën e lidhjes të marrëveshjes gjyqësore, ta paguajë me prolongim në mënyrë të përcaktuar me vendim të Këshillit Drejtues të Fondit.

Neni 22

Në ligjin për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit për sigurim shëndetësor ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 6/2009), neni 19 ndryshohet si vijon:

"Dispozitat nga neni 3 paragrafi 2 dhe neni 6 të këtij ligji, do të zbatohen nga 1 janari 2012."

Neni 23

Shuma e kompensimit të rrogës e përcaktuar në pajtim me nenin 5 të këtij ligji për vitin 2012 do të zbatohet nga 1 janari 2012, ndërsa për periudhën pas vitit 2012 do të zbatohet nga 1 janari 2013.

Neni 24

Autorizohet Komisioni Juridiko-Ligjvënës i Kuvendit të Republikës së Maqedonisë, që të përcaktojë tekst të spastruar të Ligjit për sigurim shëndetësor.

Neni 25

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë", ndërsa neni 15 do të zbatohet në afat prej tetë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

920.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗАДОЛЖИТЕЛНО КАПИТАЛНО ФИНАНСИРАНО ПЕНЗИСКО ОСИГУРУВАЊЕ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 8 април 2010 година.

Бр. 07-1581/1
8 април 2010 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Горге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

З А К О Н

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗАДОЛЖИТЕЛНО КАПИТАЛНО ФИНАНСИРАНО ПЕНЗИСКО ОСИГУРУВАЊЕ

Член 1

Во Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување („Службен весник на Република Македонија” број 29/2002, 85/2003, 40/2004, 113/2005, 29/2007, 88/2008 и 48/2009), во членот 3 став (1) точката 5 се менува и гласи:

„5) „Поврзано лице” во однос на одредено правно лице или физичко лице е:

а) поединечен акционер или група акционери кои поседуваат најмалку 10% од акциите со право на глас или поседуваат помал процент и имаат посредна или непосредна контрола врз одлучувањето во тоа правно лице;

б) кое било друго правно лице во кое првото правно лице, посредно или непосредно, поседува најмалку 10% од акциите со право на глас или поседува помал процент и има посредна или непосредна контрола врз одлучувањето на тоа правно лице;

в) кое било друго правно лице во кое еден акционер, посредно или непосредно, поседува повеќе од 20% од акциите со право на глас и во ист временски период истиот акционер поседува, посредно или непосредно, повеќе од 20% од акциите со право на глас во првото правно лице;

г) физичко лице или правно лице кои имаат непосредна или посредна контрола, или се контролирани од или се под заедничка контрола на правното лице;

д) член на управен одбор, надзорен одбор или член на друг орган на управување или надзор на правното лице и

ѓ) во врска со лицата наведени во оваа точка, лица коишто се: во сродство преку брак или посвојување; деца и родители, браќа и сестри, полубраќа и полусестри, баби, дедовци и внуци; на друг начин се крвно поврзани до втор степен; лица кои се во однос: родител старател и дете, маќеа или очув и посинок и поќерка, снаа, зет и родители на брачните другари.“

По точката 11 се додаваат три нови точки 12, 13 и 14, кои гласат:

„12) „Добра репутација” е честност, компетентност, работливост и поседување особини кои даваат сигурност дека лицето со начинот на своето работење нема да влијае во насока на загрозување на стабилноста и сигурноста на пензиското друштво и фондот со кој управува, како и нарушување на угледот и довербата;

13) „Независен член на надзорниот одбор” е физичко лице коешто:

а) во последните пет години немало материјален интерес или деловен однос со друштвото како деловен партнер, како вработен или член на управен одбор или надзорен одбор на друштвото;

б) не е поврзано лице на друштвото, вработен во поврзано лице на друштвото или застапува поврзано лице на друштвото;

в) не е поврзано физичко лице со член на управен одбор или надзорен одбор на друштвото и

г) не работело и не работи во друштво за ревизија кое во последните три години вршело надворешна ревизија на работењето на друштвото и

14) „Материјал за маркетинг” е целокупниот материјал за рекламирање, промоција или информација, пред неговото издавање, дистрибуција или објавување во средствата за јавно информирање, кој се однесува на задолжителниот пензиски фонд или на друштвото кое управува со тој фонд.“

Член 2

Во членот 4 по ставот (1) се додаваат два нови става (2) и (3), кои гласат:

„(2) Друштвото работи согласно со правилата за добро корпоративно управување.

(3) Агенцијата ги пропишува правилата за добро корпоративно управување на друштвата.“

Член 3

Во членот 9 став (1) зборовите: „Основачкиот капитал” се заменуваат со зборовите: „Основната главнина“.

Во ставот (4) зборот „капиталот” се заменува со зборовите: „основната главнина“.

Член 4

Членот 10 се менува и гласи:

„(1) Основна главнина на друштвото изнесува најмалку 1.500.000 евра во денарска противвредност по среден курс на Народната банка на Република Македонија на денот на уплатата.

(2) Кога средствата на задолжителниот пензиски фонд со кој управува друштвото ќе надминат 100.000.000 евра и во секој иден случај кога средствата на задолжителниот пензиски фонд ќе се зголемат за дополнителни 100.000.000 евра, друштвото е должно во рок од 45 работни дена да ја зголеми главнината на друштвото најмалку до следниот износ:

Средства на задолжителниот пензиски фонд	Главнина на друштвото
Од 100.000.001 до 200.000.000 евра	2.500.000 евра
Од 200.000.001 до 300.000.000 евра	3.500.000 евра
Од 300.000.001 до 400.000.000 евра	4.500.000 евра
Од 400.000.001 до 500.000.000 евра	5.500.000 евра
Од 500.000.001 до 600.000.000 евра	6.500.000 евра
Од 600.000.001 до 700.000.000 евра	7.500.000 евра
Од 700.000.001 до 800.000.000 евра	8.500.000 евра
Од 800.000.001 до 900.000.000 евра	9.500.000 евра
Над 900.000.001 евро	10.000.000 евра

(3) Еврата се пресметуваат во денарска противвредност по среден курс на Народната банка на Република Македонија на денот на уплатата.

(4) Друштвото е должно во секое време да го одржува износот на главнината но не помалку од една половина од износот на основната главнина од ставот (1) на овој член.

(5) Доколку дојде до зголемување на главнината на друштвото согласно со ставот (2) на овој член, друштвото е должно во секое време да го одржува зголемиот износ на главнината.

(6) Друштвото е должно во секое време да одржува сопствени средства во износ не помал од една половина од износот на основната главнина на друштвото од ставот (1) на овој член.

(7) Доколку дојде до зголемување на главнината на друштвото согласно со ставот (2) на овој член, друштвото е должно во секое време да одржува сопствени средства во износ не помал од една половина од износот на главнината од ставот (2) на овој член.

(8) Сопствениите средства од ставовите (6) и (7) на овој член на друштвото се состојат од основната главнина, резервите и други ставки, пресметани според методологија која ја пропишува Агенцијата.

(9) Друштвото е должно во секое време да одржува износ на ликвидни средства како процент од основната главнина на друштвото од ставот (1) на овој член, односно главнината од ставот (2) на овој член.

(10) Минималниот процент на ликвидните средства од ставот (9) на овој член го пропишува Агенцијата.“

Член 5

Во членовите 11 и 12 зборовите: “основачкиот капитал“ се заменуваат со зборовите: “основната главнина“.

Член 6

Членот 13 се менува и гласи:

„(1) Друштвото е должно веднаш да ја извести Агенцијата за секое намалување на основната главнина, главнината, сопствениите средства или ликвидните средства под износите утврдени во членот 10 на овој закон.

(2) Агенцијата може да го укине одобрението за управување со задолжителен пензиски фонд на друштвото, доколку по намалување на основната главнина, главнината, сопствениите средства или ликвидните средства под бараниот износ друштвото нема да изврши нивно зголемување до бараниот износ, во рок кој не може да биде подолг од 12 месеци.“

Член 7

Во членот 14 ставот (2) се менува и гласи:

„Основачите кои можат да поседуваат 51% од основната главнина на друштвото се банки, осигурителни друштва, друштва за управување со задолжителни пензиски фондови и други финансиски институции, како и други правни лица кои посредно или непосредно, поседуваат повеќе од 50% од акциите со право на управување на тие институции. Доколку нема основач или основачи кои ќе поседуваат 51% од основната главнина на друштвото, тогаш сите основачи го исполнуваат овој услов.“

Член 8

Во членот 16 став (4) зборовите: “акционерскиот капитал“ се заменуваат со зборовите: “основната главнина“.

Ставот (7) се брише.

Член 9

Членот 17 се менува и гласи:

„(1) Управниот одбор на друштвото е составен од најмалку два члена.

(2) Надзорниот одбор на друштвото е составен од најмалку четири члена.

(3) Доколку се намали бројот на членови на управен одбор под оној предвиден во ставот (1) од овој член, надзорниот одбор од своите редови именува вршител на должност член на управен одбор. Членот на надзорен одбор кој е именуван за вршител на должност во период на извршување на оваа должност, не може да учествува во донесување на одлуките што се во надлежност на надзорниот одбор. Вршителот на должност е предмет на упис во Централниот регистар.

(4) За член на управен одбор и надзорен одбор може да се именува лице кое, покрај условите предвидени во Законот за трговските друштва, ги исполнува и следниве услови:

а) има високо образование;

б) има работно искуство од најмалку пет години во областа на правото, банкарството, сметководството, осигурувањето, управување со средства и инвестирање, управување со задолжителни пензиски фондови или финансиски услуги од кои три години работно искуство на раководна позиција;

в) не му е изречена прекршочна санкција забрана за вршење на професија, дејност или должност во областите наведени во точката б) на овој став;

г) не е осудувано за кривично дело од областа на финансиите и банкарството и предизвикување на стечај на правно лице и

д) поседува репутација со што ќе се обезбеди сигурно и стабилно работење на друштвото и пензискиот фонд.

(5) Агенцијата по службена должност обезбедува информации од надлежните институции во Република Македонија од ставот (4) точки в) и г) на овој член, а странецот сам обезбедува вакви информации од надлежните институции во странската земја.

(6) Покрај условите од ставот (4) на овој член, член на управен одбор на друштвото дополнително треба да ги исполни следниве услови:

а) да ги познава прописите од областа на капитално финансираното пензиско осигурување и

б) да достави програма за работење на друштвото и пензискиот фонд од својот делокруг на работа.

(7) Најмалку еден од членовите на управниот одбор треба да има положен испит за инвестиционен советник или друг соодветен испит од надлежна институција во странство.

(8) При изборот на членовите на надзорен одбор се назначува кои членови се избираат како независни членови на надзорен одбор.

(9) Членовите на управниот одбор на друштвото, по добивањето на одобрение од Агенцијата треба да се вработат во друштвото.

(10) Агенцијата поблиску ги уредува начинот и постапката за избор на член на управен одбор и надзорен одбор на пензиско друштво.

(11) Агенцијата го поништува, односно укинува одобрението за член на управен или надзорен одбор кога ќе утврди дека:

а) одлуката за давање одобрение е донесена врз основа на неистинити и неточни податоци;

б) во периодот по издавањето на одобрението добие документиран доказ дека членот повеќе не ги исполнува условите од овој член и

в) членот изврши повреда на правилата за добро корпоративно управување, не работи согласно со поднесена програма за работа, не ја спроведува деловната политика на друштвото и пензискиот фонд или на друг начин ги загрози интересите на членовите на пензискиот фонд.“

Член 10

Членот 21-а се менува и гласи:

„(1) Друштвото е должно да има посебна организациона единица за внатрешна ревизија која за својата работа одговара пред надзорниот одбор на друштвото.

(2) Организационата единица од ставот (1) на овој член врши постојана и целосна контрола на законитоста и ажурноста на работењето на друштвото, особено на управувањето со средствата на задолжителниот пензиски фонд преку, но не ограничувајќи се на:

а) оцена на адекватноста и ефикасноста на системите на внатрешна контрола;

б) оцена на поставеноста на информациониот систем;

в) оцена на точноста и веродостојноста на финансиските извештаи на друштвото и задолжителниот пензиски фонд;

г) проверка на точноста, веродостојноста и навременоста во известувањето согласно со закони и подзаконски акти од соодветната област;

д) следење на почитувањето на прописите, политиките и процедурите за областа на работење на друштвото, вклучувајќи ги и политиките за управување со ризикот и етичкиот кодекс на друштвото;

ѓ) оцена на системите за спречување на перење пари;

е) оцена на услугите што друштвото ги добива од надворешни соработници и

ж) процена на општата ефикасност на работењето на друштвото.

(3) Организационата единица од ставот (1) на овој член изготвува годишен план за работа за наредната година во кој задолжително се наведува предметот на ревизија со опис на содржината на планираната ревизија во одделни области и распоред на контролите во текот на годината со планирано времетраење за спроведување на контролите. Надзорниот одбор на друштвото го одобрува годишниот план за работа и го доставува до Агенцијата во рок од 15 дена од денот на неговото одобрување.

(4) Организационата единица од ставот (1) на овој член изготвува извештај за своето работење за претходната година и го доставува на усвојување на надзорниот одбор на друштвото и истовремено го доставува до Агенцијата, најдоцна до 31 март.

(5) Надзорниот одбор на друштвото усвоениот извештај од ставот (4) на овој член го доставува до Собранието на акционери на друштвото и истовремено го доставува до Агенцијата.

(6) Лице вработено во организационата единица од ставот (1) на овој член врши работи единствено за внатрешната ревизија.“

Член 11

Во членот 39-б став (1) во втората реченица по зборот “фонд“ се додаваат зборовите: “и барање за запишување на задолжителен пензиски фонд во регистарот на задолжителни и доброволни пензиски фондови“.

Член 12

Во членот 39-в став (1) точката ѓ) се менува и гласи:

„ѓ) за сите лица кои би биле основачи, заверени копии од статутите или други основачки акти и извадок од надлежен орган во кој се регистрирани, имиња и адреси на членови на управните одбори и заверени копии од последните три финансиски извештаи ревидирани од надворешен овластен ревизор, како и секој дополнителен доказ потребен за да се покаже дека се исполнети условите од членот 15 на овој закон;“.

Точката е) се менува и гласи:

“е) документи со кои се потврдува дека на датумот на поднесување на барањата, основачите кои ќе држат 51% од основната главнина на друштвото имаат големо искуство во управување со средства;“.

Во точката ж) зборовите: “основачки капитал“ се заменуваат со зборовите: “основна главнина“.

Во точката з) по зборот “искуство“ се додаваат зборовите: “со препораки“.

Точката к) се менува и гласи:

“к) информативен проспект за задолжителен пензиски фонд и програма за инвестициона стратегија на задолжителен пензиски фонд и“.

Во ставот (2) зборовите: “Во рок од 30 дена од денот на“ се заменуваат со зборот “По“.

Во ставот (3) точката а) се менува и гласи:

„а) да побара информација од Управата за спречување на перење пари и финансирање тероризам или соодветна институција во странство и да се обрати до други надлежни регулаторни и супервизорски органи и институции во Република Македонија и во странство и“.

Член 13

Во членот 39-г став (1) точка а) зборовите: “уплатен основачкиот капитал пропишан“ се заменуваат со зборовите: “уплатена основната главнина пропишана“.

Член 14

Во членот 39-е став (1) зборовите: “заверени копии од основачките акти и статутот“ се заменуваат со зборовите: “заверена копија од статутот“.

По ставот (2) се додаваат два нови става (3) и (4), кои гласат:

“(3) По полноважноста на одобрението за управување со задолжителен пензиски фонд, Агенцијата го запишува задолжителниот пензиски фонд во регистарот на задолжителни и доброволни пензиски фондови и му определува идентификациски број.

(4) Запишувањето на задолжителниот пензиски фонд во регистарот на задолжителни и доброволни пензиски фондови има правно дејство спрема трети лица наредниот ден од денот на запишувањето во регистарот на задолжителни и доброволни пензиски фондови.“

Ставот (3) станува став (5).

Член 15

Во членот 39-ж став (1) зборот “претходно“ се брише.

По ставот (2) се додава нов став (3), кој гласи:

“(3) Агенцијата ги пропишува начинот и постапката за давање на одобрението од ставот (1) на овој член.“

Член 16

Во членот 39-з по ставот (5) се додава нов став (6), кој гласи:

“(6) По укинување на одобрението за управување со задолжителен пензиски фонд, на друштвото кое управувало со тој пензиски фонд соодветно се применуваат одредбите за ликвидација на друштва од Законот за трговските друштва или одредбите од Законот за стечај.“

Член 17

По членот 39-с се додаваат шест нови члена 39-и, 39-ј, 39-к, 39-л, 39-љ, 39-м, кои гласат:

“Член 39-и

Друштво за управување со задолжителни пензиски фондови може да се спои само со друго друштво за управување со задолжителни пензиски фондови.

Член 39-ј

(1) Со спојување на друштвата од членот 39-и на овој закон се основа ново друштво.

(2) Новото друштво се основа врз основа на дозвола издадена од Агенцијата, а по основањето од Агенцијата добива одобрение за управување со задолжителен пензиски фонд.

(3) Заради добивање на дозвола за основање на новото друштво за управување со задолжителни пензиски фондови, постојните друштва доставуваат до Агенцијата барање со документацијата наведена во ставот (5) од овој член и деловен план кој ги содржи деталите за сите надоместоци и провизии што ќе се наплатуваат согласно со овој закон. Барање за одобрение за управување со задолжителен пензиски фонд и барање за запишување на задолжителен пензиски фонд во регистарот на задолжителни и доброволни пензиски фондови се доставува заедно со барањето за дозвола за основање на друштво.

(4) Барањата од ставот (3) на овој член се поднесуваат потпишани од овластени потписници на постојните друштва за управување со задолжителни пензиски фондови кои би биле основачи на новото друштво. Обрасците и содржината на барањата ги пропишува Агенцијата.

(5) Кон барањата од ставот (3) на овој член, друштвата за управување со задолжителни пензиски фондови треба да ги достават следниве документи:

а) одлука за спојување донесена од надлежен орган на секое од друштвата;

б) договор за спојување на друштвата;

в) организационен и финансиски план за имплементација на новото друштво;

г) назив на новото друштво и на новиот пензиски фонд;

д) информации за тоа дали акционерите се поврзани лица;

ѓ) документи за финансиската состојба на акционерите на секое друштво, за сите години од неговото основање а најмногу за период од пет години кој претходи на датумот на поднесување на барањето, вклучувајќи и документи со кои се потврдува дека ниту еден од акционерите нема заостанати неплатени даноци и придонеси за социјално осигурување;

е) ревидиран информативен проспект за новиот задолжителен пензиски фонд;

ж) нацрт на статут на новиот задолжителен пензиски фонд во кој се наведуваат планираните надоместоци;

з) нацрт на договор со чуварот на имот за новиот задолжителен пензиски фонд и детали за раскинување на постојните договори;

с) имиња на предложените членови на управниот и надзорниот одбор и доколку овие лица не се дел од друштвата кои се спојуваат и информации од членот 39-в став (1) точка з) на овој закон;

и) податоци за лица кои ќе бидат на раководни места и други лица кои се предлага да бидат одговорни за инвестиционите одлуки, внатрешна ревизија, индивидуални сметки, маркетинг и контрола на агенти;

ј) програма за инвестиционата стратегија на новиот задолжителен пензиски фонд и

к) други документи кои ги пропишува Агенцијата.

(6) Агенцијата издава дозвола за основање на ново друштво за управување со задолжителни пензиски фондови и одобрение за управување со задолжителен пензиски фонд врз основа на документите од ставот (5) на овој член и по исполнување на условите од овој закон.

(7) По полноважноста на одобрението за управување со задолжителен пензиски фонд Агенцијата го запишува задолжителниот пензиски фонд во регистарот на задолжителни и доброволни пензиски фондови и му определува идентификациски број.

(8) Запишувањето на задолжителниот пензиски фонд во регистарот на задолжителни и доброволни пензиски фондови има правно дејство спрема трети лица наредниот ден од денот на запишувањето во регистарот на задолжителни и доброволни пензиски фондови.

(9) Новото друштво за управување со задолжителни пензиски фондови е правен наследник на двете друштва за управување со задолжителни пензиски фондови кои го основале.

(10) Агенцијата поблиску го уредува начинот на спојување на друштвата од членот 39-и на овој закон и на пензиските фондови од членот 39-л на овој закон.

Член 39-к

Агенцијата може да одбие барање за спојување на друштва за управување со задолжителни пензиски фондови, доколку:

а) барањето со документацијата не ги исполнуваат условите од членовите 6, 7, 10, 11, 12, 14, 15, 17, 18, 21-а и 22 на овој закон;

б) документите приложени кон барањето или други информации укажуваат дека кое било од друштвата кое се спојува во период од пет години пред поднесување на барањето има заостанати долгови по основ на неплатени даноци и придонеси за социјално осигурување;

в) акциите на кое било од друштвата потекнуваат од заем, кредит или се на кој било начин оптоварени;

г) деловните активности на подносителите на барањето не гарантираат дека новото друштво и задолжителните пензиски фондови со кои ќе управува ќе бидат управувани во најдобар интерес на членовите и

д) со спојувањето се загрозуваат интересите на членовите на задолжителните пензиски фондови или друг јавен интерес.

Член 39-л

(1) Задолжителните пензиски фондови се спојуваат во исто време со друштвата кои управувале со тие пензиски фондови и се основа еден задолжителен пензиски фонд.

(2) По спојувањето на задолжителните пензиски фондови од ставот (1) на овој член, новиот задолжителен пензиски фонд ги презема правата и обврските од задолжителните пензиски фондови кои се споиле.

Член 39-л

Пред спојувањето на друштвата од членот 39-и на овој закон, друштвата писмено ги известуваат сите членови на задолжителните пензиски фондови за одлуката за спојување. По спојувањето, новото друштво за управување со задолжителни пензиски фондови ги известува сите членови на задолжителните пензиски фондови, за називот на друштвото, називот на новиот задолжителен пензиски фонд и им доставува копија од информативниот проспект, статутот на новото друштво и статутот на новиот задолжителен пензиски фонд.

Член 39-м

(1) Друштво за управување со задолжителни пензиски фондови може да се присоедини само кон друштво за управување со задолжителни пензиски фондови.

(2) Во случај на присоединување на едно кон друго друштво од ставот (1) на овој член, задолжителниот пензиски фонд, со кој управува друштвото кое се присоединува се присоединува кон задолжителниот пензиски фонд со кој управува друштвото кон кое се врши присоединувањето.

(3) Пред присоединување на задолжителните пензиски фондови, друштвото кон кое се врши присоединувањето писмено ги известува сите членови на задолжителните пензиски фондови.

(4) Со присоединување на еден кон друг задолжителен пензиски фонд членовите и индивидуалните сметки од пензискиот фонд кој се присоединува се префрлаат во пензискиот фонд кон кој се присоединува.

(5) Агенцијата поблиску го пропишува начинот на присоединување на друштвата и на задолжителните пензиски фондови."

Член 18

Во членот 40 став (1) по зборот "придонеси" се додава записка и зборовите: "намалени за надоместоците што се наплатуваат од задолжителниот пензиски фонд".

Член 19

Во членот 45 став (2) по зборот "фонд" се додаваат зборовите: "и на секоја негова измена".

Член 20

Во членот 46 став (2) на крајот на реченицата точката се брише и се додаваат зборовите: "и се запишува во Централниот регистар на Република Македонија."

Член 21

Во членот 47 став (1) точката ж) се менува и гласи: "ж) води регистар на агенти, регистар на членови на задолжителни пензиски фондови и регистар на задолжителни и доброволни пензиски фондови."

Член 22

Во членот 49 став (4) зборовите: "информативен проспект" се заменуваат со зборовите: "статистички извештај".

Член 23

Во членот 50 став (6) точката в) се менува и гласи: "в) донесува финансиски план, финансиски извештаи и годишна програма за работа на Агенцијата и ја следи нивната реализација,".

Член 24

Во членот 53 став (6) зборот "неправилностите" се заменува со зборот "незаконитостите", а зборот "неправилности" се заменува со зборот "незаконитости".

По ставот (7) се додава нов став (8), кој гласи:

"(8) Прекршочна постапка не може да се поведе ниту да се води ако поминале повеќе од три години од денот кога е сторен прекршокот. Застареноста на повеќување и водење на прекршочната постапка во секој случај настанува по истекот на пет години од денот кога е сторен прекршокот."

Ставот (8) станува став (9).

Член 25

Во членот 56 ставот (1) се менува и гласи:

"Агенцијата најдоцна до 31 декември во тековната година, доставува финансиски план за наредната година во согласност на Владата на Република Македонија и истиот се објавува во „Службен весник на Република Македонија“. Агенцијата, најдоцна до 30 јуни во тековната година, до Владата и до Собранието на Република Македонија доставува финансиски извештаи за претходната година, ревидирани од надворешен овластен ревизор согласно со меѓународните ревизорски стандарди."

Во ставот (2) зборот "буџетот" се заменува со зборовите: "финансискиот план".

Во ставот (3) точка а) зборовите: "2,5% од вкупните придонеси уплатени" се заменуваат со зборовите: "0,8% од секој уплатен придонес".

Ставот (5) се менува и гласи:

"Агенцијата има своја сметка во деловна банка во Република Македонија."

Во ставот (6) зборовите: "Завод за државна ревизија на Република Македонија" се заменуваат со зборовите: "надворешен овластен ревизор".

Член 26

По членот 56 се додаваат два нови члена 56-а и 56-б, кои гласат:

"Член 56-а

Доколку во текот на претходната деловна година Агенцијата оствари вишок приходи над остварените трошоци, остварениот вишок на средства се распределува во резервен фонд на Агенцијата во износ определен со финансискиот план на Агенцијата.

Член 56-б

(1) Доколку во текот на претходната деловна година Агенцијата направи повеќе трошоци во однос на остварените приходи, недостигот на средства се надоместува од резервниот фонд на Агенцијата.

(2) Средствата остварени од вишокот приходи над расходи распределени во резервниот фонд на Агенцијата се чуваат на сметка кај деловна банка во Република Македонија."

Член 27

Членот 60 се менува и гласи:

"(1) Уплатата на придонесите за пензиско и инвалидско осигурување се врши согласно со Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување.

(2) Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија ги пренесува придонесите на членовите на задолжителните пензиски фондови на сметките на избраните задолжителни пензиски фондови веднаш, а најдоцна во рок од пет работни дена од приемот на придонесите, под услов во истиот рок да биле примени и соодветни податоци согласно со закон, кои му овозможуваат на Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија да ја изврши таа обврска.

(3) Средствата за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување, остварени по основ на ненавремено и нецелосно плаќање на придонес, се пренесуваат на индивидуалната сметка на членот на задолжителниот пензиски фонд."

Член 28

Во членот 61 став (5) се додава нова реченица која гласи: “Оваа обврска престанува по истекот на 60 дена од потпишувањето на времениот договор за членство.”

Член 29

По членот 64 се додава нов член 64-а, кој гласи:

“Член 64-а

Агенцијата може да поништи регистрација на член на задолжителен пензиски фонд во регистарот на членови, доколку:

а) регистрацијата е заснована на неточни податоци;
б) по барање на член на задолжителен пензиски фонд кој го отповикал утврдениот статус врз основа на членот 131 став (2) од Законот за пензиското и инвалидското осигурување;

в) врз основа на судска одлука или

г) во други случаи кои не се во согласност со закон.”

Член 30

Во членот 65 по ставот (3) се додава нов став (4), кој гласи:

“(4) По исклучок од ставот (1) на овој член, кога членот или времено распределениот осигуреник ќе стекне право на времена инвалидска пензија согласно со членот 139 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување, времената инвалидска пензија ја исплаќа Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија, а средствата од индивидуалната сметка на членот остануваат во задолжителниот пензиски фонд сè додека членот не оствари право на старосна, инвалидска или семејна пензија.”

Член 31

Во членот 68 став (1) зборовите: “уплатени во Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија за кои Фондот” се заменуваат со зборовите: “за кои Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија”.

Член 32

Во членот 69 во воведната реченица по зборовите: “потребите на” се додава зборот “задолжително”.

Во точката б) зборовите: “обврзниците за плаќање на придонес за пензиско и инвалидско осигурување” се заменуваат со зборовите: “Управата за јавни приходи”.

Член 33

Членот 70 се менува и гласи:

“Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија ги пропишува начинот и постапката на извршување на функциите на Фондот, утврдени во членот 69 на овој закон, по претходна согласност од Министерството за труд и социјална политика.”

Член 34

Членот 71 се менува и гласи:

“Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија е должен да обезбеди и одржува компјутерски софтвер за распределба и пренесување на придонесите на членовите на задолжителните пензиски фондови на сметките на избраните задолжителни пензиски фондови.”

Член 35

Во членот 75 ставот (4) се менува и гласи:

“Заради обезбедување фер и објективно информирање на јавноста друштвото кое управува со задолжителен пензиски фонд е должно да го достави секој материјал за маркетинг на одобрување до Агенцијата и не

сmee да објави или емитира неodobрен материјал за маркетинг. Доколку претставник на друштвото дава усмена изјава или интервју за кои не бил претходно известен, друштвото е должно да ја достави дадената изјава или интервју на соодветен медиум до Агенцијата, во рок од три дена по нивното објавување. Агенцијата донесува упатства за содржината на рекламите и за другиот промотивен материјал на задолжителните пензиски фондови и на друштвата кои управуваат со нив.”

Член 36

Во членот 76 ставот (1) се брише.

Член 37

Во членот 77 став (6) точка а) по зборот “Македонија” се додаваат зборовите: “или ако е странец да има регулиран статус на странец во Република Македонија согласно со закон”.

Во точката в) сврзникот “и” се заменува со точка и запирка.

Во точката г) се брише точката и се додава сврзникот “и”.

По точката г) се додава нова точка д), која гласи:

“д) да не е вработено во: Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија, Фондот за здравствено осигурување на Македонија, Агенцијата за вработување на Република Македонија, Управата за јавни приходи и агенции за привремени вработувања.”

Во ставот (7) втората реченица се менува и гласи: “Друштвото или друштвото за управување со задолжителни и доброволни пензиски фондови е должно да поднесе барање од име на агентот за негово запишување во регистарот на агенти, доколку лицето ги исполнува условите и да достави барање за бришење на агентот од регистарот на агенти доколку не исполнува некои од условите од ставот (6) на овој член.”

Ставот (8) се менува и гласи:

“Агенцијата спроведува постапка за бришење од регистарот на агенти на агент кој не ги почитува одредбите на овој закон и Законот за доброволно капитално финансирано пензиско осигурување. Директорот на Агенцијата донесува решение за бришење на агент против кое агентот има право на жалба до Управниот одбор на Агенцијата. Жалбата не го одлага извршувањето на решението.”

Член 38

Во членот 78 ставот (2) се менува и гласи:

“Во случај друштво кое управува со задолжителен пензиски фонд преку свој вработен, претставник, агент или поврзано лице со тоа друштво, да изврши влијание на лице од машки пол постаро од 50 години или на лице од женски пол постаро од 45 години да се зачлени во задолжителен пензиски фонд, друштвото мора да е во состојба да докаже дека во времето на склучување на договорот за членство, не можело разумно да се претпостави дека членувањето на тоа лице во тој задолжителен пензиски фонд е во спротивност со неговите интереси.”

Во ставот (3) зборовите: “ставовите (1) и (2)” се заменуваат со зборовите: “став (1)”.

Член 39

Во членот 89 став (1) точка б) на крајот на реченицата точката се брише и се додава сврзникот “или”.

По точката б) се додава нова точка в), која гласи:

“в) комбинација на опциите наведени во точките а) и б) од овој став.”

Член 40

Членот 94 се менува и гласи:

“(1) Секое друштво или друштвото за управување со задолжителни и доброволни пензиски фондови е должно да има информативен проспект за задолжителен пензиски фонд со кој управува. Информативниот проспект содржи целосни, точни и објективни податоци за задолжителниот пензиски фонд и друштвото кое управува со тој фонд, кои се потребни потенцијалниот член да донесе одлука за зачленување во задолжителниот пензиски фонд, и тоа:

а) назив и седиште на друштвото и фондот со кој управува;

б) имињата на членовите на управниот одбор и на надзорниот одбор на друштвото;

в) имињата и адресите на акционерите и нивното учество во основната главнина на друштвото;

г) назив и седиште на чуварот на имот и податоци за евентуални промени на чуварот на имот направени претходната година и причините за таквите промени;

д) податоци за ревизорот на задолжителниот пензиски фонд и друштвото;

ѓ) основните принципи на инвестирањето за периодот од ставот (2) на овој член и самоограничувањата при инвестирањето освен ограничувањата утврдени во овој закон;

е) одговорност при носење на инвестициони одлуки;

ж) надоместоци, провизии и сите други трошоци што се наплатуваат од членовите на задолжителниот пензиски фонд;

з) начин на зачленување и премин;

с) начин на известување на членовите;

и) право на пензија;

ј) портфолиото на задолжителниот пензиски фонд;

к) бројот на членовите на задолжителниот пензиски фонд;

л) нето вредноста на средствата на задолжителниот пензиски фонд и

љ) други податоци за работењето на друштвото и управувањето со задолжителниот пензиски фонд што може да ги пропише Агенцијата заради обезбедување на транспарентност.

(2) Информативниот проспект од ставот (1) на овој член друштвото или друштвото за управување со задолжителни и доброволни пензиски фондови е должно да го објави најдоцна до 31 март секоја тековна година, со состојба на 31 декември претходната година, на веб страницата на друштвото и во еден од најтиражните дневни весници што се дистрибуира на целата територија на Република Македонија.

(3) По исклучок од ставот (1) на овој член, во рок од 15 дена од уписот на задолжителниот пензиски фонд во регистарот на задолжителни и доброволни пензиски фондови, друштвото или друштвото за управување со задолжителни и доброволни пензиски фондови е должно да го објави информативниот проспект со податоци од ставот (1) точки а), б), в), г), д), ѓ), е), ж), з), с), и) и љ) на овој член.

(4) Друштвото или друштвото за управување со задолжителни и доброволни пензиски фондови е должно да ги достави, по барање од член на задолжителниот пензиски фонд, информативниот проспект и статутот на задолжителниот пензиски фонд со кој управува и истите да ги даде на увид на секое лице кое ќе се пријави за членство во задолжителниот пензиски фонд со кој управува тоа друштво.

(5) Друштвото или друштвото за управување со задолжителни и доброволни пензиски фондови е должно, по барање од лице, да го извести дали е член на задолжителниот пензиски фонд со кој управува, како и за правата кои произлегуваат од членството.“

Член 41

Во членот 95 ставот (1) се менува и гласи:

“Друштвото или друштвото за управување со задолжителни и доброволни пензиски фондови е должно редовно, а најмалку еднаш годишно да ги информира во писмена форма членовите на задолжителниот пензиски фонд за состојбата на средствата на нивните индивидуални сметки, за датумите на уплата на придонесите и на преносот на средствата за членот на тој фонд во текот на односниот период и за претворањето на придонесите и пренесените средства во сметководствени единици. Ова известување, по претходна писмена согласност од членот, наместо во писмена форма може да се доставува и во електронска форма.“

Член 42

Членот 96 се менува и гласи:

“(1) Друштвото или друштвото за управување со задолжителни и доброволни пензиски фондови е должно на Агенцијата да ѝ ги доставува следниве информации:

а) тримесечни неревидирани и годишни неревидирани и ревидирани финансиски извештаи за друштвото или друштвото за управување со задолжителни и доброволни пензиски фондови;

б) тримесечни неревидирани основни финансиски извештаи и дополнителни извештаи и годишни неревидирани и ревидирани финансиски извештаи и дополнителни извештаи за задолжителниот пензиски фонд;

в) подетални податоци за стекнување и пренос на средствата на задолжителниот пензиски фонд со наведување на секое поединечно средство, датумот и цената на трансакцијата и правното лице кое ја врши услугата со хартиите од вредност;

г) податоци за трошоците за Агенцијата, чуварот на имот, Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија, трансакции, маркетинг, агенти и другите трошоци;

д) податоци на акционерите на друштвото или друштвото за управување со задолжителни и доброволни пензиски фондови вклучувајќи имиња и адреси;

ѓ) имиња на членовите на органите на управување и вработените во друштвото или друштвото за управување со задолжителни и доброволни пензиски фондови и висината на надоместоците за нивното работење;

ж) информација за доставени известувања до членовите од членот 95 ставови (1) и (3) на овој закон;

з) подетални податоци за бројот на членовите на задолжителниот пензиски фонд, бројот на членовите кои се зачлениле во задолжителниот пензиски фонд во текот на годината; бројот на оние кои преминале во други задолжителни пензиски фондови, бројот на починали членови и бројот на пензионирани членови;

с) извештаи од внатрешна контроли и внатрешни ревизии и

и) други податоци пропишани од Агенцијата.

(2) Неревидираните финансиски извештаи од ставот (1) точки а) и б) на овој член се доставуваат во рок од еден месец по завршувањето на периодот за кој се однесуваат извештаите, а ревидираните финансиски извештаи од ставот (1) точки а) и б) на овој член се доставуваат во рок од три месеци по завршувањето на периодот за кој се однесуваат извештаите.

(3) Податоците од ставот (1) точка в) на овој член се доставуваат за секој датум на процена најдоцна следниот работен ден.

(4) Податоците од ставот (1) точки г) и з) на овој член се доставуваат еднаш месечно, најдоцна до петтиот ден во месецот за претходниот месец.

(5) Податоците од ставот (1) точки д) и ѓ) на овој член се доставуваат еднаш годишно, најдоцна до 15-от ден од завршувањето на деловната година.

(6) Податоците од ставот (1) точка ж) на овој член се доставуваат во рок од еден месец од завршувањето на периодот за кој се однесуваат податоците.

(7) Извештаите од ставот (1) точка с) на овој член се доставуваат за секое тримесечје, најдоцна до петтиот ден во месецот за претходното тримесечје.

(8) Агенцијата поблиску ги пропишува видот и периодот на кој се однесуваат податоците, начинот и формата на прикажување на истите и постапката за нивно доставување.“

Член 43

Во членот 98 став (1) точката а) се менува и гласи:

“а) надоместок од придонес како процент од секој уплатен придонес во задолжителен пензиски фонд, пред претворање на средствата во сметководствени единици. Висината на надоместокот ја определува друштвото, но таа не може да надмине 4 % од секој уплатен придонес;“.

Во ставот (3) точка б) сврзникот “или“ се брише.

По точката в) се додаваат две нови точки г) и д), кои гласат:

“г) доколку членот нема средства на индивидуална сметка или

д) во случај на спојување или присоединување на друштвото кое треба да изврши пренос на средства од еден во друг задолжителен пензиски фонд, во периодот од 180 дена од спојувањето или присоединувањето.“

Ставовите (4), (5) и (6) се бришат.

Член 44

Во членот 100 став (2) по зборот “објавува“ се додаваат зборовите: “на веб страницата на друштвото или друштвото за управување со задолжителни и доброволни пензиски фондови“.

Член 45

Во членот 102 став (4) процентот “0,8%“ се заменува со процентот “0,1%“.

Член 46

Во членот 105 став (1) точката а) се менува и гласи:

“а) депозити во банки кои имаат дозвола издадена од Народната банка на Република Македонија, доколку носат камата и достасуваат во рок кој не е подолг од една година;“.

Точката к) се менува и гласи:

“к) документи за удел, акции и други инструменти издадени од овластени инвестициони фондови со седиште во држава-членка на ЕУ или на ОЕЦД што инвестираше претежно во инструменти кои котираат на берзите во тие држави и“

Во точката л) записката и зборовите: “по претходно мислење на Комисијата за хартии од вредност“ се бришат.

Член 47

Членот 106 се менува и гласи:

“(1) Средствата на задолжителниот пензиски фонд можат да се инвестираат во хартии од вредност на ист издавач најмногу до 10% од номиналната вредност на поединечна хартија од вредност издадена од тој издавач, освен во случај на обврзници и други хартии од вредност издадени или за кои гарантира Република Македонија или некоја од државите членки на ЕУ или на ОЕЦД.

(2) Најмногу 5% од вредноста на средствата на задолжителниот пензиски фонд можат да се инвестираат во инструменти, освен депозити и сертификати за депозит, издадени од ист субјект кој не е основан од државата и е регистриран во Централниот регистар на Република Македонија или во држава членка на ЕУ или

на ОЕЦД, при што најмногу до 7,5% од средствата на задолжителниот пензиски фонд можат да се инвестираат во инструменти, освен депозити и сертификати за депозит, на вакви меѓусебно поврзани субјекти.

(3) Најмногу 3% од средствата на задолжителниот пензиски фонд можат да се инвестираат во депозити и сертификати за депозит на една банка која има дозвола издадена од Народната банка на Република Македонија, освен во депозити и сертификати за депозит во банка која е чувар на имот на задолжителниот пензиски фонд каде што може да се инвестира најмногу 2% од средствата на задолжителниот пензиски фонд. Најмногу до 5% од средствата на задолжителниот пензиски фонд можат да се инвестираат во депозити и сертификати за депозит на меѓусебно поврзани банки.

(4) Агенцијата може да пропише ограничувања на вложувањата на одделни видови инструменти различни од ограничувањата утврдени во членот 107 на овој закон, кои ќе важат во рок пропишан од Агенцијата, но не подолг од пет години. Ограничувањата не можат да бидат целосно или делумно укинати без претходно писмено известување до секое друштво кое управува со задолжителен пензиски фонд, најмалку една година пред укинувањето.“

Член 48

Во членот 107 став (1) точка а) процентот “30%“ се заменува со процентот “50%“, а втората реченица се менува и гласи: “Во рамките на ова ограничување најмногу 30% од вредноста на средствата на задолжителниот пензиски фонд можат да се вложуваат во инструменти наведени во членот 105 став (1) точки и), j) и к) од овој закон.“

Во точката в) на крајот на реченицата точката и записката се бришат и се додаваат зборовите: “од кои најмногу 30% од средствата на задолжителниот пензиски фонд, можат да се инвестираат во инструментите од членот 105 став (1) точка а) на овој закон“.

Член 49

Во членот 109 став (4) зборот “шест“ се заменува со зборот “осумнаесет“.

Член 50

Во членот 110 точка в) на крајот на реченицата точката се брише и се додаваат зборовите: “освен гаранции за задолжување од членот 113 став (1) на овој закон“.

Член 51

Во членот 115 став (2) бројот “(1)“ се заменува со бројот “(2)“.

Член 52

Во членот 116 став (2) точката а) се менува и гласи: “а) да има минимални сопствени средства од 20.000.000 евра во денарска противвредност по среден курс на Народната банка на Република Македонија, согласно со дефиницијата за сопствени средства во Законот за банките;“.

По ставот (2) се додаваат два нови става (3) и (4), кои гласат:

“(3) Доколку банката престане да исполнува некој од условите од ставот (2) на овој член во периодот додека е чувар на имот на задолжителен пензиски фонд, должна е веднаш да ги извести друштвото кое управува со задолжителниот пензиски фонд и Агенцијата и да преземе активности за усогласување со одредбите од ставот (2) на овој член во период не подолг од три месеци од денот кога престанала да исполнува некој од условите.

(4) Банката која врши работи на чувар на имот треба да има посебна организациона единица за вршење на тие работи.“

Член 53

Во членот 130 став (1) по бројот “135“ се додава бројот “135-а“.

Член 54

Во членот 132 став (1) по бројот “135“ се додава бројот “135-а“.

По ставот (6) се додава нов став (7), кој гласи:

“(7) Доколку не постојат основи за спроведување на постапката за порамнување со повикување на сторителот, овластеното лице за контрола до сторителот, доставува по пошта, платен налог со записник од констатиран прекршок. Постапката за порамнување се смета дека е спроведена и овластеното лице за контрола може да поднесе барање за покренување на прекршочна постапка доколку сторителот:

- а) го примил по пошта платниот налог но не го платил во предвидениот рок или
- б) го вратил платниот налог со назнака дека не сака да го прими.“

Ставот (7) станува став (8).

Член 55

Во членот 133 став (1) зборовите: “до 50.000“ се бришат.

Точката 2 се менува и гласи:

“(2) не овозможи пристап до книгите, документите и друга евиденција на овластеното лице кое врши контрола во име на Агенцијата согласно со членот 53 став (3) од овој закон;“.

По точката 2 се додава нова точка 2-а, која гласи:

“(2-а) не ги отстрани незаконитостите согласно со членот 53 став (6) од овој закон;“.

Точката 11 се менува и гласи:

“(11) инвестира средства од задолжителниот пензиски фонд спротивно на инструментите и ограничувањата предвидени во членовите 105, 106, 107 и 108 од овој закон;“.

Ставот (3) се менува и гласи:

„Глоба во износ од 40.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на друштво за управување со задолжителни пензиски фондови, доколку:

- 1) врши дејности што не се предвидени во членот 7 став (1) од овој закон;
- 2) не ја зголеми и одржува главнината согласно со членот 10 ставови (2), (4) и (5) од овој закон;
- 3) не ги одржува и не ги зголеми сопствените средства пресметани по методологија пропишана од Агенцијата согласно со членот 10 ставови (6) и (7) од овој закон;
- 4) не одржува ликвидни средства согласно со членот 10 став (8) од овој закон;
- 5) не ја уплати основната главнина на начин пропишан со членот 11 од овој закон;
- 6) основната главнина потекнува од извори спротивни на членот 12 од овој закон;
- 7) не изврши соодветно усогласување во рок од шест месеци согласно со членот 14 став (5) од овој закон;
- 8) не побара согласност за секое стекнување или пренос на акции согласно со членот 16 став (1) од овој закон;
- 9) купи акции на друго друштво за управување со задолжителни пензиски фондови или се реорганизира, спротивно на членот 16 ставови (5) и (6) од овој закон;
- 10) изврши измени без одобрение од Агенцијата согласно со членот 39-ж од овој закон и

11) изврши спојување спротивно на членовите 39-и, 39-ј и 39-љ од овој закон.“

Во ставот (5) зборовите: “до 5.000“ се бришат.

Член 56

Во членот 134 став (1) зборовите: “до 30.000“ се бришат.

Во точката 2 по бројот “21“ се додаваат зборовите: “став (2)“.

Точката 8 се менува и гласи:

“(8) не ги пренесе во Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија уплатените придонеси за членот на задолжителен пензиски фонд согласно со членот 66-а став (1) од овој закон;“.

Во точката 12 по бројот “96“ се додаваат зборовите: “став (1)“.

Во точката 15 зборовите: “членовите 106 и 109“ се заменуваат со зборовите: “член 109“.

Во ставот (3) зборовите: “до 30.000“ се бришат.

Пред точката 1 се додава нова точка 1, која гласи:

“(1) не воспостави организациона единица согласно со членот 21-а став (1) од овој закон;“.

Точката 1 станува точка 2.

Во ставот (5) зборовите: “до 3.000“ се бришат.

Член 57

Во членот 135 став (1) зборовите: “до 10.000“ се бришат.

Точката 1 се менува и гласи:

“(1) започне со активности на управување со задолжителен пензиски фонд, маркетинг и испитување на јавното мислење спротивно на условите од член 39-е став (5) од овој закон;“.

Точката 5 се менува и гласи:

“(5) дава погрешни и неточни информации за задолжителен пензиски фонд или за друштвото кое управува со тој фонд или дава изјави или предвидувања за идните инвестициони резултати за задолжителен пензиски фонд или не постапи по решението на Агенцијата во смисла на членот 75 ставови (1), (2) и (5) од овој закон;“.

Во точката 7 зборовите: “(3) и (4)“ се заменуваат со зборовите: “и (3)“.

Точката 8 се менува и гласи:

“(8) не достави информативен проспект и статут на член на задолжителен пензиски фонд, не ги даде на увид на лице и не извести лице согласно со членот 94 ставови (4) и (5) од овој закон.“

Во ставот (3) зборовите: “до 2.000“ се бришат.

Член 58

По членот 135 се додава нов член 135-а, кој гласи:

“Член 135-а

“(1) Глоба во износ од 5.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на друштво за управување со задолжителни пензиски фондови или друштво за управување со задолжителни и доброволни пензиски фондови доколку:

- 1) не достави на одобрување до Агенцијата или објави неодобрен материјал за маркетинг не достави во рок, не ја извести Агенцијата за усмената изјава или интервју на соодветен медиум, согласно со членот 75 став (4) од овој закон;
- 2) доколку не постапи согласно со членот 77 став (7) од овој закон;
- 3) веднаш не ја извести Агенцијата за вредноста на него-средствата на задолжителниот пензиски фонд и вредноста на сметководствената единица на задолжителниот пензиски фонд согласно со членот 85 ставови (1) и (2) од овој закон и

4) не доставува информации и податоци до Агенцијата или не доставува податоци и информации во рокови предвидени со членот 96 од овој закон.

(2) Глоба во износ од 5.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на друштво за управување со задолжителни пензиски фондови доколку:

1) не изготви годишен план за работа, извештај за своето работење и не ги достави до Агенцијата согласно со членот 21-а ставови (3), (4) и (5) од овој закон.

Член 59

Во членот 136 став (1) зборовите: “до 50.000“ се бришат.

По точката 1 се додава нова точка 1-а, која гласи: “1-а) не ги отстрани незаконитостите согласно со членот 53 став (6) од овој закон;“.

Во ставот (3) зборовите: “до 5.000“ се бришат.

Член 60

Во членот 136-а став (1) зборовите: “1.500 до“ се бришат.

Во точка 1 бројот “(4)“ се заменува со бројот “(3)“.

Точката 2 се брише.

Член 61

Членот 136-б се менува и гласи:

“Глоба во износ од 1.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на физичко лице, доколку:

1) не се придржува кон обврските и ограничувањата предвидени во членот 77 ставови (4) и (5) од овој закон.“

Член 62

Во членот 136-в став (1) зборовите: “до 30.000“ се бришат.

Во точката 1 зборот “уплаќа“ се заменува со зборот “пренесе“.

Во ставот (2) зборовите: “до 3.000“ се бришат.

Член 63

Во членот 136-г став (1) зборовите: “до 3.000“ се бришат.

Член 64

Во членот 136-д став (1) зборовите: “до 30.000“ се бришат.

Во ставот (2) зборовите: “до 3.000“ се бришат.

Член 65

Постојните друштва за управување со задолжителни и доброволни пензиски фондови се должни да се усогласат со одредбите од членот 9 ставови (7) и (8) на овој закон во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 66

Агенцијата ги запишува постојните задолжителни пензиски фондови во регистарот на задолжителни и доброволни пензиски фондови и им определува идентификациски број во рок од 15 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 67

На денот на отворањето на сметката од членот 25 став (4) на овој закон, средствата на Агенцијата од сметката која се води во Буџетот на Република Македонија се пренесуваат на сметка отворена во деловна банка во Република Македонија.

Член 68

Доколку друштвото или друштво за управување со задолжителни и доброволни пензиски фондови не докаже дека при склучување на договор за членство со лице од членот 38 став (1) на овој закон не можело разумно да се претпостави дека членувањето на тоа лице е во спротивност со неговите интереси, лицето кое склучило договор за членство пред влегувањето во сила на овој закон може во рок од една година од неговото влегување во сила да поднесе барање до Агенцијата за поништување на неговата регистрација во Регистарот на членови.

Доколку друштвото или друштво за управување со задолжителни и доброволни пензиски фондови не докаже дека при склучување на договор за членство со лице од членот 38 став (1) на овој закон не можело разумно да се претпостави дека членувањето на тоа лице е во спротивност со неговите интереси, лицето кое склучило договор за членство по влегувањето во сила на овој закон може во рок од една година од склучување на договорот за членство да поднесе барање до Агенцијата за поништување на неговата регистрација во Регистарот на членови.

Член 69

Висината на надоместокот од придонеси од членот 43 став (1) на овој закон, кој го наплатуваат друштвата или друштвата за управување со задолжителни и доброволни пензиски фондови, за 2010 година не може да надмине 5,5 % од секој уплатен придонес и за 2011 година не може да надмине 4,5 % од секој уплатен придонес.

Член 70

Висината на надоместокот од членот 45 на овој закон кој го наплатува Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија, за 2010 година не може да биде повисок 0,2% годишно.

Член 71

Одредбата од членот 46 на овој закон за вложување во депозити во банки кои имаат дозвола издадена од Народната банка на Република Македонија, доколку носат камата и достасуваат во рок кој не е подолг од една година, не се однесува на депозити вложени во банки до денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 72

Одредбите од членовите 47 став (3) и 48 на овој закон ќе започнат да се применуваат по една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

По исклучок од ставот (1) на овој член одредбите од членот 47 став (3) на овој закон во период од една година од денот на влегување во сила на овој закон најмногу 5% од средствата на задолжителниот пензиски фонд можат да се инвестираат во депозити и сертификати за депозит на една банка која има дозвола издадена од Народната банка на Република Македонија, при што најмногу до 7,5% од средствата на задолжителниот пензиски фонд можат да се инвестираат во депозити и сертификати за депозит на меѓусебно поврзани банки.

Член 73

Членовите 139-б, 139-в, 139-г, 139-д и 139-ѓ се бришат.

Член 74

Подзаконските акти предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 75

Се овластува Законодавно-правната комисија на Собранието на Република Македонија да утврди прецисен текст на Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување.

Член 76

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J

**PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT
PËR SIGURIM TË DETYRUESHËM PENSIONAL
ME FINANCIM KAPITAL**

Neni 1

Në Ligjin për sigurim të detyrueshëm pensional me financim kapital ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 29/2002, 85/2003, 40/2004, 113/2005, 29/2007, 88/2008 dhe 48/2009), në nenin 3 paragrafi (1) pika 5 ndryshohet si vijon:

"5) "Person i lidhur" në raport me personin e caktuar juridik ose personin fizik, është:

a) aksionari individual ose grup aksionarësh të cilët posedojnë së paku 10% të aksioneve me të drejtë vote, ose posedojnë përqindje më të vogël dhe kanë kontroll të drejtpërdrejtë ose të tërthortë mbi vendimmarrjen në atë person juridik;

b) cilido person tjetër juridik te i cili personi i parë juridik në mënyrë të drejtprejtë ose të tërthortë posedon së paku 10% të aksioneve me të drejtë vote, ose posedon përqindje më të vogël dhe ka kontroll të drejtpërdrejtë ose të tërthortë mbi vendimmarrjen për atë person juridik;

v) cilido person tjetër juridik te i cili një aksionar, në mënyrë të drejtpërdrejtë ose të tërthortë posedon më shumë se 20% të aksioneve me të drejtë vote dhe në periudhë të njëjtë kohore, aksionari i njëjtë posedon në mënyrë të drejtpërdrejtë ose të tërthortë më shumë se 20% të aksioneve me të drejtë vote te personi i parë juridik;

g) personi fizik ose personi juridik të cilët kanë kontroll të drejtpërdrejtë ose të tërthortë, ose kontrollohen nga personi juridik ose janë nën kontroll të përbashkët të personit juridik;

d) anëtar i Këshillit Drejtues, Këshillit Mbikëqyrës ose anëtar i organit tjetër të administrimit ose mbikëqyrjes te personi juridik dhe

gj) në lidhje me personat e cekur në këtë pikë, personat të cilët janë: në fafëlsni nëpërmjet martesës ose birësimit; fëmijë dhe prindër, motra dhe vëllezër, motra nga nëna ose babai dhe vëllezër nga nëna ose babai, gjyshër dhe nipër; në mënyrë tjetër janë në lidhje gjaku deri në shkallë të dytë; persona të cilët janë në marrëdhënie: prind kujdestar dhe fëmijë, njerë ose njerë, i birësuar dhe e birësuar, re, dhëndër dhe prindër të bashkëshortëve.

Pas pikës 11 shtohen tre pika të reja 12, 13 dhe 14 si vijojnë:

12) "Reputacion i mirë" është ndershmëria, kompetenca, zelli për punë dhe posedimi i vetive të cilat sigurojnë se personi me mënyrën e punës së tij nuk do të ndikojë në rrezikimin e stabilitetit dhe sigurisë së shoqërisë pensionale dhe fondit me të cilin menaxhon, si dhe cënimin e autoritetit dhe besimit;

13) "Anëtar i pavarur i Këshillit Mbikëqyrës" është personi fizik i cili:

a) në pesë vitet e fundit nuk ka pasur interes material ose marrëdhënie afariste me shoqërinë si partner afarist, si i punësuar ose anëtar i Këshillit Drejtues ose Këshillit Mbikëqyrës të shoqërisë;

b) nuk është person i lidhur i shoqërisë, i punësuar te personi i ndërlidhur i shoqërisë ose përfaqëson person të ndërlidhur të shoqërisë;

v) nuk është person i lidhur fizik me anëtarë të Këshillit Drejtues ose Këshillit Mbikëqyrës të shoqërisë dhe

g) nuk ka punuar dhe nuk punon në shoqëri për revizion, e cila gjatë tre viteve të fundit ka bërë revizion të jashtëm në punën e shoqërisë dhe

14) "Material për marketing" është materiali i plotë për reklamim, promovim ose informim para lëshimit, distribuimit ose publikimit të tij, në mjetet për informim publik, i cili ka të bëjë me fondin e detyrueshëm pensional ose me shoqërinë e cila menaxhon me atë fond."

Neni 2

Në nenin 4 pas paragrafit (1) shtohen dy paragrafë të rinj (2) dhe (3), si vijojnë:

"(2) Shoqëria punon në pajtim me rregullat për menaxhim të mirë korporativ.

(3) Agjencia i përcakton rregullat për menaxhim të mirë korporativ të shoqërive."

Neni 3

Në nenin 9 paragrafi (1) fjalët: "Kapitali themelues" zëvendësohen me fjalët: "Kryegjësja themelore".

Në paragrafin (4) fjala "kapitali" zëvendësohet me fjalët: "kryegjësja themelore".

Neni 4

Neni 10 ndryshohet si vijon:

"(1) Kryegjësja themelore e shoqërisë është së paku 1 500 000 euro në kundërvlerë me denarë, sipas kursit të mesëm të Bankës Popullore të Republikës së Maqedonisë, në ditën e pagesës.

(2) Kur mjetet e fondit të detyrueshëm pensional me të cilin menaxhon shoqëria do ta tejkalojnë 100 000 000 euro dhe në çdo rast të ardhshëm kur mjetet e fondit të detyrueshëm pensional do të rriten për 100 000 000 euro shtesë, shoqëria obligohet që në afat prej 45 ditësh pune, ta zmadhojë kryegjësen e shoqërisë së paku deri në shumën si vijon:

Mjete të fondit të detyrueshëm pensional	Kryegjësja e shoqërisë
Nga 100.000.001 euro deri në 200.000.000 euro	2.500.000 euro
Nga 200.000.001 euro deri në 300.000.000 euro	3.500.000 euro
Nga 300.000.001 euro deri në 400.000.000 euro	4.500.000 euro
Nga 400.000.001 euro deri në 500.000.000 euro	5.500.000 euro
Nga 500.000.001 euro deri në 600.000.000 euro	6.500.000 euro
Nga 600.000.001 euro deri në 700.000.000 euro	7.500.000 euro
Nga 700.000.001 euro deri në 800.000.000 euro	8.500.000 euro
Nga 800.000.001 euro deri në 900.000.000 euro	9.500.000 euro
Mbi 900.000.001 euro	10.000.000 euro

(3) Eurot llogariten në kundërvlerë me denarë, sipas kursit të mesëm të Bankës Popullore të Republikës së Maqedonisë në ditën e pagesës.

(4) Shoqëria obligohet që në çdo kohë ta mbajë vlerën e kryegjësë, por jo më pak se gjysma e vlerës së kryegjësë themelore nga paragrafi (1) i këtij neni.

(5) Nëse vjen te zmadhimi i kryegjësë së shoqërisë në pajtim me paragrafin (2) të këtij neni, shoqëria obligohet që në çdo kohë ta mbajë shumën e zmadhuar të kryegjësë.

(6) Shoqëria obligohet që në çdo kohë të mbajë mjete personale, në shumë jo më të vogël se gjysma e shumës së kryegjësë themelore të shoqërisë nga paragrafi (1) i këtij neni.

(7) Nëse vjen te zmadhimi i kryegjësë së shoqërisë në pajtim me paragrafin (2) të këtij neni, shoqëria obligohet që në çdo kohë të mbajë mjete personale në shumë jo më të vogël se gjysma e shumës së kryegjësë nga paragrafi (2) i këtij neni.

(8) Mjetet personale të shoqërisë nga paragrafët (6) dhe (7) të këtij neni, përbëhen nga kryegjësja themelore, rezervat dhe zërat tjerë, të llogaritura sipas metodologjisë të cilën e përcakton Agjencia.

(9) Shoqëria obligohet që në çdo kohë të mbajë shumë të mjeteve likuide, si përqindje nga kryegjësja themelore e shoqërisë nga paragrafi (1) i këtij neni, përkatësisht kryegjësja nga paragrafi (2) i këtij neni.

(10) Përqindjen minimale të mjeteve likuide nga paragrafi (9) i këtij neni, e përcakton Agjencia.

Neni 5

Në nenin 11 dhe 12 fjalët: "kapitali themelues" zëvendësohen me fjalët: "kryegjësja themelore".

Neni 6

Neni 13 ndryshohet si vijon:

"(1) Shoqëria obligohet që menjëherë ta njoftojë Agjencinë për çdo zvogëlim të kryegjësë themelore, kryegjësë, mjeteve të veta ose mjeteve likuide, nën shumat e përcaktuara në nenin 10 të këtij ligji.

(2) Agjencia mund ta heqë lejen për menaxhim me fondin e detyrueshëm pensional të shoqërisë nëse me zvogëlimin e kryegjësë themelore, kryegjësë, mjeteve të veta ose mjeteve likuide nën shumën e kërkuar, shoqëria nuk do të bëjë zmadhimin e tyre deri në shumën e kërkuar, në afat i cili nuk mund të jetë më i gjatë se 12 muaj."

Neni 7

Në nenin 14 paragrafi (2) ndryshohet si vijon:

"Themeluesit të cilët mund të posedojnë 51% të kryegjësë themelore të shoqërisë janë bankat, shoqëritë e sigurimit, shoqëritë për menaxhim me fonde të detyrueshme pensionale dhe institucionet tjera financiare, si dhe persona të tjerë juridikë të cilët në mënyrë të drejtpërdrejtë ose të tërthortë, posedojnë më shumë se 50% të aksioneve me të drejtë të menaxhimit me ato institucione. Nëse nuk ka themelues të cilët do të posedojnë 51% nga kryegjësja themelore e shoqërisë, atëherë të gjithë themeluesit e plotësojnë këtë kusht."

Neni 8

Në nenin 16 paragrafi (4) fjalët: "kapitali aksionar" zëvendësohen me fjalët: "kryegjësja themelore".

Paragrafi (7) shlyhet.

Neni 9

Neni 17 ndryshohet si vijon:

"(1) Këshilli Drejtues i shoqërisë përbëhet së paku prej dy anëtarëve.

(2) Këshilli Mbikëqyrës i shoqërisë përbëhet së paku prej katër anëtarëve.

(3) Nëse zvogëlohet numri i anëtarëve të Këshillit Drejtues nën numërin e paraparë në paragrafin (1) të këtij neni, Këshilli Mbikëqyrës nga radhët e veta emëron ushtrues të detyrës anëtar i Këshillit Mbikëqyrës. Anëtar i Këshillit Mbikëqyrës i cili emërohet ushtrues i detyrës në periudhën e kryerjes së kësaj detyre, nuk mund të marrë pjesë në marrjen e vendimeve që janë në kompetencë të Këshillit Mbikëqyrës. Kryerësi i detyrës është lëndë regjistrimi në Regjistrin Qendror.

(4) Për anëtar të Këshillit Drejtues dhe Këshillit Mbikëqyrës mund të emërohet personi i cili, krahas kushteve të përcaktuara në Ligjin për shoqëri tregtare i plotëson edhe kushtet në vijim:

a) ka arsim të lartë;

b) ka përvojë pune së paku prej pesë vjetësh në sferën e drejtësisë, veprimtarisë bankare, kontabilitetit, sigurimit, menaxhimit me mjete dhe investim, menaxhimit me fonde të detyrueshme pensionale ose shërbime financiare nga të cilat tre vjet përvojë pune në pozicion udhëheqës;

v) nuk i është shqiptuar sanksion për kundërvajtje ndalim për kryerjen e profesionit, veprimtarisë ose detyrës në sferat e theksuara në pikën b) të këtij paragrafi;

g) nuk është i akuzuar për veprë penale nga sfera e financave dhe veprimtaria bankare dhe nxitje e falimentimit të personit juridik dhe

d) të posedojë reputacion me çka do të garantohet punë e sigurt dhe stabile e shoqërisë dhe fondit pensional.

(5) Agjencia me detyrë zyrtare siguron informata nga institucionet kompetente në Republikën e Maqedonisë për pikat v) dhe g) nga paragrafi (4) i këtij neni, ndërsa personi i huaj siguron vet informata të këtilla nga institucionet kompetente në vendin e huaj.

(6) Krahas kushteve nga paragrafi (4) i këtij neni, anëtar i Këshillit Drejtues të shoqërisë në mënyrë plotësuese duhet t'i përmbushë kushtet në vijim:

a) t'i njohë rregullat nga sfera e sigurimit pensional me financim kapital dhe

b) të dorëzojë program për punën e shoqërisë dhe të fondit pensional nga fushëveprimi i vet i punës.

(7) Së paku një nga anëtarët e Këshillit Drejtues duhet të ketë dhënë provimin për këshilltar investues ose provim tjetër adekuat nga institucioni kompetent jashtë vendit.

(8) Gjatë përzgjedhjes së anëtarëve të Këshillit Drejtues theksohet se cilët anëtarë janë përzgjedhur si anëtarë të pavarur të Këshillit Mbikëqyrës.

(9) Anëtarët e Këshillit Drejtues të shoqërisë, pas marrjes së lejes nga Agjencia duhet të punësohen në shoqëri.

(10) Agjencia për së afërmi i rregullon mënyrën dhe procedurën për zgjedhje të anëtarit të Këshillit Drejtues dhe Këshillit Mbikëqyrës të shoqërisë pensionale.

(11) Agjencia e shfuqizon përkatësisht e heq lejen për anëtar të Këshillit Drejtues ose Këshillit Mbikëqyrës, kur do të konstatojë se:

a) vendimi për lëshimin e lejes është miratuar në bazë të të dhënave të pavërteta dhe të pasakta;

b) në periudhën pas lëshimit të lejes fiton dëshmi të dokumentuar se anëtar i plotëson më kushtet e këtij neni dhe

v) anëtar i shkel rregullat për menaxhim të mirë korporativ, nuk punon në pajtim me programin e parashtruar për punë, nuk e zbaton politikën zyrtare të shoqërisë dhe të fondit pensional ose në mënyrë tjetër i rrezikon interesat e anëtarëve të fondit pensional."

Neni 10

Neni 21-a ndryshohet si vijon:

"(1) Shoqëria obligohet që të ketë njësi të veçantë organizative për revizion të brendshëm i cili për punën e vet përgjigjet para Këshillit Mbikëqyrës të shoqërisë.

(2) Njësia organizative nga paragrafi (1) i këtij neni bën kontroll të përhershëm dhe të plotë të ligjshmërisë dhe azhurimit të punës së shoqërisë, veçanërisht të menaxhimit me mjetet e fondit të detyrueshëm pensional, nëpërmjet, por duke mos u kufizuar në:

a) vlerësimin e përshtatshmërisë dhe efikasitetit të sistemeve të kontrollit të brendshëm;

b) vlerësimin e vënies së sistemit informativ;

v) vlerësimin e saktësisë dhe besueshmërisë së raporteve financiare të shoqërisë dhe fondit të detyrueshëm pensional;

g) kontrollin e saktësisë, besueshmërisë dhe njoftimit me kohë në pajtim me ligjet, aktet nënligjore nga sfera përkatëse;

d) përcjelljen e respektimit të rregullave, politikave dhe procedurave për sferën e punës së shoqërisë, duke i përfshirë edhe politikat për menaxhim me rrezikun dhe kodin etik të shoqërisë;

gj) vlerësimin e sistemeve për parandalim të larjes së parave;

e) vlerësimin e shërbimeve që shoqëria i fiton nga bashkëpunëtorët e huaj dhe

zh) vlerësimin e efikasitetit të përgjithshëm të punës së shoqërisë.

(3) Njësia organizative nga paragrafi (1) i këtij neni përgatit plan vjetor të punës për vitin e ardhshëm në të cilin detyrimisht theksohet lënda e revizionit me përshkrim të përmbajtjes së revizionit të planifikuar në sfera të caktuara dhe radhitje të kontrolleve gjatë vitit me kohëzgjatje të planifikuar për realizim të kontrolleve. Këshilli Mbikëqyrës i shoqërisë e miraton planin vjetor për punë dhe ia dorëzon Agjencisë në afat prej 15 ditësh nga dita e miratimit të tij.

(4) Njësia organizative nga paragrafi (1) i këtij neni përgatit raport për punën e saj gjatë vitit paraprak dhe e dorëzon për miratim në Këshillin Mbikëqyrës të shoqërisë dhe njëkohësisht e dorëzon në Agjenci, më së voni deri më 31 mars.

(5) Këshilli Mbikëqyrës i shoqërisë raportin e miratuar nga paragrafi (4) i këtij neni, ia dorëzon Kuvendit të aksionarëve të shoqërisë dhe njëkohësisht ia dorëzon Agjencisë.

(6) Personi i punësuar në njësinë organizative nga paragrafi (1) i këtij neni, kryen punë kryesisht nga revizioni i brendshëm."

Neni 11

Në nenin 39-b paragrafi (1) në fjalinë e dytë pas fjalës "fond" shtohen fjalët: "dhe kërkesë për regjistrim në fondin e detyrueshëm pensional në regjistrin e fondeve të detyrueshme dhe vullnetare pensionale".

Neni 12

Në nenin 39-v paragrafi (1) pika gj), ndryshohet si vijon:

"gj) për të gjithë personat të cilët do të ishin themelues, kopje të vërtetuara nga statutet ose akte tjera themeluese dhe ekstrakt nga organi kompetent në të cilin janë regjistruar emra dhe adresa të anëtarëve të këshillave drejtues dhe kopje të vërtetuara të tre raporteve të fundit financiare të reviduara nga revizori i jashtëm i autorizuar, si dhe çdo dëshmi plotësuese e nevojshme për të treguar se janë plotësuar kushtet nga neni 15 i këtij ligji;" .

Pika e) ndryshohet si vijon:

"e) dokumentet me të cilat vërtetohet se në datën e parashtrimit të kërkesës, themeluesit të cilët do të mbajnë 51% të kryegjësë themelore të shoqërisë kanë përvojë të madhe në menaxhim me mjete;" .

Në pikën zh) fjalët: "kapitali themelues" zëvendësohet me fjalët: "kryegjësja themelore".

Në pikën z) pas fjalës "përvojë" shtohen fjalët: "me rekomandime".

Pika k) ndryshohet si vijon:

"k) prospekti informativ për fondin e detyrueshëm pensional dhe programi për strategji investuese të fondit të detyrueshëm pensional dhe "

Në paragrafin (2) fjalët: "Në afat prej 30 ditësh nga dita e" zëvendësohen me fjalën: "Pas".

Në paragrafin (3) pika a) ndryshohet si vijon:

"a) të kërkojë informatë nga Drejtoria për Parandalimin e Larjes së Parave dhe financimit të terrorizmit, ose institucionit adekuat jashtë vendit dhe t'u drejtohet organeve dhe institucioneve tjera kompetente, rregulluese dhe të supervizionit në Republikën e Maqedonisë dhe jashtë vendit dhe".

Neni 13

Në nenin 39-g paragrafi (1) pika a) fjalët: " paguhet kapitali themelues i përcaktuar" zëvendësohen me fjalët: "paguar kryegjësja themelore e përcaktuar".

Neni 14

Në nenin 39-e paragrafi (1) fjalët: "kopjet e vërtetuara të akteve themeluese dhe statutit" zëvendësohen me fjalët: "kopje e vërtetuar e statutit".

Pas paragrafit (2) shtohen dy paragrafë të rinj (3) dhe (4) si vijojnë:

"(3) Pas plotfuqishmërisë së lejes për menaxhim me fondin e detyrueshëm pensional Agjencia e regjistrin fondin e detyrueshëm pensional në regjistrin për fonde të detyrueshme dhe vullnetare pensionale dhe i përcakton numër identifikues.

(4) Regjistrimi i fondit të detyrueshëm pensional në regjistrin e fondeve të detyrueshme dhe vullnetare pensionale ka veprim juridik ndaj personave të tretë ditën e ardhshme nga dita e regjistrimit në regjistrin e fondeve të detyrueshme dhe vullnetare pensionale".

Paragrafi (3) bëhet paragraf (5).

Neni 15

Në nenin 39-zh paragrafi (1) fjala "paraprake" shlyhet.

Pas paragrafit (2) shtohet paragraf i ri (3), si vijon:

"(3) Agjencia i përcakton mënyrën dhe procedurën e lëshimit të lejes nga paragrafi (1) i këtij neni."

Neni 16

Në nenin 39-z pas paragrafit (5) shtohet paragrafi i ri (6), si vijon:

"(6) Pas heqjes së lejës për menaxhim me fond të detyrueshëm pensional, për shoqërinë e cila menaxhon me atë fond pensional në mënyrë adekuate zbatohen dispozitat për likuidim të shoqërive nga Ligji për shoqëri tregtare ose dispozitat nga Ligji për falimentim."

Neni 17

Pas nenit 39-x shtohen gjashtë nene të reja 39-i, 39-j, 39-k, 39-l, 39-l, 39-m, si vijojnë:

"Neni 39 – i

Shoqëria për menaxhim me fonde të detyrueshme pensionale mund të bashkohet vetëm me shoqëri tjetër për menaxhimin me fonde të detyrueshme pensionale.

Neni 39-j

(1) Me bashkim të shoqërive nga neni 39-i dhe nga ky ligj themelohet shoqëri e re.

(2) Shoqëria e re themelohet në bazë të lejës së lëshuar nga Agjencia, ndërsa pas themelimit, nga Agjencia fiton lejen për menaxhim me fondin e detyrueshëm pensional.

(3) Për shkak të marrjes së lejës për themelim të shoqërisë të re për menaxhim me fondet e detyrueshme pensionale, shoqëritë ekzistuese i parashtrojnë Agjencisë kërkesë me dokumentacionin e theksuar në paragrafin (5) të këtij neni dhe plan afarist i cili i përmban hollësitë për të gjitha aktivitetet dhe provizionet që do të paguheshin në pajtim me këtë ligj. Kërkesa për leje për menaxhim me fond të detyrueshëm pensional dhe kërkesa për regjistrimin e fondeve të detyrueshme pensionale në regjistrin e fondeve të detyrueshme dhe vullnetare pensionale dopërzohet së bashku me kërkesën për leje për themelim të shoqërisë.

(4) Kërkesat nga paragrafi (3) i këtij neni. dorëzohen të nënshkruara nga nënshkrues të autorizuar të shoqërive ekzistuese për menaxhim me fonde të detyrueshme pensionale të cilët do të ishin themelues të shoqërisë së re. Formularët dhe përmbajtjen e kërkesave e përcakton Agjencia.

(5) Me kërkesat nga paragrafi (3) i këtij neni, shoqëritë për menaxhim me fonde të detyrueshme pensionale duhet t'i dorëzojnë dokumentet, si vijojnë:

- a) vendimin për bashkim të miratuar nga organi kompetent për secilën shoqëri;
- b) marrëveshjen për bashkim të shoqërive;
- v) planin organizues dhe financiar për implementimin e shoqërisë së re;
- g) emrin e shoqërisë së re dhe të fondit të ri pensional;
- d) informatat për atë se a janë aksionarët persona të ndërldhur;

gj) dokumentet për gjendjen financiare të aksionarëve të çdo shoqërie, për të gjitha vitet nga themelimi i saj, ndërsa më së shumti për periudhë prej pesë vjetësh e cila i paraprin datës së parashtrimit të kërkesës, duke i përfshirë edhe dokumentet me të cilat vërtetohet se asnjëri nga aksionarët nuk ka tatime dhe kontribute për sigurim social të papaguara;

e) prospektin e reviduar informativ për fondin e ri të detyrueshëm pensional;

zh) projektstatutin e fondit të ri të detyrueshëm pensional në të cilin theksohen kompensimet e planifikuara;

z) projekt marrëveshjen me ruajtësin e pronës për fondin e ri të detyrueshëm pensional dhe hollësitë për ndërprerje të marrëveshjeve ekzistuese;

x) emrat e anëtarëve të propozuar në Këshillin Drejtues dhe Mbikëqyrës, nëse këta persona nuk janë pjesë e shoqërive të cilat bashkohen dhe informatat nga neni 39-v paragrafi (1), pika z) të këtij ligji;

i) të dhënat për persona të cilët do të jenë në pozita udhëheqëse dhe persona të tjerë të cilët propozohet të jenë përgjegjës për vendimet investuese, revizion të brendshëm, llogari individuale, marketing dhe kontroll të agjentëve;

j) programin për strategjinë investuese të fondit të ri të detyrueshëm pensional dhe

k) dokumentet tjera të cilat i përcakton Agjencia.

(6) Agjencia jep leje për themelim të shoqërisë së re për menaxhim me fondin e detyrueshëm pensional dhe leje për menaxhim me fondin e detyrueshëm pensional, në bazë të dokumenteve nga paragrafi (5) të këtij neni dhe pas plotësimit të kushtëve nga ky ligj.

(7) Pas plotfuqishmërisë së lejes për menaxhim me fondin e detyrueshëm pensional, Agjencia e regjistron fondin e detyrueshëm pensional në Regjistrin për fonde të detyrueshme dhe vullnetare pensionale dhe i cakton numër identifikues.

(8) Regjistrimi i fondit të detyrueshëm pensional në regjistrin e fondeve të detyrueshme dhe vullnetare pensionale, ka veprim juridik ndaj personave të tretë ditën e ardhshme nga dita e regjistrimit në regjistrin e fondeve të detyrueshme dhe vullnetare pensionale.

(9) Shoqëria e re për menaxhim me fonde të detyrueshme pensionale, është trashëgimtar juridik i dy shoqërive për menaxhim me fonde të detyrueshme pensionale të cilat e kanë themeluar.

(10) Agjencia më afërsisht e rregullon mënyrën e bashkimit të shoqërive nga neni 39-i i këtij ligji dhe fondeve pensionale nga neni 39-II i këtij ligji.

Neni 39-k

Agjencia mund ta refuzojë kërkesën për bashkim të shoqërive për menaxhim me fonde të detyrueshme pensionale, nëse:

a) kërkesa me dokumentacionin nuk i plotësojnë kushtet nga neni 6, 7, 10, 11, 12, 14, 15, 17, 18, 21-a, dhe 22 të këtij ligji;

b) dokumentet e deponuara me kërkesën ose informatat tjera tregojnë se cila do nga shoqëritë e cila bashkohet në periudhë prej 5 vjetësh para parashtrimit të kërkesës ka borxhe të mbetura në bazë të tatimeve dhe kontributeve të paguara për sigurim social;

v) aksionet e cilës do shoqëri rrjedhin nga borxhi, kredia ose janë të ngarkuara në çfarëdo mënyre tjetër;

g) aktivitetet afariste të parashtruesve të kërkesës nuk garantojnë se shoqëria e re dhe fondet e detyrueshme pensionale me të cilat do të menaxhojë do të menaxhohen në interes më të mirë të anëtarëve dhe

d) me bashkim rrezikohen interesat e anëtarëve të fondeve të detyrueshme pensionale ose interes tjetër publik.

Neni 39-II

(1) Fondet e detyrueshme pensionale bashkohen në të njëjtën kohë me shoqëritë, të cilat kanë menaxhuar me ato fonde pensionale dhe themelohet një fond i detyrueshëm pensional.

(2) Me bashkimin e fondeve të detyrueshme pensionale nga paragrafi (1) i këtij neni, fondi i ri pensional i merr të drejtat dhe obligimet nga fondet e detyrueshme pensionale të cilat janë bashkuar.

Neni 39-I

Para bashkimit të shoqërive nga neni 39-i të këtij ligji, shoqëritë i njoftojnë me shkrim të gjithë anëtarët e fondit të detyrueshëm pensional për vendimin për bashkim. Pas bashkimit, shoqëria e re për menaxhim me fonde të detyrueshme pensionale i njofton të gjithë anëtarët e fondeve të detyrueshme pensionale për emrin e shoqërisë, emrin e fondit të ri të detyrueshëm pensional dhe u dorëzon kopje nga prospekti informativ, statuti i shoqërisë së re dhe statuti i fondit të ri të detyrueshëm pensional.

Neni 39-m

(1) Shoqëria për menaxhim me fonde të detyrueshme pensionale mund të bashkohet vetëm me shoqërinë për menaxhim me fonde të detyrueshme pensionale.

(2) Në rast të bashkimit të njëres shoqëri me shoqëri tjetër nga paragrafi (1) i këtij neni, fondi i detyrueshëm pensional, me të cilin menaxhon shoqëria e cila bashkohet me fondin e detyrueshëm pensional me të cilin menaxhon shoqëria me të cilën bëhet bashkimi.

(3) Para bashkimit të fondeve të detyrueshme pensionale shoqëria me të cilën bëhet bashkimi i njofton me shkrim të gjithë anëtarët e fondeve të detyrueshme pensionale.

(4) Me bashkim të një fondi me fond tjetër të detyrueshëm pensional anëtarët dhe llogaritë individuale të fondit pensional i cili bashkohet transferohen në fondin pensional me të cilin bashkohet.

(5) Agjencia më afërsisht e përcakton mënyrën e bashkimit të shoqërive dhe të fondeve të detyrueshme pensionale."

Neni 18

Neni 40 paragrafi (1) pas fjalës "kontribute" shtohet presje dhe fjalët: "të zvogëluara për kompensimet të cilat arkëtohen nga fondi i detyrueshëm pensional".

Neni 19

Në nenin 45, paragrafi (2) pas fjalës "fond" shtohen fjalët: "dhe çdo ndryshimi të tij".

Neni 20

Në nenin 46, paragrafi (2) në fund të fjalisë pika shlyhet dhe shtohen fjalët: "dhe regjistrohet në Regjistrin Qendror të Republikës së Maqedonisë."

Neni 21

Në nenin 47 paragrafi (1), pika zh) ndryshohet si vijon:
 “zh) mban Regjistër të agentëve, Regjistër të anëtarëve të fondeve të detyrueshme pensionale dhe Regjistër të fondeve të detyrueshme dhe vullnetare pensionale.”

Neni 22

Në nenin 49 paragrafi (4) fjalët: “prospekt informativ” zëvendësohen me fjalët: “raport statistikor”.

Neni 23

Në nenin 50 paragrafi (6), pika v) ndryshohet si vijon:
 “v) miraton plan financiar, raporte financiare dhe program vjetor për punën e Agjencisë dhe e përcjell realizimin e tyre;”.

Neni 24

Në nenin 53 paragrafi (6), fjala “paregullsitë” zëvendësohet me fjalën “paligjshmëritë”, kurse fjala: “parregullsi” zëvendësohet me fjalën “paligjshmëri”.

Pas paragrafit (7) shtohet paragraf i ri (8), si vijon:

“(8) Procedurë për kundërvajtje nuk mund të ngritet as të mbahet nëse kanë kaluar më shumë se tre vjet nga dita kur është bërë kundërvajtja. Parashkrimi i ngritjes dhe mbajtjes të procedurës për kundërvajtje në çdo rast, fillon pas kalimit të pesë vjetëve nga dita kur është kryer kundërvajtja.”

Paragrafi (8) bëhet paragraf (9).

Neni 25

Në nenin 56 paragrafi (1) ndryshohet si vijon:

“Agjencia, më së voni deri më 31 dhjetor të vitit rrjedhës, dorëzon plan financiar për vitin e ardhshëm në pajtim me Qeverinë e Republikës së Maqedonisë dhe i njëjti botohet në “Gazetën Zyrtare e Republikës së Maqedonisë”. Agjencia, më së voni deri më 30 qershor në vitin rrjedhës, Qeverisë dhe Kuvendit të Republikës së Maqedonisë i dorëzon raporte financiare për vitin paraprak, të rishikuara nga revizori i jashtëm i autorizuar në pajtim me standardet ndërkombëtare për revizorë.”

Në paragrafin (2) fjala: “buxheti” zëvendësohet me fjalët: “plani financiar”.

Në paragrafin (3) në pikën a) fjalët: “2,5% të kontributeve të përgjithshme të paguara” zëvendësohen me fjalët: “0,8% të çdo kontributi të paguar”.

Paragrafi (5) ndryshohet si vijon:

“Agjencia e ka llogarinë e vet në bankën afariste në Republikën e Maqedonisë.”

Në paragrafin (6) fjalët: “Enti për Revizion Shtetëror i Republikës së Maqedonisë” zëvendësohet me fjalët: “revizori i jashtëm i autorizuar”.

Neni 26

Pas nenit 56 shtohen dy nene të reja 56-a dhe 56-b, si vijojnë:

“Neni 56-a

Nëse gjatë vitit paraprak afarist Agjencia realizon tepricë të të ardhurave mbi harxhimet e realizuara, teprica e realizuar e mjeteve shpërndahet në fondin rezerv të Agjencisë, në shumë të përcaktuar me planin financiar të Agjencisë.

Neni 56-b

(1) Nëse gjatë vitit paraprak afarist, Agjencia realizon më shumë harxhime në raport me të ardhurat e realizuara, mungesa e mjeteve kompensohet nga fondin rezerv i Agjencisë.

(2) Mjetet e realizuara nga teprica e të hyrave ndaj të dalave, të ndara në fondin rezerv të Agjencisë, ruhen në llogari te banka afariste në Republikën e Maqedonisë.”

Neni 27

Neni 60 ndryshohet, si vijon:

“(1) Pagesa e kontributeve për sigurim pensional dhe invalidor bëhet në pajtim me Ligjin për kontribute nga sigurimi i detyrueshëm social .

(2) Fondi i sigurimit pensional dhe invalidor i Maqedonisë i transferon kontributet e anëtarëve të fondeve të detyrueshme pensionale në llogaritë e fondeve të zgjedhura të detyrueshme pensionale, menjëherë, ndërsa më së voni në afat prej pesë ditësh pune nga pranimi i kontributeve, me kusht që në afatin e njejtë të jenë pranuar edhe të dhëna adekuate në pajtim me ligjin, të cilat i mundësojnë Fondit për sigurim pensional dhe invalidor të Maqedonisë që ta kryejë atë obligim.

(3) Mjetet për sigurim të detyrueshëm pensional me financim kapital, të realizuara në bazë të pagesës me vonesë dhe jo të plotë të kontributit, transferohen në llogari individuale të anëtarit të fondit të detyrueshëm pensional.”

Neni 28

Në nenin 61 paragrafi (5), shtohet fjali e re si vijon:
 “Ky obligim pushon pas kalimit të 60 ditëve, nga nënshkrimi i marrëveshjes së përkohshme për anëtarësim.”

Neni 29

Pas nenit 64 shtohet neni i ri 64-a, si vijon:

“Neni 64-a

Agjencia mund ta anulojë regjistrimin e anëtarit të fondit të detyrueshëm pensional në regjistrin e anëtarëve nëse:

a) regjistrimi bazohet në të dhëna jo të sakta;

b) me kërkesë të anëtarit të fondit të detyrueshëm pensional i cili e ka shfuqizuar statusin e përcaktuar në bazë të nenit 131, paragrafi (2) të Ligjit për sigurim pensional dhe invalidor;

v) në bazë të vendimit gjyqësor ose

g) në raste tjera të cilat nuk janë në pajtim me ligjin.”

Neni 30

Në nenin 65 pas paragrafit (3) shtohet paragraf i ri (4), si vijon:

“(4) Me përjashtim të paragrafit (1) të këtij neni, kur anëtar ose personi i siguruar i sistemuar përkohësisht do të fitojë të drejtë të pensionit invalidor në pajtim me nenin 139 të Ligji për sigurim pensional dhe invalidor, pensionin e përkohëshëm invalidor e paguan Fondi për Sigurim Pensional dhe Invalidor i Maqedonisë, ndërsa mjetet nga llogaria individuale e anëtarit ngelin në fondin e detyrueshëm pensional, derisa anëtari nuk realizon të drejtë të pensionit të pleqërisë, pensionit invalidor ose falimjar.”

Neni 31

Në nenin 68 paragrafi (1) fjalët: “të paguara në Fondin për Sigurim Pensional dhe Invalidor të Maqedonisë për të cilat Fondi” zëvendësohen me fjalët: “për të cilat Fondi për Sigurim Pensional dhe Invalidor i Maqedonisë”.

Neni 32

Në nenin 69 në fjalinë hyrëse pas fjalëve: “nevojat e” shtohet fjala “detyrueshëm”.

Në pikën b) fjalët: “obliguesit e kontributit për sigurim pensional dhe invalidor” zëvendësohen me fjalët: “Drejtoria e të Hyrave Publike”.

Neni 33

Neni 70 ndryshohet si vijon:

“Fondi për Sigurim Invalidor dhe Pensional i Maqedonisë i përcakton mënyrën dhe procedurën e kryerjes të funksioneve të Fondit, të përcaktuara në nenin 69 të këtij ligji, me pajtimin paraprak nga Ministria e Punës dhe Politikës Sociale.”

Neni 34

Neni 71 ndryshohet si vijon:

"Fondi për Sigurim Invalidor dhe Pensional i Maqedonisë obligohet që të sigurojë dhe të mbajë softuer për shpërndarje dhe transfer të kontributeve të anëtarëve të fondeve të detyrueshme pensionale në llogari të fondeve të zgjedhura të detyrueshme pensionale."

Neni 35

Në nenin 75 paragrafi (4) ndryshohet si vijon:

"Për shkak të sigurimit të informimit të drejtë dhe objektiv të opinionit shoqëria e cila menaxhon me fond pensional të detyrueshëm obligohet që çdo material për marketing t'ia dorëzojë për leje Agjencisë dhe nuk guxon të shpallë ose emetojë material të pajeluar për marketing. Nëse përfaqësuesi i shoqërisë jep deklarata me gojë ose intervistë për të cilat nuk ka qenë i njoftuar paraprakisht, shoqëria obligohet që deklaratën e dhënë ose intervistën e mediumit adekuat t'ia dorëzojë Agjencisë, në afat prej tre ditësh pas shpalljes së tyre. Agjencia miraton udhëzime për përmbajtjen e reklamave dhe për materialin tjetër promovues të fondeve të detyrueshme pensionale dhe të shoqërive të cilat menaxhojnë me to."

Neni 36

Në nenin 76 paragrafi (1) shlyhet.

Neni 37

Në nenin 77 paragrafi (6) pika a) pas fjalës "Maqedonisë" shtohen fjalët: "ose nëse është shtetas i huaj ta ketë të rregulluar të statusin e shtetasit të huaj në Republikën e Maqedonisë në pajtim me ligjin."

Në pikën v) lidhëza "dhe" zëvendësohet me pikëpresje.

Në pikën g) shlyhet pika dhe shtohet lidhëza "dhe".

Pas pikës g) shtohet pikë e re d), si vijon:

"d) të mos jetë i punësuar në Fondin për Sigurim Invalidor dhe Pensional të Maqedonisë, Fondin për Sigurim Shëndetësor të Maqedonisë, Agjencinë për Punësim të Republikës së Maqedonisë, Drejtorinë për të Hyra Publike dhe Agjencitë për Punësim të Përkohshme."

Në paragrafin (7) fjalja e dytë ndryshon si vijon: "Shoqëria ose shoqëria për menaxhim me fonde të detyrueshme dhe vullnetare pensionale, obligohet që të parashtrijë kërkesë në emër të agentit për regjistrimin e tij në regjistrin e agentëve, nëse personi i plotëson kushtet dhe të parashtrijë kërkesë për shlyerje të agentit nga regjistri i agentëve nëse nuk e plotëson ndonjë nga kushtet e paragrafit (6) të këtij neni."

Paragrafi (8) ndryshohet si vijon:

"Agjencia zbaton procedurë për shlyerje nga regjistri i agentëve, të agentit i cili nuk i respekton dispozitat e këtij ligji dhe Ligjit për sigurim pensional me financim kapital vullnetar. Drejtori i Agjencisë merr vendim për shlyerjen e agentit kundër të cilit agentit ka të drejtë ankese te Këshilli Mbikëqyrës i Agjencisë. Ankesa nuk e prolongon zbatimin e aktvendimit."

Neni 38

Në nenin 78 paragrafi (2) ndryshohet si vijon:

"Në rast kur shoqëria e cila menaxhon me fond të detyrueshëm nëpërmjet të punësuarit të vet, përfaqësuesit, agentit ose personit të ndërlidhur me atë shoqëri, ushtron ndikim te personi i gjinisë mashkullore më i moshuar se 50 vjet ose personi i gjinisë femërore më e moshuar se 45 vjet që të antarësohet në fondin e detyrueshëm pensional, shoqëria duhet të jetë në gjendje të dëshmojë se gjatë kohës së lidhjes së marrëveshjes për antarësim, nuk ka qenë e mundshme të supozohet në mënyrë të arsyeshme se antarësimi i atij personi në atë fond të detyrueshëm pensional është në kundërshtim me interesat e tij."

(2) Në paragrafin (3) fjalët: "paragrafët (1) dhe (2)" zëvendësohen me fjalët: "paragrafi (1)."

Neni 39

Në nenin 89 paragrafi (1) pika b). në fund të fjalisë pika shlyhet dhe shtohet lidhëza "ose".

Pas pikës b) shtohet pikë e re v), si vijon:

"v) kombinimi i opsioneve të theksuara në pikat a) dhe b) të këtij paragrafi."

Neni 40

Neni 94 ndryshohet si vijon:

"(1) Secila shoqëri ose shoqëri për menaxhim me fonde të detyrueshme dhe vullnetare pensionale, obligohet që të ketë prospekt informativ për fondin e detyrueshëm pensional me të cilin menaxhon. Prospekti informativ përmban të dhëna të plota të sakta dhe objektive për fondin e detyrueshëm pensional dhe shoqërinë e cila menaxhon me atë fond, të cilat janë të nevojshme që anëtari potencial të marrë vendim për antarësim në fondin e detyrueshëm pensional, dhe atë:

a) emrin dhe selinë e shoqërisë dhe fondit me të cilin menaxhon;

b) emrat e anëtarëve të këshillit drejtues dhe këshillit mbikëqyrës të shoqërisë;

v) emrat dhe adresat e aksionarëve dhe pjesëmarja e tyre në kryegjënë themelore të shoqërisë;

g) emrin dhe selinë e ruajtësit të pronës dhe të dhënat për ndryshimet eventuale të ruajtësit të pronës të bëra në vitin e kaluar dhe shkaqet për ndryshimet e tilla;

d) të dhënat për revizorin e fondit të detyrueshëm pensional dhe të shoqërisë;

gj) parimet themelore të investimit për periudhën nga paragrafi (2) i këtij neni dhe vetkufizimet gjatë investimit përveç kufizimeve të caktuara në këtë ligj;

e) përgjegjësinë gjatë marrjes së vendimeve investuese;

zh) kompensimet, provizionet dhe të gjitha harxhimet tjera të cilat paguhën nga antarët e fondit të detyrueshëm pensional;

z) mënyrën e antarësimit dhe kalimit;

x) mënyrën e njoftimit të anëtarëve;

i) të drejtën e pensionit;

j) portfolion e fondit të detyrueshëm pensional;

k) numrin e anëtarëve të fondit të detyrueshëm pensional;

ll) neto vlerën të mjeteve të fondit të detyrueshëm pensional dhe

l) të dhënat tjera për punën e shoqërisë dhe menaxhimin me fondin e detyrueshëm pensional që mund t'i përcaktojë Agjencia për shkak të sigurimit të transparencës.

(2) Prospektin informativ nga paragrafi (1) i këtij neni, shoqëria ose shoqëria për menaxhim me fondet e detyrueshme dhe vullnetare pensionale obligohet që më së voni deri më 31 mars të çdo viti rrjedhës, me gjendje të 31 dhjetorit të vitit të kaluar, ta publikojë në veb faqen e shoqërisë dhe në një nga gazetatat ditore me tirazh më të madh që shpërndahen në gjithë territorin e Republikës së Maqedonisë.

(3) Me përjashtim të paragrafit (1) të këtij neni, në afat prej 15 ditësh nga regjistrimi i fondit të detyrueshëm pensional në regjistrin e fondeve të detyrueshme dhe vullnetare pensionale, shoqëria ose shoqëria për menaxhim me fonde të detyrueshme dhe vullnetare pensionale, obligohet që ta shpallë prospektin informativ me të dhëna nga paragrafi (1), pikat a), b), v), g), d), gj), e), zh), z), x), i) dhe l) të këtij neni.

(4) Shoqëria ose shoqëria për menaxhim me fonde të detyrueshme dhe vullnetare pensionale, obligohet që me kërkesë të antarit të fondit të detyrueshëm pensional, t'ia dorëzojë prospektin informativ dhe statutin e fondit të detyrueshëm pensional, me të cilin menaxhon dhe të njëjtat t'ia japë për kontroll çdo personi i cili do të paraqitet për antarësim në fondin e detyrueshëm pensional me të cilin menaxhon ajo shoqëri.

(5) Shoqëria ose shoqëria për menaxhim me fonde të detyrueshme dhe vullnetare pensionale obligohet që me kërkesë të personit, ta njoftojë nëse është antar i fondit të detyrueshëm pensional me të cilin menaxhon, si dhe për të drejtat të cilat dalin nga antaresimi."

Neni 41

Neni 95 paragrafi (1) ndryshohet si vijon:

"Shoqëria ose shoqëria për menaxhim me fonde të detyrueshme dhe vullnetare pensionale obligohet që rregullisht, ndërsa së paku një herë në vit t'i informojë në formë të shkruar anëtarët e fondit të detyrueshëm pensional për gjendjen e mjeteve në llogaritë e tyre individuale, për datat e pagesës së kontributeve dhe të transferimit të mjeteve për antarin e atij fondi gjatë periudhës përkatëse dhe për transformimin e kontributeve dhe mjeteve të transferuara në njësitë e kontabilitetit. Ky njoftim, me pajtimin paraprak të anëtarit, në vend të formës me shkrim mund të dorëzohet edhe në formë elektronike."

Neni 42

Neni 96 ndryshohet si vijon:

"(1) Shoqëria ose shoqëria për menaxhim me fonde të detyrueshme dhe vullnetare pensionale obligohet që Agjencisë t'ia dorëzojë informatat në vijim:

a) raportet e pareviduara tremujore financiare dhe raportet e reviduara dhe të pareviduara vjetore financiare për shoqërinë ose shoqërinë për menaxhim me fondet e detyrueshme dhe vullnetare pensionale;

b) raportet e pareviduara, tremujore, themelore financiare, dhe raportet plotësuese dhe raportet e pareviduara dhe të reviduara vjetore financiare dhe raportet plotësuese për fondin e detyrueshëm pensional;

v) të dhënat më të hollësishme për fitim dhe transfer të mjeteve të fondit të detyrueshëm pensional me theksim të çdo mjeti individual, datën dhe çmimin e transakcionit dhe personin juridik i cili e realizon shërbimin e letrave me vlerë;

g) të dhënat për harxhimet për Agjencinë, rojtarin e pronës, Fondin e Sigurimit Pensional dhe Invalidor të Maqedonisë, transakcionet, marketingun, agentët dhe harxhime të tjera;

d) të dhëna për aksionarët e shoqërisë ose shoqërisë për menaxhim me fonde të detyrueshme dhe vullnetare pensionale duke përfshirë emra dhe adresa;

gj) emrat e anëtarëve të organeve të menaxhimit dhe të punësuarve në shoqërinë ose shoqërinë për menaxhim me fonde të detyrueshme dhe vullnetare pensionale dhe lartësinë e kompenzimeve për punën e tyre;

zh) informatën për njoftimet e dorëzuara anëtarëve nga neni 95 paragrafët (1) dhe (3) të këtij ligji;

z) të dhëna më të hollësishme për numrin e antarëve të fondit të detyrueshëm pensional gjatë vitit; numrin e antarëve të cilët janë anëtarësuar në fondin e detyrueshëm pensional; numrin e atyre që kanë kaluar në fonde tjera të detyrueshme pensionale, numrin e antarëve të vdekur dhe numrin e antarëve të pensionuar;

x) raportet nga kontrolliet e brendshme dhe revizionet e brendshme; dhe

i) të dhëna të tjera të përcaktuara nga Agjencia.

(2) Raportet e pareviduara financiare nga paragrafi (1) pika a) dhe b) të këtij neni, dorëzohen në afat prej një muaji pas përfundimit të periudhës me të cilën kanë të bëjnë raportet, ndërsa raportet e reviduara financiare nga paragrafi (1) pikat a) dhe b) të këtij neni, dorëzohen në afat prej tre muajsh pas përfundimit të periudhës me të cilën kanë të bëjnë raportet.

(3) Të dhënat nga paragrafi (1) pika v) e këtij neni, dorëzohen për çdo datë të vlerësimit më së voni ditën e ardhshme punuese.

(4) Të dhënat nga paragrafi (1) pika g) dhe z) të këtij neni, dorëzohen një herë në muaj, më së voni deri në ditën e 5-të të muajit për muajin paraprak.

(5) Të dhënat nga paragrafi (1) pikat g) dhe gj) të këtij neni dorëzohen një herë në vit, më së voni deri në ditën e 15-të nga përfundimi i vitit afarist.

(6) Të dhënat nga paragrafi (1) pika zh) të këtij neni, dorëzohen në afat prej një muaji nga përfundimi i periudhës me të cilën kanë të bëjnë të dhënat.

(7) Raportet nga paragrafi (1) pika x) të këtij neni, dorëzohen për çdo tremujorësh, më së voni deri në ditën e 5-të të muajit për tremujorshin paraprak.

(8) Agjencia për së afërmi i përcakton llojin dhe periudhën me të cilën kanë të bëjnë të dhënat, mënyrën dhe formën e paraqitjes së të njëjtave dhe procedurën për dorëzimin e tyre."

Neni 43

Në nenin 98 paragrafi (1), pika a) ndryshohet si vijon:

"a) kompensimi nga kontributi si përqindje nga secili kontribut i paguar në fondin e detyrueshëm pensional, para transformimit të mjeteve në njësitë e kontabilitetit. Lartësinë e kompensimit e përcakton shoqëria por ajo nuk mund të tejkalojë 4% nga çdo kontribut i paguar;"

Në paragrafin (3) pika b), lidhëza "ose" shlyhet.

Pas pikës v) shtohen dy pika të reja g) dhe d), si vijojnë:

"g) nëse anëtarin nuk ka mjete në llogarinë individuale ose

d) në rast të lidhjes ose bashkimit të shoqërisë e cila duhet të bëjë transfer të mjeteve nga njëri fond në fond tjetër të detyrueshëm pensional, në periudhën prej 180 ditësh nga lidhja ose bashkimi."

Paragrafët (4), (5) dhe (6) shlyhen.

Neni 44

Në nenin 100 paragrafi (2) pas fjalës "shpall" shtohen fjalët: "në ueb faqen e shoqërisë, ose shoqërisë për menaxhim me fonde të detyrueshme dhe vullnetare pensionale".

Neni 45

Në nenin 102 paragrafi (4), përqindja "0,8%" zëvendësohet me përqindjen "0,1%".

Neni 46

Në nenin 105 paragrafi (1), pika a) ndryshohet si vijon:

"a) depozitat në banka të cilat kanë leje të lëshuar nga Banka Popullore e Republikës së Maqedonisë, nëse bartin interes dhe maturohen në afat i cili nuk është më i gjatë se një vit;"

Pika k) ndryshohet si vijon:

"k) dokumente për pjesëmarrje, aksione dhe instrumente tjera të dhëna nga fonde të autorizuar investuese me seli në shtetin-anëtar të UE-së ose OECD-së, që kanë investuar kryesisht në instrumente të cilat kuotojnë në bursat e atyre shteteve dhe"

Në pikën ll) presja dhe fjalët: "me mendimin paraprak të Komisioni për Letra me Vlerë" shlyhen.

Neni 47

Neni 106 ndryshohet si vijon:

"(1) Mjetet e fondit të detyrueshëm pensional mund të investohen në letra me vlerë të botuesit të njëjtë më së shumti deri 10% nga vlera nominale e letrës individuale me vlerë e botuar nga ai botues, përveç në rast të obliguesve dhe letrave tjera me vlerë të botuara ose për të cilat garanton Republika e Maqedonisë ose ndonjëri nga shtetet-anëtare të UE-së ose OECD-së.

(2) Më së shumti 5% nga vlera e mjeteve të fondit të detyrueshëm pensional mund të investohen në instrumente, përveç depozitave dhe certifikatave për depozit të botuara nga subjekti i njëjtë i cili nuk është themeluar nga shteti dhe është regjistruar në Regjistrin Qendror të Republikës së Maqedonisë ose në vendin-anëtar të UE-së ose të OECD-së, me çrast më së shumti deri 7,5% nga mjetet e fondit të

detyrueshëm pensional mund të investohen në instrumente, përveç depozita dhe certifikata për depozit, të subjekteve të lidhura ndërmjet veti në këtë mënyrë.

(3) Мë së shumti 3% nga mjetet e fondit të detyrueshëm pensional mund të investohen në depozita dhe certifikata për depozit në një bankë e cila ka leje të lëshuar nga Banka Popullore e Republikës së Maqedonis, përveç në depozita dhe certifikata për depozit në bankë e cila është ruajtëse e pronës së fondit të detyrueshëm pensional ku mund të investohet së paku 2% nga mjetet e fondit të detyrueshëm pensional. Мë së shumti deri мë 5% nga mjetet e fondit të obligueshëm pensional mund të investohen në depozita dhe certifikata për depozit të bankave të ndërlidhura ndërmjet veti..

(4) Agjencia mund të përcaktojë kufizime të investimeve të llojeve të ndryshme të instrumenteve të ndryshme nga kufizimet e përcaktuara në nenin 107 të këtij ligji, të cilat do të vlejнë në afat të përcaktuar nga Agjencia, por jo мë të gjatë se pesë vjet. Kufizimet nuk mund hiqen plotësisht ose pjesërisht pa njoftim paraprak me shkrim nga secila shoqëri e cila menaxhon me fond të detyrueshëm pensional, мë së paku një vit para heqjes.”

Neni 48

Në nenin 107 paragrafi (1) pika a) përqindja “30%” zëvendësohet me përqindjen “50%”, kurse fjalia e dytë ndryshohet si vijon: “Në suaza të këtij kufizimi мë së shumti 30% nga vlera e mjeteve të fondit të detyrueshëm pensional mund të investohen në instrumente të theksuara në nenin 105 paragrafi (1) pikat i), j) dhe k) të këtij ligji.”

Në pikën v) në fund të fjalisë pikëpresja shlyhet dhe shtohen fjalët: “nga të cilat мë së shumti 30% e mjeteve të fondit të detyrueshëm pensional mund të investohen në instrumentet nga neni 105 paragrafi (1) pika a) të këtij ligji”.

Neni 49

Në nenin 109, paragrafi (4) fjala “gjashtë” zëvendësohet me fjalën “tetëmbëdhjetë”.

Neni 50

Në nenin 110 pika v), në fund të fjalisë pika shlyhet dhe shtohen fjalët: “përveç garancive për ngarkim me borxh nga neni 113 paragrafi (1) të këtij ligji”.

Neni 51

Në nenin 115 paragrafi (2) numri “(1)” zëvendësohet me numrin “(2)”.

Neni 52

Në nenin 116 paragrafi (2), pika a) ndryshohet si vijon: “a) të ketë mjete të veta minimale prej 20 000 000 eurosh në kundërvlerë me denarë, sipas kursit të mesëm të Bankës Popullore të Republikës së Maqedonisë, në pajtim me definicionin për mjete personale në Ligjin për bankat;”.

Pas paragrafit (2) shtohen dy paragrafë të rinj (3) dhe (4), si vijoje: “(3) Nëse banka pushon të plotësojë ndonjërin nga kushtet e paragrafit (2) të këtij neni, në periudhë deri sa është ruajtës i pronës së fondit të detyrueshëm pensional, obligohet që menjëherë t’i informojë shoqërinë e cila menaxhon me fondin e detyrueshëm pensional dhe Agjencinë dhe të ndërmarrë aktivitete për harmonizim me dispozitat nga paragrafi (2) i këtij neni, në periudhë jo мë të gjatë se tre muaj nga dita kur ka pushuar ta plotësojë ndonjërin nga kushtet.

(4) Banka e cila e kryen punën e ruajtësit të pronës, duhet të ketë njësi të veçantë organizative për kryerjen e atyre punëve.”

Neni 53

Në nenin 130 paragrafi (1) pas numrit “135”, shtohet numri “135-a”.

Neni 54

Në nenin 132 paragrafi (1) pas numrit “135”, shtohet numri “135-a”.

Pas paragrafit (6) shtohet paragrafi i ri (7), si vijon:

“(7) Nëse nuk ekzistojнë baza për zbatimin e procedurës për barazim me thirrjen e kryerësit, personi i autorizuar për kontroll, kryerësit ia dorëzon me postë urdhërpagesën me procesverbalin nga kundërvajtja e konstatuar. Procedura për barazim, llogaritet se është e zbatuar dhe personi i autorizuar për kontroll mund të parashtrojë kërkesë për ngritje të procedurës për kundërvajtje nëse kryerësi:

a) e ka pranuar me postë urdhërpagesën por nuk e ka paguar në afatin e paraparë ose

b) e ka kthyer urdhërpagesën me shënimin se nuk dëshiron ta pranojë.”

(3) Paragrafi (7) bëhet paragrafi (8).

Neni 55

Në nenin 133 paragrafi (1) fjalët: “deri në 50 000” shlyhen.

Pika 2 ndryshohet si vijon:

“(2) nuk mundëson qasje te librat, dokumentet dhe evidenca tjetër e personit të autorizuar i cili kryen kontroll në emër të Agjencisë, në pajtim me nenin 53 paragrafi (3) i këtij ligji;”.

Pas pikës 2 shtohet pika e re 2-a, si vijon:

“(2-a) nuk i mënjanon paligjshmëritë, në pajtim me nenin 53 paragrafi (6) të këtij ligji;”.

Pika 11 ndryshohet si vijon:

“(11) investon mjete nga fondi i detyrueshëm pensional, në kundërshtim me instrumentet dhe kufizimet e parapara në nenet 105, 106, 107 dhe 108 të këtij ligji;”.

Paragrafi (3) ndryshohet si vijon:

“Gjобë në shumë prej 40 000 eurosh në kundërvlerë me denarë, do t’i shqiptohet për kundërvajtje shoqërisë për menaxhim të fondeve të detyrueshme pensionale, nëse:

1) kryen veprimtari të cilat nuk janë të parapara në nenin 7 paragrafi (1) të këtij ligji;

2) nuk e zmadhon dhe mban kryegjëнë në pajtim me nenin 10, paragrafët (2), (4) dhe (5) të këtij ligji;

3) nuk i mban dhe nuk i zmadhon mjetet e veta të llogaritura sipas metodologjisë së përcaktuar nga Agjencia, në pajtim me nenin 10 paragrafët (6) dhe (7) të këtij ligji;

4) nuk mban mjete likuide në pajtim me nenin 10 paragrafi (8) të këtij ligji;

5) nuk e paguan kryegjëнë themelore në mënyrë të përcaktuar me nenin 11 të këtij ligji;

6) kryegjëja themelore rrjedh nga burime në kundërshtim me nenin 12 të këtij ligji;

7) nuk kryen harmonizim adekuat në afat prej gjashtë muajsh, në pajtim me nenin 14, paragrafi (5) i këtij ligji;

8) nuk kërkon pajtim për çdo përfitim ose bartje të aksioneve në pajtim me nenin 16, paragrafi (1) i këtij ligji;

9) blen aksione nga shoqëria tjetër për menaxhim me fonde të detyrueshme pensionale, ose riorganizohet në kundërshtim me nenin 16 paragrafët (5) dhe (6) të këtij ligji;

10) kryen ndryshime pa lejen e Agjencisë, në pajtim me nenin 39-zh të këtij ligji dhe

11) kryen bashkim në kundërshtim me nenet 39-i, 39-j dhe 39-l të këtij ligji.”

Në paragrafin (5) fjalët: “deri në 5 000” shlyhen.

Neni 56

Në nenin 134 paragrafi (1), fjalët: “deri në 30 000” shlyhen.

Në pikën 2 pas numri: “21” shtohen fjalët: “paragrafi (2)”.

Pika 8 ndryshohet si vijon:

“(8) nuk i transferon në Fondin për Sigurim Invalidor dhe Pensional të Maqedonisë, kontributet e paguara për anëtarin e fondit të detyrueshëm pensional, në pajtim me nenin 66-a paragrafi (1) i këtij ligji;”.

Në pikën 12 pas numrit "96" shtohen fjalët: "paragrafi (1)".

Në pikën 15 fjalët: "nenet 106 dhe 109" zëvendësohen me fjalët: "neni 109".

Në paragrafin (3) fjalët: "deri në 30 000" shlyhen.

Para pikës 1 shtohet pika e re 1, si vijon:

"1) nëse nuk themelon njësi organizative në pajtim me nenin 21-a, paragrafi (1) i këtij ligji;"

Pika 1 bëhet pika 2.

Në paragrafin (5) fjalët: "deri në 3 000" shlyhen.

Neni 57

Në nenin 135 paragrafi (1), fjalët: "deri në 10 000" shlyhen.

Pika 1, ndryshohet si vijon:

"1) fillon me aktivitete të menaxhimit me fondin e detyrueshëm pensional, marketingut dhe hulumtimit të mendimit publik, në kundërshtim me kushtet nga neni 39-e paragrafi (5) i këtij ligji;"

Pika 5 ndryshohet si vijon:

"5) jep informata të gabuara dhe të pasakta për fondin e detyrueshëm pensional ose për shoqatën e cila menaxhon me atë fond ose jep deklarata ose parashikime për rezultatet e ardhshme investuese për fondin e detyrueshëm pensional, ose nuk vepron sipas aktvendimit të Agjencisë sipas nenit 75 paragrafët (1), (2) dhe (5) të këtij ligji;"

Në pikën 7) fjalët: "(3) dhe (4)" zëvendësohen me fjalët: "dhe (3)".

Pika 8 ndryshohet si vijon:

"8) nuk ia dorëzon prospektin informativ dhe statutin anëtarit të fondit të detyrueshëm pensional, nuk ia jep për shikim personit dhe nuk e njofton personin, në pajtim me nenin 94 paragrafët (4) dhe (5) të këtij ligji."

Në paragrafin (3) fjalët: "deri në 2 000" shlyhen.

Neni 58

Pas nenit 135 shtohet neni i ri 135-a, si vijon:

"135-a

"(1) Gjorbë në shumë prej 5 000 eurosh në kundërvlerë me denarë, do t'i shqiptohet për kundërvajtje shoqërisë për menaxhim me fonde të detyrueshme pensionale, ose shoqërisë për menaxhim me fonde pensionale të detyrueshme dhe vullnetare, nëse:

1) nuk i dorëzon për miratim Agjencisë ose boton material të pajeluar për marketing, nuk e dorëzon në afat, nuk e njofton Agjencinë për deklaratën me gojë ose intervistën në medium adekuat, në pajtim me nenin 75 paragrafi (4) i këtij ligji;

2) nuk vepron në pajtim me nenin 77, paragrafi (7) i këtij ligji;

3) nuk e njofton menjëherë Agjencin për vlerën neto të mjeteve të fondit të detyrueshëm pensional dhe vlerën e njësisë së kontabilitetit të fondit të detyrueshëm pensional, në pajtim me nenin 85 paragrafët (1) dhe (2) të këtij ligji dhe

4) nuk i dorëzon informata dhe të dhëna Agjencisë ose nuk dorëzon të dhëna dhe informata, në afatet e parapara me nenin 96 të këtij ligji.

(2) Gjorbë në shumë prej 5 000 eurosh në kundërvlerë me denarë, do t'i shqiptohet për kundërvajtje shoqërisë për menaxhim me fonde të detyrueshme pensionale, nëse:

1) nuk përgatit plan vjetor për punë, raport për punën e vet dhe nuk ia dorëzon Agjencisë, në pajtim me nenin 21-a paragrafët (3), (4) dhe (5) të këtij ligji.

Neni 59

Në nenin 136 paragrafi (1) fjalët: "deri në 50 000" shlyhen.

Pas pikës 1 shtohet pikë e re 1-a, si vijon:

"1-a) nuk i mënjanon paligjshmëritë, në pajtim me nenin 53 paragrafi (6) i këtij ligji;"

Në paragrafin (3) fjalët: "deri në 5 000" shlyhen.

Neni 60

Në nenin 136-a paragrafi (1) fjalët: "1 500 deri" shlyhen.

Në pikën 1 numri "(4)" zëvendësohet me numrin "(3)".

Pika 2 shlyhet.

Neni 61

Neni 136-b, ndryshohet si vijon:

"Gjorbë në shumë prej 1 000 eurosh në kundërvlerë me denarë, do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit fizik, nëse:

1) nuk u përmbahet obligimeve dhe përkufizimeve të parapara në nenin 77, paragrafët (4) dhe (5) të këtij ligji."

Neni 62

Në nenin 136-v paragrafi (1) fjalët: "deri në 30 000" shlyhen.

Në pikën 1 fjala "pagan" zëvendësohet me fjalën "transferon".

Në paragrafin (2) fjalët: "deri në 3 000" shlyhen.

Neni 63

Në nenin 136-g paragrafi (1) fjalët: "deri në 3 000" shlyhen.

Neni 64

Në nenin 136-d paragrafi (1) fjalët: "deri në 30 000" shlyhen.

Në paragrafin (2) fjalët: "deri në 3 000" shlyhen.

Neni 65

Shoqëritë ekzistuese për menaxhim me fonde të detyrueshme dhe vullnetare pensionale, obligohen që të hamonizohen me dispozitat e nenit 9, paragrafët (7) dhe (8) të këtij ligji, në afat prej një viti nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 66

Agjencia i regjistron fondet ekzistuese të detyrueshme pensionale në regjistrin e fondeve të detyrueshme dhe vullnetare pensionale, dhe u përcakton numër identifikues në afat prej 15 ditësh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 67

Në ditën e hapjes të llogarisë nga neni 25 paragrafi (4) i këtij ligji, mjetet e Agjencisë nga llogaria e cila udhëhiqet nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë, transferohen në llogari të hapur në bankë afariste në Republikën e Maqedonisë.

Neni 68

Nëse shoqëria ose shoqëria për menaxhim me fonde të detyrueshme dhe vullnetare pensionale nuk dëshmon se gjatë lidhjes së marrëveshjes për anëtarësim me personin nga neni 38 paragrafi (1) i këtij ligji, nuk ka qenë e mundur të supozohet në mënyrë të arsyeshme se anëtarësimi i atij personi është në kundërshtim me interesat e tij, personi i cili ka lidhur marrëveshje për anëtarësim para hyrjes në fuqi të këtij ligji, mundet në afat prej një viti nga hyrja në fuqi e këtij ligji t'i parashtrojë Agjencisë kërkesë për anulimin e regjistrimit të tij nga Regjistri i anëtarëve.

Nëse shoqëria ose shoqëria për menaxhim me fonde pensionale të detyrueshme dhe vullnetare, nuk dëshmon se gjatë lidhjes së marrëveshjes për antarësim me personin nga neni 38 paragrafi (1) i këtij ligji, nuk ka qenë e mundur të supozohet në mënyrë të arsyeshme se anëtarësimi i atij personi është në kundërshtim me interesat e tij, personi i cili ka lidhur marrëveshje për anëtarësim pas hyrjes në fuqi të këtij ligji, mundet në afat prej një viti nga lidhja e marrëveshjes për anëtarësim, t'i parashtrojë Agjencisë kërkesë për anulimin e regjistrimit të tij nga Regjistri i anëtarëve.

Neni 69

Lartësia e kompensimit të kontributeve nga neni 43 paragrafi (1) i këtij ligji, që e arkëtojnë shoqëritë ose shoqëritë për menaxhim me фонде pensionale të detyrueshme dhe vullnetare, për vitin 2010 nuk mund të tejkalojë 5,5% nga secili kontribut i paguar edhe për vitin 2011 nuk mund të tejkalojë 4,5% nga secili kontribut i paguar.

Neni 70

Lartësia e kompensimit nga neni 45 i këtij ligji, të cilin e arkëton Fondi për Sigurim Pensional dhe Invalidor i Maqedonisë, për vitin 2010 nuk mund të jetë më e lartë se 0,2% në vit.

Neni 71

Dispozita nga neni 46 i këtij ligji për investim të depozitave në banka të cilat kanë леје të лëshуар nga Banka Popullore e Republikës së Maqedonisë, nëse бартин каматë dhe матуројнë në афат i cili nuk është më i gjatë se një vit, nuk ka të бëjë me depozitat e investuara në banka deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 72

Dispozitat nga nenet 47 paragrafi (3) dhe 48 të këtij ligji, до të filloјнë të збатohen pas një viti nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Me përjashtim nga paragrafit (1) i këtij neni, dispozitat nga neni 47 paragrafi (3) të këtij ligji, në periudhë prej një viti nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji, më së shumti 5% nga mjetet e fondit të detyrueshëm pensional mund të investohen në depozita dhe certifikata për depozitë në një bankë, e cila ka леје të лëshуар nga Banka Popullore e Republikës së Maqedonisë, ме ç'rast më së shumti deri më 7,5% nga mjetet e fondit të detyrueshëm pensional, mund të investohen në depozita dhe certifikata për depozitë të bankave të lidhura ndërmjet veti.

Neni 73

Nenet 139-b, 139-v, 139-g, 139-d dhe 139-gj shlyhen.

Neni 74

Aktet nëнligјore të парара me këtë ligj, до të miratohen në афат prej gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 75

Autorizohet Komisioni Juridiko-Ligjvënës i Kuvendit të Republikës së Maqedonisë, që të пërcaktojë текст të spastruar të Ligjit për sigurim të detyrueshëm pensional me financim kapital.

Neni 76

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

921.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ВРАБОТУВАЊЕТО И ОСИГУРУВАЊЕ ВО СЛУЧАЈ НА НЕВРАБОТЕНОСТ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за вработувањето и осигурување во случај на невработеност,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 8 април 2010 година.

Бр. 07- 1582/1
8 април 2010 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Горге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ВРАБОТУВАЊЕТО И ОСИГУРУВАЊЕ ВО СЛУЧАЈ НА НЕВРАБОТЕНОСТ

Член 1

Во Законот за вработувањето и осигурување во случај на невработеност („Службен весник на Република Македонија“ број 37/97, 25/2000, 101/2000, 50/2001, 25/2003, 37/2004, 4/2005, 50/2006, 29/2007, 102/2008 и 161/2008), во членот 1 по зборот „лица“ се става записка и се додаваат зборовите: „други лица кои бараат работа“.

Член 2

По членот 1 се додаваат три нови члена 1-а, 1-б и 1-в, кои гласат:

„Член 1-а

Секој има право на пристап до вработување, без какви било ограничувања, согласно со принципот на еднаков третман, утврден во Законот за работните односи и во другите закони.

Согласно со принципот на еднаков третман, забранета е дискриминација при вработување по основа на брачен статус, семеен статус, боја на кожа, пол, јазик, политичко или друго убедување, активност во синдикати, национална припадност, социјален статус, инвалидност, возраст, сопственост, општествен или друг статус.

Член 1-б

Граѓаните на Европската унија имаат еднаков правен статус, во правните односи, согласно со овој закон, како и граѓаните на Република Македонија.

Член 1-в

Во случај на дискриминација од членовите 1-а и 1-б на овој закон, граѓанинот има право да бара надомест на штета.

Во случај на спор кога е постапено спротивно на членовите 1-а и 1-б од овој закон, товарот на докажување паѓа на работодавачот.“

Член 3

Членот 2 се менува и гласи:

„Поимите употребувани во овој закон, го имаат следново значење:

- „работодавач“ е правно лице или негова организациона единица кое има седиште на територијата на Република Македонија или физичко лице кое има постојан престој на територијата на Република Македонија, кои вработуваат работници (во натамошниот текст: работодавач),

- „самовработено лице“ е физичко лице кое врши самостојна економска дејност или професионална и друга интелектуална услуга од која остварува приход, за своја сметка, под условите утврдени со закон,

- „невработено лице“ е лице кое не е вработено, е пријавено во Агенцијата за вработување на Република Македонија, е способно и сака да работи, не одбило соодветна понуда за вработување и активно бара работа, согласно со овој закон,

- „соодветно вработување“ е вработување кое ги зема предвид здравствената состојба, квалификациите и професионалните способности на лицето, видот и должината на работа на претходното работно место, како и потребите, карактерот и особеностите на новото работно место,

- „Агенција за вработување на Република Македонија“ е јавна установа која дава поддршка и помош и обезбедува услуги за учесниците на пазарот на трудот,

- „Агенција за посредување при вработување“ е приватна агенција за посредување за вработување во земјата и странство, со наплата,

- „странец“ е државјанин на држава, која не е членка на Европската унија, држава која не е договорна страна на Договорот за Европската економска област и Швајцарската конфедерација,

- „граѓанин на Европската унија“ е граѓанин на земја членка на Европската унија и членови на нивното семејство и граѓанин на држава која е договорна страна на Договорот на Европската економска област и граѓанин на Швајцарската конфедерација и членови на нивните семејства и

- „услуга за посредување при вработување со наплата“ е самостојна економска активност, за која се добива финансиски надоместок.“

Член 4

Во членот 3 став 1 по алинејата 4 се додава нова алинеја 5, која гласи:

„- подготовка на индивидуален акциски план за согледување на способноста и професионалните вештини на невработеното лице и утврдување на видот и степеноот на потребната помош за вработување;“.

Член 5

По членот 3 се додава нов член 3-а, кој гласи:

„Член 3-а

За целите на овој закон, учесници во правните односи и во спроведувањето на работите од размената на трудот се: органите на државната управа, Агенцијата за вработување на Република Македонија со центрите за вработување, единиците на локалната самоуправа и градот Скопје, работодавачите, агенциите за посредување при вработување, агенциите за привремени вработувања, правните и физичките лица кои извршуваат активности на образование и подготовка за пазарот на трудот и професионално советување, невработените лица и лицата кои бараат вработување, самовработените лица, државјаните на држава која не е членка на Европската унија и држава која е договорна страна на Договорот за Европската економска област и Швајцарската конфедерација, здруженија на граѓани и фондации и воспоставување на партнерство за спроведување на специфични проекти и програми за поддршка на вработувањето, согласно со посебен договор.“

Член 6

По членот 4 се додава нов член 4-а, кој гласи:

„Член 4-а

Агенцијата врши и:

- развивање и спроведување на проекти за подобрување на пазарот на трудот, финансирани и од Европскиот социјален фонд,

- работи во врска со вработувањето на граѓаните на земјите членки на Европската унија во Република Македонија,

- известување за слободните работни места кои можат да бидат пополнети со државјани од други земји членки на Европската унија,

- одржување на контакти со Европската канцеларија за координација,

- посредување при вработување за граѓаните на Република Македонија во земјите членки на Европската унија,

- доставување на барањата за вработувања од граѓаните на Република Македонија кои се заинтересирани да се вработат во земјите членки на Европската унија до Европската канцеларија за координација и

- работи во врска со водење на статистичка евиденција на податоци поврзани со: започнување и завршување на вработувањето на граѓаните на Европската унија и членовите на нивните семејства; имигрантите кои се преселуваат на територијата на земјата членка; емигрантите кои се преселуваат од територијата на земјата членка и лицата кои имаат редовен престој во земјата членка на крајот на референтниот период.“

Член 7

Во членот 17 став 1 алинеја 1 по зборовите: „чекаат за вработување“ се додаваат зборовите: „односно лица кои биле невработени 12 месеци од претходните 16 месеци или шест од претходните осум месеци за лицата помлади од 25 години“.

Член 8

Во членот 27 по ставот 1 се додава нов став 2, кој гласи:

„Агенцијата од ставот 1 на овој член може да основа граѓанин на земја членка на Европската унија.“

Ставовите 2, 3, 4, 5, 6, 7 и 8 стануваат ставови 3, 4, 5, 6, 7, 8 и 9.

Член 9

По членот 44 се додава нов член 44-а, кој гласи:

„Член 44-а

Агенцијата може да врши бесплатно посредување при вработување и од територијата на Република Македонија во земји членки на Европската унија и од територијата на земјите членки на Европската унија во територијата на Република Македонија, согласно со законите на земјите членки на Европската унија кои го регулираат слободното движење во рамките на Европската унија.“

Член 10

Во членот 56 ставот 1 се менува и гласи:

„Невработеното лице кое користи право на паричен надоместок е должно лично да се јавува во Агенцијата, на секои 30 дена и да докаже дека активно барало работа во последниот месец.“

Во ставот 2 зборовите: „и здравствена заштита“ се бришат.

Член 11

Во членот 58 ставот 1 се менува и гласи:

„Невработеното лице е должно лично да се јавува во Агенцијата на секои 60 дена и да докаже дека активно барало работа во последниот месец.“

Член 12

Одредбите од членот 2 со кои се додава нов член 1-б, членот 3 став 1 алинеја 8 и членот 7 на овој закон ќе започнат да се применуваат од денот на пристапувањето на Република Македонија во Европската унија, а одредбите од членовите 6 и 9 на овој закон ќе се применуваат од 1 јануари 2012 година.

Член 13

Со денот на пристапувањето на Република Македонија во Европската унија одредбата од членот 9 на овој закон ќе престане да важи.

Член 14

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR PUNËSIM DHE SIGURIM NË RAST TË PAPUNËSISË

Neni 1

Në Ligjin për punësim dhe sigurim në rast të papunësisë („Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numër 37/97, 25/2000, 101/2000, 50/2001, 25/2003, 37/2004, 4/2005, 50/2006, 29/2007, 102/2008 dhe 161/2008), në nenin 1 pas fjalës „persona” vihet presje dhe shtohen fjalët: „persona tjetër që kërkojnë punë”.

Neni 2

Pas nenit 1, shtohen tri nene të reja: 1-a, 1-b dhe 1-v, si vijojnë

"Neni 1-a

Secili ka të drejtë qasjeje në punësim, pa kurrfarë kufizimi në pajtim me parimin për trajtim të barabartë, të përcaktuar në Ligjin për marrëdhënie pune dhe në ligjet tjera.

Në pajtim me parimin për trajtim të barabartë, ndalohet diskriminimi gjatë punësimit në bazë të statusit martesor, statusit familjar, ngjyrës së lëkurës, gjinisë, gjuhës, bindjes politike apo bindjes tjetër, aktivitetit në sindikata, përkatësisë kombëtare, statusit social, invaliditetit, moshës, pronësisë, statusit shoqëror apo statusit tjetër.

Neni 1-b

Qytetarët e Unionit Evropian kanë status të barabartë juridik në marrëdhëniet juridike në pajtim me këtë ligj, si edhe qytetarët e Republikës së Maqedonisë.

Neni 1-v

Në rast të diskriminimit nga nenet 1-a dhe 1-b të këtij ligji, qytetari ka të drejtë që të kërkojë kompensim për dëmin.

Në rast të kontestit kur është vepruar në kundërshtim me nenet 1-a dhe 1-b nga ky ligj, barra e dëshimit i takon punëdhënësit.

Neni 3

Neni 2, ndryshohet si vijon:

“Nocionet që janë të përdorura në këtë ligj, e kanë kuptimin si vijon:

- „punëdhënës” është personi juridik apo njësia e tij organizative e cila e ka selinë në territorin e Republikës së Maqedonisë, apo personi fizik që ka qëndrim të përhershëm në territorin e Republikës së Maqedonisë, të cilët punësojnë punëtorë (në tekstin e mëtejshëm: punëdhënësi),

- „person i vetëpunësuar” është personi fizik që kryen veprimtari të pavarur ekonomike apo shërbim profesional dhe shërbim tjetër intelektual, nga e cila siguron të hyra në llogari të vet, me kushtet që janë të përcaktuara me ligj,

- „person i papunë” është personi i papunësuar, i paraqitur në Agjencinë për Punësim të Republikës së Maqedonisë, është i aftë dhe dëshiron që të punojë, nuk ka refuzuar ofertë adekuate për punësim dhe në mënyrë aktive kërkon punë, në pajtim me këtë ligj,

- „punësim adekuat” është punësimi që i merr parasysh gjendjen shëndetësore, kualifikimet dhe aftësitë profesionale të personit, llojin dhe kohëzgjatjen e punës në vendin e mëparshëm të punës, si dhe nevojat, karakterin dhe veçantitë e vendit të ri të punës,

- „Agjencia për Punësim e Republikës së Maqedonisë” është institucion publik që ofron përkrahje dhe ndihmë, dhe siguron shërbime për pjesëmarrësit në tregun e punës,

- „Agjencia për Ndërmjetësim gjatë Punësimit” është agjenci private për ndërmjetësim për punësim, në vend dhe jashtë vendit me arkëtim,

- „i huaj” është shtetasi i shtetit që nuk është anëtar i Unionit Evropian, shtetit që nuk është palë e Marrëveshjes për Zonën Ekonomike Evropiane dhe Konfederatën Zvicerane,

- „qytetar i Unionit Evropian” është qytetari i vendit anëtar të Unionit Evropian dhe anëtarët e familjes së tyre dhe qytetari i shtetit që është palë kontraktuese e Marrëveshjes për Zonën Ekonomike Evropiane dhe qytetari i Konfederatës Zvicerane dhe anëtarët e familjes së tyre dhe

- „shërbimi për ndërmjetësim gjatë punësimit me arkëtim” është aktivitet i pavarur ekonomik, për të cilin merret kompensim financiar.”.

Neni 4

Në nenin 3 paragrafi 1 pas alinesë 4 shtohet alineja e re 5, si vijon:

“- përgatitja e planit aksional individual për shqyrtimin e aftësisë dhe prirjeve profesionale të personit të papunësuar dhe përcaktimi i llojit dhe shkallës së ndihmës së nevojshme për punësim.”.

Neni 5

Pas nenit 3, shtohet neni i ri 3-a, si vijon:

"Neni 3-a

Për qëllimet e këtij ligji, pjesëmarrës në marrëdhëniet juridike dhe në realizimin e detyrave nga shkëmbimi i punës janë: organet e administratës shtetërore, Agjencia për Punësim e Republikën e Maqedonisë me qendrat për punësim, njësitë e vetadministrimit lokal dhe Qyteti i Shkupit, punëdhënësit, agjencitë për ndërmjetësimin gjatë punësimit, agjencitë për punësime të përkohshme, personat juridikë dhe fizikë të cilët kryejnë aktivitete në arsim dhe përgatitje për tregun e punës dhe konsultim profesional, personat e papunësuar dhe personat të cilët kërkojnë punësim, personat e vetëpunësuar, shtetasit e shtetit që nuk është anëtar i Unionit Evropian dhe shtetit që është palë kontraktuese e Marrëveshjes për Zonën Ekonomike Evropiane dhe Konfederatën Zvicerane, shoqata e qytetarëve dhe fondacioneve dhe vendosja e partneritetit për realizimin e projekteve dhe programeve specifike për mbështetje të punësimit, në pajtim me marrëveshjen e posaçme.

Neni 6

Pas nenit 4 shtohet neni i ri 4-a, si vijon:

"Neni 4-a

Agjencia i kryen edhe:

- zhvillimin dhe realizimin e projekteve për përmirësim e tregut të punës, të financuara edhe nga Fondi Social Evropian,

- punët lidhur me punësimin e qytetarëve të vendeve anëtare të Unionit Evropian, në Republikën e Maqedonisë,

- njoftimin për vendet e lira të punës, të cilat mund të plotësohen me shtetas nga vendet tjera anëtare të Unionit Evropian,

- mbajtjen e kontakteve me Zyrën Evropiane për Koordinim,

- ndërmjetësimin gjatë punësimit për qytetarët e Republikës së Maqedonisë, në vendet anëtare të Unionit Evropian,

- dorëzimin e kërkesave, për punësim nga qytetarët e Republikës së Maqedonisë të cilët janë të interesuar që të punësohen në vendet anëtare të Bashkimit Evropian të Zyra Evropiane për koordinim dhe

- punët lidhur me udhëheqjen e evidencës statistikore të të dhënave në lidhje me: fillimin dhe përfundimin e punësimit të qytetarëve të Unionit Evropian dhe anëtarëve të familjeve të tyre; imigrantëve që shpërngulen në territorin e vendit anëtar; emigrantëve që shpërngulen nga territori i vendit anëtar dhe personave që kanë qëndrim të rregullt në vendin anëtar në fund të periudhës referuese."

Neni 7

Në nenin 17 paragrafi 1 alineja 1, pas fjalëve: "presin për punësim" shtohet fjalët: "respektivisht personat që kanë qenë të papunësuar 12 muaj nga 16 muajt paraprak apo gjashtë nga tetë muajt paraprak, për personat më të rinj se 25 vjet".

Neni 8

Në nenin 27 pas paragrafit 1 shtohet paragrafi i ri 2, si vijon:

"Agjenci nga paragrafin 1 i këtij neni, mund të themelojë qytetari i vendit anëtar i Unionit Evropian."

Paragrafët 2, 3, 4, 5, 6, 7 dhe 8 bëhen paragrafë 3, 4, 5, 6, 7, 8 dhe 9.

Neni 9

Pas nenit 44 shtohet nenë i ri 44-a, si vijon:

"Neni 44-a

Agjencia mund të kryejë ndërmjetësim falas gjatë punësimit edhe nga territori i Republikës së Maqedonisë në vendet anëtare të Unionit Evropian, edhe nga territori i vendeve anëtare të Unionit Evropian në territorin e Republikës së Maqedonisë, në pajtim me ligjet e vendeve anëtare të Unionit Evropian që e rregullojnë lëvizjen e lirë në kuadër të Unionit Evropian."

Neni 10

Në nenin 56 paragrafi 1, ndryshohet si vijon:

"Personi i papunësuar që e shfrytëzon të drejtën për kompensim me para, është i obliguar që personalisht të paraqitet në Agjenci në çdo 30 ditë dhe të dëshmojë se në mënyrë aktive ka kërkuar punë në muajin e fundit."

Në paragrafin 2 fjalët: "edhe mbrojtje shëndetësore" shlyhen.

Neni 11

Në nenin 58, paragrafi 1 ndryshohet si vijon:

"Personi i papunësuar është i obliguar që të paraqitet personalisht në Agjenci në çdo 60 ditë dhe të dëshmojë se në mënyrë aktive ka kërkuar punë në muajin e fundit."

Neni 12

Dispozitat nga neni 2 me të cilat shtohet neni i ri 1-b, neni 3, paragrafi 1 alineja 8 dhe neni 7 të këtij ligji, do të fillojnë të zbatohen nga dita e aderimit të Republikës së Maqedonisë në Unionin Evropian, kurse dispozitat nga nenet 6 dhe 9 të këtij ligji do të zbatohen nga 1 janari 2012.

Neni 13

Me ditën e aderimit të Republikës së Maqedonisë në Unionin Evropian, dispozita nga neni 9 i këtij ligji do të shfuqizohet.

Neni 14

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

922.

Vrz основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА СПРЕЧУВАЊЕ И ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА

Се прогласува Законот за спречување и заштита од дискриминација, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 8 април 2010 година.

Бр. 07-1583/1
8 април 2010 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Горге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН ЗА СПРЕЧУВАЊЕ И ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Предмет на Законот

Член 1

(1) Со овој закон се обезбедува спречување и заштита од дискриминација во остварувањето на правата загарантирани со Уставот на Република Македонија, закон и ратификувани меѓународни договори.

(2) За заштита од дискриминација се формира Комисија за заштита од дискриминација.

(3) Комисијата за заштита од дискриминација има својство на правно лице.

Примена на Законот

Член 2

Заштитата и забраната од дискриминација се однесува на сите физички и правни лица во процесот на остварување на правата и слободите гарантирани со Уставот и со законите на Република Македонија.

Основи за дискриминација

Член 3

Се забранува секоја директна или индиректна дискриминација, повикување и поттикнување на дискриминација и помагање во дискриминаторско постапување врз основа на пол, раса, боја на кожа, род, припадност на маргинализирана група, етничка припадност, јазик, државјанство, социјално потекло, религија или верско уверување, други видови уверувања, образование, политичка припадност, личен или општествен статус, ментална и телесна попреченост, возраст, семејна или брачна состојба, имотен статус, здравствена состојба или која било друга основа која е предвидена со закон или со ратификуван меѓународен договор (во натамошниот текст: дискриминаторска основа).

Примена на Законот

Член 4

Овој закон се применува од страна на сите државни органи, органи на единицата на локалната самоуправа, правни лица со јавни правни овластувања и правни и физички лица во областа на:

- 1) работата и работните односи;
- 2) образование, наука и спорт;
- 3) социјална сигурност, вклучувајќи го и подрачјето на социјална заштита, пензиско и инвалидско осигурување, здравствено осигурување и здравствена заштита;
- 4) правосудство и управа;
- 5) домување;
- 6) јавно информирање и медиуми;
- 7) пристап до добра и услуги;
- 8) членување и дејствување во синдикални, политички партии, здруженија на граѓани и фондации или други организации засновани на членство;
- 9) култура и
- 10) други области определени со закон.

Значење на изразите употребени во овој закон

Член 5

Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

1. **Афирмативни мерки** се активности на надлежните државни органи кои се насочени кон спречување и заштита од дискриминација, односно намалување или елиминирање на фактичка нееднаквост којашто настанала како резултат на претходна дискриминација;

2. **Архитектонско опкружување** се сите објекти во јавна употреба кои се на располагање на луѓето за користење или кои се поврзани со задоволување на одредени потреби или со добивање одредени услуги;

3. **Дискриминација** е секое неоправдано правно или фактичко, непосредно или посредно правење на разлика или нееднакво постапување, односно пропуштање (исклучување, ограничување или давање првенство) во однос на лица или групи кое се заснова на пол, раса, боја на кожа, род, припадност на маргинализирана група, етничка припадност, јазик, државјанство, социјално потекло, религија или верско уверување, образование, политичка припадност, личен или општествен статус, ментална и телесна попреченост, возраст, семејна или брачна состојба, имотен статус, здравствена состојба или која било друга основа;

4. **Дискриминаторско однесување и постапување** е секое активно или пасивно однесување на секое лице од страна на јавните власти, како и од страна на правни и физички лица од приватниот и јавниот сектор во јавниот живот, кое создава основи за привилегирање или депривилегирање на некое лице на неоправдан начин, или кое го изложува на несправеден и деградирачки однос во споредба со други лица во слична ситуација, базирано на која било од дискриминаторските основи;

5. **Брак** е заедница на живот исклучиво на еден маж и една жена во која се остваруваат интересите на брачните другари, семејството и општеството;

6. **Еднаквост** е начело според кое сите луѓе се рамноправни, односно изедначени во обврските и правата. Еднаквоста ја подразбира разликоста, односно подразбира постоење неистоветни лица кои треба да бидат еднакво третирани;

7. **Ефективна заштита** е постоење систем од достапни и употребливи механизми за поведување постапка во случај на дискриминација, постоење независни и објективни структури кои постапуваат по поднесените жалби врз основа на однапред предвидени процедури и постоење на однапред предвидени санкции за конкретни повреди на правата;

8. **Легитимна (објективно оправдана)** цел е цел која не е спротивна на Уставот и на одредбите на меѓународните договори, а којашто соодветствува со реалните потреби, однапред е прецизно дефинирана и е пропорционална на ефектите кои треба да се постигнат;

9. **Лице** е физичко лице кое престојува на територијата на Република Македонија и правно лице кое е регистрирано, односно врши дејност на територијата на Република Македонија;

10. **Легитимен интерес** претставува оправдување за интересот и активното вклучување на одредено лице во преземањето конкретни активности, заради своја сопствена засегнатост од последиците на тие активности, заради поширок однапред пројавен интерес за одредени општествени случувања, односно заради предвидено овластување со закон за занимавање со определени активности;

11. **Маргинализирана група** е група од поединци кои ги обединува специфична положба во општеството, кои се објект на предрасуди, кои имаат посебни карактеристики кои ги прават погодни за одредени видови на насилство, имаат помала можност за остварување и заштита на сопствените права или се изложени на зголемена можност за натамошна виктимизација и

12. **Прилагодување на инфраструктурата** и сервисите е преземање соодветни мерки потребни во одреден случај за да му се овозможи на лицето со ментална и телесна попреченост да има пристап, да учествува и да напредува во работниот процес, освен ако овие мерки не наметнуваат диспропорционални оптоварувања за работодавачите.

II. ОБЛИЦИ НА ДИСКРИМИНАЦИЈА

Директна и индиректна дискриминација

Член 6

(1) Директна дискриминација врз дискриминаторска основа е секое неповолно постапување, разликување, исклучување или ограничување кое како последица има или би можело да има одземање, нарушување или ограничување на еднаквото признавање или уживање на човековите права и основни слободи, споредено со третманот кој го има или би можело да го има друго лице во исти или слични услови.

(2) Индиректна дискриминација врз дискриминаторска основа е секое ставање на некое лице или група во неповолна положба во споредба со други лица, со донесување очигледно неутрални одредби, критериуми или со преземање на определени практики, освен кога таквите одредби, критериуми или практики, произлегуваат од оправдана цел, а средствата за постигнување на таа цел се соодветни и неопходни.

Вознемирување

Член 7

(1) Вознемирувањето и понижувачкото постапување претставува повреда на достоинството на лице или на група на лица кое произлегува од дискриминаторска основа и кое има за цел или резултат повреда на достоинството на одредено лице или создавање заканувачка, непријателска, понижувачка или застрашувачка средина, пристап или практика.

(2) Сексуално вознемирување е несакано однесување од полов карактер, кое се изразува физички, вербално или на кој било друг начин, а има за цел или последица повреда на достоинството на едно лице, особено кога се создава непријателска, заканувачка, деградирачка или понижувачка средина.

Дискриминација на лица со ментална и телесна попреченост

Член 8

(1) Под дискриминација на лица со ментална и телесна попреченост се подразбира намерно оневозможување или отежнат пристап до здравствена заштита, од-

носно ускратување на правата на здравствена заштита, редовен медицински третман и лекови, рехабилитациони средства и мерки во согласност со нивните потреби, ускратување на правото на брак и создавање на семејство и други права од областа на бракот и семејните односи, ускратување на правото на образование, на работа и правата од работниот однос.

(2) Дискриминација на лица со ментална и телесна попреченост постои и тогаш кога нема да се преземат мерки за отстранување на ограничувањата, односно прилагодување на инфраструктурата и просторот, користење на јавно достапни ресурси, или учество во јавниот и општествениот живот.

Повикување и поттикнување на дискриминација

Член 9

Како дискриминација ќе се смета и секоја активност со која некое лице директно или индиректно повикува, охрабрува, дава упатства или поттикнува друго лице да изврши дискриминација.

Виктимизација

Член 10

Дискриминација претставува и неповолното однесување кон едно лице, трпење на штетни последици заради тоа што презело одредени активности за заштита од дискриминација (пријавило дискриминација, започнало постапка за дискриминација и сведочело во текот на постапката).

Дискриминација во обезбедување на добра и услуги

Член 11

Оневозможувањето или ограничувањето на користењето на добра и услуги на лице или група на лица по некој од основите наведени во членот 5 точка 3 од овој закон претставува дискриминација.

Потешки облици на дискриминација

Член 12

Како потешок облик на дискриминација, во смисла на овој закон, ќе се смета дискриминацијата направена кон одредено лице по повеќе дискриминаторски основи (повеќекратна дискриминација), дискриминација направена повеќе пати (повторена дискриминација), која е правена подолго време (продолжена дискриминација) или која со своите последици особено тешко го погодува дискриминираното лице.

III. ИСКЛУЧОЦИ ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА

Афирмативни мерки

Член 13

Нема да се сметаат за дискриминација афирмативните мерки преземени од органи на државната управа, органи на единиците на локалната самоуправа, други органи и организации кои вршат јавни овластувања, јавни установи или од страна на физички или правни лица, констатирани како оправдани во минатото, сегашноста или во иднина, а кои можат да се преземаат сè додека не се постигне потполна фактичка еднаквост:

1) во корист на лице, група на лица или заедница, со цел да се елиминираат или да се намалат фактичките нееднаквости, ако разликувањето е оправдано и пропорционално на целта, и со цел да се обезбеди нивен природен развој и ефективно постигнување на нивното право на еднакви можности во споредба со други лица, групи на лица или заедници и

2) афирмативните мерки кои имаат за цел заштита на маргинализираните групи, со цел да се елиминираат или да се намалат фактичките нееднаквости, ако разликувањето е оправдано и пропорционално на целта и со цел да се обезбеди нивен природен развој и ефективно постигнување на нивното право на еднакви можности во споредба со други лица, групи на лица или заедници.

Нееднакво постапување

Член 14

Нема да се смета за дискриминација:

1) различниот третман на лица кои не се државјани на Република Македонија во врска со слободите и правата дадени во Уставот, во законите и меѓународните договори кон кои пристапила Република Македонија, а кои непосредно произлегуваат од државјанството на Република Македонија;

2) различниот третман на лицата врз основа на карактеристики кои се однесуваат на која било од дискриминациските основи, кога спомнатите карактеристики, поради природата на занимањето или активноста, или поради условите во кои се одвива тоа занимање, претставуваат суштинско и определувачко барање, целта е легитимна, а условот не го пречекорува потребното ниво за негова реализација;

3) различниот третман на лицата врз основа на религија, уверување, пол или други карактеристики во врска со занимање кое се одвива во религиозни институции или организации кога, според карактерот на конкретното занимање или активност, или поради условите во кои се остварува религијата, уверувањето, полот или други карактеристики претставуваат суштинско и определувачко барање, од гледна точка на институцијата или организацијата, кога целта е легитимна, а условот не го пречекорува потребното ниво за реализација;

4) различниот третман на лицата врз основа на религија, уверување, пол или други карактеристики во врска со образованието и обуката за целите на занимањето поврзано со конкретна религија;

5) ако членовите и органите на цркви и верски заедници, граѓански организации, политички партии, синдикати и други организации запишани во регистар во согласност со Уставот и законите, постапуваат во согласност со својата доктрина, уверувања или верувања и/или целите утврдени во своите статuti, програми и/или прописи;

6) уредувањето на бракот, вонбрачната заедница и семејството исклучиво како заедница на спротивни полови, односно на еден маж и една жена;

7) остварувањето на уставно гарантираното начело на слобода на говорот, јавниот настап, мислење и јавното информирање;

8) определувањето барање за минимална старост, професионално искуство или стаж во процесите на избор или во давањето на определени привилегии поврзани со работењето, кога ова е објективно оправдано за постигнување на легитимна цел, а содржината на ова разликување не го надминува неопходното ниво потребно за остварување на целта и

9) определување услов за максимум старост во процесот на вработување што е поврзано со потребата од обука или заради потребите од рационални временски ограничувања поврзани со пензионирање предвидени во закон, кога тоа е објективно оправдано за постигнување на легитимна цел, а содржината на ова разликување не го надминува неопходното ниво потребно за постигнување на целта.

Заштитни механизми за одредени категории на лица

Член 15

Нема да се смета за дискриминација:

1) посебната заштита на бремената жена и мајка, предвидена со закон, освен кога бремената жена или мајка не сака да ја користи оваа заштита и за ова го известил работодавачот во пишана форма;

2) мерките кои се предвидуваат со закон за поттикнување на вработувањето;

3) различниот третман на лицата со инвалидитет во остварувањето на обука и добивањето образование со цел за задоволување на посебните образовни потреби заради изедначување на шансите;

4) предвидување на минимум и максимум години за пристап до определени нивоа на обука и образование, кога тоа е објективно оправдано за постигнување на легитимна цел, а содржината на ова разликување не го надминува она што е неопходно со оглед на природата на обуката или образованието, или условите во кои тие се одвиваат и содржината на ова разликување не го надминува неопходното ниво потребно за постигнување на целта;

5) мерките насочени кон обезбедување баланс во учеството на мажите и жените, сè додека овие мерки се потребни;

6) посебните мерки од кои имаат корист лицата или групите кои се во понеповолна положба настаната врз која било дискриминациска основа, со цел за изедначување на нивните можности, сè додека тие мерки се потребни;

7) посебна заштита, предвидена со закон, на деца без родители, малолетници, самохрани родители и лица со инвалидитет;

8) мерки за заштита на посебноста и идентитетот на лицата кои припаѓаат на етнички, религиозни или јазични малцинства и нивното право да го негуваат и развиваат сопствениот идентитет индивидуално или во заедница со другите членови на нивната група и поттикнуваат услови за унапредување на тој идентитет и

9) мерките во областа на образованието и обуката кои треба да обезбедат учество на лицата од етничките малцинства додека тие мерки се неопходни.

IV. КОМИСИЈА ЗА ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА

Комисија за заштита од дискриминација

Член 16

(1) Комисијата за заштита од дискриминација е самостоен и независен орган која работи во согласност со надлежностите утврдени со овој закон (во натамошен текст: Комисијата).

(2) Комисијата има својство на правно лице со седиште во Скопје.

(3) Средствата за работа на Комисијата се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија. Комисијата може да обезбедува средства и од други извори.

Состав на Комисијата

Член 17

(1) Комисијата е составена од седум члена.

(2) Членовите на Комисијата ги именува Собранието на Република Македонија со мандат од пет години, со право на еден повторен избор.

(3) Од редот на членовите именувани во ставот (2) на овој член Комисијата избира претседател со мандат од една година.

Именување на членови на Комисијата

Член 18

За член на Комисијата може да биде именувано лице кое ги исполнува следниве услови:

- да е државјанин на Република Македонија и да има постојано место на живеење во Република Македонија и

- да има високо образование и искуство од областа на човековите права или општествените науки.

Член 19

(1) Собранието на Република Македонија го објавува огласот за именување на членовите на Комисијата во „Службен весник на Република Македонија“ и во дневен печат.

(2) Огласот од ставот (1) на овој член трае 15 дена од денот на неговото објавување во „Службен весник на Република Македонија“.

(3) При изборот на членовите на Комисијата да се има предвид принципот за соодветна и правична застапеност.

(4) Комисијата за прашања на изборите и именуванијата на Собранието на Република Македонија подготвува предлог на листа од пријавените кандидати и ја доставува до Собранието на Република Македонија.

Член 20

(1) Претседателот на Комисијата пред истекот на неговиот мандат за претседател може да биде разрешен по негово барање.

(2) Доколку претседателот е разрешен согласно со ставот (1) на овој член Комисијата избира претседател за остатокот на мандатот на разрешениот претседател.

Член 21

(1) Членовите на Комисијата имаат статус на именувани лица.

(2) Членовите на Комисијата имаат право на месечен надоместок во висина од две просечни месечни нето плати исплатени по работник во Република Македонија.

Разрешување на член на Комисијата

Член 22

(1) Собранието на Република Македонија го разрешува членот на Комисијата пред истекот на мандатот по предлог на Комисијата за прашања на изборите и именуванијата, ако:

1) сам го побара тоа;

2) поради смрт;

3) со правосилна одлука му е изречена забрана за вршење професија дејност или должност;

4) со правосилна судска одлука е осуден на казна затвор од над шест месеци или по кој било основ е казнет за дискриминација;

5) трајно ја загуби психофизичката способност за вршење на функцијата и

6) нестручно, пристрасно и несовесно ја врши функцијата.

(2) Исполнувањето на условите за разрешување од ставот (1) на овој член ги утврдува Комисијата со мнозинство гласови од вкупниот број членови и поднесува иницијатива за разрешување на член на Комисијата до Собранието на Република Македонија.

Член 23

Кога член на Комисијата е разрешен согласно со одредбите од членот 17 на овој закон Собранието на Република Македонија објавува оглас за именување на член на Комисијата со мандат во траење по истекот на мандатот на разрешениот член.

Надлежности на Комисијата

Член 24

Надлежности на Комисијата:

- 1) постапува по претставки, дава мислење и препораки за конкретните случаи на дискриминација;
- 2) на подносителот на претставката му дава информации за неговите права и можности за покренување на судска или друга постапка за заштита;
- 3) покренува иницијатива за поведување на постапка пред надлежните органи поради сторени повреди на овој закон;
- 4) поднесува годишен извештај до Собранието на Република Македонија;
- 5) ја информира јавноста со случаите на дискриминација и превзема активности за промоција и едукација на еднаквоста, човековите права и недискриминација;
- 6) го следи спроведувањето на овој закон, иницира измена на прописи заради спроведување и унапредување на заштитата од дискриминација;
- 7) воспоставува соработка со органите надлежни за остварување на еднаквост и заштита на човековите права во локалната самоуправа;
- 8) дава препораки на државните органи за преземање на мерки за остварување на еднаквоста;
- 9) дава мислења по предлози на закони од значење за заштита од дискриминација;
- 10) прибира статистички и други податоци, формира бази на податоци, спроведува студии, истражувања и обуки во врска со дискриминацијата;
- 11) соработува со соодветни национални тела на други држави, како и со меѓународни организации на полето на заштита од дискриминација и
- 12) донесува деловник за работа и други акти за внатрешна организација на работата.

V. ПОСТАПКА ЗА СПРЕЧУВАЊЕ И ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА ПРЕД КОМИСИЈАТА

Постапување на Комисијата

Член 25

- (1) Лицето кое смета дека претрпело дискриминација поднесува претставка до Комисијата, писмено или усно на записник, без обврска за плаќање на такса и друг надоместок.
- (2) Со претставката лицето поднесува докази и факти од кои може да се утврди актот или дејствието на дискриминација.
- (3) Постапката пред Комисијата за лицата кои живеат во единиците на локалната самоуправа во која најмалку 20% од граѓаните зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик, можат да употребат кој било од службените јазици и неговото писмо. Ваквите поднесоци Комисијата ги преведува на македонски јазик и неговото кирилско писмо и постапува по нив.
- (4) Комисијата по поднесените претставки одговара на македонски јазик и на неговото кирилско писмо, како и на службениот јазик и писмо што го употребува граѓанинот.
- (5) Претставката може да се поднесе најдоцна во рок од три месеци од денот кога била сторена повредата или најдоцна една година од дознавањето за актот на дискриминација.
- (6) Комисијата може да поведе постапка и по истекот на рокот доколку оцени дека се работи за случај од таква важност за кој би било неопходно и целисходно да се води постапката.
- (7) Комисијата претставката ја доставува до лицето против кого е поднесена во рок од 15 дена од денот на приемот.

Член 26

(1) Комисијата постапува по претставката доколку постапката пред судот за истата работа не е веќе поведена или правосилно завршена.

(2) Комисијата не постапува по претставката ако е очигледно дека нема повреда на правото на кое поднесувачот се повикува, ако во истата работа веќе постапувал, а не се понудени нови докази и ако утврди дека поради истек на времето од направената повреда на правото, не е можно да се постигне целта на постапката.

Утврдување на фактичка состојба

Член 27

(1) По прием на претставката Комисијата ја утврдува фактичката состојба со увид во документите и земање на изјави од подносителот на претставката, лицето против кое е поднесена претставката, како и од други лица.

(2) Лицето против кое е поднесена претставката може да се изјасни за наводите во претставката во рок од 15 дена од денот на нејзиниот прием.

Мислење и препораки

Член 28

(1) Комисијата дава мислење за наводната дискриминација во рок од 90 дена од денот на поднесувањето на претставката и за тоа го известува поднесувачот и лицето против кое е поднесена претставката.

(2) Со писменото мислење, а по утврдената дискриминација, Комисијата препорачува начин на отстранување на повредите на правото.

(3) Лицето на кое препораката е упатена, е должно да постапи по препораката и да ја отстрани повредата на правото во рок од 30 дена од денот на приемот на препораката, како и за тоа да ја известува Комисијата.

Член 29

Ако лицето на кое препораката е упатена не постапи по препораката, односно не ја отстрани повредата на правото, Комисијата може да покрене иницијатива за поведување на постапка пред надлежен орган за утврдување на неговата одговорност.

Стручно-административни и технички работи на Комисијата

Член 30

Стручно-административните и техничките работи на Комисијата ги врши Комисијата.

Соработка со други органи

Член 31

Сите физички и правни лица, државни органи, органи на единиците на локалната самоуправа, други органи и организации кои вршат јавни овластувања и јавни установи и служби, се должни на барање на Комисијата да и дадат податоци за конкретни случаи на дискриминација.

Вршење увид во документација

Член 32

Во вршењето на работите од својата надлежност Комисијата може да изврши непосреден увид во документацијата на државните органи, органите на единиците на локалната самоуправа, другите органи и организации кои вршат јавни овластувања и јавните установи и служби кои располагаат со податоци и информации за случаи на дискриминација.

Соработка со Народниот правобранител**Член 33**

Во вршењето на работите од својата надлежност Комисијата соработува со Народниот правобранител за конкретни случаи на дискриминација.

VI. СУДСКА ЗАШТИТА**Судска надлежност и постапка****Член 34**

(1) Лицето кое смета дека поради дискриминација му е повредено некое право е овластено да поднесе тужба пред надлежен суд.

(2) Во постапката соодветно се применуваат одредбите од Законот за парничната постапка.

(3) Постапката е итна.

Месна надлежност**Член 35**

Во постапката за заштита од дискриминација месно е надлежен, покрај судот за општа месна надлежност и судот на чие подрачје е седиштето, односно живеалиштето на тужителот.

Тужба**Член 36**

(1) Со тужбата од членот 34 став (1) на овој закон може да се бара:

1) да се утврди дека тужениот го повредил правото на тужителот на еднаков третман, односно дејствието коешто го презел или пропуштил може непосредно да доведе до повреда на правата на еднаквост во постапувањето;

2) да се забрани преземање дејствија со кои се крши или може да се прекрши правото на тужителот на еднакво постапување, односно да се извршат дејствија со кои се отстранува дискриминацијата или нејзините последици;

3) да се надомести материјалната и нематеријалната штета причинета со повреда на правата заштитени со овој закон и

4) да се објави во медиумите пресудата со која е утврдена повреда на правата на еднакво постапување на трошок на тужениот.

(2) Барањата од ставот (1) на овој член може да се истакнат заедно со барањата за заштита на други права за кои се одлучува во парнична постапка, ако сите барања се во меѓусебна врска и ако ист суд е стварно надлежен за нив, без оглед дали за тие барања е пропишано решавање во општа или во посебна парнична постапка.

Мерки за обезбедување**Член 37**

(1) Пред започнувањето или во текот на постапката по повод тужбеното барање од членот 36 став (1) на овој закон судот може, на предлог на странката, да одреди мерки за обезбедување.

(2) Со поднесувањето на предлогот за мерки за обезбедување потребно е:

- подносителот на барањето да направил веројатно дека е повредено неговото право на еднакво постапување и

- одредувањето на мерката да е потребно заради отстранување на опасност од ненадоместлива штета, особено тешки повреди на правата на еднакво постапување или спречување на насилство.

(3) За мерките од ставот (1) на овој член одлучува судот кој е надлежен за тужбените барања на начин и во постапка утврдени со закон.

Товар на докажување**Член 38**

(1) Ако странката во судска постапка тврди дека согласно со одредбите на овој закон и е повредено нејзиното право на еднакво постапување е должна да ги изнесе сите факти и докази кои го оправдуваат нејзиното тврдење. Докажувањето дека немало дискриминација паѓа на товар на спротивната странка.

(2) Одредбата од ставот (1) на овој член не се применува во прекршочната и казнената постапка.

Учество на трети лица**Член 39**

(1) Во парница по повод тужбата од членот 34 на овој закон може, како замешувач на страна на лицето кое тврди дека е дискриминирано, да се придружи орган, организација, установа, здружение или друго лице кое во рамките на својата дејност се занимава со заштита на правата на еднакво постапување за чиишто права се одлучува во постапката. За учеството на замешувачот одлучува судот со примена на одредбите на Законот за парничната постапка.

(2) Судот ќе дозволи учество на замешувач од ставот (1) на овој член само со одобрение на лицето на чијашто страна замешувачот сака да се замеша.

(3) Замешувачот од ставот (1) на овој член може да презема дејствија во постапка и во постапката ги има сите права што му припаѓаат на замешувачот.

(4) Без оглед на резултатот на парницата замешувачот од ставот (1) на овој член сам ги сноси трошоците од своето учество во парницата.

Јавно објавување на пресудата**Член 40**

(1) Барањето за објавување на пресудата од членот 36 став (1) точка 4 на овој член судот ќе го усвои ако утврди дека:

1) до повреда на правата на еднакво постапување дошло со посредство на медиумите или

2) информацијата за постапување кое го крши правото на еднакво постапување била објавена во медиумите, а објавувањето на пресудата е потребно поради целосен надоместок за сторената штета или заштита од нееднакво постапување во идни случаи.

(2) Ако го усвои барањето за објавување на пресудата, судот ќе наложи пресудата да се објави во целост или делумно заради заштита на лични податоци.

(3) Пресудата со која се налага објавување во медиумите го обврзува издавачот на медиумот во кој треба да се објави пресудата, без оглед на тоа дали бил странка во постапката.

Заедничка тужба за заштита од дискриминација**Член 41**

(1) Здруженија и фондации, установи или други организации од граѓанското општество, кои имаат оправдан интерес за заштита на колективните интереси на одредена група или во рамките на својата дејност се занимаваат со заштита на правата на еднакво постапување, можат да поднесат тужба и во постапката пред судот да настапат како сопарничари против лицето кое го повредило правото на еднакво постапување, ако направат веројатно дека со постапувањето на тужениот е повредено правото на еднакво постапување на поголем број лица.

(2) Во тужбата од ставот (1) на овој член може да се истакне барање:

1) да се утврди дека постапувањето на тужениот го повредило еднаквиот третман во однос на членовите на групата;

2) да се забрани преземање дејствија со кои се крши или може да се прекрши еднаквиот третман, односно да се извршат дејствија со кои се отстранува дискриминацијата или нејзините последици во однос на членовите на групата и

3) пресудата со која е утврдена повреда на правата на еднакво постапување да се објави во медиумите на трошок на тужениот.

(3) Другите одредби од овој закон, кои се однесуваат на тужбите од членот 36 став (1) на овој закон, на соодветен начин се применуваат на тужбата од ставот (1) на овој член.

(4) Тужбата од ставот (1) на овој член е дозволена доколку постои согласност од лицето кое тврди дека е дискриминирано.

VII. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 42

(1) Глоба во износ од 400 до 600 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на секој оној кој повикува или поттикнува на дискриминација и помага во дискриминаторско постапување врз основа на дискриминаторска основа (член 3).

(2) Глоба во износ од 600 до 800 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член на одговорното лице во правното лице, државен орган, органот на единицата на локалната самоуправа или орган со јавни овластувања или на поединец кој во вид на регистрирано занимање врши определна дејност.

(3) Глоба во износ од 800 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член на правното лице.

Член 43

(1) Глоба во износ од 400 до 600 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на секој оној кој ќе го повреди достоинството на одредено лице или создавање заканувачка, непријателска, понижувачка или застрашувачка средина, пристап или практика (член 7).

(2) Глоба во износ од 600 до 800 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член на одговорното лице во правното лице, државен орган, органот на единицата на локалната самоуправа или орган со јавни овластувања или на поединец кој во вид на регистрирано занимање врши определна дејност.

(3) Глоба во износ од 800 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член на правното лице.

Член 44

(1) Глоба во износ од 400 до 600 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на секој оној кој ќе го доведе во неповолна состојба лицето кое пријавило дискриминација или на кој било начин учествувало во постапката за дискриминација.

(2) Глобата од ставот (1) на овој член ќе се изрече на секој кој намерно во неповолна положба ќе го доведе лицето кое било сведок во постапката за дискриминација или одбило налог за дискриминаторско однесување.

(3) Глоба во износ од 600 до 800 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член на одговорното лице во правното лице, државен орган, органот на единицата на локалната са-

моуправа или орган со јавни овластувања или на поединец кој во вид на регистрирано занимање врши определна дејност.

(4) Глоба во износ од 800 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член на правното лице.

Член 45

Глоба во износ од 400 до 600 евра во денарска противвредност ќе се изрече на одговорното лице во правното лице, државен орган или орган на единицата на локалната самоуправа, ако на барање на Комисијата во рок од 30 дена нема да достави податоци за дискриминацијата или не дозволи увид во спис (членови 31 и 32).

VIII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 46

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија,” а ќе се применува од 1 јануари 2011 година.

L I G J

PËR PARANDALIMIN DHE MBROJTJEN NGA DISKRIMINIMI

I. DISPOZITA TË PERGJITHSHME

Lenda e Ligjit

Neni 1

(1) Мë кете лигj сигурoхет парaндaлимi dhe mbrojtja nga diskriminimi, нë realizimin e тë drejtave тë garantuara me Kushtetuten e Republikes së Maqedonise, лигjин dhe marrevshjet nderkombetare тë ratifikuara.

(2) Për mbrojtje nga diskriminimi formohet Komision për Mbrojtje nga Diskriminimi.

(3) Komisioni për Mbrojtje nga Diskriminimi e ka cilesine e personit juridik.

Zbatimi i Ligjit

Neni 2

Mbrojtja dhe ndalimi nga diskriminimi ka тë beje me тë gjithë personat fizike dhe juridike, нë proceduren e realizimit тë drejtave dhe lirive тë garantuara me Kushtetuten dhe me лигjet e Republikes së Maqedonise.

Baza për diskriminim

Neni 3

Ndaloхет çdo diskriminim i drejtpërdrejtë ose i terthor-te, thirrje dhe nxitje e diskriminimit dhe ndihme нë veprim diskriminimi нë baze тë gjinise, races, ngjyres së lekures, origjines, perkatesise нë grupin e marginalizuar, perkatesise etnike, gjuhes, shtetesisе, prejardhjes sociale, religjionit ose bindjes fetare, llojeve tjera тë bindjeve, arsimit, perkatesise politike, statusit personal ose shoqëror, pengesës mentale dhe trupore, moshes, gjendjes familjare ose martesore, statusit pronesor, gjendjes shendetesore ose cilesdo baze tjetër, e cila eshte parapare me лигj ose marrevshje тë ratifikuar nderkombetare (нë tekstin e metutjeshem: baza diskriminuese).

Zbatimi i Ligjit

Neni 4

Ky лигj zbatohet nga ana e тë gjitha organeve shtetërore, organeve тë njesise së vetadministrimit lokal, personave juridike me autorizime publike juridike dhe personave fizike dhe juridike nga sfera e:

1) punes dhe marredhenieve тë punes;

- 2) arsimi, shkencës dhe sportit;
- 3) sigurimi social, duke e përfshirë edhe sferën e mbrojtjes sociale, sigurimi pensional dhe invalidor, siguri shëndetësor dhe mbrojtjes shëndetësore;
- 4) jurisprudence dhe administrates;
- 5) banimit;
- 6) informimi publik dhe medimeve;
- 7) qasjes të të mirat dhe shërbimet;
- 8) anetaresimit dhe veprimi në sindikata, në partitë politike, shoqata të qytetareve dhe fondacione ose organizata tjera të bazuara në anetaresim;
- 9) kultures dhe
- 10) sfera tjera të përcaktuara me ligj.

Domethenia e shprehjeve të përdorura në kete ligj

Neni 5

Shprehje të caktuara të përdorura në kete ligj, e kanë domethenien vijuese:

1. **Masa afirmative**, janë aktivitetet e organeve kompetente shtetërore të drejtuar në parandalimin dhe mbrojtjen nga diskriminimi, respektivisht zvogelimin ose eliminimin e pabarazisë faktike, që është krijuar si rezultat i diskriminimit paraprak;

2. **Rreth arkitektonik** janë të gjitha objektet në përdorim publik që janë në disponimin e njerezve për t'i shfrytëzuar, ose që janë të nderlidhura me përmeshjen e nevojave të caktuara ose me marrjen e shërbimeve të caktuara;

3. **Diskriminim** është çdo berje dallimi i drejtperdrejte ose i terthorte, i paarsyeshëm juridikisht ose faktikisht, ose veprim i pabarabarte, respektivisht leshim (perjashtim, kufizim ose dhenie perparësie), lidhur me personat ose grupet, që bazohet në gjininë, racën, ngjyrën e lekures, origjinën, perkatesinë në grup të marginalizuar, perkatesinë etnike, gjuhen, shtetësinë, prejardhjen sociale, religionin ose bindjen fetare, arsimin, perkatesinë politike, statusin personal ose shoqëror, pengesën mentale dhe trupore, moshën, gjendjen familjare ose martesore, statusin pronësor, gjendjen shëndetësore ose në cilendo bazë tjetër;

4. **Sjellje dhe veprim diskriminues** është çdo sjellje aktive ose pasive e çdo personi nga ana e autoriteteve publike, si dhe nga ana e personave fizike dhe juridike nga sektori privat dhe publik në jetën publike, që krijon baza për privilegje ose joprivilegje të ndonjë personi në mënyrë të paarsyeshme, ose të cilin e ekspozon në marrëdhënie degraduese dhe të padrejta në krahasim me personat tjerë në situata të ngjashme, të mbështetura në cilendo qoftë nga bazat diskriminuese;

5. **Martese** është bashkësi e jetës ekskluzivisht i një burri dhe një gruaje në të cilën realizohen interesat e bashkeshortëve, familjes dhe shoqërisë;

6. **Barazi** është parimi sipas të cilit të gjithë njerezit janë të barabarte, perkatesisht të barazuar në detyrat dhe të drejtat. Barazia e nenkupton dallueshmërinë, perkatesisht e nenkupton ekzistimin e personave jo të njëjte që duhet të trajtohen në mënyrë të barabarte;

7. **Mbrojtje efektive** është ekzistimi i sistemit nga mekanizmat e kapshme dhe të përdorshme për ngritjen e procedurave në rast të diskriminimit, ekzistimi i strukturave të pavarura dhe objektive që procedojnë për ankesat në baza të procedurave të parashikuara paraprakisht dhe ekzistimi i sanksioneve të parashikuara paraprakisht për cenime konkrete të të drejtave;

8. **Qellim legjitim (i arsyetuar në mënyrë objektive)**, është qellimi që nuk është në kundërshtim me Kushtetutën dhe dispozitat e marrëveshjeve ndërkombëtare, ndërsa që u përgjigjet nevojave reale, është i përkufizuar paraprakisht dhe është proporcional me efektet që duhet të arrihen.

9. **Person** është personi fizik i cili qëndron në territorin e Republikës së Maqedonisë dhe personi juridik që është i regjistruar, respektivisht kryen veprimtari në territorin e Republikës së Maqedonisë.

10. **Interesi legjitim** e paraqet arsyetimin e interesit dhe përfshirjen aktive të personit të caktuar në ndërmarrjen e aktiviteteve konkrete, për shkak të përfshirjes personale në pasojat e atyre aktiviteteve, për shkak të interesit më të gjërë të paraqitur paraprakisht për ngjarje të caktuara shoqërore, perkatesisht për shkak të autorizimit të parapare me ligj, për angazhim me aktivitete të caktuara.

11. **Grupi i marginalizuar** është grup individesh që i bashkon pozitën specifike në shoqëri, që janë objekt i paragjykimeve, që kanë karakteristika të vecanta që i bëjnë të pershtatshëm për lloje të caktuara të dhunës, kanë mundësi më të vogël për realizimin dhe mbrojtjen e të drejtave personale, ose janë të ekspozuar në mundësinë e shtuar për viktimizimin e metutjeshëm dhe

12. **Pershtatje e infrastruktures dhe shërbimeve** është marrja e masave perkatese të nevojshme në rastin e vecante, që t'i mundësohet personit me pengesa mentale dhe trupore që të ketë qasje, të marrë pjesë dhe të përparojë në procesin e punës, përveç nëse këto masa nuk imponojnë ngarkesa joproporcionale për punëdhënësit.

II. FORMAT E DISKRIMINIMIT

Diskriminimi i drejtperdrejte dhe i terthorte

Neni 6

(1) Diskriminim i drejtperdrejte në baza diskriminuese është çdo veprim, dallim, përjashtim ose kufizim i pavolits-hem që si pasojë e ka ose mund ta ketë marrjen, shkeljen ose kufizimin e njohjes ose gezimit të barabarte të të drejtave të njeriut dhe lirive themelore, në krahasim me trajtimin që e ka ose mund ta ketë personi tjetër në kushte të njëjta ose të ngjashme.

(2) Diskriminim i terthorte në baza diskriminuese, është çdo venie të ndonjë personi ose grupi në pozite të pavolits-hem në krahasim me persona tjerë, me miratimin e dispozitave, kritereve të dukshme neutrale, ose me ndërmarrjen e praktikave të caktuara, përveç nëse ato dispozita, kritere ose praktika, dalin nga qellimi i arsyeshëm, ndërsa mjetet për arritjen e atij qellimi janë perkatese dhe të domosdoshme.

Shqetesimi

Neni 7

(1) Shqetesimi dhe veprimi poshterues, paraqesin cenim të dinjitetit të personit ose të grupit të personave, që rrjedh nga baza diskriminuese dhe që ka për qëllim ose rezultat cenimin e dinjitetit të personit të caktuar ose krijimin qasjen ose praktikimin e mjedisit kërcënues, armiqësor, poshterues ose frikësues.

(2) Shqetesimi seksual, është sjellje e padëshirueshme me karakter gjinor, që shprehet në mënyrë fizike, verbale ose në çfarëdo mënyrë tjetër, ndërsa ka për qëllim ose pasojë cenimin e dinjitetit të një personi, vecanerisht kur krijohet mjedis armiqësor, kërcënues, degradues ose poshterues.

Diskriminimi i personave me pengesa mentale dhe trupore

Neni 8

(1) Me diskriminim të personave me pengesa mentale dhe trupore, nenkuptohet qëllimisht pamundësimi ose rendimi i qasjes për mbrojtjen shëndetësore perkatesisht, shkurtimi i të drejtave të mbrojtjes shëndetësore, trajtimin mjekësor të rregullt dhe barnave, mjeteve dhe masave rehabilituese në pajtim me nevojat e tyre, shkurtimi i të drejtës për martesë dhe krijim të familjes, dhe të drejtave tjera nga sfera e martesës dhe marrëdhënieve familjare, shkurtimi i të drejtës së arsimit, punës dhe të drejtave nga marrëdhënia e punës.

(2) Diskriminim i personave me pengesa mentale dhe trupore, ekziston edhe atehere kur nuk do të ndermerren masa për shmangien e kufizimeve, perkatesisht pershtatjen e infrastruktures dhe hapësirës, shfrytezimin e resurseve të arritshme për publikun, ose pjesëmarrjen në jeten publike dhe shoqërore.

Thirrja dhe nxitja e diskriminimit

Neni 9

Si diskriminim do të konsiderohet edhe çdo aktivitet me të cilin ndonje person në menyre të drejtpërdrejte ose të terthorte e thirr, inkurajon, jep udhëzime ose nxit personin tjetër që të kryejë diskriminim.

Viktimizimi

Neni 10

Diskriminimi e paraqet edhe sjelljen e papershtatshme ndaj një personi, pesimin e pasojave të demshme për shkak se janë ndermarre aktivitete të caktuara për mbrojtjen nga diskriminimi (e ka lajmëruar diskriminim, ka filluar procedurë për diskriminim dhe ka deshmuar gjatë procedurës).

Diskriminimi në sigurimin e të mirave dhe shërbimeve

Neni 11

Pamundesimi ose kufizimi i shfrytezimit të të mirave dhe shërbimeve të personit ose grupit të personave, sipas ndonje baze të shënuar në nenin 5 pika 3 të këtij ligji, paraqet diskriminim.

Format më të renda të diskriminimit

Neni 12

Si forme më e rende e diskriminimit sipas këtij ligji, do të konsiderohet diskriminimi i bere ndaj personit të caktuar në më shumë baza diskriminimi (diskriminimi i shumefishte), diskriminimi i bere më shumë here (diskriminim i perseritur), që është bere një kohe më të gjatë (diskriminimi i vazhdueshëm) ose i cili me pasojat e veta vecanerisht rende e godet personin e diskriminuar.

III. PERJASHTIMET NGA DISKRIMINIMI

Masat afirmative

Neni 13

Nuk do të konsiderohen për diskriminim masat afirmative të ndermarra nga organet e administrates shtetërore, organet e njesive të vetadministrimit lokal, organet dhe organizatat tjera që kryejnë autorizime publike, institucionet publike ose nga ana e personave juridike ose fizike, të konstatuara si të arsyeshme në të kaluarën, të tashmen ose në të ardhmen, e të cilat mund të ndermerren derisa nuk arrihet barazia e përgjithshme faktike:

1) në interes të personit, grupit të personave ose bashkësisë, me qëllim që të eliminohen ose të zvogelohen pabarazite faktike, nese dallimi është i arsyetuar dhe proporcional me qëllimin dhe me qëllim që të sigurohet zhvillimi i tyre natyror dhe arritja efektive e të drejtës së tyre për mundësi të barabarta në krahasim me personat tjerë, grupin e personave ose bashkësisë dhe

2) masat afirmative që kanë për qëllim mbrojtjen e grupeve të marginalizuara, me qëllim që të eliminohen ose të zvogelohen pabarazite faktike, nese dallimi është i arsyetuar ose proporcional me qëllimin dhe me qëllim që të sigurohet zhvillimi i tyre natyral dhe arritja efektive e të drejtës së tyre për mundësi të barabarta në krahasim me personat, grupin e personave ose bashkësitë tjera.

Veprimi i pabarabarte

Neni 14

Nuk do të konsiderohet si diskriminim:

1) trajtimi i ndryshëm i personave që nuk janë shtetas të Republikës së Maqedonise në lidhje me liritë dhe të drejtat e dhëna në Kushtetute, në ligje dhe marreveshje ndërkombetare të cilat i ka pranuar Republika e Maqedonise, e të cilat drejtpërdrejtë dalin nga shtetësia e Republikës së Maqedonise;

2) trajtimi i ndryshëm i personave në baze të karakteristikave që kanë të bëjnë me ndonjërin nga bazat diskriminuese, kur karakteristikat e përmendura, për shkak të natyrës së profesionit ose aktivitetit, ose për shkak të kushteve në të cilat zhvillohet ai profesion, paraqesin kerkese thelbësore dhe vendimmarrese, qëllimi është legjitim ndërsa kushti nuk e tejkalon nivelin e nevojshëm për realizimin e tij;

3) trajtimi i ndryshëm i personave në baze të religjionit, bindjes, gjinisë, ose karakteristikave tjera në lidhje me profesion që zhvillohet në institucionet ose organizatat religjioze, kur sipas karakterit ose aktivitetit konkret të profesionit, ose për shkak të kushteve në të cilat realizohet, religjionit, bindjes, gjinisë, ose karakteristikave tjera, paraqesin kerkese themelore dhe vendimtare, nga pikepamja e institucionit ose organizates, kur qëllimi është legjitim ndërsa kushti nuk e tejkalon nivelin e duhur për realizim;

4) trajtimi i ndryshëm i personave në baze të religjionit, bindjes, gjinisë ose karakteristikave tjera, në lidhje me arsimin dhe trajnimin për qëllimet e profesionit lidhur me religjionin konkret;

5) nese anëtarët dhe organet e kishave dhe bashkësisë fetare, organizatave qytetare, partive politike, sindikatave dhe organizatave tjera të evidentuara në regjister në pajtim me Kushtetuten dhe ligjet, veprojnë në pajtim me doktrinën, bindjet ose besimet e tyre dhe/ose qëllimet e përcaktuara në statutet, programet dhe/ose rregullat e tyre;

6) rregullimi i martesës, bashkësisë jashtëmartesore dhe familjes ekskluzivisht si bashkësi e gjinive të kundërta, perkatesisht të një burri dhe një gruaje;

7) realizimi i parimit të garantuar me kushtetute, i lirisë së të shprehurit, shfaqjes publike, mendimit dhe informimit publik;

8) përcaktimi i kerkësës për moshën minimale, përvorjen profesionale ose stazhit në proceset e zgjedhjes ose dhenies së privilegjeve të caktuara të nderlidhura me punën, kur kjo është e arsyetuar objektivisht për arritjen e qëllimit legjitim, ndërsa përbajtja e këtij dallimi nuk e tejkalon nivelin e domosdoshëm të nevojshëm për realizimin e qëllimit dhe

9) përcaktimi i kushtit për moshën maksimale në procesin e punësimit, që është i nderlidhur me nevojën e trajnimit ose për nevojat nga kufizimet racionale kohore, të nderlidhura me pensionimin e parashikuar me ligj, kur kjo është e arsyetuar objektivisht për arritjet e qëllimit legjitim, ndërsa përbajtja e këtij dallimi nuk e tejkalon nivelin e domosdoshëm të nevojshëm për arritjen e qëllimit.

Mekanizmat mbrojtëse për kategoritë e caktuara të personave

Neni 15

Nuk do të konsiderohen si diskriminim:

1) mbrojtja e vecante e gruas shtatzene dhe nënes e papapare me ligj, pervec kur gruaja shtatzene ose nena nuk deshiron ta shfrytëzojë këtë mbrojtje dhe për këtë e ka paralajmëruar punëdhënësin me shkrim;

2) masat të cilat parashikohen me ligj për nxitjen e punësimit;

3) trajtimi i ndryshëm i personave me invaliditet, në realizimin e trajnimit dhe marrjen e arsimit me qëllim për përbushjen e nevojave personale arsimore për shkak të barazimit të mundësive;

4) parashikimi i viteve minimale dhe maksimale, për qasje në nivelet e caktuara të trajnimit dhe arsimit, kur kjo është objektivisht e arsyeshme për arritjen e qëllimeve legjitime, ndersa permbajtja e këtij dallimi nuk e tejkalon atë që është e domosdoshme, duke pasur parasysh natyrën e trajnimit ose arsimit, ose kushtet në të cilat ato zhvillohen dhe permbajtja e këtij dallimi nuk e tejkalon nivelin e domosdoshëm të nevojshëm për arritjen e qëllimit;

5) masat e drejtuara për sigurimin e balances dhe pjesëmarrjen e meshkujve dhe femrave, derisa keto masa janë të nevojshme;

6) masat e vecanta nga të cilat kanë interes personat ose grupet, të cilat janë në pozite më të pavoritshme, të krijuar në çfaredo baze diskriminuuese, me qëllim të barazimit të mundësive të tyre, gjithnjë derisa ato masa janë të nevojshme;

7) mbrojtja e vecante e parapare me ligj, e femijeve pa prinder, të miturve, prindërve vetëmbajtes, persona invalidë;

8) masat për mbrojtjen e vecantise dhe identitetit të personave të cilët i perkasin pakicave etnike religjioze ose gjuhësore, dhe e drejta e tyre që ta kultivojnë dhe zhvillojnë identitetin personal individualisht ose në bashkësi me anëtarët tjerë të grupit të tyre, dhe nxisin kushte për avancimin e atij identiteti dhe

9) masat në sferën e arsimit dhe trajnimit, që duhet të sigurojnë pjesëmarrje të personave nga pakicat etnike përdërisht ato masa janë të domosdoshme.

IV. KOMISIONI PËR MBROJTJE NGA DISKRIMINIMI

Komisioni për Mbrojtje nga Diskriminim

Neni 16

(1) Komisioni për Mbrojtje nga Diskriminimi, është organ i pavarur dhe i mevetëshëm që punon në pajtim me kompetencat e percaktuara me kete ligj (në tekstin e metutjesëm: Komisioni).

(2) Komisioni e ka cilesinë e personit juridik me seli në Shkup

(3) Mjetet për punën e Komisionit, sigurohen nga Buxheti i Republikës së Maqedonise. Komisioni mund të sigurojë mjete edhe nga burime tjera.

Perberja e Komisionit

Neni 17

(1) Komisioni është i përbërë nga 7 anëtarë.

(2) Anëtarët e Komisionit i emeron Kuvendi i Republikës së Maqedonise me mandat prej pesë vitesh, me të drejtën e një rizgjedhjeje.

(3) Nga radhët e anëtarëve të emëruar në paragrafin 2 të këtij neni, Komisioni zgjedh kryetarin me mandat për një vit.

Emerimi i anëtarëve të Komisionit

Neni 18

Për anëtarë të Komisionit, mund të emërohet personi që i plotëson kushtet vijuese:

- të jetë shtetas i Republikës së Maqedonise dhe të ketë vendbanim të përhershëm në Republikën e Maqedonise dhe

- të ketë arsim të lartë dhe përvojë nga sfera e të drejtave të njeriut ose shkencave shoqërore.

Neni 19

(1) Kuvendi i Republikës së Maqedonise e publikon shpalljen për emërimin e anëtarëve të Komisionit në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonise" dhe në shtypin ditor.

(2) Shpallja nga paragrafi (1) i këtij neni, zgjat 15 dite nga dita e publikimit të saj në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonise".

(3) Gjate zgjedhjes së anëtarëve të Komisionit, të kihet parasysh principi për përfaqësim të drejtë dhe adekuat.

(4) Komisioni për Cështje të Zgjedhjeve dhe Emertime i Kuvendit të Republikës së Maqedonise, pergatit propozimliste nga kandidatet e paraqitur dhe e dorezon në Kuvendin e Republikës së Maqedonise.

Neni 20

(1) Kryetari i Komisionit para mbarimit të mandatit të tij si kryetar, mund të shkarkohet me kërkesën e tij.

(2) Nese kryetari është shkarkuar në pajtim me paragrafin (1) të këtij neni, Komisioni zgjedh kryetar për mbetjen e mandatit të kryetarit të shkarkuar.

Neni 21

(1) Anëtarët e Komisionit e kanë statusin e personave të emëruar.

(2) Anëtarët e Komisionit kanë të drejtë për kompensim mujor, në lartësi të dy rrogave mujore neto, të paguara për punëtor në Republikën e Maqedonise.

Shkarkimi i anëtarit të Komisionit

Neni 22

(1) Kuvendi i Republikës së Maqedonise e shkarkon anëtarin e Komisionit para perfundimit të mandatit, me propozim të Komisionit për Cështje të Zgjedhjeve dhe Emertimeve, nese:

1) vetë e kërkon atë;

2) për shkak vdekjeje;

3) nese me vendim të plotfuqishëm i është shqiptuar ndalim për kryerje të profesionit, veprimtarisë ose detyres;

4) nese me vendim të plotfuqishëm gjyqësor, është dënuar me dënim me burgim prej më shumë se gjashtë muajsh, ose në çfaredo baze është i dënuar për diskriminim;

5) në mënyrë të përhershme e humb aftësinë psikofizike për kryerjen e funksionit dhe

6) funksionin e kryen në mënyrë joprofesionale, të njëanshme dhe të papërgjegjshme.

(2) Përbushjen e kushteve për shkarkim nga paragrafi (1) i këtij neni, i percakton Komisioni me shumicë votash nga numri i përgjithshëm i anëtarëve dhe parashtron iniciativë për shkarkimin e anëtarit të Komisionit, në Kuvendin e Republikës së Maqedonise.

Neni 23

Kur anëtar i Komisionit është i shkarkuar në pajtim me dispozitat e nenit 17 të këtij ligji, Kuvendi i Republikës së Maqedonise publikon shpallje për emërimin e anëtarit të Komisionit, me mandat në kohezgjatje pas mbarimit të mandatit të anëtarit të shkarkuar.

Kompetencat e Komisionit

Neni 24

Kompetencat e Komisionit:

1) procedon për parashtrësia, jep mendime dhe rekomandime për raste konkrete të diskriminimit;

2) parashtruesit të parashtrësies i jep informata për të drejtat dhe mundësitë e tij për ngritje të procedurës gjyqësore ose procedurës tjetër për mbrojtje;

3) ngrit iniciativë për ngritje të procedurës para organeve kompetente për çenimet e kryera të këtij ligji;

4) parashtron raport vjetor në Kuvendin e Republikës së Maqedonise;

5) e informon publikun për rastet e diskriminimit dhe ndërmerr masa për promovimin dhe edukimin e barazisë, të drejtat e njeriut dhe mosdiskriminimit;

6) e percjell zbatimin e ketij ligji, e inicion ndryshimin e dispozitave për zbatimin dhe avancimin e mbrojtjes nga diskriminimi;

7) vendos bashkepunim me organet kompetente, për realizimin e barazise dhe mbrojtjes së të drejtave të njeriut në vetadministrimin lokal;

8) u jep rekomandime organeve shtetërore, për marrjen e masave për realizimin e barazise;

9) jep mendime për propozim-ligje me rendesi për mbrojtje nga diskriminimi;

10) mbledh të dhëna statistikore dhe të dhëna të tjera, formon baza të të dhënave, realizon studime, hulumtime dhe trajnime, në lidhje me diskriminimin;

11) bashkepunon me trupa perkatese nacionale të shteteve tjera, si dhe me organizata nderkombetare, në fushen e mbrojtjes nga diskriminimi dhe

12) miraton rregullore për pune dhe akte të tjera për organizimin e brendshëm të punes.

V. PROCEDURA PËR PARANDALIMIN DHE MBROJTJEN NGA DISKRIMINIMI PARA KOMISIONIT

Veprimi i Komisionit

Neni 25

(1) Personi që konsideron se ka pesuar diskriminim, parashtron parashtrëse te Komisioni, me shkrim ose gojarisht në procesverbal, pa obligim për pagese të takses dhe kompensimit tjetër.

(2) Me parashtrësen personi parashtron deshmi dhe fakte, nga të cilat mundet të vertetohet akti ose veprimi i diskriminimit.

(3) Procedura para Komisionit për personat të cilët jetojnë në njesitë e vetadministrimit lokal, në të cilën më së paku 20% të qytetarëve flasin gjuhë zyrtare të ndryshme nga gjuha maqedonase, mund ta shfrytëzojnë cilendo nga gjuhët zyrtare dhe alfabetin e saj. Parashtrësat e ketilla, Komisioni i perkthen në gjuhën maqedonase dhe në alfabetin e saj cirilik dhe procedon për ato.

(4) Komisioni për parashtrësat e parashtruara, pergjigjet në gjuhën maqedonase dhe në alfabetin e saj cirilik, si dhe në gjuhën zyrtare dhe alfabetin që e perdor qytetari.

(5) Parashtrësa mund të parashtrohet më së voni në afat prej tre muajsh nga dita kur është kryer cenimi, ose më së voni një vit nga njoftimi për aktin e diskriminimit.

(6) Komisioni mund të fillojë procedure edhe pas perfundimit të afatit, nese vlereson se behet fjale për rast me rendesi të atille, për të cilin do të ishte e domosdoshme dhe e pershtatshme që të udhëhiqet procedura.

(7) Parashtrësen komisioni e dorezon te personi kunder të cilit është parashtruar, në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit.

Neni 26

(1) Komisioni procedon për parashtrësen, nese procedura para gjykates për punen e njejte tanime nuk është ngritur ose e perfunduar në menyre të plotfuqishme.

(2) Komisioni nuk procedon për parashtrësen nese është e qarte se nuk ka cenim të së drejtës në të cilën thirret parashtruesi, nese për punen e njejte tanime ka proceduar, ndersa nuk janë ofruar deshmi të reja dhe nese verteton se për shkak të kalimit të kohës nga cenimi i kryer i së drejtës, nuk është e mundur që të arrihet qellimi i procedures.

Vertetimi i gjendjes faktike

Neni 27

(1) Pas pranimit të parashtrëses, Komisioni e verteton gjendjen faktike me shqyrtimin e dokumenteve dhe marrjen e deklaratave nga parashtruesi i parashtrëses, personi kunder të cilit është parashtruar parashtrësa, si dhe nga persona tjere.

(2) Personi kunder të cilit është parashtruar parashtrësa, mund të deklarohet për të dhënat në parashtrëse, në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të saj.

Mendimi dhe rekomandime

Neni 28

(1) Komisioni jep mendime për diskriminimin në fjale në afat prej 90 ditësh nga dita e parashtrimit të parashtrëses, dhe për kete e njofton parashtruesin dhe personin kunder të cilit është parashtruar parashtrësa.

(2) Me mendimin me shkrim pas diskriminimit të vertetuar, Komisioni e rekomandon menyren e evitimit të cenimeve të së drejtës.

(3) Personi të cilit i është i drejtuar rekomandimi, është i obliguar që të veproje sipas rekomandimit dhe ta evitoje cenimin e së drejtës, në afat prej 30 ditësh nga dita e pranimit të rekomandimit si dhe për kete ta njoftoje Komisionin.

Neni 29

Nese personi të cilit i është i drejtuar rekomandimi, nuk vepron sipas rekomandimit, perkatesisht nuk e eviton cenimin e së drejtës, Komisioni mund të ngrit iniciative për ngritjen e procedures para organit kompetent, për percaktimin e pergjegjesise së tij.

Punet administrative profesionale dhe teknike të Komisionit

Neni 30

Punet administrative profesionale dhe teknike të Komisionit, i kryen Komisioni.

Bashkepunimi me organet tjera

Neni 31

Të gjithë personat fizike dhe juridike, organet shtetërore, organet e njesive të vetadministrimit lokal, organet dhe organizatat tjera që kryejne autorizime publike dhe institucionet dhe sherbimet publike, janë të obliguara që me kerkese të Komisionit t'i japin të dhëna për raste konkrete të diskriminimit.

Kryerja e kontrollit të dokumentacionit

Neni 32

Në kryerjen e puneve nga kompetenca e saj, Komisioni mund të kryejë kontroll të drejtperdrejte të dokumentacionit të organeve shtetërore, organeve të njesive të vetadministrimit lokal, organeve dhe organizatave tjera që kryejne autorizime publike dhe institucioneve dhe sherbimeve publike, të cilat disponojnë me të dhëna dhe informata për raste të diskriminimit.

Bashkepunimi me Avokatin e Popullit

Neni 33

Në kryerjen e puneve nga kompetenca e vet, Komisioni bashkepunon me Avokatin e Popullit për raste konkrete të diskriminimit.

VI. MBROJTJA GJYQESORE

Kompetenca dhe procedura gjyqesore

Neni 34

(1) Personi i cili konsideron se për shkak të diskriminimit i është cenuar ndonje e drejte, është i autorizuar që të parashtroje aktpadi para gjykates kompetente.

(2) Në procedure në menyre perkatese zbatohen dispozitat e Ligjit për procedure kontestimore.

(3) Procedura është urgjente.

Kompetenca vendore

Neni 35

Në procedurën për mbrojtje nga diskriminimi, kompetent vendor është krahas gjykates për kompetence të pergjithshme vendore edhe gjykata në rajonin e së ciles është selia, respektivisht vendbanimi i paditesit.

Padia

Neni 36

(1) Me padinë nga neni 29 paragrafi 1 të këtij ligji, mund të kërkohej që:

1) të vertetohet se i padituri e ka cenuar të drejten e trajtimit të barabartë të paditesit, respektivisht veprimi që e ka ndermarre ose leshuar, mundet drejtpërdrejt të sjelle cenimin e të drejtave të barazisë në menyrën e veprimit;

2) të ndalohet ndermarrja e veprimeve me të cilat cenohet ose mund të cenohet e drejta e paditesit për veprim të barabartë, respektivisht të kryhen veprime me të cilat evitohen diskriminimi ose pasojat e tij;

3) të kompensohet demi material dhe jomaterial, i shkaktuar me cenimin e të drejtave të mbrojtura me kete ligj dhe

4) të shpallet në medime aktgjykimi me të cilin vertetohet cenimi i të drejtave të veprimit të barabartë, me shpenzimet e të paditurit.

(2) Kërkesat nga paragrafi (1) i këtij neni, mund të paraqiten së bashku me kërkesat për mbrojtjen e të drejtave tjera, për të cilat vendoset në procedure kontestimore, nese të gjitha kërkesat janë në lidhje të ndërsjelle dhe nese gjykata e njejte është kompetente reale për ato, pa marre parasysh nese për ato kërkesa është percaktuar vendimmarrje në procedure të pergjithshme ose të vecante kontestimore.

Masat e sigurise

Neni 37

(1) Para fillimit ose gjate procedurës lidhur me kërkesen paditese nga neni 31 paragrafi (1) të këtij ligji, gjykata me propozimin e pales mundet të percaktojë masa për siguri.

(2) Me parashtrimin e propozimit për masa sigurie nevojitet, që:

- parashtruesi i kërkeses ta bejë të besueshme, se është cenuar e drejta e tij për veprim të barabartë dhe

- percaktimi i masës të jete i nevojshem për evitimin e rrezikut nga demi i pakompensueshem, vecanerisht cenimeve të renda të të drejtave për veprim të barabartë ose parandalim të dhunes.

(3) Për masat nga paragrafi (1) i këtij neni, vendos gjykata që është kompetente për kërkesepadite, në menyrë dhe procedure të miratuara me ligj.

Obligimi për prove

Neni 38

(1) Nese pala në procedurën gjyqesore pohon se në pajtim me dispozitat e këtij ligji, i është cenuar e drejta e saj e veprimit të barabartë, obligohet që t'i paraqesë të gjitha faktet dhe provat që e arsyetojnë pohimin e saj. Argumentimi se nuk ka pasur diskriminim bie në llogari të pales së kundërt.

(2) Dispozita e paragrafit (1) të këtij neni, nuk zbatohet në procedurën kundervajtese dhe ndeshkuese.

Pjesemarrja e personave të trete

Neni 39

(1) Në seancën gjyqesore lidhur me padinë nga neni 34 i këtij ligji, mundet si ndermjetes i perzier nga ana e personit i cili pohon se është i diskriminuar, të bashkëngjitet organi, organizata, institucioni, shoqata ose personi tjetër, që në kuadër të veprimtarisë së tij merret me mbrojtjen e të

drejtave të veprimit të barabartë, për drejtat e të cilit vendoset në procedure. Për pjesemarrjen e ndermjetesit vendos gjykata me zbatimin e dispozitave të Ligjit për procedure kontestimore.

(2) Gjykata do të lejojë pjesemarrje të ndermjetesit nga paragrafi (1) i këtij neni, vetëm me leje të personit në anën e të cilit ndermjetesi dëshiron të ndermjetesojë.

(3) ndermjetesi nga paragrafi (1) i këtij neni, mund të ndermarre veprime në procedure dhe në procedure i ka të gjithë të drejtat të cilat i takojnë ndermjetesit.

(4) Pa marre parasysh rezultatin e seances gjyqesore ndermjetesi nga paragrafi (1) i këtij neni, vet i bart shpenzimet nga pjesemarrja e vet në seancën gjyqesore.

Shpallja publike e aktgjykimit

Neni 40

(1) Kërkesen për shpalljen e aktgjykimit nga neni 31 paragrafi (1) pika 4 të këtij neni, gjykata do ta miratojë nese konstaton se:

1) deri te cenimi i të drejtave të veprimit të barabartë, ka ardhur me ndermjetesim të medimeve ose

2) informata për veprim që e cenon të drejten e veprimit të barabartë është shpallur në medime, ndërsa shpallja e aktgjykimit nevojitet për kompensimin e plote të demit të shkaktuar ose mbrojtjen nga veprimi i pabarabartë në rastet e ardhshme.

(2) Nese e miraton kërkesen për shpallje të aktgjykimit, gjykata do të urdherojë që aktgjykimi të shpallet plotesisht ose pjesërisht, për mbrojtjen e të dhenave personale.

(3) Aktgjykimi me të cilin urdherohet shpallja në medime, e obligon botuesin e mediumit në të cilin duhet të shpallet aktgjykimi, pa marre parasysh nese ka qene pale në procedure.

Padia e perbashket për mbrojtje nga diskriminimi

Neni 41

(1) Shoqatat dhe fondacionet, institucionet ose organizatat tjera nga shoqëria qytetare, që kanë interes të arsyeshëm për mbrojtje të interesave kolektive të grupit të caktuar, ose në suaza të veprimtarisë së vet merren me mbrojtjen e drejtave të veprimit të barabartë, mund të parashtrorjnë padi dhe në procedure në gjykate të paraqiten si pale kundërshtare kundër personit që e ka cenuar të drejten e veprimit të barabartë, nese e bëjnë të besueshme se me veprimin e të paditurit është cenuar e drejta e veprimit të barabartë të më shumë personave.

(2) Në padinë nga paragrafi (1) mund të theksohet kërkesë, që:

1) të konstatohet se veprimi i të paditurit e ka cenuar trajtimin e barabartë në raport me anetaret e grupit;

2) të ndalohet ndermarrja e veprimeve me të cilat shkelet ose mund të shkelet trajtimi i barabartë, respektivisht të kryhen veprime me të cilat evitohen diskriminimi ose pasojat e tij në raport me anetaret e grupit dhe

3) aktgjykimi me të cilin urdherohet percaktuar cenimi i të drejtave të veprimit të barabartë, të shpallet në medime me shpenzimet e të paditurit.

(3) Dispozitat tjera të këtij ligji, që kanë të bëjnë me padite nga neni 31 paragrafi (1) të këtij ligji, në menyrë perkatese zbatohen në padinë nga paragrafi (1) i këtij neni.

(4) Padija nga paragrafi (1) i këtij neni, lejohet nese ekziston pajtim nga personi që pohon se është i diskriminuar.

VII. DISPOZITA KUNDERVAJTESE

Neni 42

(1) Gjoke në shumë prej 400 deri më 600 euro me kundërvlere në denare, do t'i kumtohet për kundervajtje secilit, që fton ose nxit në diskriminim dhe ndihmon në veprimtarinë diskriminuese, sipas bazës diskriminuese (neni 3).

(2) Gjobe në shume prej 600 deri më 800 euro me kundervlere në denare, do t'i kumtohet për kundervajtje nga paragrafi (1) i ketij neni, personit pergjegjes në personin juridik, në organin shtetëror, në organin e njesise së vetad-ministrimin lokal ose organin me autorizime publike, ose individit që në forme të profesionit të regjistruar kryen veprimtari të caktuar.

(3) Gjobe në shume prej 800 deri në 1000 euro me kundervlere në denare, do t'i kumtohet për kundervajtje nga paragrafi (1), personit juridik.

Neni 43

(1) Gjobe në shume prej 400 deri në 600 euro me kundervlere në denare do t'i kumtohet për kundervajtje, secilit që do ta cenoje dinjitetin e personit të caktuar ose për krijimin, qasjen apo praktikimin e mjedisit kercenues, armiqësor, poshterues ose frikesues (neni 7).

(2) Gjobe në shume prej 600 deri në 800 euro në kundervlere me denare, do t'i kumtohet për kundervajtjen nga paragrafi (1) i ketij neni, personit pergjegjes në personin juridik, në organin shtetëror, në organin e njesise së vetad-ministrimin lokal ose organin me autorizime publike ose individit që në forme të profesionit të regjistruar, kryen veprimtari të caktuar.

(3) Gjobe në shume prej 800 deri në 1000 euro me kundervlere në denare do t'i kumtohet për kundervajtje nga paragrafi (1), personit juridik.

Neni 44

(1) Gjobe në shume prej 400 deri në 600 euro me kundervlere në denare do t'i kumtohet për kundervajtje, secilit që do ta sjelle në gjendje të pavolitshme personin që e ka paraqitur diskriminim, ose në çfaredo menyre ka marre pjesë në veprimin për diskriminim.

(2) Gjoba nga paragrafi (1) i ketij neni, do t'i kumtohet secilit që me qellim do ta sjelle në gjendje të pavolitshme personin, që ka qene deshmitar në veprimin për diskriminim, ose e ka refuzuar urdhrin për sjelle diskriminuëse.

(3) Gjobe në shume prej 600 deri në 800 euro me kundervlere në denare, do t'i kumtohet për kundervajtje nga paragrafi (1) i ketij neni, personit pergjegjes në personin juridik, në organin shtetëror, në organin e njesise së vetad-ministrimin lokal, ose organin me autorizime publike ose individit që në forme të profesionit të regjistruar, kryen veprimtari të caktuar.

(4) Gjobe në shume prej 800 deri në 1000 euro në kundervlere me denare, do t'i kumtohet për kundervajtje nga paragrafi (1), personit juridik.

Neni 45

Gjobe në shume prej 400 deri në 600 euro me kundervlere në denare, do t'i kumtohet për kundervajtje personit pergjegjes në personin juridik, në organin shtetëror, ose në organin e njesise së vetad-ministrimin lokal, nese me kerkese të Komisionit në afat prej 30 ditësh, nuk do të dorezoje të dhena për diskriminim ose nuk do të lejoje kontroll në shkresë (nenet 31 dhe 32).

VIII. DISPOZITA KALIMTARE DHE PERFUNDIMTARE

Neni 46

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tete nga dita e botimit në "Gazeten zyrtare të Republikës së Maqedonisë", ndersa do të zbatohet nga 1 janari 2011.

923.

Vrз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУ- ВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РАБОТНИТЕ ОДНОСИ

Се прогласува Законот за изменување на Законот за работните односи,
што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 8 април 2010 година.

Бр. 07-1585/1
8 април 2010 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Горге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

З А К О Н ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РАБОТНИТЕ ОДНОСИ

Член 1

Во Законот за работните односи („Службен весник на Република Македонија“ број 62/2005, 106/2008, 161/2008, 114/2009 и 130/2009), во членот 83 став 1 зборовите: „на платата на работникот“ се заменуваат со зборовите: „од 50% на платата на работникот кој ја примил претходниот месец“.

Член 2

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J PËR NDRYSHIMIN E LIGJIT PËR MARREDHENIE PUNE

Neni 1

Në Ligjin për marredhenie pune ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numer 62/2005, 106/2008, 161/2008, 114/2009 dhe 130/2009), në nenin 83 paragrafi 1 fjalet: "të rrogës së punëtorit" zëvendësohen me fjalet: "prej 50% të rrogës së punëtorit që e ka marre në muajin paraprak".

Neni 2

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tete nga dita e botimit në "Gazeten zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

924.

Vrз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗ- МЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗВРШУВАЊЕ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за извршување,
што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 8 април 2010 година.

Бр. 07- 1586/1
8 април 2010 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Горге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗВРШУВАЊЕ

Член 1

Во Законот за извршување („Службен весник на Република Македонија“ број 35/2005, 50/2006, 129/2006, 8/2008 и 83/2009), во членот 2 ставот (5) се брише.

Член 2

Насловот на членот 5 се менува и гласи: "Заштита на странките, учесниците во постапката за извршување и нивните семејства".

Член 3

Во член 5 ставот (2) се менува и гласи:

"При спроведување на извршувањето извршителот е должен да води сметка за достоинството на личноста на странките, учесниците во постапката на извршување и нивните семејства, како и за тоа извршувањето да биде поповолно за должникот."

Член 4

Во членот 11 став (1) точка 8 зборовите: "Единствен регистар на иматели на сметки" се заменуваат со зборовите: "Единствен регистар на трансакциски сметки".

Член 5

Во членот 30 став 1 зборовите: "кај судот" се заменуваат со зборовите: "на посебната сметка на извршителот, освен во случај кога со закон е определено да се положи во судот".

Член 6

Во членот 32 став (1) точка 2 по зборот "способност" се става записка и се додаваат зборовите: "што се докажува со уверение издадено од надлежна здравствена установа од областа на медицина на трудот";.

Точката 3 се менува и гласи:

"3) да е дипломиран правник со завршено четиригодишно високо образование на правни студии или дипломиран правник со стекнати 300 кредити според Европскиот кредит-трансфер систем (ECTS);"

Во точката 7 зборот "професијата" се заменува со зборот "должноста".

Во точката 8 зборовите: "да има" се заменуваат со зборовите: "да даде изјава пред нотар дека ќе обезбеди".

Член 7

Во членот 40 став (1) алинеја 11 сврзникот "и" на крајот на реченицата се брише.

По алинејата 11 се додаваат две нова алинеја 12 и 13, која гласи:

"- поднесува барање за добивање на податоци за поседување на трансакциска сметка до правното лице кое го води Единствениот регистар на трансакциски сметки во врска со предметот на извршување и

- поднесува барање за распишување на потрага по моторното возило предмет на извршување до органот на државната управа од областа на внатрешните работи."

По ставот (1) се додава нов став (2), кој гласи:

"(2) Извршителот е должен со личните податоци да постапува согласно со прописите за заштита на личните податоци, при спроведување на извршувањето согласно со овој закон."

Ставовите (2) и (3) стануваат ставови (3) и (4).

Член 8

Во членот 41 ставовите (2) и (3) се менуваат и гласат:

"(2) Извршителот при спроведување на извршувањето има право да побара податок од орган на државната управа или правно лице кое води регистар, како и асистенција од орган на државната управа за спроведување на предметот на извршувањето во согласност со овој закон.

(3) Субјектите од ставот (2) на овој член се должни да соработуваат со извршителот."

Член 9

Во членот 43 став (1) по зборот „причини“ се додаваат зборовите: „на странката или“.

Ставот (3) се менува и гласи:

"Штетата се утврдува во парнична постапка."

Член 10

Насловот на членот 46 и членот 46 се менуваат и гласат:

"Награда и надоместок на трошоци за работа на извршителот

Член 46

(1) Извршителот за извршените дејствија има право на награда и надоместок на трошоците во согласност со Тарифата за награда и надоместок на другите трошоци за работата на извршителот.

(2) Тарифата за награда и надоместок на другите трошоци за работата на извршителите ја донесува министерот за правда, по претходно прибавено мислење од Комората на извршители, според следниве критериуми:

1) цена за администрирање која се определува според износот на главното побарување, односно вредноста на предметот на извршување утврдена во извршната исправа;

2) цена на извршните дејствија која се определува според видот, обемот и времетраењето на извршувањето на извршните дејствија и местото на нивното извршување и

3) награда на извршителот за извршените дејствија, која се определува според видот на извршната исправа и видот на побарувањето кое треба да се изврши, како и според износот на главното побарување утврдено во извршната исправа кај паричните побарувања, односно вредноста на предметот на извршување кај непаричните побарувања утврдена во извршната исправа.

(3) Доколку вредноста на непаричното побарување не е утврдена во извршната исправа, наградата изнесува 300 евра во денарска противвредност по средниот курс на Народната банка на Република Македонија на денот на пресметувањето."

Член 11

Во членот 46-а по ставот (4) се додаваат два нови става (5) и (6), кои гласат:

"(5) Ако доставата на писмената и актите од ставовите (1) и (2) на овој член извршителот ја врши со непосредно предавање на должникот, извршителот има право на наплата на цена на извршени дејствија за достава на судски писмена и акти согласно со Тарифата од членот 46 на овој закон само ако личната достава е успешно реализирана.

(6) Ако доставата на писмената и актите од ставовите (1) и (2) на овој член извршителот ја врши по пошта, извршителот наплатува реален трошок во висина на поштарината."

Член 12

Во членот 47 став (1) зборовите: "привремено одземање на правото за вршење на професијата" се заменуваат со зборовите: "привремена забрана за вршење на должноста".

Во ставот (4) алинеја 2 сврзникот "и" на крајот на реченицата се брише.

Во алинејата 3 точката се заменува со сврзникот "и".

По алинејата 3 се додава нова алинеја 4, која гласи:

"- престанок на должноста на извршителот од причините предвидени со овој закон, со денот на предавање на евиденцијата на извршителот во Комората на извршители."

Член 13

Во членот 48 став (4) точката се заменува со записка и се додаваат зборовите: "освен во случај на престанок на должноста извршител или привремена забрана за вршење на должноста".

По ставот (5) се додаваат четири нови става (6), (7), (8) и (9), кои гласат:

"(6) Извршителот е должен, истовремено со именувањето на неговиот заменик-извршител, да му издаде овластување на заменикот да располага со редовната и посебна сметка, со цел да овозможи редовно функционирање на работата во неговата канцеларија во случај кога тој е спречен.

(7) Во случај на привремена спреченост на извршителот и неговиот заменик подолго од 30 дена, по барање од претседателот на Комората, министерот за правда во рок од пет дена именува друг заменик извршител од редот на извршителите од истото подрачје, додека не се стекнат услови извршителот да продолжи со работа.

(8) По престанокот на причините за привремената спреченост на извршителот, извршителот ја продолжува работата во канцеларијата, за што писмено го известува министерот за правда.

(9) Должноста на заменикот што бил именуван од министерот за правда за времето на привремената спреченост на извршителот и неговиот заменик, ќе престане со враќањето на извршителот или на заменикот на извршителот коишто биле привремено спречени за работа."

Член 14

По членот 51 се додава нов наслов и нов член 51-а, кои гласат:

"Приправници кај извршител**Член 51-а**

(1) Извршителот во својата канцеларија може да ангажира приправници.

(2) Приправниците кај извршител се дипломирани правници со завршено четиригодишно високо образование на правни студии или дипломирани правници со стекнати 300 кредити според Европскиот кредит-трансфер систем (ЕКТС), кои се вработени или извршуваат волонтерски работи во канцеларијата на извршителот. Приправниците се запишуваат во Именикот на приправници кај извршителите, кој го води Комората.

(3) Приправникот стручно се оспособува, а извршителот е должен да го следи и да го помага неговото стручно оспособување и да го контролира неговото присуство.

(4) Времето поминато како приправник кај извршител се издначува во однос на правото на полагање на правосуден и нотарски испит, испит за извршители или друг стручен испит, доколку ги исполнуваат условите предвидени за полагање на соодветните испити.

(5) Надзор на стручното оспособување на приправникот кај извршител врши Комората."

Член 15

Во членот 52 ставот (2) се менува и гласи:

"За вршење на надзорот Министерството за правда е должно најмалку во рок од три дена пред денот на вршење на надзорот, да го известува извршителот, односно Комората."

Ставот (4) се менува и гласи:

"За извршениот надзор се составува записник, кој го потпишуваат овластените лица од Министерството за правда што го вршат надзорот и извршителот. Ако извршителот одбие да го потпише записникот е должен да ги изнесе причините за тоа, а овластеното лице ги внесува во записникот."

По ставот (4) се додаваат седум нови става (5), (6), (7), (8), (9), (10) и (11), кои гласат:

"(5) За утврдените состојби од извршениот надзор се составува извештај.

(6) Примерок од извештај се доставува само до извршителот и до Комората на извршители во рок од 15 дена од денот на завршениот надзор, а кога предмет на извршување се средства од Буџетот на Република Македонија и до Државниот правобранител на Република Македонија.

(7) Надзорот над работењето на извршителите и на Комората го опфаќа уредното водење на книгите, предметните списи и евиденцијата во согласност со Законот и подзаконските акти.

(8) При вршењето на надзорот извршителот или претседателот на Комората е должен да овозможи пристап до просториите, книгите, предметните списи и целокупната евиденција на извршителот, односно Комората.

(9) Во зависност од констатираните состојби во извештајот за извршениот надзор, министерот за правда одлучува дали има основ за поднесување на предлог за поведување на дисциплинска постапка или за преземање на други мерки во согласност со закон.

(10) При вршењето на надзорот не смее да биде повредена тајноста на списите и класифицираните информации.

(11) Начинот на вршење на надзорот го пропишува министерот за правда."

Член 16

Во членот 53 по зборот "извршителот" се додаваат зборовите: "и Комората".

Член 17

По членот 53 се додава нов наслов и нов член 53-а, кои гласат:

"Годишен извештај за работа на извршителот**Член 53-а**

(1) Извршителот секоја година доставува писмен извештај до Комората за неговото работење во претходната година, најдоцна до 15 март во тековната година, во кој го наведува вкупниот број на примени барања за извршување, вкупниот број на реализирани извршни исправи, вкупниот износ на наплатени средства за цена за администрирање на предметите, за преземени извршни дејствија и награда за реализирани извршни исправи.

(2) Извршителот во прилог на писмениот извештај од ставот (1) на овој член доставува копија од завршната сметка доставена до Управата за јавни приходи."

Член 18

Членот 54 се менува и гласи:

"(1) Извршителот одговара дисциплински за своето нестручно и несовесно работење, ако со своето однесување при спроведување на извршувањето врши повреда на службената должност, предвидена во Законот за извршување, подзаконските акти и актите на Комората, со кои се уредува работењето на извршителот.

(2) Нестручно постапување е повреда на законот, со кое при спроведувањето на извршувањето извршителот предизвикува повреда на правата на странките во постапката или на трети лица.

(3) Несовесно постапување е постапување спротивно на етичките норми, професионалните стандарди и правила на извршителската должност."

Член 19

По членот 54 се додаваат пет нови наслови и пет нови члена 54-а, 54-б, 54-в, 54-г и 54-д, кои гласат:

"Видови дисциплински мерки**Член 54-а**

За сторена дисциплинска повреда на извршител можат да му се изречат следниве дисциплински мерки:

- а) јавна опомена;
- б) парична казна;

в) привремено одземање на правото за вршење на должноста извршител и

г) трајно одземање на правото за вршење на должноста извршител.

Определување на дисциплински мерки

Член 54-б

(1) Дисциплинската мерка јавна опомена се става на огласната табла во седиштето на Комората, 60 дена од денот на изрекувањето.

(2) Дисциплинската мерка парична казна се изрекува во висина од 1.500 до 5.000 евра во денарска противвредност според средниот курс на Народната банка на Република Македонија на денот на изрекувањето. Плаќањето на паричната казна може да се определи во најмногу шест еднакви месечни рати.

(3) Дисциплинската мерка привремено одземање на правото за вршење на должноста може да се изрече во траење од три месеци до една година.

(4) Дисциплинската мерка трајно одземање на правото за вршење на должноста се изрекува секогаш:

- кога извршителот бил именуван свесно прикривајќи го постоењето на законските пречки за тоа и

- кога за времето за кое привремено му е одземено правото за вршење на должноста или привремено му е забрането вршењето на должноста, тој врши извршни работи или на друг начин ја избегнува дисциплинската мерка.

(5) При изрекувањето на дисциплинските мерки се земаат предвид тежината на повредата, последиците од таа повреда, степенот на одговорност на извршителот, околностите под кои е сторена повредата, поранешното негово однесување, како и други олеснителни и отежителни околности.

(6) Во случај на поврат сторен во период од една до пет години, ќе се примени потешка дисциплинска мерка додека не се стигне до дисциплинската мерка трајно одземање на правото за вршење на должноста.

(7) Ако со сторената дисциплинска повреда, извршителот стекнал имотна корист, паричната казна може да му се изрече до двојниот износ на висината на таа корист, независно од ограничувањето од ставот (2) на овој член.

(8) Конечните одлуки за утврдување дисциплинска одговорност на извршителите се објавуваат на веб локацијата на Комората и на Министерството за правда, во согласност со прописите за заштита на личните податоци.

Член 54-в

Дисциплинска мерка јавна опомена или парична казна ќе му се изрече на извршителот, ако:

- службените списи и податоци ги чува спротивно на прописите за архивско и канцелариско работење,

- ги повредува правилата на Етичкиот кодекс на однесување на извршителите со што го намалува угледот на извршителската должност,

- со своето однесување кон службените или други лица при спроведување на извршни дејствија го нарушува угледот и честа на службените или други лица или органот што го претставуваат и

- не ги исполнува обврските определени со актите на Комората, кои се однесуваат на унапредување и развивање на извршителската должност.

Член 54-г

Дисциплинска мерка парична казна или привремено одземање на правото за вршење на должноста извршител, ќе му се изрече на извршител, ако:

- при спроведување на извршните дејствија не води сметка за достоинството на личноста на странките, учесниците во постапката на извршувањето и нивните семејства,

- при спроведувањето на извршните дејствија не води сметка за тоа извршувањето да биде поповолно за должникот,

- во поднесоци и други писмена, како и со своето однесување изразува непочитување на судовите, органите на државната управа и органите на Комората,

- неуредно и неточно ја води евиденцијата која извршителот е должен да ја води, а која не засега во правата на странките,

- во своето работење употребува факсимил,

- ја избегнува обврската за континуирано стручно оспособување и едукација која се одвива преку семинари и предавања,

- бара пристап до податоци за лице кое не е должник,

- наплати поголема награда за извршување или други трошоци определени со Тарифата,

- не води евиденција за наплатена награда и други трошоци согласно со овој закон и подзаконските акти,

- неоправдано го одложува извршувањето,

- врши јавни функции, или раководни, надзорни и управни функции во трговски друштва, државни заводи, служби за наплата, нотарски и адвокатски работи, и служба во верска заедница или религиозна група,

- парите што му се доверени на чување ги вложи на свое име спротивно на одредбите од овој закон,

- не ги евидентира барањата за извршување според времето на нивниот прием во евиденцијата, која извршителот е должен да ја води,

- работи под дејство на алкохол или наркотични средства,

- не ја чува службената евиденцијата и списите по предметите во својата канцеларија и

- не му издава овластување на заменик-извршителот за располагање со неговата редовна и посебна сметка.

Член 54-д

На извршителот ќе му се изрече мерката трајно одземање на правото за вршење на должноста извршител, ако:

- не ги презема пропишаните мерки за спречување на перење пари и други приноси од казниви дела,

- не постапува по одлуките на судовите, одлуките на државните органи и органите на Комората кои се однесуваат на отстранување на неправилности при извршувањето,

- неуредно и несовесно ја врши функцијата член на Дисциплинска комисија,

- е именуван, свесно прикривајќи го постоењето на законските пречки,

- за времето за кое привремено му е одземено правото за вршење на должноста или привремена забрана за вршење на должноста врши работи на извршување или на друг начин ја избегнува казната,

- при извршувањето презема дејствија кои не се предвидени или се спротивни на овој закон,

- за себе или за свои роднини (во права линија или до четврти степен во странична линија), купува предмети на јавна продажба или стекнува други права во текот на извршувањето кое го спроведува,

- одава класифицирана информација со степен на тајност определена согласно со закон,

- врши трговска должност и посреднички работи,

- склучува договори во свое име за други лица или во туѓо име за себе или учествува во правна работа во која презема службени дејствија како извршител спротивно на овој закон,

- прима подароци или друг вид корист во врска со спроведување на извршувањето или го поставува личниот финансиски интерес во судир со положбата и статусот на извршител,

- незаконито располага со материјалните средства што ги прибавил во текот на извршувањето и

- не постапува според редоследот на примените барања за извршување.“

Член 20

Членот 55 се брише.

Член 21

Членот 56 се брише.

Член 22

Членот 57 се менува и гласи:

“Извршителот на кого му е изречена дисциплинска мерка одземање на правото на вршење на должноста се брише од Евиденцијата на извршители.”

Член 23

Во членот 58 став (3) зборот “процесно” се брише.

Член 24

Насловот на членот 59 и членот 59 се менуваат и гласат:

“Дисциплинска комисија

Член 59

(1) Дисциплинската постапка против извршителот ја води Дисциплинската комисија при Комората, согласно со одредбите на овој закон и актите на Комората.

(2) Дисциплинската комисија е орган на Комората кој го избира Собранието на Комората составен од пет члена и нивни заменици, со мандат од три години со право на повторен избор.

(3) Два члена и нивни заменици се избираат од редот на членовите на Комората, два члена и нивни заменици од редот на судиите по предлог на Судскиот совет на Република Македонија и еден член и негов заменик по предлог на министерот за правда.

(4) Дисциплинската комисија ја спроведува дисциплинската постапка по предлог на овластен подносител и донесува одлука по предлогот, а начинот и поблиските услови во врска со работењето на Дисциплинската комисија ќе бидат уредени со Статутот и другите акти на Комората.”

Член 25

По членот 59 се додаваат три нови наслови и три нови члена 59-а, 59-б и 59-в, кои гласат:

“Поведување на дисциплинска постапка

Член 59-а

(1) Дисциплинска постапка против извршител или заменик извршител се поведува по предлог на претседателот на Комората, претседателот на основниот суд на чиешто подрачје е седиштето на извршителот и министерот за правда.

(2) Претседателот на Комората на извршители може да поднесе предлог за поведување на дисциплинска постапка заради повреди на Кодексот за професионална етика на извршителите и обврските предвидени во Статутот и другите општи акти на Комората и утврдени состојби кои укажуваат на сторена дисциплинска повреда од извршен надзор согласно со актите на Комората, како и по иницијатива на странките и учесниците во извршувањето за поведување на дисциплинска постапка доколку наводите во иницијативата се однесуваат на повреди определени со овој закон.

(3) Претседателот на основниот суд од ставот (1) на овој член може да поднесе предлог за поведување на дисциплинска постапка против извршител доколку, одлучувајќи по приговор против неправилности при извршувањето, повеќе пати утврди неправилности при извршувањето.

(4) Министерот за правда може да поднесе предлог за поведување на дисциплинска постапка, доколку во извештајот од извршен надзор се утврдени состојби кои укажуваат на сторена дисциплинска повреда.

(5) Предлогот за поведување дисциплинска постапка се доставува до Дисциплинската комисија на Комората.

(6) Предлогот за поведување дисциплинска постапка треба да содржи факти и докази од кои се утврдува постоењето на дисциплинската повреда.

(7) По приемот на предлогот, Дисциплинската комисија веднаш, а најдоцна во рок од пет дена, предлогот го доставува на одговор до извршителот на кој се однесува предлогот.

(8) Извршителот во рок од осум дена од приемот на предлогот има право да поднесе одговор на предлогот од ставот (5) на овој член и во одговорот да приложи докази со кои ги побива наводите во предлогот.

Тек на постапката

Член 59-б

(1) Постапката пред Дисциплинската комисија е итна, а одлука по предлогот мора да се донесе најдоцна во рок од 60 дена од денот на поднесувањето на предлогот.

(2) Извршителот против кого се води постапката има право на непосредно произнесување пред Дисциплинската комисија.

(3) За утврдување на факти од значење за одлучувањето, Дисциплинската комисија може да изврши увид во списите на предметот на извршителот, а по потреба да изведе и други докази.

(4) Дисциплинската комисија може да овласти нејзин член да изврши увид во списите на извршителот и да прибави други докази, за што се составува записник.

Видови одлуки на дисциплинската комисија

Член 59-в

(1) Дисциплинската комисија донесува:

- решение со кое се отфрла предлогот за поведување на дисциплинска постапка, доколку предлогот е недозволен, односно поднесен од неовластен подносител,

- решение со кое се утврдува дека не е сторена дисциплинска повреда и

- решение со кое извршителот се огласува за виновен за сторена дисциплинска повреда и при што му се изрекува дисциплинска мерка.

(2) Дисциплинската комисија е должна да го извести предлагачот и Министерството за правда за донесената одлука во дисциплинската постапка против извршителот.

(3) Против одлуката на Дисциплинската комисија извршителот има право на правна заштита со поведување на управен спор пред надлежен суд.”

Член 26

Насловот на членот 60 и членот 60 се менуваат и гласат:

“Привремена забрана за вршење на должноста

Член 60

(1) На извршителот против кого е поведена постапка за дисциплинска повреда, со цел да се заштити достоинството на должноста извршител, по барање на овластените предлагачи за поведување на дисциплинска постапка, Дисциплинската комисија може да донесе одлука со која привремено му се забранува вршењето на должноста сè до завршувањето на дисциплинската постапка.

(2) Привремена забрана за вршење на должноста секогаш ќе се определи без оглед на тоа дали е поведена дисциплинска постапка против извршителот, ако:

а) се исполнети условите за разрешување на извршителот од членот 64 на Законот за извршување;

б) против извршителот е поведена постапка за одземање на деловна способност;

в) против извршителот е донесено правосилно решение за поведување на истрага за кривични дела сторени во врска со службените дејствија сè додека трае истрагата;

г) на извршителот му е изречена забрана за вршење на должноста согласно со закон и

д) против извршителот е донесена неправосилна пресуда со која му е изречена безусловна казна затвор над шест месеци.

(3) Одлуката за привремена забрана за вршење на должноста ќе се отповика штом ќе престанат причините кои ја иницирале.

(4) За одлуката за привремена забрана за вршење на должноста, Дисциплинската комисија ќе ја извести Комората, претседателот на основниот суд за чие подрачје е именуван извршителот и министерот за правда.

(5) Одлуката по барањето за привремена забрана за вршење на должноста се донесува во рок од 15 дена од денот на поднесување на предлогот за поведување на дисциплинска постапка.

(6) Во случај на привремена забрана за вршење на должноста извршителот не смее да презема никакви службени дејствија. Сите дејствија преземени од извршителот за кого е донесена одлука за привремена забрана за вршење на должноста се ништовни.

Член 27

Членот 61 се менува и гласи:

“(1) За извршување на конечните одлуки донесени во дисциплинската постапка се грижи претседателот на Комората.

(2) Конечните дисциплински одлуки за изречената парична казна имаат сила на извршна исправа и претседателот на Комората е должен да поднесе барање за присилно извршување. Средствата добиени со присилното извршување одат на сметката на Комората и тие можат да се користат само за стручно оспособување на извршителите во рамките на Комората.

(3) Ако со конечната дисциплинска одлука е изречена мерка трајно одземање на правото за вршење на должноста, извршителот на кого таа казна му е изречена се брише од Евиденцијата на извршители. Конечната дисциплинска одлука со која е изречена друга дисциплинска мерка, како и неправосилната одлука за привремена забрана за вршење на должноста, се запишуваат во Евиденцијата на извршителите.

(4) Дисциплински мерки за дисциплински повреди се бришат од именикот по истекот на пет години од денот на нивното изрекување.

(5) Ако со конечната дисциплинска одлука е изречена дисциплинска мерка привремено одземање на правото за вршење на должноста или трајно одземање на правото за вршење на должноста, Министерството за правда изречените дисциплински мерки ги објавува во “Службен весник на Република Македонија”.

Член 28

Во насловот на Главата седма зборот “ФУНКЦИЈАТА” се заменува со зборот “ДОЛЖНОСТА”.

Член 29

Во насловот на членот 62 и во ставовите (1) и (2) зборот “функцијата” се заменува со зборот “должноста”.

Во ставот (1) точка г) зборот “професијата” се заменува со зборот “должноста”.

Член 30

Во членот 63 став (3) зборот “професијата” се заменува со зборот “должноста”.

Член 31

Во членот 64 став (1) точка д) зборот “професијата” се заменува со зборот “должноста”.

Во ставот (1) точка е) зборовите: “за потешки повреди при вршењето на извршните дејствија” се заменуваат со зборовите: “трајно одземање на правото за вршење на должноста”.

Член 32

По членот 64 се додава нов наслов и нов член 64-а, кои гласат:

“Именување на извршител во случај на престанок на должноста на извршителот

Член 64-а

(1) По престанок на должноста извршител, министерот за правда веднаш ќе започне постапка за именување на извршител кој ќе продолжи со работа во канцеларијата на извршителот чија должност престанала. Постапката за именување ќе се заврши најдоцна во рок од 60 дена сметано од денот на констатирањето на престанокот на должноста извршител.

(2) Ако на објавениот оглас не се јави ниту еден кандидат кој ги исполнува условите за именување, министерот за правда во рок од 15 дена ќе донесе решение со кое ќе определи извршител од редот на именуваните извршители од истото подрачје којшто веднаш ќе ја преземе канцеларијата на извршителот чија должност престанала и ќе ја продолжи работата по предметите, со сите овластувања кои му припаѓаат на извршител согласно со закон.

(3) Доверителот којшто не сака неговиот предмет да го продолжи новоименуваниот извршител може да го повлече барањето за извршување и да го довери на друг извршител, со тоа што сите дејствија којшто ги преземал дотогаш извршителот имаат правна важност, и извршителот на којшто ќе му биде доверено продолжување на постапката ќе ја продолжи постапката од стадиумот каде што се наоѓа.

(4) Трошоците за извршување за кои постои доказ дека се наплатени кај извршителот чија должност престанала му се признаваат на доверителот, а извршителот којшто ќе продолжи со спроведување на извршувањето е должен да ги наплати од должникот и да ги пренесе на доверителот.

(5) Претседателот на Комората со решение ќе го овласти именуваниот, односно определениот извршител да располага со посебната сметка на извршителот чија должност престанала.

Член 33

Во членот 66 став (2) зборот “професијата” се заменува со зборот “должноста”.

Член 34

Во членот 68 став (1) точка б) зборот “професијата” се заменува со зборот “должноста”.

Точката в) се брише.

Во точката з) сврзникот “и” се заменува со записка, а по зборовите: “помошниците на извршителите” се додаваат зборовите: “и приправниците на извршителите”.

Член 35

Во членот 69 став (4) точка а) зборовите: “и го изнесува своето мислење во случај на спор кој се однесува на плаќање за извршената работа” се заменуваат со зборовите: “кои се однесуваат на примената на овој закон”.

По точката а) се додава нова точка б), која гласи:

“б) изготвува и доставува мислење во случај на спор меѓу извршителите и нивните странки којшто се однесува на плаќање за извршена работа во рок од 15 дена по барање на странките и овластените предлагачи за поведување на дисциплинска постапка”.

Точките б) и в) стануваат точки в) и г).

Член 36

Во членот 72 по ставот (1) се додава нов став (2), кој гласи:

“(2) Комората е должна до министерот за правда секоја година најдоцна до 1 април да достави писмен извештај за работењето на секој извршител поединечно за претходната година во тековната година, во кој го наведува вкупниот број на примени барања за извршување, вкупниот број на реализирани извршни исправи, вкупниот износ на наплатени средства за цена за администрација на предметите, за преземени извршни дејствија и награда за реализирани извршни исправи.”

Член 37

Во членот 97 по ставот (3) се додава нов став (4), кој гласи:

“(4) Во случај кога проценетата вредност на подвижните предмети е поголема од 1.000 евра во денарска противвредност по средниот курс на Народната банка на Република Македонија на денот на донесувањето на заклучокот се применуваат одредбите за полагање на гаранција од членот 171 на овој закон.”

Ставовите (4) и (5) стануваат ставови (5) и (6).

Член 38

Насловот на членот 99 се менува и гласи: “Запирање на извршувањето спрема попишани предмети”.

Член 39

Во членот 99 став (1) зборовите: “ја запре постапката” се заменуваат со зборовите: “го запре извршувањето спрема попишаните предмети”.

Член 40

Во членот 100 став (1) по првата реченица се додава нова реченица, која гласи: “Во случајот од членот 97 став (4) на овој закон купувачот е должен цената да ја положи во рок од три дена.”

По ставот (1) се додава нов став (2), кој гласи: “(2) Кога природата на предметот бара одредени подготовки за предавање во владение, предавањето ќе се изврши најдоцна во рок од осум дена од заклучување на наддавањето, односно од продажбата со непосредна спогодба.”

Ставовите (2), (3) и (4) стануваат ставови (3), (4) и (5).

Член 41

Во членот 137 по ставот (1) се додава нов став (2), кој гласи:

“(2) Налогот за извршување врз парично побарување по сметка кај банка што му припаѓа на физичко лице, извршителот е должен да го изготви почитувајќи ги ограничувањата на извршувањето од членот 105 на овој закон.”

Ставот (2) станува став (3).

Член 42

Во насловот на Главата петнаесетта зборот “АКЦИИ” се заменува со зборовите “ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ”.

Член 43

Насловот на членот 167 се менува и гласи: “Заклучок за продажба со усно јавно наддавање”.

Член 44

Во членот 169 став (1) точката се брише и се додаваат зборовите: “или со непосредна спогодба”.

Во ставот (3) по зборовите: “непосредна спогодба” се става точка, а зборовите до крајот на реченицата се бришат.

Ставовите (4) и (5) се бришат.

Член 45

Во членот 171 по ставот (3) се додава нов став (4), кој гласи:

“(4) Доверителот и зложниот доверител од ставот (3) на овој член кој претходно учествувал на јавно наддавање и понудил највисока цена, а цената не ја уплатил во определениот рок не е ослободен од полагање на гаранција за следните продажби.”

Ставовите (4) и (5) стануваат ставови (5) и (6).

Член 46

Во членот 174 став (4) точката се заменува со запирка и се додаваат зборовите: “при што во изјавата се должни да ја определат почетната цена”.

Член 47

Во насловот на членот 176 зборовите: “при продажба” се бришат.

Член 48

Во членот 176 се додаваат четири нови става (1), (2), (3) и (4), кои гласат:

“(1) По исполнување на условите од членот 169 став (3) на овој закон извршителот донесува заклучок за продажба со непосредна спогодба.

(2) Договорот за продажба со непосредна спогодба се склучува во писмена форма. Договорот го потпишуваат купувачот и извршителот во име и за сметка на должникот.

(3) Договорот произведува дејство од денот на донесувањето на заклучок за предавање на недвижноста.

(4) По уплатата на цената на недвижноста за извршената продажба со непосредна спогодба и данокот на промет, извршителот во рок од три дена донесува заклучок за извршената продажба, кој претставува правна основа за стекнување на правото на сопственост со запишување во Катастарот на недвижности.”

Ставовите (1) и (2) стануваат ставови (5) и (6).

Член 49

Во членот 180 став (4) точката се заменува со запирка и се додаваат зборовите: “спрема оваа недвижност”.

Во ставот (5) по зборот “запре” се додаваат зборовите: “спрема оваа недвижност”.

Член 50

Во членот 202 по ставот (4) се додава нов став (5), кој гласи:

“(5) Извршителот е должен да го достави налогот за извршување до должникот, откако налогот за извршување врз средства на сметката на должникот е евидентиран кај носителот на платен промет.”

Член 51

Во членот 235 став (1) зборот “професијата” се заменува со зборот “должноста”.

По ставот (1) се додаваат пет нови става (2), (3), (4), (5) и (6), кои гласат:

“(2) Кандидатот за полагање на испитот за извршители е должен да ги надомести трошоците за полагање на испитот.

(3) Министерот за правда ја утврдува висината на реално направените трошоци за полагање на испитот, неопходни за спроведување на писмениот дел од испитот, изготвување и копирање на материјали и покани и изготвување на уверенија и надоместок за работата на членовите и секретарот на испитната комисија.

(4) Трошоците за полагање на испитот се уплатуваат на сметката на сопствени приходи на Министерството за правда.

(5) Ако трошоците не се уплатени на соодветна сметка на Министерството за правда, најдоцна 15 дена пред денот определен за почеток на испитната сесија, на кандидатот нема да му се дозволи полагање на испитот.

(6) Ако кандидатот во рок од една година од денот на уплатата на средствата не го полага испитот, уплатените средства се враќаат согласно со закон.”

Ставот (2) станува став (7).

Член 52

Подзаконските акти предвидени со овој закон министерот за правда ќе ги донесе во рок од 60 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Комората на извршители ќе ги усогласи актите на Комората со одредбите од овој закон во рок од 45 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 53

Ако настане престанок на должноста извршител пред денот на влегувањето во сила на овој закон, министерот за правда во рок од осум дена од денот на влегувањето во сила на овој закон, определува извршител од редот на именуваните извршители од истото подрачје, којшто веднаш ќе ја преземе канцеларијата на извршителот чија должност престанала и ќе ја продолжи работата по предметите, со сите овластувања кои му припаѓаат на извршител согласно со закон. Пред преземањето на канцеларијата на извршителот чија должност престанала од страна на определениот извршител, ќе се изврши селекција на предметите, книгите и документите на извршителот чија

должност престанала од страна на Комисијата која ја формира министерот за правда, составена од претставник на Министерството за правда, Комората на извршители и судија од подрачјето на надлежниот основен суд за кое е именуван извршителот.

Претседателот на Комората со решение ќе го овласти именувањето, односно определениот извршител да располага со посебната сметка на извршителот чија должност престанала.

Член 54

Се овластува Законодавно-правната комисија на Собранието на Република Македонија да утврди пречистен текст на Законот за извршување.

Член 55

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе се применува по истекот на 60 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон, освен членот 1 од овој закон кој ќе започне да се применува од 1 ноември 2010 година.

ЛИГЈ ПЕР НДРШИМИН ДНЕ ПЛОТЭСИМИ Е ЛИГЈИ ПЕР ПЕРМБАРИМ

Нени 1

Нë лигјин пер пермбарим (“Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numër 35/2005, 50/2006, 129/2006, 8/2008 dhe 83/2009), нë ненин 2 параграфи (5) shlyhet.

Нени 2

Titulli i neni 5 ndryshohet, si vijon: “Mbrotjja e palëve, pjesëmarrësve në procedurën e пермбаримит dhe familjeve të tyre”

Нени 3

Нë ненин 5 параграфи (2) ndryshohet si vijon:
“Gjatë realizimit të пермбаримит, пермбаруеси është i obliguar që të ketë konsideratë për dinjitetin e personalitetit të palëve, pjesëmarrësve në procedurën e пермбаримит dhe familjeve të tyre, si dhe për atë që пермбаримит të jetë më i volitshëm për debitorin.”

Нени 4

Нë ненин 11 параграфи (1) pika 8 fjalët: “Regjistri unik i poseduesve të llogarive” zëvendësohen me fjalët: “Regjistri unik i llogarive të transaksionit”.

Нени 5

Нë ненин 30 параграфи 1 fjalët: “te gjykata”, zëvendësohen me fjalët: “në llogarinë e veçantë të пермбаруесит, përveç në rast kur me ligj është e пермбаримит që të jepet në gjykatë.”

Нени 6

Нë ненин 32 параграфи (1) në pikën 2 pas fjalës “aftësi” vihet presje dhe shtohen fjalët: “që dëshmohet me certifikatë të lëshuar nga institucioni kompetent shëndetësor nga fusha e mjekësisë së punës.”

Pika 3 ndryshohet, si vijon:

“3) të jetë jurist i diplomuar me arsim të kryer të lartë katërvjeçar të studimeve juridike, ose jurist i diplomuar me 300 kredi të fituara sipas Sistemit evropian për transferim të kredive (SETK);”

Нë pikën 7 fjala “profesioni” zëvendësohet me fjalën “detyra”.

Нë pikën 8 fjalët: “të ketë” zëvendësohen me fjalët: “të japë deklaratë para noterit se të sigurojë”.

Нени 7

Нë ненин 40 параграфи (1), alineja 11 lidhëza “dhe” në fund të fjalisë shlyhet.

Pas alinesë 11 shtohen dy aline të reja 12 dhe 13, si vijojnë:

“- paraqet kërkesë për marrjen e të dhënave për posedimin e llogarive të transaksionit te personi juridik i cili e udhëheq Regjistrin unik të llogarive të transaksionit në lidhje me lëndën e пермбаримит dhe

- paraqet kërkesë për lëshimin e urdhërësës për kërkimin e automjetit si lëndë e kryerjes, te organi i administratës shtetërore nga sfera e punëve të brendshme.”

Pas paragrafit (1) shtohet paragraf i ri (2), si vijon:

“(2) Пермбаруеси ka për detyrë që me të dhënat personale të veprojë në pajtim me rregullat për mbrojtjen e të dhënave personale, gjatë realizimit të пермбаримит në pajtim me këtë ligj.”

Paragrafët (2) dhe (3), bëhen paragrafë (3) dhe (4).

Нени 8

Нë ненин 41 параграфи (2) dhe (3), ndryshohen si vijojnë:

“(2) Пермбаруеси gjatë realizimit të пермбаримит ka të drejtë që të kërkojë të dhëna nga organi i administratës shtetërore ose personi juridik që udhëheq regjistrin, si dhe ndihmë nga organi i administratës shtetërore për realizimin e lëndës së пермбаримит në pajtim me këtë ligj.

(3) Subjektet nga paragrafi (2) i këtij neni, janë të detyruar që të bashkëpunojnë me пермбаруесин.”

Нени 9

Нë ненин 43 параграфи (1), pas fjalës “shkaktuar” shtohen fjalët: “palës ose”.

Paragrafi (3), ndryshohet si vijon:

“Dëmi пермбаримит në procedurë kontestimore.”

Нени 10

Titulli i neni 46 dhe neni 46, ndryshohen si vijojnë:

“Shpërblimi dhe kompensimi i shpenzimeve për punën e пермбаруесит

Нени 46

(1) Пермбаруеси për veprimet e пермбаруара ka të drejtë për shpërblim dhe kompensim të shpenzimeve, në pajtim me Tarifen për shpërblim dhe kompensim të shpenzimeve tjera për punë të пермбаруесит.

(2) Tarifen për shpërblim dhe kompensim të shpenzimeve tjera për punë të пермбаруесит, e miraton ministri i Drejtësisë, pas mendimit të marrë paraprakisht nga Oda e Пермбаруесве, sipas kriterëve vijuese;

1) çmimit për administrim i cili пермбаримит sipas shumës së kërkesës kryesore, respektivisht vlerës së lëndës së пермбаримит e пермбаримит në dokumentin пермбаруес;

2) çmimit të veprimeve пермбаруесе i cili пермбаримит sipas formës, sasisë dhe kohëzgjatjes së пермбаримит të veprimeve пермбаруесе dhe vendit të пермбаримит të tyre dhe

3) shpërblimit të пермбаруесит për veprimet e пермбаруара, i cili пермбаримит sipas llojit të dokumentit пермбаруес dhe llojit të kërkesës e cila duhet të пермбароhet, si dhe sipas shumës së kërkesës kryesore e пермбаримит në dokumentin пермбаруес te kërkesat monetare, пермбаримит vlerës së lëndës së пермбаримит te kërkesat jomonetare e пермбаримит në dokumentin пермбаруес.

(3) Nëse vlera e kërkesës jomonetare nuk është e пермбаримит në dokumentin пермбаруес, shpërblimi është 300 euro në kundërvlerë me denarë, sipas kursit të mesëm të Bankës Popullore të Republikës së Maqedonisë në ditën e llogaritjes.

Нени 11

Нë ненин 46-a pas paragrafit (4) shtohen dy paragrafë të rinj (5) dhe (6), si vijojnë:

“(5) Nëse dorëzimin e shkresave dhe akteve nga paragrafi (1) dhe (2) të këtij neni, пермбаруеси e kryen me dorëzim të drejtpërdrejtë debitorit, пермбаруеси ka të drejtë arkëtimi të çmimit të veprimeve të kryera për dorëzim të shkresës dhe akteve gjyqësore, në pajtim me Tarifen nga neni 46 të këtij ligji, vetëm nëse dërgesa personale është realizuar në mënyrë të suksesshme.

(6) Nëse dorëzimin e shkresave dhe akteve nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni, përmbaruesi e realizon me postë, përmbaruesi arkëton harxhim real në lartësi të taksës postare.

Neni 12

Në nenin 47 paragrafin (1) fjalët: “marrje e përkohshme e së drejtës për ushtrimin e profesionit “ zëvendësohen me fjalët: “ndalim i përkohshëm për kryerjen e detyrës”.

Në paragrafin (4) alineja 2 lidhëza “dhe” në fund të fjalisë shlyhet.

Në alinenë 3 pika zëvendësohet me lidhëzën “dhe”.

Pas alinesë 3 shtohet alineja 4, si vijon:

“- pushimin e detyrës së përmbaruesit nga shkaqet e parapara me këtë ligj, në ditën e dorëzimit të evidencës së përmbaruesit në Odën e Përmbaruesve.”

Neni 13

Në nenin 48 paragrafin (4) pika zëvendësohet me presje dhe shtohen fjalët: “përveç në rast të pushimit të detyrës së përmbaruesit ose ndalimit të përkohshëm për kryerjen e detyrës”.

Pas paragrafit (5) shtohen katër paragrafë të rinj (6), (7), (8) dhe (9), si vijojnë:

“(6) Përmbaruesi ka për obligim, njëkohësisht me emërimin e zëvendëspërmbaruesit të tij, t’i japë autorizim zëvendësit që të disponojë me llogarinë e rregullt dhe të veçantë, me qëllim që të mundësojë funksionim të rregullt të punës në zyrën e tij, në rast se ai është i penguar.

“(7) Në rast të pengesës së përkohshme të përmbaruesit dhe zëvendësit të tij më gjatë se 30 ditë, me kërkesë nga kryetari i Odës, ministri i Drejtësisë në afat prej pesë ditësh emëron zëvendëspërmbarues tjetër nga radha e përmbaruesve nga zona e njëjtë, derisa nuk plotësohen kushtet, që përmbaruesi të vazhdojë me punë.”

(8) Pas përfundimit të shkaqeve për pengesën e përkohshme të përmbaruesit, përmbaruesi e vazhdon punën në zyrë, me ç’rast e njofton me shkrim ministrin e Drejtësisë.

(9) Detyra e zëvendësit që ka qenë i emëruar nga ministri i Drejtësisë për kohën e pengesës së përkohshme të përmbaruesit dhe zëvendësit të tij do të ndërpritet me kthimin e përmbaruesit ose zëvendëspërmbaruesit, që kanë qenë të penguar njëkohësisht për punë.”

Neni 14

Pas nenit 51 shtohet titulli i ri dhe neni i ri 51-a, si vijojnë:

“Praktikantët te përmbaruesi

Neni 51-a

(1) Përmbaruesi në zyrën e tij mund të angazhojë praktikantë.

(2) Praktikantët te përmbaruesi janë juristë të diplomuar të cilët kanë të mbaruar arsim të lartë katërvjeçar të studimeve juridike, ose juristë të diplomuar me 300 kredi të fituara sipas Sistemit evropian për transfer të kredive (SETK), të cilët janë të punësuar ose kryejnë punë vullnetare në zyrën e përmbaruesit. Praktikantët regjistrohen në Listën e emrave të praktikantëve te përmbaruesit, që e mban Oda.

(3) Praktikanti aftësohet në mënyrë profesionale, ndërsa përmbaruesi është i detyruar që ta ndjekë dhe ta ndihmojë aftësimin e tij profesional dhe ta kontrollojë praninë e tij.

(4) Koha e kaluar si praktikant te përmbaruesi, barazohet në lidhje me të drejtën e dhënies së provimit të jurisprudencës dhe të noterit, provimit për përmbarues ose provimit tjetër profesional, nëse i plotësojnë kushtet e parapara për dhënien e provimeve përkatëse.

(5) Mbikëqyrje të trajnimit profesional të praktikantit te përmbaruesi, e kryen Oda.”

Neni 15

Në nenin 52, paragrafi (2) ndryshohet si vijon:

“Për kryerjen e mbikëqyrjes, Ministria e Drejtësisë ka për detyrë që në afat prej së paku tri ditësh para ditës së realizimit të mbikëqyrjes, ta njoftojë përmbaruesin, përkatësisht Odën.”

Paragrafi (4) ndryshohet si vijon:

“Për mbikëqyrjen e realizuar hartohet procesverbal të cilin e nënshkruajnë personat e autorizuar nga Ministria e Drejtësisë të cilët e realizojnë mbikëqyrjen dhe përmbaruesi. Nëse përmbaruesi refuzon që ta nënshkruajë procesverbalin, është i detyruar që t’i paraqesë arsyet për këtë, ndërsa personi i autorizuar i shënon në procesverbal.”

Pas paragrafit (4) shtohen shtatë paragrafë të rinj (5), (6), (7), (8), (9), (10) dhe (11), si vijojnë:

“(5) Për gjendjet e përcaktuara nga mbikëqyrja e realizuar hartohet raport.

(6) Një ekzemplar nga raporti i dorëzohet vetëm përmbaruesit dhe Odës së Përmbaruesve, në afat prej 15 ditësh nga dita e mbikëqyrjes së realizuar, ndërsa kur lëndë të realizimit janë mjetet nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë, i dorëzohet edhe Avokatit Shtetëror të Republikës së Maqedonisë.

(7) Mbikëqyrja mbi punën e përmbaruesve dhe Odës e përfshin udhëheqjen e rregullt të librave, dokumenteve të lëndëve dhe evidencës në pajtim me Ligjin dhe aktet nënligjore.

(8) Gjatë realizimit të mbikëqyrjes, përmbaruesi ose kryetari i Odës ka për detyrë që të mundësojë qasje të hapësirat, librat, dokumentet e lëndëve dhe evidencës së përgjithshme të përmbaruesit, përkatësisht Odës.

(9) Varësisht nga gjendjet e konstatuara në raportin për mbikëqyrjen e realizuar, ministri i Drejtësisë vendos nëse ka bazë për parashtrimin e propozimit për ngritjen e procedurës disiplinore ose për ndërmarrjen e masave tjera, në pajtim me ligjin.

(10) Gjatë realizimit të mbikëqyrjes nuk guxon të cenohet fshehtësia e dokumenteve dhe informatave të klasifikuara.

(11) Mënyrën e realizimit të mbikëqyrjes, e përcakton ministri i Drejtësisë.”

Neni 16

Në nenin 53 pas fjalës “përmbaruesi” shtohen fjalët: “dhe Oda”.

Neni 17

Pas nenit 53 shtohet titulli i ri dhe neni i ri 53-a, si vijojnë:

“Raporti vjetor për punën e përmbaruesit

Neni 53-a

(1) Përmbaruesi çdo vit dorëzon raport me shkrim te Oda për punën e tij në vitin paraprak, më së voni deri më 15 mars të vitit rrjedhës, në të cilin e shënon numrin e përgjithshëm të kërkesave të pranuar për përmbarim, numrin e përgjithshëm të dokumenteve përmbaruese të realizuara, shumën e përgjithshme të mjeteve të arkëtuara për çmimin e administrimit të lëndëve, për veprimet e ndërmarra përmbaruese dhe shpërblimin për dokumentet përmbaruese të realizuara.

(2) Përmbaruesi në shtojcë të raportit me shkrim nga paragrafi (1) i këtij neni, e dorëzon një kopje nga llogaria përfundimtare e dorëzuar në Drejtorinë për të Hyra Publike.”

Neni 18

Neni 54 ndryshohet, si vijon:

“(1) Përmbaruesi përgjigjet në mënyrë disiplinore për punën e tij joprofesionale dhe të pandërgjegjshme, nëse me sjelljen e tij gjatë realizimit të përmbarimit, kryen cenim të detyrës zyrtare, të paraparë në Ligjin për përmbarim, aktet nënligjore dhe aktet e Odës, me të cilat rregullohet puna e përmbaruesit.

(2) Veprim joprofesional është cenim i ligjit, me të cilin gjatë realizimit të përmbarimit, përmbaruesi shkakton cenim të të drejtave të palës në procedurë, ose të personave të tretë.

(3) Veprim i pandërgjegjshëm është veprimi në kundërshtim me normat etike, standardet profesionale dhe rregullat e detyrës së përmbaruesit.”

Neni 19

Pas nenit 54 shtohen pesë tituj të rinj dhe pesë nene të reja 54-a, 54-b, 54-c, 54-d, dhe 54-e, si vijojnë:

"Llojet e masave disiplinore**Neni 54-a**

Për cenim të kryer disiplinor, përmbauesit mund t'i kumtohen masat disiplinore në vijim:

- a) vërejtje publike;
- b) dënim me para;
- v) heqje e përkohshme e së drejtës për kryerjen e detyrës së përmbauesit dhe
- g) heqje e përhershme e së drejtës për kryerjen e detyrës së përmbauesit.

Përcaktimi i masave disiplinore**Neni 54-b**

(1) Masa disiplinore, vërejtje publike vendoset në tabelën e shpalljeve në selinë e Odës, 60 ditë nga dita e shqiptimit.

(2) Masa disiplinore, dënim me para, shqiptohet me shumë prej 1 500 euro deri në 5 000 euro në kundërvlerë në denarë, sipas kursit të mesëm të Bankës Popullore të Republikës së Maqedonisë në ditën e shqiptimit. Pagesa e dënimit me para mund të përcaktohet në më së shumti gjashtë këste të barabarta mujore.

(3) Masa disiplinore, heqje e përkohshme e së drejtës për kryerjen e detyrës, mund të shqiptohet në afat prej tre muajsh deri në një vit.

(4) Masa disiplinore, heqje e përhershme e së drejtës për kryerjen e detyrës, shqiptohet përherë:

- kur përmbauesi është emëruar me vetëdije, duke e fshehur ekzistimin e pengesave ligjore për atë dhe
- kur gjatë kohës për të cilën përkohësisht i është hequr e drejta për kryerjen e detyrës, ose përkohësisht i është ndaluar kryerja e detyrës, ai kryen punë përmbauese ose në mënyrë tjetër i shmanget masës disiplinore.

(5) Gjatë shqiptimit të masave disiplinore, merren parasysh pesha e cenimit, pasojat nga cenimi i tillë, shkalla e përgjegjësisë së përmbauesit, rrethanat në të cilat është bërë cenimi, sjellja e tij e përparshme si dhe rrethana tjera lehtësuese dhe rënduese.

(6) Në rast të përsëritjes së kundërvajtjes, të kryer në periudhën prej një viti deri në pesë vite, do të zbatohet masë më e rëndë disiplinore derisa nuk arrihet te masa disiplinore, heqje e përhershme e së drejtës për kryerjen e detyrës.

(7) Nëse me cenimin e kryer disiplinor, përmbauesi ka fituar dobi pronësore, dënim me para mund t'i shqiptohet deri në shumën e dyfishit të shumës së përfituar, pavarësisht nga kufizimi nga paragrafi (2) i këtij neni.

(8) Vendimet përfundimtare për përcaktimin e përgjegjësisë disiplinore të përmbauesve, shpallen në ueb faqen e Odës dhe të Ministrisë së Drejtësisë, në pajtim me rregullat për mbrojtjen e të dhënave personale.

Neni 54-v

Masa disiplinore, vërejtje publike ose dënim me para do t'i shqiptohet përmbauesit, nëse:

- dokumentet dhe të dhënat zyrtare i ruan në kundërshtim me rregullat për punë arkivore dhe të zyrës,
- i cenon rregullat e Kodeksit etik të sjelljes së përmbauesve me çka e zvogëlon autoritetin e detyrës së përmbauesit,
- me sjelljen e tij ndaj personave juridikë ose personave tjerë gjatë kryerjes së veprimeve të përmbauesit, e cenon autoritetin dhe nderin e personave juridikë ose personave tjerë ose organit të cilin e përfaqësojnë dhe
- nuk i plotëson detyrat e përcaktuara me aktet e Odës, të cilat kanë të bëjnë me avancimin dhe zhvillimin e detyrës së përmbauesit.

Neni 54-g

Masa disiplinore, dënim me para ose heqje e përkohshme e së drejtës për kryerjen e detyrës së përmbauesit, do t'i shqiptohet përmbauesit, nëse:

- gjatë realizimit të detyrave përmbauese nuk mban llogari për dinjitetin e personalitetit të palëve, pjesëmarrësve në procedurën e përbarimit dhe familjeve të tyre,

- gjatë realizimit të detyrave përmbauese nuk kujdeset që përbarimi të jetë më i volitshëm për debitorin,

- në parashpresa dhe shkresa tjera, si dhe me sjelljen e tij shpreh mosrespekt ndaj gjykatave, organeve të administratës shtetërore dhe organeve të Odës,

- në mënyrë të parregullt dhe të pasaktë e mban evidencën të cilën përmbauesi është i obliguar që ta mbajë, e cila nuk i prek të drejtat e palëve,

- në punën e tij përdor faksimile,

- i shmanget detyrës për aftësim dhe edukim të vazhdueshëm profesional, që zhvillohet nëpërmjet seminareve dhe ligjëratave,

- kërkon qasje te të dhënat për personin i cili nuk është debitor,

- arkëton shpërbtim më të madh për përbarim ose shpenzime tjera të përcaktuara sipas Tarifës,

- nuk mban evidencë për shpërbtimin e arkëtuar dhe shpenzimet tjera, në pajtim me këtë ligj dhe aktet nënligjore,

- në mënyrë të paarsyetuar e prolongon përbarimin,

- kryen funksione publike, ose funksione udhëheqëse, mbikëqyrëse dhe administrative në shoqatat tregtare, ente shtetërore, shërbime arkëtimi, punë noteri dhe avokati, dhe shërbim në bashkësi fetare ose grup fetar,

- paratë që i janë besuar për t'i ruajtur, i investon në emër të vet, në kundërshtim me dispozitat e këtij ligji,

- nuk i evidenton kërkesat për përbarim sipas kohës së pranimit të tyre në evidencë, të cilën përmbauesi është i detyruar që ta udhëheqë,

- punon në ndikim të alkoolit ose mjete narkotike,

- nuk e ruan evidencën zyrtare dhe dokumentet e lëndëve në zyrën e vet dhe

- nuk i lëshon autorizim zëvendëspërmbauesit për të disponuar me llogarinë e tij të rregullt dhe të veçantë.

Neni 54-d

Përmbauesit do t'i shqiptohet masa, heqje e përhershme e së drejtës për kryerjen e detyrës së përmbauesit, nëse:

- nuk i ndërmerr masat e përcaktuara për ndalimin e larjes së parave dhe të ardhurave tjera nga veprat ndëshkuese,

- nuk vepron sipas vendimeve të gjykatave, vendimeve të organeve shtetërore dhe organeve të Odës, që kanë të bëjnë me evitimin e parregullsive gjatë përbarimit,

- në mënyrë të parregullt dhe të pandërgjegjshëm e kryen funksionin e anëtarit të Komisionit Disiplinor,

- është i emëruar, duke i fshehur me vetëdije ekzistimin e pengesave ligjore,

- gjatë kohës së heqjes së përkohshme të së drejtës për kryerjen e detyrës ose ndalimit të përkohshëm për kryerjen e punës, kryen punë përbarimi ose në mënyrë tjetër i shmanget dënimit,

- gjatë përbarimit ndërmerr veprime, që nuk janë të parapara ose janë në kundërshtim me këtë ligj,

- për vete ose për të afërmit e tij (në linjë të drejtë ose deri në shkallën e katërt në linjë anësore) blen sende në shitje publike ose fiton të drejta tjera gjatë përbarimit që e realizon,

- jep informatë të klasifikuar me shkallë sekreti, të përcaktuar në pajtim me këtë ligj,

- kryen detyrë tregtare dhe punë ndërmjetësimi,

- lidh marrëveshje në emër të vet për persona tjerë, ose në emër të dikujt tjetër për vete, ose merr pjesë në punë juridike në të cilën ndërmerr veprime zyrtare si përmbaues, në kundërshtim me këtë ligj,

- pranon dhurata ose lloj tjetër leverdie në lidhje me realizimin e përbarimit, ose e paraqet interesin personal financiar në konflikt me pozitën e statusin e përmbauesit,

- në mënyrë të paligjshme disponon me mjetet materiale që i ka fituar gjatë përbarimit dhe

- nuk vepron sipas orarit të kërkesave të pranuar për përbarim."

Neni 20

Neni 55 shlyhet.

Neni 21

Neni 56 shlyhet.

Neni 22

Neni 57, ndryshohet si vijon:
 “Përmbaruesi të cilit i është kumtuar masa disiplinore, heqje e së drejtës për kryerjen e detyrës, shlyhet nga Evidenca e përmbaruesve.”

Neni 23

Në nenin 58 paragrafi (3) fjala “procedural” shlyhet.

Neni 24

Titulli i nenit 59 dhe neni 59, ndryshohen si vijojnë:

“Komisioni Disiplinor

Neni 59

(1) Procedurën disiplinore kundër përmbaruesit, e udhëheq Komisioni Disiplinor i Odës, në pajtim me dispozitat e këtij ligji dhe akteve të Odës.

(2) Komisioni Disiplinor është organ i Odës, të cilin e zgjedh Kuvendi i Odës i përbërë nga pesë anëtarë dhe zëvendësit e tyre, me mandat prej tre vitesh me të drejtë rizgjedhjeje.

(3) Dy anëtarë dhe zëvendësit e tyre, zgjidhen nga radha e anëtarëve të Odës, dy anëtarë dhe zëvendësit e tyre nga radha e gjykatësve me propozim nga Këshilli Gjyqësor i Republikës së Maqedonisë dhe një anëtar dhe zëvendësi i tij me propozim nga ministri i Drejtësisë.

(4) Komisioni Disiplinor e zbaton procedurën disiplinore sipas propozimit të parashtruesit të autorizuar dhe merr vendim për propozimin, ndërsa mënyrën dhe kushtet më të afërta lidhur me punën e Komisionit Disiplinor, do të rregullohen me Statutin dhe aktet tjera të Odës.”

Neni 25

Pas nenin 59 shtohen katër tituj të rinj dhe tri nene të reja 59-a, 59-b, dhe 59-v si vijojnë:

“Ngritja e procedurës disiplinore

Neni 59-a

(1) Procedura disiplinore kundër përmbaruesit ose zëvendëspërmbaruesit, ngritet me propozim të kryetarit të Odës, kryetarit të Gjykatës Themelore, në rajonin e së cilës është selia e përmbaruesit dhe ministrit të Drejtësisë.

(2) Kryetari i Odës së përmbaruesve mund të parashtrojë propozim për ngritje të procedurës disiplinore për shkak të cenimeve të Kodeksit për etikë profesionale të përmbaruesve dhe detyrave të parapara me Statutin dhe aktet tjera të përgjithshme të Odës dhe gjendjeve të përcaktuara që tregojnë për cenimin e kryer disiplinor nga kontrolli mbikëqyrës në pajtim me aktet e Odës, si dhe me iniciativë të palëve dhe pjesëmarrësve në përmbarim, për realizimin e procedurës disiplinore, nëse konstatimet në iniciativë kanë të bëjnë me cenimet e përcaktuara me këtë ligj.

(3) Kryetari i Gjykatës Themelore nga paragrafi (1) i këtij neni, mund të parashtrojë propozim për ngritjen e procedurës disiplinore kundër përmbaruesit, nëse duke vendosur për ankesë kundër parregullsi gjatë përmbarimit, më shumë herë përcakton parregullsi gjatë përmbarimit.

(4) Ministri i Drejtësisë mund të parashtrojë propozim për ngritje të procedurës disiplinore, nëse në raportin nga mbikëqyrja e kryer janë përcaktuar gjendje të cilat tregojnë për cenimin e kryer disiplinor.

(5) Propozimi për ngritje të procedurës disiplinore, dorëzohet te Komisioni Disiplinor i Odës.

(6) Propozimi për ngritje të procedurës disiplinore, duhet të përmbajë fakte dhe dëshmi prej të cilave, përcaktohet ekzistimi i cenimit disiplinor.

(7) Pas pranimit të propozimit, Komisioni Disiplinor menjëherë, e më së voni në afat prej pesë ditësh, propozimin ia parashtron për përgjigje përmbaruesit të cilit i referohet propozimi.

(8) Përmbaruesi në afat prej tetë ditësh nga pranimi i propozimit, ka të drejtë që të parashtrojë përgjigje të propozimit nga paragrafi (5) i këtij neni, dhe në përgjigje të parashtrojë dëshmi me të cilat i mohon të dhënat në propozim.

Rrjedha e procedurës

Neni 59-b

(1) Procedura para Komisionit Disiplinor është urgjente, ndërsa vendim për propozimin doemos duhet të merret, më së voni në afat prej 60 ditësh nga dita e parashtrimit të propozimit.

(2) Përmbaruesi kundër të cilit ngritet procedura ka të drejtë deklarimi të drejtpërdrejtë para Komisionit Disiplinor.

(3) Për përcaktimin e fakteve me rëndësia për vendimarrje, Komisioni Disiplinor mund të kryejë inspektim në dokumentet e lëndës së përmbaruesit, e sipas nevojës të nxjerrë edhe dëshmi tjera.

(4) Komisioni Disiplinor mund ta autorizojë anëtarin e tij që të kryejë inspektim, në dokumentet e përmbaruesit dhe të gjegjë dëshmi tjera, me ç’rast përpilohet procesverbal.

Llojet e vendimeve të Komisionit Disiplinor

Neni 59-v

(1) Komisioni Disiplinor, merr:

- aktvendim më të cilin hidhet poshtë propozimi për ngritje të procedurës disiplinore, nëse propozimi është i palejtar, përkatësisht i parashtruar nga parashtruesi i paautorizuar,

- aktvendim me të cilin përcaktohet se nuk është kryer cenim disiplinor dhe

- aktvendim me të cilin përmbaruesi shpallet fajtor për cenimin e kryer disiplinor, me ç’rast i shqiptohet masë disiplinore.

(2) Komisioni Disiplinor ka për detyrë që ta njoftojë propozuesin dhe Ministrinë e Drejtësisë për aktvendimin e miratuar në procedurën disiplinore kundër përmbaruesit.

(3) Kundër aktvendimit të Komisionit Disiplinor, përmbaruesi ka të drejtë mbrojtjeje juridike me ngritjen e kontestit administrativ, para gjykatës kompetente.

Neni 26

Titulli i nenit 60 dhe neni 60 ndryshohen, si vijojnë:

“Ndalimi i përkohshëm për realizimin e detyrës

Neni 60

(1) Përmbaruesit kundër të cilit është ngritur procedurë për cenim disiplinor, me qëllim që të mbrohet dinjiteti i detyrës përmbarues, pas kërkesës së propozuesve të autorizuar për ngritjen e procedurës disiplinore, Komisioni Disiplinor mund të marrë vendim me të cilin i ndalohet përkohësisht realizimi i detyrës deri në përfundimin e procedurës disiplinore.

(2) Ndalimi i përkohshëm për kryerje të detyrës, gjithmonë do të përcaktohet pa marrë parasysh nëse është ngritur procedura disiplinore kundër përmbaruesit, nëse:

a) janë të plotësuar kushtet për shkarkim të përmbaruesit, nga neni 64 i Ligjit për përmbarim,

b) kundër përmbaruesit është ngritur procedurë, për heqjen e aftësisë për punë,

v) kundër përmbaruesit është marrë aktvendim i plotfuqishëm për ngritje të hetimit për vepra të kryera penale, në lidhje me veprimet zyrtare derisa zgjat hetimi,

g) përmbaruesit i është shqiptuar ndalim për realizimin e detyrës në pajtim me ligjin dhe

d) kundër përmbaruesit është marrë vendim jo i plotfuqishëm, me të cilin i është shqiptuar dënim i pakusht me burgim mbi gjashtë muaj.

(3) Vendimi për ndalim të përkohshëm për realizimin e detyrës, do të shfuqizohet pasi të pushojnë shkaqet të cilat e kanë iniciuar.

(4) Për vendimin për ndalim të përkohshëm për kryerjen e detyrës, Komisioni Disiplinor do ta njoftojë Odën, Kryetarin e Gjykatës Themelore, për rajonin për të cilin është i emëruar përmbaruesi dhe ministrin e Drejtësisë.

(5) Vendimi për kërkesën për ndalim të përkohshëm për kryerjen e detyrës, miratohet në afat prej 15 ditësh nga dita e parashtrimit të propozimit për ngritje të procedurës disiplinore.

(6) Në rast të ndalimit të përkohshëm për kryerjen e detyrës, përmbaruesi nuk guxon të ndërmarrë kurrfarë veprimi zyrtar. Të gjitha veprimet e ndërmarra nga përmbaruesi për të cilin është sjellë vendim për ndalim të përkohshëm për kryerjen e detyrës, janë të pavlefshme.”

Neni 27

Neni 61 ndryshohet, si vijon:

“(1) Për zbatimin e vendimeve përfundimtare të miratuara në procedurën disiplinore, kujdeset kryetari i Odës.

(2) Vendimet përfundimtare disiplinore për shqiptimin e dënimit me para, kanë fuqi të dokumentit përmbarues dhe kryetari i Odës është i obliguar që të parashtrojë kërkesë për përmbarim të detyrueshëm. Mjetet e fituara me përmbarimin e detyruar, shkojnë në llogarinë e Odës dhe ato mund të përdoren vetëm për aftësim profesional të përmbaruesve në kuadër të Odës.

(3) Nëse me vendimin përfundimtar disiplinor është shqiptuar masë për heqjen e përhershme të së drejtës për kryerjen e detyrës, përmbaruesi të cilit ky dënim i është shqiptuar, shlyhet nga Evidenca e përmbaruesve. Vendimi përfundimtar disiplinor me të cilin është shqiptuar masë tjetër disiplinore, si dhe vendimi jo i plotfuqishëm për ndalimin e përkohshëm për kryerjen e detyrës, regjistrohen në evidencën e përmbaruesve.

(4) Masa disiplinore për cenime disiplinore shlyhen nga lista emërore, pas skadimit të pesë viteve nga dita e shqiptimit të tyre.

(5) Nëse me vendimin përfundimtar disiplinor është shqiptuar masë disiplinore për heqje të përkohshme të së drejtës për kryerjen e detyrës, ose heqje e përhershme e së drejtës për kryerjen e detyrës, Ministri i Drejtësisë, masat e shqiptuara disiplinore i shpall në “Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë”.

Neni 28

Në titullin e kreut të shtatë, fjala “FUNKSIONI” zëvendësohet me fjalën “DETYRA”.

Neni 29

Në titullin e nenit 62 dhe në paragrafët (1) dhe (2) fjala “funksioni” zëvendësohet me fjalën “detyra”.

Në paragrafin (1) pika g) fjala “profesioni” zëvendësohet me fjalën “detyra”.

Neni 30

Në nenin 63 paragrafi (3) fjala “profesioni” zëvendësohet me fjalën “detyra”.

Neni 31

Në nenin 64 paragrafi (1) pika d) fjala “profesioni” zëvendësohet me fjalën “detyra”.

Në paragrafin (1) pika e) fjalët: “për cenime më të rënda gjatë kryerjes së veprimeve përmbaruese” zëvendësohen me fjalët: “heqje e përhershme e së drejtës për kryerjen e detyrës”.

Neni 32

Pas nenit 64 shtohet titull i ri dhe neni i ri 64-a, si vijojnë:

“Emërimi i përmbaruesit në rast të shuarjes së detyrës së përmbaruesit

Neni 64-a

(1) Pas shuarjes së detyrës si përmbarues, ministri i Drejtësisë menjëherë do ta fillojë procedurën për emërim të përmbaruesit i cili do të vazhdojë me punë në zyrën e përmbaruesit, detyra e të cilit është ndërprerë. Procedura për emërim do kryhet më së voni në afat prej 60 ditësh, duke llogaritur nga dita e konstatimit të ndërprerjes së detyrës si përmbarues.

(2) Nëse në shpalljen e botuar nuk lajmërohet asnjë kandidat i cili i plotëson kushtet për emërim, ministri i Drejtësisë në afat prej 15 ditësh do të miratojë aktvendim me të cilin do të përcaktojë përmbarues nga radha e përmbaruesve të emëruar nga rajoni i njëjtë, i cili menjëherë do ta marrë

zyrën e përmbaruesit, detyra e të cilit është ndërprerë dhe do ta vazhdojë punën me lëndët, me të gjitha autorizimet që i takojnë përmbaruesit në pajtim me ligjin.

(3) Kreditori i cili nuk dëshiron që lëndën e tij ta vazhdojë përmbaruesi i sapoemëruar, mund ta tërheqë kërkesën për përmbarim dhe t’ia ngarkojë përmbaruesit tjetër, me ç’rast të gjitha veprimet të cilat i ka ndërmarrë përmbaruesi deri atëherë, kanë vlefshmëri juridike dhe përmbaruesit të cilit do t’i ngarkohet vazhdimi i procedurës, do ta vazhdojë procedurën nga faza ku ndodhet.

(4) Shpenzimet e përmbarimit për të cilat ekziston dëshmi se janë të paguara te përmbaruesi detyra e të cilit është ndërprerë, i pranohen kreditorit, ndërsa përmbaruesi i cili do të vazhdojë me realizimin e përmbarimit, ka për obligim që t’i arkëtojë nga debitori dhe t’ia bart kreditorit.

(5) Kryetari i Odës me aktvendim do ta autorizojë të emëruarin, përkatësisht përmbaruesin e përcaktuar, që të disponojë me llogarinë e veçantë të përmbaruesit detyra e të cilit është ndërprerë.

Neni 33

Në nenin 66 paragrafi (2) fjala “profesioni” zëvendësohet me fjalën “detyra”.

Neni 34

Në nenin 68 paragrafi (1) pika b) fjala “profesioni” zëvendësohet me fjalën “detyra”.

Pika v) shlyhet.

Në pikën z) lidhëza “dhe” zëvendësohet me presje, ndërsa pas fjalëve: “ndihmësit e përmbaruesve” shtohen fjalët: “edhe praktikantët e përmbaruesve”.

Neni 35

Në nenin 69 paragrafi (4) pika a) fjalët: “dhe e jep mendimin e tij në rast kontesti, që ka të bëjë me pagesën për punën e kryer” zëvendësohen me fjalët: “që kanë të bëjnë me zbatimin e këtij ligji”.

Pas pikës a) shtohet pika e re b), si vijon:

“b) përgatit dhe parashtrohet mendim në rast kontesti ndërmjet përmbaruesve dhe palëve të tyre, që ka të bëjnë me pagesën për punën e kryer, në afat prej 15 ditësh me kërkesë të palëve dhe propozuesve të autorizuar për ngritje të procedurës disiplinore”.

Pikët b) dhe v) bëhen pika v) dhe g).

Neni 36

Në nenin 72 pas paragrafit (1) shtohet paragrafi i ri (2), si vijon:

“(2) Oda është e obliguar që ministrit të Drejtësisë për çdo vit më së voni deri më 1 prill, t’i dorëzojë raport me shkrim për punën e çdo përmbaruesi në veçanti, për vitin paraprak në vitin rrjedhës, në të cilin e paraqet numrin e përgjithshëm të kërkesave të pranura për përmbarim, numrin e përgjithshëm të dokumenteve përmbaruese të realizuara, shumën e përgjithshme të mjeteve të paguara për çmimin e administrimit të lëndëve, për veprimet e ndërmarra përmbaruese dhe shpërblimin për dokumentet e realizuara përmbaruese.”

Neni 37

Në nenin 97 pas paragrafit (3) shtohet paragrafi i ri (4), si vijon:

“(4) Në rast kur vlera e përcaktuar e sendeve lëvizëse është më e lartë se 1 000 euro në kundërvlerë me denarë, sipas kursit të mesëm të Bankës Popullore të Republikës së Maqedonisë në ditën e miratimit të konkluzionit, zbatohen dispozitat për deponimin e garancisë nga neni 171 të këtij ligji.”

Paragrafët (4) dhe (5) bëhen paragrafë (5) dhe (6).

Neni 38

Titulli i nenit 99 ndryshohet si vijon: “Ndërprerja e përmbarimit për lëndët e regjistruara”.

Neni 39

Në nenin 99 paragrafi (1) fjalët: “e ndërpret procedurën” zëvendësohen me fjalët “e ndërpret përmbarimin për lëndët e regjistruara”.

Neni 40

Në nenin 100 paragrafi (1) pas fjalisë së parë shtohet fjalia e re, si vijon:

“Në rastin nga neni 97 paragrafi (4) i këtij ligji, blerësi është i detyruar që ta paraqesë çmimin në afat prej tri ditësh.”

Pas paragrafit (1) shtohet paragraf i ri (2), si vijon:

“Kur natyra e lëndës kërkon përgatitje të caktuara për dorëzim në zotërim, dorëzimi do të bëhet më së voni në afat prej tetë ditësh nga mbyllja e ankandit, përkatësisht nga shitja me marrëveshje të drejtpërdrejtë.”

Paragrafët (2), (3) dhe (4) bëhen paragrafë (3), (4) dhe (5).

Neni 41

Në nenin 137 pas paragrafit (1) shtohet paragraf i ri (2), si vijon:

“(2) Urdhëresën për përmbarimin e kërkesës monetare për faturë në bankë që i takon personit fizik, përmbaruesi është i detyruar që ta përgatitë duke i respektuar kufizimet e përmbarimit nga neni 105 i këtij ligji.”

Paragrafi (2) bëhet paragraf (3).

Neni 42

Në titullin e Kreut të pesëmbëdhjetë fjala “AKSIONE” zëvendësohet me fjalët: “LETRA ME VLERË”.

Neni 43

Titulli i nenit 167 ndryshohet si vijon: “Konkluzioni për shitje me ankand gojor publik”.

Neni 44

Në nenin 169 paragrafi (1), pika shlyhet dhe shtohen fjalët: “ose me marrëveshje të drejtpërdrejtë”.

Në paragrafin (3) pas fjalëve: “marrëveshje të drejtpërdrejtë” vihet pikë, ndërsa fjalët deri në fund të fjalisë shlyhen.

Paragrafët (4) dhe (5) shlyhen.

Neni 45

Në nenin 171 pas paragrafit (3) shtohet paragraf i ri (4), si vijon:

“(4) Kreditori dhe kreditori i pengut nga paragrafi (3) i këtij neni, i cili ka marrë pjesë paraprakisht në ankand publik dhe ofron çmim më të lartë, ndërsa çmimin nuk e ka paguar në afatin e përcaktuar, nuk lirohet nga deponimi i garancisë për shitjet e ardhshme.”

Paragrafët (4) dhe (5) bëhen paragrafë (5) dhe (6).

Neni 46

Në nenin 174 paragrafi (4), pika zëvendësohet me presje dhe shtohen fjalët: “me ç'rast në deklaratë detyrohen që ta përcaktojnë çmimin fillestar”.

Neni 47

Në titullin e nenin 176 fjalët: “gjatë shitjes” shlyhen.

Neni 48

Në nenin 176 shtohen katër paragrafë të rinj (1), (2), (3) dhe (4), si vijojnë:

“(1) Pas plotësimit të kushteve nga neni 169 paragrafi (3) të këtij ligji, përmbaruesi miraton konkluzion për shitjen me marrëveshje të drejtpërdrejtë.

(2) Kontrata për shitje me marrëveshje të drejtpërdrejtë, lidhet me shkrim. Kontratën e nënshkruajnë blerësi dhe përmbaruesi në emër dhe për llogari të debitorit.

(3) Kontrata prodhon veprim nga dita e miratimit të konkluzionit për dorëzimin e patundshmërisë.

(4) Pas pagës së çmimit të patundshmërisë për shitjen e kryer me marrëveshje të drejtpërdrejtë dhe tatimit mbi qarkullim, përmbaruesi në afat prej tri ditësh miraton konkluzion për shitjen e kryer, e cila paraqet bazë ligjore për fitimin e së drejtës pronësore me regjistrimin në Kadastrën e Patundshmërive.”

Paragrafi (1) dhe (2) bëhen paragrafë (5) dhe (6).

Neni 49

Në nenin 180 paragrafi (4) pika zëvendësohet me presje dhe shtohen fjalët: “ndaj kësaj patundshmërie”.

Në paragrafin (5) pas fjalës “ndërpritet” shtohen fjalët “ndaj kësaj patundshmërie”.

Neni 50

Në nenin 202 pas paragrafit (4) shtohet paragraf i ri (5), si vijon:

“(5) Përmbaruesi është i detyruar që t’ia dorëzojë urdhëresën për përmbarim debitorit, pasi që urdhëresa për përmbarim ndaj mjeteve në llogarinë e debitorit, evidentohet te bartësi i qarkullimit pagesor.”

Neni 51

Në nenin 235 paragrafi (1) fjala “profesioni” zëvendësohet me fjalën “detyra”.

Pas paragrafit (1) shtohen pesë paragrafë të rinj (2), (3), (4), (5) dhe (6), si vijojnë:

“(2) Kandidati për dhënien e provimit për përmbarues është i detyruar që t’i kompensojë shpenzimet për dhënien e provimit.

(3) Ministri i Drejtësisë e përcakton shumën e shpenzimeve të bëra reale për dhënien e provimit, të domosdoshme për realizimin e pjesës me shkrim të provimit, përgatitjen dhe kopjimin e materialeve dhe ftesave dhe përgatitjen e certifikatave dhe kompensimit për punën e anëtarëve dhe sekretarit të Komisionit të Provimeve.

(4) Shpenzimet për dhënien e provimit, paguhen në llogarinë e të ardhurave personale të Ministrisë së Drejtësisë.

(5) Nëse shpenzimet nuk paguhen në llogari përkatëse të Ministrisë së Drejtësisë, më së voni deri 15 ditë para ditës së përcaktuar për fillimin e sesionit të provimeve, kandidatit nuk do t’i lejohet dhënia e provimit.

(6) Nëse kandidati në afat prej një viti nga dita e pagimit të mjeteve nuk e jep provimin, mjetet e paguara do t’i kthehen në pajtim me ligjin.”

Paragrafi (2) bëhet paragraf (7).

Neni 52

Aktet nënllore të parapara me këtë ligj, ministri i Drejtësisë do t’i miratojë në afat prej 60 ditësh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Oda e Përmbaruesve do t’i harmonizojë aktet e Odës me dispozitat e këtij ligji, në afat prej 45 ditësh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 53

Nëse ndodh ndërprerja e detyrës së përmbaruesit para ditës së hyrjes në fuqi të këtij ligji, ministri i Drejtësisë në afat prej tetë ditësh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji, cakton përmbarues nga radha e përmbaruesve të emëruar nga rajoni i njëjtë, ku menjëherë do ta ndërmarrë zyrën e përmbaruesit detyra e të cilit është ndërprerë dhe do ta vazhdojë punën me lëndët, me të gjitha autorizimet që i takojnë përmbaruesit në pajtim me ligjin. Para marrjes së zyrës së përmbaruesit detyra e të cilit ka pushuar nga ana e përmbaruesit të caktuar, do të kryhet seleksionimi i lëndëve, librave dhe dokumenteve të përmbaruesit detyra e të cilit ka pushuar, nga ana e Komisionit që e formon ministri i Drejtësisë, i përbërë nga përfaqësuesi i Ministrisë së Drejtësisë, Oda e Përmbaruesve dhe gjykatësi i rajonit të gjykatës themelore kompetente, për të cilin është emëruar përmbaruesi.

Kryetari i Odës me aktvendim do ta autorizojë përmbaruesin e emëruar përkatësisht të caktuar, që të disponojë me llogarinë e veçantë të përmbaruesit detyra e të cilit është ndërprerë.

Neni 54

Autorizohet Komisioni Juridiko-Ligjvënës i Kuvendit të Republikës së Maqedonisë që të përcaktojë tekst të spastruar të Ligjit për përmbarrim.

Neni 55

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë", ndërsa do të zbatohet pas kalimit të 60 ditëve nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji, përveç nenit 1 të këtij ligji i cili do të fillojë të zbatohet nga 1 nëntori 2010.

925.

Vrz основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

УКАЗ ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИНСПЕКЦИСКИ НАДЗОР

Се прогласува Законот за инспекциски надзор, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 8 април 2010 година.

Бр. 07-1587/1
8 април 2010 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Горге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН ЗА ИНСПЕКЦИСКИ НАДЗОР

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Предмет на Законот

Член 1

(1) Со овој закон се уредуваат основните начела на инспекцискиот надзор, организацијата на инспекциските служби, координацијата на инспекциските служби, правата и должностите на инспекторите, правата и должностите на субјектите на надзорот, постапката за вршење на инспекциски надзор и други прашања кои се однесуваат на инспекцискиот надзор.

(2) Одредбите на овој закон се однесуваат на инспекторите во инспекциските служби кои се организирани како органи во состав на министерствата (во натамошниот текст: инспекторати), или како организациони единици во рамките на другите органи на државната управа и единиците на локалната самоуправа и градот Скопје.

Значење на изрази употребени во овој закон

Член 2

Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

1. **Инспекциски служби** се инспекторатите, организационите единици во рамките на другите органи на државната управа и организационите единици во рамките на единиците на локалната самоуправа и градот Скопје кои имаат инспекциски надлежности;

2. **Инспекциски надзор** е надзор над примената на законите и прописите донесени врз основа на закон во работењето на државните органи, единиците на локалната самоуправа и градот Скопје, јавните претпријатија, трговските друштва, установите и правните и физичките лица над кои се врши надзор, како и изрекување на инспекциски мерки и санкции со цел за отстранување на утврдени неправилности;

3. **Инспекциска постапка** е посебен вид на постапка уредена со овој закон, со Законот за општата управна постапка или со друг закон која го регулира постапувањето на инспекторите при вршењето на инспекцискиот надзор;

4. **Инспекциски акти** се сите оние акти и дејствија коишто инспекторите ги донесуваат и преземаат во инспекциската постапка;

5. **Инспектор** е службено лице со посебни овластувања и одговорности утврдени со закон кое врши инспекциски надзор;

6. **Субјект на надзорот** се државните органи, единиците на единиците на локалната самоуправа и градот Скопје, јавните претпријатија, трговските друштва, установите, фондациите и здруженијата на граѓани, правните и физичките лица над кои се врши надзор и

7. **Инспекциски мерки** се управните мерките и санкции предвидени со овој и со друг закон кои ги изрекуваат инспекторите при инспекцискиот надзор заради отстранување на утврдените неправилности.

II. ОСНОВНИ НАЧЕЛА НА ИНСПЕКЦИСКИОТ НАДЗОР

Начело на законитост

Член 3

Во вршење на инспекцискиот надзор, инспекторот е должен да постапува согласно со Уставот, законите, ратификуваните меѓународни договори и други прописи донесени врз основа на закон.

Заштита на јавниот интерес

Член 4

(1) Инспекторот го врши инспекцискиот надзор со цел за остварување и за заштита на јавниот интерес, како и интересот на физичките и правните лица кога тоа е во согласност со јавниот интерес.

(2) Постапката на инспекциски надзор започнува и се води по службена должност.

(3) Секој може да поднесе иницијатива за поведување на постапка за инспекциски надзор.

Начело на еднаквост, непристрасност и објективност

Член 5

(1) Инспекторот во вршењето на инспекцискиот надзор е должен да обезбеди еднаква, законита, непристрасна и објективна примена на законите и другите прописи.

(2) Инспекторот во вршењето на инспекцискиот надзор е должен работите да ги врши совесно, стручно, ефикасно, уредно, навремено и непристрасно.

Начело на материјална вистина

Член 6

(1) Инспекторот, по службена должност, ја утврдува фактичката состојба и изведува докази во постапката на инспекцискиот надзор.

(2) Субјектот на надзорот, во текот на постапката на инспекцискиот надзор, може да предлага и да поднесува докази кои се од значење за утврдување на целосната фактичка состојба.

Начело на сослушување на субјектите на надзорот

Член 7

Пред преземањето на инспекциските мерки за отстранување на недостатоците утврдени кај субјектите на надзорот, инспекторот е должен да им даде можност на субјектите на надзорот да се изјаснат за фактите и околностите кои се утврдуваат при инспекцискиот надзор.

Начело на самостојност

Член 8

(1) Инспекторот е самостоен при вршењето на инспекцискиот надзор и одлучувањето за дејствијата кои треба да се преземат при вршењето на надзорот, како и за мерките кои ќе бидат изречени по извршениот надзор.

(2) Инспекторот врши инспекциски надзор согласно со месечниот план или по писмена наредба на министерот, директорот и функционерот кој раководи со органот на државната управа, односно градоначалникот.

(3) Поради обемот или сложеноста инспекциски надзор може да вршат повеќе инспектори.

(4) При вршењето на надзор од повеќе инспектори се составува еден записник и се донесува еден инспекциски акт кој се потпишува од сите инспектори кои учествувале во надзорот.

Начело на јавност

Член 9

(1) Инспекцискиот надзор е јавен.

(2) Инспекциските служби во рамките на своите овластувања, утврдени со закон, редовно ја информираат јавноста за својата работа.

(3) Инспекциските служби се должни да ја информираат јавноста за утврдените состојби и неправилностите кај субјектите на надзорот при вршење на инспекцискиот надзор, како и за преземените инспекциски мерки доколку тоа е потребно заради заштита на животот и здравјето на луѓето или имотот или заради потешки нарушувања на јавниот интерес.

Начело на пропорционалност

Член 10

(1) При вршењето на инспекцискиот надзор инспекторот ги презема само оние инспекциски мерки согласно со закон, кои се неопходни за отстранување на утврдените недостатоци при извршениот надзор, при што особено се внимава да не се попречува ефикасното функционирање на субјектот на надзорот.

(2) При определувањето на инспекциските мерки и рокот за отстранување на утврдените недостатоци инспекторот се раководи од тежината на недостатокот, штетните последици предизвикани кон јавниот интерес или интересот на трети лица, како и времето кое е потребно субјектот на надзорот да ги отстрани утврдените недостатоците.

Начело на превенција

Член 11

При вршењето на инспекцискиот надзор инспекторот првенствено врши превентивна функција, а изрекува инспекциски мерки и санкции тогаш кога со превентивната функција не може да се обезбеди целта на надзорот.

Начело на субсидијарност

Член 12

(1) Во постапката на инспекцискиот надзор се применуваат одредбите од Законот за општата управна постапка, доколку со овој или друг закон поинаку не е уредено.

(2) Одредени прашања во врска со инспекцискиот надзор може да се уредуваат со посебни закони.

III. ИНСПЕКЦИСКИ СЛУЖБИ

Организација на инспекциските служби

Член 13

(1) Инспекторот работите на инспекцискиот надзор ги врши во рамките на инспекциските служби, кои се формирани за одделни управни области.

(2) Инспекциските служби се организираат како инспекторати, или како организациони единици во рамките на другите органи на државната управа, или во рамките на единиците на локалната самоуправа и градот Скопје.

Раководење на инспекциските органи

Член 14

(1) Со инспекторат раководи директор на инспекторатот (во натамошниот текст: директор), кој го именува и разрешува Владата на Република Македонија, во согласност со закон.

(2) Со инспекциските служби организирани како организациони единици во рамките на другите органи на државната управа, или во рамките на единиците на локалната самоуправа и градот Скопје раководи службеник чие звање одговара на организациониот облик на инспекциската служба утврдено со закон.

Права и должности на функционерот кој раководи со инспекторатот

Член 15

(1) Директорот донесува годишна програма за работа на инспекторатот и подготвува месечни планови за работа на инспекторатот.

(2) Директорот доставува годишен извештај до Владата на Република Македонија за работата на инспекторатот во претходната година, најдоцна до 31 март во тековната година.

(3) За инспекциските служби организирани како организациони единици во рамките на другите органи на државната управа, или во рамките на единиците на локалната самоуправа и градот Скопје, функционерот на органот на државната управа, односно градоначалникот ги има правата и обврските од ставовите (1) и (2) на овој член.

Инспекциски совет

Член 16

(1) Заради меѓусебна координација и поголема ефикасност на инспекциските служби се формира Инспекциски совет како постојано меѓуресорско тело.

(2) Владата на Република Македонија го определува координаторот на Инспекцискиот совет.

(3) Членови на Инспекцискиот совет се директорите на инспекторатите и функционерите на органите на државната управа кои имаат инспекциски надлежности.

(4) За одредени прашања од својата надлежност Инспекцискиот совет во својата работа може да вклучи и претставници од другите инспекциски служби и од единиците на локалната самоуправа и градот Скопје, претставници на научната и стручната јавност и претставници на здруженијата и фондациите.

(5) Делокругот на работа на Инспекцискиот совет е координирање на работата на инспекциските служби, разгледување на прашањата во врска со работењето на инспекциските служби и стручното оспособување и усовршување на инспекторите, како и примената на законите и другите прописи кои се однесуваат на инспекцискиот надзор.

(6) Инспекцискиот совет за својата работа донесува деловник.

(7) Инспекцискиот совет за својата работа ја известува Владата на Република Македонија два пати годишно и по потреба.

(8) Заради остварување на функцијата на координација, Инспекцискиот совет може да бара од инспекциските служби да му доставуваат периодични информации и извештаи за својата работа.

(9) Годишниот извештај од членот 15 став (2) на овој закон директорот го доставува и до Инспекцискиот совет.

(10) Стручно-административните работи за Инспекцискиот совет ги врши Државниот управен инспекторат - орган во состав на Министерството за правда.

Инспекциска евиденција и статистика

Член 17

(1) Инспекциските служби за вршењето на инспекцискиот надзор задолжително водат посебна евиденција за податоците што се однесуваат на инспекциската постапка (во натамошниот текст: инспекциска евиденција).

(2) Инспекциските служби за податоците кои се однесуваат на инспекциската статистика се должни да достават извештаи на секои шест месеци до Инспекцискиот совет.

(3) Формата, содржината и начинот на водење на инспекциската евиденција од ставот (1) на овој закон, како и содржината на инспекциската статистика од ставот (2) на овој член ги пропишува министерот за правда.

IV. СТАТУС НА ИНСПЕКТОРИТЕ

Услови за вршење на должноста инспектор

Член 18

(1) Инспектор може да биде лице кое ги исполнува општите услови утврдени со Законот за државните службеници или со друг закон и посебните услови утврдени со закон и со актот за систематизација на работните места во инспекциската служба.

(2) Инспекторот е должен да положи стручен испит за инспектор во рок од една година, но не пред истекот на шест месеци од денот на засновањето на работниот однос.

(3) Доколку инспекторот не го положи испитот од ставот (2) на овој член во рок од три месеци од денот на полагањето на испитот има право на повторно полагање на истиот.

(4) На инспекторот кој при повторното полагање нема да го положи испитот од ставот (2) на овој член, работниот однос му престанува.

(5) Инспекторот има право и должност стручно да се оспособува за извршување на своите работи и работни задачи во согласност со годишната програма за специјализирана обука во областа на инспекцискиот надзор.

(6) Годишната програма за специјализирана обука во областа на инспекцискиот надзор по предлог на директорот на инспекторатот ја донесува министерот, односно функционерот кој раководи со органот на државната управа, односно градоначалникот, најдоцна до 31 декември во тековната година, а за наредната година.

(7) Инспекторот кој при вршењето на работите е изложен на висок ризик по неговиот живот и здравје има право на додаток на плата, во зависност од видот на ризикот, во висина од 10% до 30% од износот на основната плата и додатокот на плата за знаење.

(8) Работните места од ставот (7) на овој член ги утврдува Агенцијата за државни службеници.

(9) Висината на износот од ставот (7) на овој член го утврдува Владата на Република Македонија.

Стручен испит за инспектор

Член 19

(1) Стручниот испит се спроведува заради оценување на потребното стручно знаење за вршење на работите и работните задачи на инспектор.

(2) Стручниот испит се спроведува преку полагање на испит согласно со програмата за стручен испит за инспектор, што по предлог на директорот на инспекторатот ја донесува министерот, односно функционерот кој раководи со органот на државната управа, односно градоначалникот.

(3) Со испитот се утврдува дали инспекторот поседува стручни знаења за самостојно извршување на инспекцискиот надзор.

(4) Стручниот испит се состои од писмен и уснен дел согласно со програмата од ставот (2) на овој член.

(5) Стручниот испит се спроведува два пати во текот на една календарска година.

(6) Начинот на полагањето на стручниот испит го пропишува министерот за правда.

Комисија за полагање на стручен испит и проверка на знаењето за инспектор

Член 20

(1) За спроведување на стручниот испит и испитот за проверка на знаењето за инспектор, министерот за правда формира комисија за полагање на стручен испит и проверка на знаењето за инспектор (во натамошниот текст: комисија) за секоја соодветна област на инспекцискиот надзор, по предлог на директорот или функционерот кој раководи со органот на државната управа.

(2) Комисијата од ставот (1) на овој член е составена од претседател и четири члена.

(3) Претседателот и двајца членови на комисијата се избираат од редот на раководните државни службеници од инспекциската служба од соодветната област, еден член од Агенцијата за државни службеници и еден член од Министерството за правда.

(4) Комисијата по спроведувањето на стручниот испит и испитот за проверка на знаењето за инспектор во рок од пет дена јавно ги објавува резултатите.

(5) Министерството за правда на инспекторот кој го положил стручниот испитот, односно испитот за проверка на знаењето за инспектор му издава уверение за положен стручен испит, односно уверение за положен испит за проверка на знаењето за инспектор.

(6) Образецот, формата и содржината на уверението за положен стручен испит, односно за положен испит за проверка на знаењето за инспектор ги пропишува министерот за правда.

Испит за проверка на знаењето за инспектор

Член 21

(1) Заради проверка на знаењето, континуираното следење на состојбата во законодавството, како и на квалитетот и стручноста при вршењето на инспекцискиот надзор на секоја четврта година од денот на издавањето на уверението за положен стручен испит за инспектор, инспекторот полага испит за проверка на знаењето за инспектор.

(2) Испитот за проверка на знаењето за инспектор се спроведува преку полагање на испит согласно со програмата за испит за проверка на знаење за инспектор, што по предлог на директорот ја донесува министерот, односно функционерот кој раководи со органот на државната управа, односно градоначалникот.

(3) Начинот на полагањето на испитот за проверка на знаењето за инспектор го пропишува министерот за правда.

(4) Испитот од ставот (1) на овој член се спроведува пред комисијата од членот 20 став (1) на овој закон.

(5) Доколку инспекторот не го положи испитот од ставот (1) на овој член во рок од три месеци од денот на полагањето на испитот има право на повторно полагање на истиот.

(6) Инспекторот кој при повторното полагање нема да го положи испитот од ставот (1) на овој член може да се распореди да врши други работни задачи кои одговараат на неговата стручна подготовка.

(7) Доколку согласно со актот за систематизација на работните места инспекторот не може да биде распореден да врши други работни задачи кои одговараат на неговата стручна подготовка, работниот однос му престанува.

Статус на инспекторот

Член 22

(1) Инспекторот е со звање:

- помлад инспектор,
- инспектор,
- виш инспектор,
- главен инспектор и
- генерален инспектор.

(2) Помлад инспектор може да биде службеник кој ги исполнува условите за звањето соработник од Законот за државните службеници.

(3) Инспектор може да биде службеник кој ги исполнува условите за звањето советник од Законот за државните службеници.

(4) Виш инспектор може да биде службеник кој ги исполнува условите за звањето раководител на одделение од Законот за државните службеници.

(5) Главен инспектор може да биде службеник кој ги исполнува условите за звањето раководител на сектор од Законот за државните службеници.

(6) Генерален инспектор може да биде службеник кој ги исполнува условите за звањето државен советник од Законот за државните службеници.

V. ПРАВА, ОБВРСКИ И ОВЛАСТУВАЊА НА ИНСПЕКТОРИТЕ

Обврски на инспекторот

Член 23

При вршењето на инспекцискиот надзор, во согласност со закон, инспекторот има обврска:

1) да постапува по иницијативи за поведување на инспекциска постапка и за тоа да го извести подносителот на иницијативата;

2) да го известува одговорното лице на субјектот на надзорот за почетокот на вршењето на инспекцискиот надзор, освен ако со закон поинаку не е утврдено или ако со таквото известување ќе се намали ефикасноста на надзорот, или заради заштита на јавниот интерес, животот и здравјето на луѓето и имотот;

3) да се легитимира пред субјектот на надзорот, односно пред одговорното или друго овластено лице на субјектот на надзорот;

4) да состави записник за извршениот инспекциски надзор;

5) да ја чува тајноста на класифицираните податоци;

6) да постапува законито, навремено и во согласност со Етичкиот кодекс на државните службеници и Етичкиот кодекс на инспекциската служба и

7) да го извести одговорното лице на субјектот на надзорот за законскиот основ за вршење на надзор.

Овластувања на инспекторот

Член 24

(1) При вршење на инспекцискиот надзор инспекторот е овластен:

1) да проверува општи и поединечни акти, фајлови, документи, докази и информации во обем според предметот на инспекцискиот надзор, како и да побара од субјектот на надзорот или неговите овластени вработени да подготват потребни копии и документи изработени на странски јазик да бидат преведени на македонски јазик и неговото кирилско писмо и да бидат заверени од овластен судски преведувач;

2) да врши надзор во деловните простории и други објекти што не се користат како живеалиште, над превозни средства и производи;

3) да проверува идентификациски документи на лица поради потврдување на нивниот идентитет во согласност со закон;

4) да бара од субјектот на надзорот или од неговите вработени писмено или усно објаснување во врска со прашања од делокругот на инспекцискиот надзор;

5) да бара од субјектот на надзорот или неговите вработени да ги достават податоците за нивните добавувачи со кои располагаат;

6) да бара стручно мислење кога е тоа потребно за инспекцискиот надзор;

7) да зема примероци без надоместок за натамошни тестови или проверки во случаи определени со закон или друг пропис;

8) да ги контролира активностите на субјектот на надзорот при продажба на производи или давање услуги;

9) да обезбеди звучни и видео записи кои можат да бидат искористени во инспекцискиот надзор;

10) да врши попис на затекнатите стоки во деловниот објект и

11) да обезбеди други потребни докази.

(2) Ако е оправдано е потребно да се одземат или привремено да се чуваат производите, досиејата или документите, инспекторот во согласност со закон може да:

1) побара од субјектот на надзорот или од лице вработено кај него, кое има овластување за тоа, да отвори и дозволи пристап во која било просторија, затворен сад, машина или средства и

2) побара од кое било лице кое има овластување за тоа, да обезбеди пристап до кое било досие, вклучително и компјутерско досие, простории, затворен сад или машина.

(3) Идентичноста на копијата со оригиналот на фајловите, документите, доказите и информациите ја потврдува субјектот на надзорот со свој печат и потпис или неговиот вработен со потпис.

(4) Инспекторот е овластен да покрене и води постапка за порамнување, посредување, медијација и прекршочна постапка во согласност со закон.

Права и обврски за отстранување на неправилностите

Член 25

(1) Во согласност со закон, заради отстранување на утврдените неправилности, инспекторот има право и обврска на субјектот на надзорот:

1) да му укаже на утврдените неправилности и да определи рок за нивно отстранување;

2) да му нареди да преземе соодветни мерки и активности во рок кој ќе го определи инспекторот;

3) привремено да му забрани вршење на дејност, професија или должност;

4) привремено да му одземе предмети и средства со кои е сторено кривично дело или прекршокот, во согласност со закон;

5) да му поднесе барање за поведување на прекршочна постапка и

6) да му поднесе кривична пријава или да поведе друга соодветна постапка.

(2) Заради отстранување на утврдените недостатоци инспекторот може да врши и други овластувања и одговорности во согласност со закон.

Известување на надлежниот орган

Член 26

(1) Ако во вршењето на инспекцискиот надзор инспекторот утврди неправилности за чие отстранување не е надлежен, записнички ги констатира и го известува надлежниот орган.

(2) Инспекторот по извршениот инспекциски надзор може да се консултира со субјектот на надзорот за поефикасно отстранување на утврдените неправилности.

VI. ПРАВА И ОБВРСКИ НА СУБЈЕКТОТ НА НАДЗОРОТ

Општа обврска на субјектот на надзорот

Член 27

Субјектот на надзорот е должен да постапи по барањето, односно наредбата на инспекторот.

Обврска на субјектот на надзорот во постапката на инспекцискиот надзор

Член 28

(1) Субјектот на надзорот е должен на инспекторот да му овозможи непречено вршење на инспекцискиот надзор, да стави на увид исправи и податоци кои се потребни за вршење на надзорот.

(2) Субјектот на надзорот е должен на инспекторот да му ги обезбеди условите неопходни за непречена работа и утврдување на фактичката состојба.

(3) Субјектот на надзорот е должен на инспекторот да му овозможи во определениот рок пристап до просториите, производите, документите или кое било друго средство кое е предмет на инспекцискиот надзор.

(4) Субјектот на надзорот кај кој се врши инспекцискиот надзор е должен по писмено барање на инспекторот да го прекине работењето за време на инспекцискиот надзор, доколку инспекторот на друг начин не може да го изврши надзорот и да ја утврди фактичката состојба.

(5) Инспекторот може од субјектот на надзорот да побара да изврши некоја активност во инспекциската постапка поради целосно утврдување на фактичката состојба и да определи рок за извршување на таа активност.

(6) Субјектот на надзорот е должен по писмено барање на инспекторот, во рокот определен со барањето, на инспекторот да му достави или подготви точни и целосни податоци, извештаи, материјали или други документи кои се неопходни за извршување на инспекцискиот надзор.

Права на субјектот на надзорот во постапката на инспекциски надзор

Член 29

(1) Субјектот на надзорот има право да дава изјави на записник и забелешки во однос на законитоста на постапката на инспекцискиот надзор, односот на инспекторот или точноста на утврдената фактичка состојба, со образложение за причините за тоа.

(2) Субјектот на надзорот има право да одбие да го потпише записникот, ако не се согласува со фактите кои се наведени во записникот или ако му е оневозможено правото од ставот (1) на овој член.

(3) Одбивањето да се потпише записникот не го спречува натамошното водење на постапката на инспекцискиот надзор.

Одговорни лица во постапката на вршење на надзорот

Член 30

(1) За непречено вршење на инспекцискиот надзор и за извршување на изречените мерки одговара субјектот на надзорот и одговорното лице во субјектот на надзорот.

(2) Субјектот на надзорот, односно одговорното лице во субјектот на надзорот е должно веднаш по истекот на рокот определен за извршување на инспекциската мерка, а најдоцна во рок од три дена писмено да го извести инспекторот дали се извршени наредените инспекциски мерки.

Обврски за другите лица

Член 31

(1) Лицето кое не е субјект на надзорот во постапката на вршење на инспекциски надзор е должно да овозможи вршење на инспекциска проверка кога постои основано сомневање дека во неговите простории и објекти се врши дејност или се наоѓаат предмети кои се во врска со инспекцискиот надзор.

(2) Ако лицето од ставот (1) на овој член не дозволи вршење на инспекциска проверка, кон него ќе се применуваат овластувањата кои инспекторот ги има како кон субјектот на надзорот.

VII. ПОСТАПКА НА ВРШЕЊЕ НА ИНСПЕКЦИСКИ НАДЗОР

Видови на инспекциски надзор

Член 32

(1) Ако со закон поинаку не е уредено, инспекцискиот надзор инспекторот го врши преку:

- редовен инспекциски надзор,
- вонреден инспекциски надзор и
- контролен инспекциски надзор.

(2) Редовниот инспекциски надзор е најавен надзор кој се врши врз основа на програмата за работа на инспекциската служба и опфаќа надзор над спроведувањето на законите и прописите донесени врз основа на законите.

(3) Вонредниот инспекциски надзор е ненајавен надзор и се врши врз основа на иницијатива поднесена од државни органи, физички или правни лица, како и во случај на сомневање на инспекторот (по службена должност).

(4) Контролен инспекциски надзор се врши по истекот на рокот определен во инспекцискиот акт донесен од страна на инспекторот, при што инспекторот при утврдување на фактичката состојба ќе констатира дека субјектот на надзорот:

- постапил по инспекцискиот акт во целост,
- делумно постапил по инспекцискиот акт или
- не постапил по инспекцискиот акт.

(5) Непостапувањето, односно делумното постапување по инспекцискиот акт претставува основа за примена на инспекциските мерки во согласност со закон.

Вршење на надзор без присуство на субјектите на надзорот

Член 33

(1) Ако инспекторот на денот на кој го најавил инспекцискиот надзор, не го затече одговорното лице кај субјектот на надзорот или физичкото лице кај кое е потребно да се изврши инспекцискиот надзор, инспекторот на местото на надзорот ќе му остави покана во определено време да биде присутен заради вршење на надзорот.

(2) Подоцнежното оштетување, уништување или отстранување на поканата не влијае на уредноста на доставувањето.

(3) Ако лицето од ставот (1) на овој член не се јави на поканата, инспекторот ќе изврши надзор во присуство на службено или друго лице.

Попречување на инспекторот

Член 34

(1) Инспекторот ќе го предупреди или ќе го отстрани лицето кое го попречува вршењето на инспекцискиот надзор.

(2) Ако инспекторот процени дека инспекцискиот надзор не може да се изврши ни со преземање на мерките од ставот (1) на овој член, ќе побара асистенција од орган на државната управа под услови и во постапка утврдена со закон.

Соработка со орган на државната управа или правно лице

Член 35

(1) Инспекторот при вршењето на инспекцискиот надзор има право од орган на државната управа или правно лице кое води регистар да побара податок, како и асистенција од орган на државната управа заради спроведување на инспекцискиот надзор.

(2) Субјектите од ставот (1) на овој член се должни да соработуваат со инспекторот.

Соработка со другите институции

Член 36

Инспекторот може, во рамките на инспекциската постапка, да побара мислење и соработка од стручни институции, доколку тоа е потребно за правилно утврдување и процена на фактичката состојба.

Записник

Член 37

(1) За извршениот инспекциски надзор, инспекторот по правило составува записник на местото на вршење на инспекцискиот надзор.

(2) Инспекторот и субјектот на надзорот го потпишуваат записникот по завршувањето на инспекцискиот надзор. На субјектот на надзорот му се предава примерок од записникот.

(3) По исклучок од ставот (1) на овој член, кога поради обемот и сложеноста на инспекцискиот надзор, неговата природа и околности не е можно да се состави записник во текот на инспекцискиот надзор, записникот се составува во службените простории на инспекциската служба во рок од три дена од денот на надзорот со образложение за причините за тоа.

(4) Примерок од записникот од ставот (3) на овој член му се доставува на потпишување до субјектот на надзорот. Доколку субјектот на надзорот во рок од осум дена од денот на приемот на записникот не се произнесе во однос на доставениот записник или не го врати потпишан на инспекторот, се смета дека субјектот на надзорот е согласен со записникот од извршениот инспекциски надзор.

(5) Ако субјектот на надзорот одбие да го потпише записникот, инспекторот ќе ги наведе причините за одбивањето.

(6) Во записникот се внесува назив на инспекциската служба која го врши надзорот, местото, денот и часот кога се врши надзорот, предметот на надзорот, имињата на инспекторите, на присутните лица и на нивните застапници и полномошници.

(7) Записникот мора да биде составен јасно и разбирливо.

(8) Записникот треба да содржи приказ на утврдената фактичка состојба при инспекцискиот надзор.

(9) Формата и задолжителните елементи на записникот од извршениот инспекциски надзор ги пропишува министерот за правда.

Констатирање на фактите во текот на постапката

Член 38

Во записникот за извршениот инспекциски надзор се констатираат забележките, изјавите и други релевантни факти и околности.

Инспекциски надзор кај непознати субјекти

Член 39

(1) Во случаите кога инспекторот не може да утврди кој е субјектот на надзорот во постапката, инспекторот на местото на надзорот ќе остави покана до непознат субјект на надзорот во определен ден и час да биде присутен на вршењето на инспекцискиот надзор.

(2) Ако непознатиот субјект на надзорот не се јави на поканата од ставот (1) на овој член, инспекцискиот надзор ќе се изврши без присуство на субјектот на надзорот во присуство на службено или друго лице.

Заклучок и решение

Член 40

(1) Во постапката на инспекцискиот надзор инспекторот донесува заклучок и решение.

(2) Формата и задолжителните елементи на заклучокот и решението од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот за правда.

Заклучок

Член 41

(1) Со заклучок се решава за прашањата на постапката што ќе се појават во текот на инспекцискиот надзор.

(2) Писмен заклучок се донесува само во случаите кога на заклучокот е дозволена жалба.

(3) Заклучокот од ставот (2) на овој член не се донесува ако субјектот на надзорот се откаже од правото на жалба на записник.

(4) Ако при инспекцискиот надзор не се утврдени недостатоци или утврдените недостатоци се отстранети во текот на инспекцискиот надзор, односно до донесувањето на заклучокот од ставот (2) на овој член, инспекторот за тоа задолжително донесува заклучок за прекинување на постапката.

(5) Против заклучокот од ставот (4) на овој член незадоволната странка има право на жалба или друг вид правна заштита во согласност со закон.

Решение

Член 42

(1) Ако инспекторот при вршењето на инспекцискиот надзор утврди дека е повреден закон или друг пропис, со записник ги констатира утврдените неправилности и со решение го определува рокот во кој треба да се отстрани недостатокот.

(2) Ако со закон е предвидено дека за утврдената неправилност може да се определи инспекциска мерка, инспекторот е должен со решението да ја определи таа мерка.

(3) Инспекторот решението од ставовите (1) и (2) на овој член, врз основа на фактите утврдени со надзорот, ќе го донесе без одлагање, а најдоцна во рок од осум дена од завршувањето на надзорот, ако со закон не е определен пократок рок.

(4) По исклучок од ставот (1) на овој член, инспекторот може да изрече инспекциски мерки со усно решение на записник, кога ќе оцени дека тоа е неопходно за отстранување на непосредна опасност по животот и здравјето на луѓето, имотот од поголема вредност или кога е во прашање заштита на друг вид на јавен интерес.

(5) Во случајот од ставот (4) на овој член инспекторот е должен во рок од три дена од денот на изрекување на усното решение да донесе писмено решение.

Правно средство

Член 43

(1) Против решението на инспекторот може да се изјави жалба во рок од осум дена од денот на приемот на решението ако со закон не е предвиден пократок рок.

(2) По жалба против одлуките на инспекторот во инспекторат одлучува посебна комисија при министерството составена од три члена кои ги именува министерот.

(3) По жалба против одлуките на инспекторот во организациона единица организирана како инспекциска служба во органите на државната управа и единиците на локална самоуправа и градот Скопје одлучува посебна комисија од три члена именувани од министерот, функционерот на органот на државната управа, односно градоначалникот.

(4) Комисиите од ставовите (2) и (3) на овој член одлуката по жалба ќе ја донесат во рок од 30 дена од денот на приемот на жалбата.

Објавување на инспекциски акти

Член 44

Инспекциските служби ги објавуваат инспекциските акти на нивната веб локација во рок од три дена од денот на донесувањето на актите од членот 40 на овој закон, согласно со прописите за заштита на личните податоци.

Службена легитимација

Член 45

(1) Инспекторот има службена легитимација со која го докажува своето својство, идентитет и овластувања.

(2) Формата и содржината на обрасците на легитимацијата, изгледот на знакот на предлог на директорот, ги пропишува министерот кој раководи со министерството во чиј состав е инспекторатот, а за инспекторот од организационата единица организирана како инспекциска служба ги пропишува функционерот кој раководи со органот на државната управа, односно градоначалникот.

VIII. ПОСЕБНИ ДЕЈСТВИЈА ВО ИНСПЕКЦИСКАТА ПОСТАПКА

Земање примерок

Член 46

Во согласност со закон инспекторот може да зема примерок, доколку во постапката на инспекцискиот надзор е потребно да се утврди дали производите во производството или во продажбата одговараат на пропишаниот состав, односно квалитет.

Постапка за земање на примерок

Член 47

При земањето на примерок инспекторот е должен:

1) во исти услови и во исто време да земе најмногу три примероци во количина потребна за испитување (за прва анализа, за втора анализа по барање на субјектот на надзорот и за супер анализа);

2) да состави записник за земањето на примерок;

3) примероците да ги запечати и прописно да ги означат;

4) да го достави без одлагање примерокот за првата анализа до институција стручна за вештачење, а вториот и третиот примерок да ги чува во соодветни услови;

5) да го извести писмено и без одлагање субјектот на надзорот за резултатите од анализата;

6) да го достави без одлагање вториот примерок на анализа до друга стручна институција по барање на субјектот на надзорот и

7) да го утврди со посебен заклучок износот на трошоците што настанале во текот на постапката во врска со анализата на примероците, во случај кога примерокот не соодветствува со пропишаните стандарди.

Претпоставка за согласност

Член 48

Ако субјектот на надзорот при земањето на примерокот за анализа не бара истовремено земање на примерок за втора анализа, не може да ги оспорува резултатите од добиената анализа.

Оспорување на резултатите од анализата

Член 49

(1) Субјектот на надзорот може да ги оспорува резултатите од анализата на првиот примерок со барање за вршење на анализа на вториот примерок (земен во исто време и на ист начин), во рок од три дена од денот на доставувањето на резултатите од анализата на првиот примерок.

(2) Се претпоставува дека субјектот на надзорот е согласен со резултатите од анализата на првиот примерок, доколку барањето од ставот (1) на овој член не го достави во пропишаниот рок.

(3) Ако резултатите од анализата на вториот примерок не се во согласност со резултатите од анализата на првиот примерок, за правно валидна ќе се смета анализата на вториот примерок.

(4) Анализата на вториот примерок не може да и се довери на стручната институција која ја извршила анализата на првиот примерок.

Супер анализа

Член 50

(1) Ако инспекторот не се согласува со резултатите од анализата на вториот примерок, може во рок од три дена од приемот на овие резултати да бара вршење на супер анализа, освен ако резултатите од анализата на првиот и вториот примерок се исти.

(2) Супер анализата не може да ја врши стручна институција која ги вршела претходните анализи, освен ако нема други институции за вршење на тие анализи и ако инспекторот и субјектот на надзорот се согласат анализата да се довери на една од институциите која веќе вршела анализа.

Трошоци од анализата

Член 51

(1) Трошоците од анализата ќе ги сноси субјектот на надзорот, ако се утврди дека земените примероци не одговараат на пропишаните стандарди.

(2) Трошоците од анализата ќе ги сноси надлежната инспекциска служба, ако се утврди дека примероците одговараат на пропишаните стандарди.

Привремено одземање на предмети заради обезбедување на докази

Член 52

(1) Инспекторот може во рамките на вршењето на инспекцискиот надзор, привремено да одземе документи, стока и други предмети кои можат да послужат како доказ во соодветната постапка.

(2) Одземањето на предметите од ставот (1) на овој член трае до донесувањето на правосилна одлука во постапката.

Задолжително одземање на предмети

Член 53

Инспекторот е должен привремено да одземе предмети, кога е пропишано нивното задолжително одземање, кога со нив е сторен прекршок или кривично дело или ако тоа е потребно заради спречување на потешки последици, во согласност со закон.

Задолжително издавање на потврда за привремено одземени предмети и списи

Член 54

(1) Инспекторот му издава потврда на субјектот на надзорот од кого привремено се одземаат предмети и списи.

(2) Потврдата од ставот (2) на овој член содржи податоци за името и презимето, односно називот на субјектот на надзорот, времето и местото на одземање на предметите и списите, правниот основ за одземање на предметите и списите, точно назначување на одземените предмети и списи по вид, количество, потпис од одговорното лице на субјектот на надзорот и други податоци потребни за идентификација на одземените предмети и списи и потпис, име и презиме на инспекторот.

Обврска за предавање на одземените предмети на надлежните органи

Член 55

(1) Привремено одземените предмети или стока, со соодветно барање за поведување на постапка, инспекторот ги предава на надлежниот судски, прекршочен или друг орган.

(2) Барањето за поведување на постапка од ставот (1) на овој член инспекторот го поднесува во рок од 48 часа од часот на привременото одземање.

(3) Надлежниот судски, прекршочен и друг орган е должен, во случаите од ставот (1) на овој член, да одлучи по итна постапка.

Обезбедување на услови за привремено одземање на предмети

Член 56

(1) Надлежната инспекциска служба е должна да обезбеди услови за чување или привремено одземените предмети или жива стока до нивното предавање на органот надлежен за водење на соодветната постапка, доколку со закон поинаку не е утврдено.

(2) Органот надлежен за водење на прекршочна или кривична постапка со одземените предмети постапува во согласност со закон.

Привремена забрана за вршење на дејност

Член 57

(1) Кога инспекцискиот орган ќе утврди неправилности од поголем обем или неправилности со кои се загрозува животот или здравјето на луѓето или на животната средина и во други случаи определени со закон, инспекторот привремено ќе забрани вршење на дејност со запечатување на просториите, објектите, градилиштата, опремата, средствата за работа и други средства, до отстранување на неправилностите.

(2) Во случаите од ставот (1) на овој член инспекторот ќе им наложи на правните лица кои вршат јавни услуги (снабдување со вода, електрична енергија и слично) да прекинат со испораката, односно со давањето соодветни услови на субјектот на надзорот неопходни за извршување на неговата дејност.

(3) Правното лице од ставот (2) на овој член е должно да постапи по наредбата на инспекторот.

IX. ОДНОСИ НА ИНСПЕКЦИСКИТЕ СЛУЖБИ И НАДЛЕЖНИ ОРГАНИ

Итна постапка

Член 58

(1) Постапката по барањата и пријавите на инспекторите е итна.

(2) Надлежниот орган е должен веднаш, а најдоцна во рок од осум дена од денот на поднесувањето да ги земе во разгледување барањата и пријавите на инспекторите, доколку не е определен пократок рок со овој или друг закон.

Должност за известување за резултатите од постапката

Член 59

Органот до кој е поднесена кривична пријава, барање за поведување на прекршочна постапка или барање за поведување на друга соодветна постапка е должен за резултатите од постапката да ја извести надлежната инспекциска служба.

X. ТРОШОЦИ ОД ИНСПЕКЦИСКАТА ПОСТАПКА

Трошоци на постапката

Член 60

(1) Трошоците од инспекциската постапка која е завршена без изрекување на инспекциска мерка ги сноси инспекциската служба, доколку со закон поинаку не е определено.

(2) Трошоците од инспекциската постапка која е завршена со изрекување на инспекциска мерка ги сноси субјектот на надзорот, доколку со закон поинаку не е определено.

(3) За трошоците на постапката кои се познати во моментот на донесувањето на решението се одлучува во самото решение, а доколку трошоците не се познати во овој момент се одлучува со посебен заклучок.

XI. ЗАЕДНИЧКО ВРШЕЊЕ НА ИНСПЕКЦИСКИ НАДЗОР

Координиран инспекциски надзор од повеќе инспекциски служби

Член 61

(1) Инспекцискиот надзор може да се врши истовремено од страна на повеќе инспекциски служби.

(2) Заеднички инспекциски надзор се врши задолжително:

1) ако тоа е неопходно за отстранување на непосредна опасност по животот или здравјето на луѓето или имотот од поголема вредност;

2) ако тоа е неопходно за преземање на итни мерки кои не трпат одлагање;

3) ако тоа е неопходно заради сложеноста на надзорот или значењето за отстранување на недостатоците;

4) ако тоа е неопходно за контрола на објекти од посебно значење за туризмот, трговијата, угостителството, сообраќајот и друго, заради земање на примерок од стока и други предмети чија контрола е во надлежност на повеќе инспекции;

5) ако се оцени дека надзорот на тој начин може да се изврши побрзо и со помалку трошоци и губење на време на субјектот на надзорот и инспекторите;

6) ако тоа е неопходно за разгледување на наводи во иницијатива или поплака, а тоа е во надлежност на два или повеќе органи на државната управата и

7) во други случаи утврдени со закон.

Соработка на инспекциските служби во вршење на заеднички надзор

Член 62

Заради вршење на заеднички надзор инспекциските служби се должни особено:

1) да ги усогласат програмите и плановите за работа и да го планираат заедничкото вршење на надзорот;

2) да разменуваат искуства и да ги усогласуваат ставовите за начинот и методите на работа и други прашања;

3) да одржуваат заеднички состаноци, консултации, советувања и други облици на меѓусебна соработка и

4) да ги известуваат другите државни органи за спроведувањето на прописите од нивната надлежност за кои ќе дознаат во вршењето на надзорот.

XII. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 63

(1) Глоба во износ од 2.000 до 3.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице, ако:

1) не постапи по барањето, односно наредбата на инспекторот (член 27);

2) на инспекторот не му овозможи непречено вршење на надзорот (членот 28 став (1));

3) на инспекторот не му овозможи во определениот рок пристап до просториите, производите, документите или кое било друго средство кое е предмет на инспекцискиот надзор (член 28 ставот (3)) или

4) на инспекторот во определениот рок со барањето не му достави или подготви точни и целосни податоци, извештаи, материјали или други документи кои се неопходни за извршување на инспекцискиот надзор (член 28 став (6)).

(2) Глоба во износ од 1.000 до 1.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице за прекршоците од ставот (1) на овој член.

(3) Глоба во износ од 1.000 до 1.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на физичко лице за прекршоците од ставот (1) на овој член.

Член 64

За прекршоците од членот 63 на овој закон, пред поднесување на барање за поведување на прекршочна постапка пред надлежен суд, инспекторот е должен на сторителот на прекршокот да му предложи постапка за помнудување согласно со Законот за прекршоците.

XIII. СПРОВЕДУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ И НАДЗОР

Спроведување на Законот и надзор

Член 65

(1) За спроведување на овој закон се грижи органот на управата надлежен за работите на државната управа.

(2) Инспекциски надзор над спроведувањето на одредбите од овој закон, како и на прописите донесени врз основа на него, врши Државниот управен инспекторат.

XIV. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Конституирање на Инспекцискиот совет

Член 66

Инспекцискиот совет ќе започне со работа во рок од 30 дена од денот на започнувањето со примената на овој закон.

Примена на Законот за започнати постапки

Член 67

Инспекциските постапки започнати пред денот на започнувањето со примената на овој закон, ќе се завршат според прописите кои важеле пред денот на започнувањето со примената на овој закон.

Испит за проверка на знаењето за инспектор за инспекторите кои засновале работен однос до денот на започнувањето со примената на Законот

Член 68

Инспекторите кои засновале редовен работен однос пред денот на започнувањето со примената на овој закон, испитот за проверка на знаењето за инспектор од членот 21 на овој закон ќе го полагаат секоја четврта година сметано од денот на започнувањето со примената на овој закон.

Усогласување на законите

Член 69

Законите со кои е уредена надлежноста на органите од членот 1 став (2) на овој закон ќе се усогласат со одредбите на овој закон до денот на започнувањето со примената на овој закон.

Усогласување на актите за внатрешна организација и актите за систематизација на работните места

Член 70

Органите од членот 1 став (2) на овој закон актите за внатрешна организација и актите за систематизација на работните места да ги усогласат со одредбите на овој закон до денот на започнувањето на примената на овој закон.

Донесување на подзаконските акти

Член 71

Органите од членот 1 став (2) на овој закон се должни подзаконските акти предвидени со овој закон да ги донесат до денот на започнувањето со примената на овој закон.

Влегување во сила

Член 72

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе започне да се применува од 1 јануари 2011 година.

L I G J

PËR MBIKËQYRJË INSPEKTUESE

I. DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Lënda e Ligjit

Neni 1

(1) Me këtë ligj rregullohen parimet themelore të mbikëqyrjes inspektuese, organizimi i shërbimeve inspektuese, koordinimi i shërbimeve inspektuese, të drejtat dhe detyrimet e inspektorëve, të drejtat dhe detyrimet e subjekteve të mbikëqyrjes, procedura për kryerje të mbikëqyrjes inspektuese dhe çështje tjera të cilat kanë të bëjnë me mbikëqyrjen inspektuese.

(2) Dispozitat e këtij ligji u dedikohen inspektorëve në shërbimet inspektuese, të cilat janë të organizuara si organe në përbërje të ministrive (në tekstin e mëtejshëm: inspektorate), ose si njësi organizative në suaza të organeve tjera të administratës shtetërore dhe njësite të vetadministrimit lokal dhe të qytetit të Shkupit.

Domethënia e shprehjeve të përdorura në këtë ligj

Neni 2

Shprehjet e veçanta të përdorura në këtë ligj, e kanë domethënen si vijojnë:

1. **Shërbimet inspektuese** janë inspektoratet, njësitë organizative në suaza të organeve të administratës shtetërore dhe njësitë organizative në suaza të njësite të vetadministrimit lokal dhe të qytetit të Shkupit, të cilat kanë kompetenca inspektuese;

2. **Mbikëqyrja inspektuese** është mbikëqyrje mbi zbatimin e ligjeve dhe rregullave të miratuara në bazë të ligjit në punën e organeve shtetërore, njësitë e vetadministrimit lokal dhe qytetit të Shkupit, ndërmarrjet publike, shoqëritë tregtare, institucionet dhe personat fizikë dhe juridikë mbi të cilët kryhet mbikëqyrja, si dhe shqiptimi i masave dhe sanksioneve inspektuese me qëllim të mënjanimet të parregullsive të konstatuara;

3. **Procedura inspektuese** është lloj i veçantë i procedurës, i rregulluar me këtë ligj, me Ligjin për procedurë të përgjithshme administrative ose me ligj tjetër, i cili e rregullon veprimin e inspektorëve gjatë kryerjes së mbikëqyrjes inspektuese;

4. **Aktet inspektuese** janë të gjitha ato akte dhe veprime të cilat inspektorët i miratojnë dhe i ndërmarrin në procedurën inspektuese;

5. **Inspektor** është personi zyrtar me autorizime dhe përgjegjësi të posaçme të përcaktuara me ligj, i cili kryen mbikëqyrje inspektuese;

6. **Subjekt i mbikëqyrjes** janë organet shtetërore, organet e njësisë së vetadministrimit lokal dhe të qytetit të Shkupit, ndërmarrjet publike, shoqëritë tregtare, institucionet, fondacionet dhe shoqatat e qytetarëve, personat fizikë dhe juridikë mbi të cilët kryhet mbikëqyrje dhe

7. **Masat inspektuese** janë sanksione dhe masa administrative të parapara me këtë dhe me ligj tjetër, të cilat i shqiptojnë inspektorët gjatë mbikëqyrjes inspektuese për mënjanimin e parregullsive të konstatuara.

II. PARIMET THEMELORE TË MBIKËQYRJES INSPEKTUESE

Parimi i ligjshmërisë

Neni 3

Në kryerjen e mbikëqyrjes inspektuese, inspektori është i obliguar që të veprojë në pajtueshmëri me Kushtetutën, ligjet, marrëveshjet e ratifikuara

Mbrojtja e interesit publik

Neni 4

(1) Inspektori e kryen mbikëqyrjen inspektuese me qëllim të realizimit dhe mbrojtjes së interesit publik, si dhe interesit të personave fizikë dhe juridikë, kur kjo është në pajtueshmëri me interesin publik.

(2) Procedura për mbikëqyrje inspektuese fillon dhe udhëhiqet me detyrë zyrtare.

(3) Secili mund të parashtrojë iniciativë për ngritje të procedurës për mbikëqyrje inspektuese.

Parimi i barazisë, paanshmërisë dhe objektivitetit

Neni 5

(1) Inspektori në kryerjen e mbikëqyrjes inspektuese është i obliguar që të sigurojë zbatim të njëlojtë, ligjor, të paanshëm dhe objektiv të ligjeve dhe dispozitave tjera.

(2) Inspektori në kryerjen e mbikëqyrjes inspektuese është i obliguar që punët t'i kryejë me vetëdije, profesionalisht, në mënyrë efikase, me rregull, me kohë, dhe në mënyrë të paanshme.

Parimi i të vërtetës materiale

Neni 6

(1) Inspektori me detyrë zyrtare e përcakton gjendjen faktike dhe nxjerr fakte në procedurën e mbikëqyrjes inspektuese.

(2) Subjekti i mbikëqyrjes, gjatë kohës së procedurës së mbikëqyrjes inspektuese mund të propozojë dhe të paraqesë fakte të cilat janë me rëndësi për përcaktimin e plotë të gjendjes faktike.

Parimi i dëgjimit të subjekteve të mbikëqyrjes

Neni 7

Para ndërmarrjes së masave inspektuese për mënjanimin e mangësive të konstatuara te subjektet e mbikëqyrjes, inspektori është i obliguar që t'u japë mundësi subjekteve të mbikëqyrjes, të deklarohen për faktet dhe rrethanat të cilat konstatohen gjatë mbikëqyrjes inspektuese.

Parimi i pavarësisë

Neni 8

(1) Inspektori është i pavarur gjatë kryerjes së mbikëqyrjes inspektuese dhe vendosjes për veprime të cilat duhet të ndërmerren gjatë kryerjes së mbikëqyrjes, si dhe për masat të cilat do të shqiptohen pas mbikëqyrjes së kryer.

(2) Inspektori kryen mbikëqyrje inspektuese në pajtueshmëri me planin mujor ose sipas urdhërësës me shkrim të ministrit, drejtorit dhe funksionarit i cili udhëheq organin e administratës shtetërore, përkatësisht kryetarin të komunës.

(3) Për shkak të madhësisë ose ndërlikueshmërisë, mbikëqyrje inspektuese mund të kryejnë më shumë inspektorë.

(4) Gjatë kryerjes së mbikëqyrjes nga më shumë inspektorë përpilohet një procesverbal dhe miratohet një akt inspektues, të cilët nënshkruhen nga të gjithë inspektorët të cilët kanë marrë pjesë në mbikëqyrje.

Parimi i publicitetit

Neni 9

(1) Mbikëqyrja inspektuese është publike.

(2) Shërbimet inspektuese në kuadër të autorizimeve të tyre të përcaktuara me ligj, rregullisht e informojnë publikun për punën e tyre.

(3) Shërbimet inspektuese janë të obliguara që ta informojnë publikun për gjendjet e konstatuara dhe parregullsitë te subjektet e mbikëqyrjes, gjatë kryerjes së mbikëqyrjes inspektuese, si dhe për masat e ndërmara inspektuese, nëse kjo është e nevojshme për mbrojtjen e jetës dhe të shëndetit të njerëzve, pronës ose për shkak të shkeljeve të rënda të interesit publik.

Parimi i proporcionalitetit

Neni 10

(1) Gjatë kryerjes së mbikëqyrjes inspektuese, inspektori i ndërmerr vetëm ato masa inspektuese në pajtim me ligjin, të cilat janë të domosdoshme për mënjanimin e mangësive të konstatuara gjatë mbikëqyrjes së kryer, me ç'rast kihet kujdes i veçantë që të mos pengohet funksionimi efikas i subjektit të mbikëqyrjes.

(2) Gjatë përcaktimit të masave inspektuese dhe të afateve për mënjanimin e mangësive të konstatuara, inspektori udhëhiqet nga pesha e mangësisë, pasojat e dëmshme të shkaktuara ndaj interesit publik ose ndaj interesit të personave të tretë, si dhe koha e cila është e nevojshme që subjekti i mbikëqyrjes t'i mënjojë mangësitë e konstatuara.

Parimi i preventivës

Neni 11

Gjatë kryerjes së mbikëqyrjes inspektuese inspektori së pari kryen funksion preventiv, kurse shqipton masa dhe sanksione inspektuese atëherë kur me funksionin preventiv nuk mund të sigurohet qëllimi i mbikëqyrjes.

Parimi i subsidiaritetit

Neni 12

(1) Në procedurën e mbikëqyrjes inspektuese zbatohen dispozitat e Ligjit për procedurë të përgjithshme administrative, nëse me këtë ligj ose me ligj tjetër nuk është rregulluar ndryshe.

(2) Çështje të caktuara në lidhje me mbikëqyrjen inspektuese, mund të rregullohen me ligje të veçanta.

III. SHËRBIMET INSPEKTUESE

Organizimi i shërbimeve inspektuese

Neni 13

(1) Inspektori punët e mbikëqyrjes inspektuese i kryen në kuadër të shërbimeve inspektuese, të cilat janë të formuara për sfera të caktuara administrative.

(2) Shërbimet inspektuese organizohen si inspektorate, ose si njësi organizative në kuadër të organeve tjera të administratës shtetërore, ose në kuadër të njërive të vetadministrimit lokal dhe qytetit të Shkupit.

Udhëheqja e organeve inspektuese

Neni 14

(1) Inspektoratin e udhëheq drejtori i inspektoratit (në tekstin e mëtejshëm: drejtori), të cilin e emëron dhe e shkarkon Qeveria e Republikës së Maqedonisë, në pajtueshmëri me ligjin.

(2) Me shërbime inspektuese të organizuara si njësi organizative në kuadër të organeve tjera të administratës shtetërore, ose në kuadër të njërive të vetadministrimit lokal dhe qytetit të Shkupit, udhëheq nëpunës titulli i të cilit i përgjigjet formës organizative të shërbimit inspektues të përcaktuar me ligj.

Të drejtat dhe obligimet e funksionarit i cili udhëheq me inspektoratin

Neni 15

(1) Drejtori miraton program vjetor për punën e inspektoratit dhe përgatit plane mujore për punën e inspektoratit.

(2) Drejtori dorëzon raport vjetor në Qeverinë e Republikës së Maqedonisë për punën e inspektoratit për vitin paraprak, më së voni deri më 31 mars të vitit rrjedhës.

(3) Për shërbimet inspektuese të organizuara si njësi organizative në kuadër të organeve tjera të administratës shtetërore, ose në kuadër të njërive të vetadministrimit lokal dhe qytetit të Shkupit, funksionari i organit të administratës shtetërore, përkatësisht kryetari i komunës i ka të drejtat dhe obligimet nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni.

Këshilli Inspektues

Neni 16

(1) Për shkak të koordinimit të ndërsjellë dhe efikasitetit më të madh të shërbimeve inspektuese formohet Këshilli Inspektues, si trup i përhershëm ndërmjet resorëve.

(2) Qeveria e Republikës së Maqedonisë e përcakton koordinatorin e Këshillit Inspektues.

(3) Anëtarë të Këshillit Inspektues janë drejtorët e inspektorateve dhe funksionarët e organeve të administratës shtetërore të cilët kanë kompetenca inspektuese.

(4) Për çështje të caktuara në kompetencë të vet, Këshilli Inspektues në punën e vet, mund të përfshijë edhe përfaqësues nga shërbime tjera inspektuese edhe nga njësitë e vetadministrimit lokal dhe qyteti i Shkupit, përfaqësues nga publiku shkencor dhe profesional dhe përfaqësues nga shoqata dhe fondacione.

(5) Fushëveprimi i punës së Këshillit Inspektues është koordinimi i punës së shërbimeve inspektuese, shqyrtimi i çështjeve në lidhje me punën e shërbimeve inspektuese dhe aftësimi dhe përsosja profesionale e inspektorëve, si dhe zbatimi i ligjeve dhe dispozitave tjera të cilat kanë të bëjnë me mbikëqyrjen inspektuese.

(6) Këshilli Inspektues për punën e tij miraton rregullore pune.

(7) Këshilli Inspektues për punën e tij e njofton Qeverinë e Republikës së Maqedonisë dy herë në vit dhe sipas nevojës.

(8) Për shkak të realizimit të funksionit të koordinimit, Këshilli Inspektues mund të kërkojë nga shërbimet inspektuese që t'i dorëzojnë informata dhe raporte periodike për punën e tyre.

(9) Raportin vjetor nga neni 15 paragrafi (2) i këtij ligji, drejtori e dorëzon edhe të Këshillit Inspektues.

(10) Punët administrative-profesionale për Këshillin Inspektues, i kryen Inspektorati Administrativ Shtetëror-organ në përbërje të Ministrisë së Drejtësisë.

Evidenca dhe statistika inspektuese

Neni 17

(1) Shërbimet inspektuese për kryerjen e mbikëqyrjes inspektuese janë të obliguar që të mbajnë evidencë të veçantë për të dhënat të cilat kanë të bëjnë me procedurën inspektuese (në tekstin e mëtejme: evidencë inspektuese).

(2) Shërbimet inspektuese për të dhënat të cilat kanë të bëjnë me statistikën inspektuese, janë të obliguara që të dorëzojnë raporte në çdo gjashtë muaj në Këshillin Inspektues.

(3) Formën, përmbajtjen dhe mënyrën e udhëheqjes së evidencës inspektuese nga paragrafi (1) i këtij ligji, si dhe përmbajtjen e statistikës inspektuese nga paragrafi (2) i këtij neni, i përcakton ministri i Drejtësisë.

IV. STATUSI I INSPETORËVE

Kushtet për kryerjen e detyrës së inspektorit

Neni 18

(1) Inspektor mund të bëhet personi i cili i plotëson kushtet e përgjithshme të përcaktuara me Ligjin për nëpunës shtetërorë ose me ligj tjetër, dhe kushtet e veçanta të përcaktuara me ligj dhe me Aktin për sistematizim të vendeve të punës në shërbimin inspektues.

(2) Inspektori është i obliguar që ta japë provimin profesional për inspektor në afat prej një viti, por jo edhe para kalimit të gjashtë muajve nga dita e themelimit të marrëdhënies së punës.

(3) Nëse inspektori nuk e jep provimin nga paragrafi (2) i këtij neni në afat prej tre muajsh nga dita e dhënies së provimit, ka të drejtë për dhënie të përsëritur të të njëjtit.

(4) Inspektorit i cili gjatë dhënies së përsëritur të provimit nuk e jep provimin nga paragrafi (2) i këtij neni, marrëdhënia e punës i ndërpritet.

(5) Inspektori ka të drejtë dhe obligim që profesionalisht të aftësohet për kryerjen e punëve të tij dhe detyrave të punës, në pajtueshmëri me programin vjetor për trajnim të specializuar në sferën e mbikëqyrjes inspektuese.

(6) Programin vjetor për trajnim të specializuar në sferën e mbikëqyrjes inspektuese me propozim të drejtorit të inspektoratit e miraton ministri, përkatësisht funksionari i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore, përkatësisht kryetari i komunës, më së voni deri më 31 dhjetor të vitit rrjedhës, për vitin e ardhshëm.

(7) Inspektori i cili gjatë kryerjes së punëve i është ekspozuar rrezikut të lartë për jetën dhe shëndetin e tij, ka të drejtë në shtesë të rrogës, varësisht nga lloji i rrezikut në lartësi prej 10-30% nga shuma e rrogës bazë dhe shtesës së rrogës për titull.

(8) Vendet e punës nga paragrafi (7) i këtij neni, i përcakton Agjencia për Nëpunës Shtetërorë.

(9) Lartësinë e shumës nga paragrafi (7) i këtij neni, e përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

Provimi profesional për inspektor

Neni 19

(1) Provimi profesional realizohet për vlerësimin e njohurive të nevojshme profesionale, për kryerjen e punëve dhe detyrave të punës së inspektorit.

(2) Provimi profesional realizohet përmes dhënies së provimit në pajtueshmëri me programin për provim profesional për inspektor, që me propozim të drejtorit të inspektoratit e miraton ministri, përkatësisht funksionari i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore, përkatësisht kryetari i komunës.

(3) Me provimin vërtetohet nëse inspektori posedon njohuri profesionale për kryerje të pavarur të mbikëqyrjes inspektuese.

(4) Provimi profesional përbëhet prej pjesës me shkrim dhe me gojë, në pajtueshmëri me programin nga paragrafi (2) i këtij neni.

(5) Provimi profesional realizohet dy herë gjatë vitit kalendarik.

(6) Mënyrën e dhënies së provimit profesional, e përcakton ministri i Drejtësisë.

Komisioni për dhënie e provimit profesional dhe kontrollin e njohurisë për inspektor

Neni 20

(1) Për realizimin e provimit profesional dhe provimit për kontroll të njohurisë për inspektor, ministri i Drejtësisë formon komision për dhënie e provimit profesional dhe kontrollin e njohurive për inspektor (në tekstin e mëtejme: Komisioni) për çdo sferë përkatëse të mbikëqyrjes inspektuese, me propozim të drejtorit ose funksionarit i cili udhëheq organin e administratës shtetërore.

(2) Komisioni nga paragrafi (1) i këtij neni, është i përbërë nga kryetari dhe katër anëtarë.

(3) Kryetari dhe dy anëtarë të komisionit zgjidhen nga radhët e nëpunësve shtetërorë udhëheqës nga shërbimi inspektues në sferën përkatëse, një anëtar nga Agjencia për Nëpunës Shtetërorë dhe një anëtar nga Ministria e Drejtësisë.

(4) Komisioni për realizimin e provimit profesional dhe provimit për kontroll të njohurive për inspektor, në afat prej pesë ditësh publikisht i shpall rezultatet.

(5) Ministria e Drejtësisë inspektorit i cili e ka dhënë provimin profesional përkatësisht për kontroll të njohurive për inspektor, i lëshon certifikatë për provim të dhënë profesional përkatësisht certifikatë për provimin e dhënë për kontroll të njohurisë për inspektor.

(6) Formularin, formën dhe përmbajtjen e certifikatës për provimin e dhënë profesional, përkatësisht për provimin e dhënë për kontroll të njohurive për inspektor, i përcakton ministri i Drejtësisë.

Provimi për kontroll të njohurisë për inspektor

Neni 21

(1) Për kontrollin e njohurisë, ndjekjes së vazhdueshme të gjendjes në legjislacion, si dhe të kualitetit dhe profesionalizmit gjatë kryerjes së mbikëqyrjes inspektuese, në çdo katër vjet nga dita e lëshimit të certifikatës për provim të dhënë profesional për inspektor, inspektori jep provim për kontroll të njohurisë për inspektor.

(2) Provimi për kontroll të njohurisë për inspektor, realizohet përmes dhënies së provimit në pajtueshmëri me programin për provim për kontroll të njohurisë për inspektor, që me propozimin e drejtorit e miraton ministri, përkatësisht funksionari i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore, përkatësisht kryetari i komunës.

(3) Mënyrën e dhënies së provimit për kontroll të njohurive për inspektor, e përcakton ministri i Drejtësisë.

(4) Provimi nga paragrafi (1) i këtij neni, realizohet para Komisionit nga neni 20 paragrafi (1) i këtij ligji.

(5) Nëse inspektori nuk e jep provimin nga paragrafi (1) i këtij neni në afat prej 3 muajsh nga dita e dhënies së provimit, ka të drejtë në provim të përsëritur të të njëjtit.

(6) Inspektori i cili gjatë provimit të përsëritur nuk do ta japë provimin nga paragrafi (1) i këtij neni, mund të sistematizohet që të kryejë detyra tjera pune të cilat i përgjigjen përgatitjes së tij profesionale.

(7) Nëse në pajtueshmëri me Aktin për sistematizim të vendeve të punës, inspektori nuk mund të sistematizohet që të kryejë detyra tjera pune të cilat i përgjigjen përgatitjes së tij profesionale, marrëdhënia e punës i ndërpritet.

Statusi i inspektorit

Neni 22

(1) Inspektori është me titull:

- inspektor më i ri,
- inspektor,
- inspektor i lartë,
- inspektor kryesor dhe
- inspektor i përgjithshëm.

(2) Inspektor më i ri mund të jetë nëpunësi i cili i plotëson kushtet për titullin bashkëpunëtor nga Ligji për nëpunës shtetërorë.

(3) Inspektor mund të jetë nëpunësi i cili i plotëson kushtet për titullin këshilltar nga Ligji për nëpunës shtetërorë.

(4) Inspektor i lartë mund të jetë nëpunësi i cili i plotëson kushtet për titullin udhëheqës i seksionit nga Ligji për nëpunës shtetërorë.

(5) Inspektor kryesor mund të jetë nëpunësi i cili i plotëson kushtet për titullin udhëheqës i sektorit nga Ligji për nëpunës shtetërorë.

(6) Inspektor i përgjithshëm mund të jetë nëpunësi i cili i plotëson kushtet për titullin këshilltar shtetëror nga Ligji për nëpunës shtetërorë.

V. TË DREJTAT, OBLIGIMET DHE AUTORIZIMET E INSPETORËVE

Obligimet e inspektorit

Neni 23

Gjatë kryerjes së mbikëqyrjes inspektuese, në pajtueshmëri me ligjin inspektori obligohet që:

1) të veprojë sipas iniciativës për ngritje të procedurës inspektuese dhe për këtë ta informojë parashtruesin e iniciativës;

2) ta lajmërojë personin përgjegjës të subjektit të mbikëqyrjes për fillimin e kryerjes së mbikëqyrjes inspektuese, përveç nëse me ligj nuk është përcaktuar ndryshe, ose nëse me njoftimin e tillë do të zvogëlohet efikasiteti i mbikëqyrjes, ose për mbrojtje të interesit të përgjithshëm, jetës dhe shëndetit të njerëzve dhe pronës;

3) të legjitimohet para subjektit të mbikëqyrjes, përkatësisht para personit përgjegjës ose personit tjetër të autorizuar të subjekti të mbikëqyrjes;

4) të përpilojë procesverbal për mbikëqyrjen inspektuese të kryer;

5) ta ruajë fshehtësinë e të dhënave të klasifikuara;

6) të veprojë sipas ligjit, me kohë dhe në pajtueshmëri me Kodeksin etik të nëpunësve shtetërorë dhe Kodeksin etik të shërbimit inspektues dhe

7) ta lajmërojë personin përgjegjës të subjektit të mbikëqyrjes për bazën ligjore për kryerje të mbikëqyrjes.

Autorizimet e inspektorit

Neni 24

(1) Gjatë kryerjes së mbikëqyrjes inspektuese, inspektori është i autorizuar që:

1) të kontrollojë akte të përgjithshme dhe të veçanta, skeda, dokumente, dëshmi dhe informata në sasi sipas lëndës së mbikëqyrjes inspektuese, si dhe të kërkojë nga subjekti i mbikëqyrjes ose punonjësit e tij të autorizuar që të përgatisin dokumente dhe kopje të nevojshme të përpunuara në gjuhë të huaja, të përkthehen në gjuhën maqedonase dhe alfabetin e tij cirilik dhe të verifikohen nga përkthyes i autorizuar gjyqësor;

2) të kryejë mbikëqyrje në hapësirat punuese dhe objekte të tjera që nuk shfrytëzohen si vendbanime, të mjeteve transportuese dhe prodhimeve;

3) të kontrollojë dokumente identifikimi të personave për shkak të vërtetimit të identitetit të tyre në pajtueshmëri me ligjin;

4) të kërkojë nga subjekti i mbikëqyrjes ose nga punonjësit e tij, sqarim me shkrim ose me gojë në lidhje me çështjet nga fushëveprimi i mbikëqyrjes inspektuese;

5) të kërkojë nga subjekti i mbikëqyrjes ose nga punonjësit e tij që të dorëzojnë të dhëna për furnizuesit e tyre me të cilat disponojnë;

6) të kërkojë mendim profesional kur ai është i nevojshëm për mbikëqyrjen inspektuese;

7) të marrë ekzemplarë pa kompensim për teste të mëturshme ose kontrole në raste të përcaktuara me ligj ose me dispozitë tjetër;

8) të kontrollojë aktivitetet e subjektit të mbikëqyrjes gjatë shites së prodhimeve ose dhënies së shërbimeve;

9) të sigurojë audio dhe video incizime të cilat mund të shfrytëzohen në mbikëqyrjen inspektuese;

10) të kryejë regjistrim të mallrave të gjetura në hapësirën punuese, dhe

11) të sigurojë dëshmi të tjera të nevojshme.

(2) Nëse është nevojë e arsyeshme që të konfiskohen ose përkohësisht të ruhen prodhimet, dosjet ose dokumentet, inspektori në pajtueshmëri me ligjin mund:

1) të kërkojë nga subjekti i mbikëqyrjes ose nga punonjësi i tij që ka autorizime për këtë, të hap dhe të lejojë qasje në cilëndo hapësirë, enë të mbyllur, makinë ose mjete dhe

2) të kërkojë nga cilido person i cili ka autorizim për këtë, të sigurojë qasje në cilëndo dosje duke përfshirë edhe dosjet kompjuterike, hapësirat, enë të mbyllur ose makinë.

(3) Autenticitetin e kopjes me origjinalin e skedës, dokumentet, provat dhe informatat, i vërteton subjekti i mbikëqyrjes me vulë dhe nënshkrim të tij, ose punonjësi i tij me nënshkrim.

(4) Inspektori është i autorizuar që të ngrejë dhe të udhëheqë procedurë për barazim, ndërmjetësim, mediacion dhe procedurë për kundërvajtje në pajtueshmëri me ligjin.

Të drejtat dhe obligimet për mënjanimin e parregullsive

Neni 25

(1) Në pajtim me ligjin, për mënjanimin e parregullsive të konstatuara, inspektori ka të drejtë dhe obligim që subjektit të mbikëqyrjes:

1) t'i tregojë për parregullsitë e konstatuara dhe të përcaktojë afat për mënjanimin e tyre;

2) t'i urdhërojë të ndërmerri masa dhe aktivitete përkatëse në afatin të cilin do ta përcaktojë inspektori;

3) përkohësisht t'ia ndalojë kryerjen e veprimtarisë, profesionit ose detyrës;

4) përkohësisht t'i konfiskojë sende dhe mjete me të cilat është kryer veprë penale ose kundërvajtje, në pajtueshmëri me ligjin;

5) t'i parashtrojë kërkesë për ngritje të procedurës për kundërvajtje dhe

6) t'i ngritë padi penale ose të ngritë ndonjë tjetër procedurë përkatëse.

(2) Për mënjanimin e mangësive të konstatuara, inspektori mund të kryejë edhe autorizime dhe përgjegjësi tjera në pajtueshmëri me ligjin.

Njoftimi i organit kompetent

Neni 26

(1) Nëse në kryerjen e mbikëqyrjes inspektuese inspektori konstaton parregullsi për mënjanimin e të cilave nuk është kompetent, me procesverbal i konstaton dhe e njofton organin kompetent.

(2) Inspektori pas kryerjes së mbikëqyrjes inspektuese mund të konsultohet me subjektin e mbikëqyrjes, për mënjanim më efikas të parregullsive të konstatuara.

VI. TË DREJTAT DHE OBLIGIMET E SUBJEKSTIT TË MBIKËQYRJES**Obligimi i përgjithshëm i subjektit të mbikëqyrjes**

Neni 27

Subjekti i mbikëqyrjes është i obliguar që të veprojë sipas kërkesës, përkatësisht sipas urdhrat të inspektorit.

Obligimi i subjektit të mbikëqyrjes në procedurën e mbikëqyrjes inspektuese

Neni 28

(1) Subjekti i mbikëqyrjes është i obliguar që inspektorit t'i mundësojë kryerje të papenguar të mbikëqyrjes inspektuese, të vë nën inspektim dokumente dhe të dhëna të cilat janë të nevojshme për kryerjen e mbikëqyrjes.

(2) Subjekti i mbikëqyrjes është i obliguar që inspektorit t'i sigurojë kushte të nevojshme për kryerjen e punës pa penguar dhe përcaktimin e situatës faktike.

(3) Subjekti i mbikëqyrjes është i obliguar që inspektorit t'i mundësojë në afatin e përcaktuar qasje në hapësirat, prodhimet, dokumentet ose çfarëdo lloj mjeti i cili është lëndë e mbikëqyrjes inspektuese.

(4) Subjekti i mbikëqyrjes te i cili kryhet mbikëqyrja inspektuese është i obliguar që pas kërkesës me shkrim t'inspektorit, ta ndërpresë punën gjatë kohës së mbikëqyrjes inspektuese, nëse inspektori në mënyrë tjetër nuk mund ta kryejë mbikëqyrjen dhe ta përcaktojë situatën faktike.

(5) Inspektori mund të kërkojë nga subjekti i mbikëqyrjes që të kryejë ndonjë aktivitet në procedurën inspektuese, për shkak të përcaktimit të plotë të situatës faktike dhe të përcaktojë afat për kryerjen e atij aktiviteti.

(6) Subjekti i mbikëqyrjes është i obliguar që me kërkesë me shkrim të inspektorit, në afatin e përcaktuar me kërkesë, inspektorit t'i dorëzojë ose përgatitë të dhëna, raporte, materiale të sakta dhe të plota ose dokumente tjera të nevojshme për kryerjen e mbikëqyrjes inspektuese.

Të drejtat e subjektit të mbikëqyrjes në procedurën e mbikëqyrjes inspektuese

Neni 29

(1) Subjekti i mbikëqyrjes ka të drejtë të japë deklarata në procesverbal dhe vërejtje lidhur me ligjshmërinë e procedurës së mbikëqyrjes inspektuese, raportin e inspektorit ose vërtetësinë e situatës faktike të përcaktuar, me arsyetim për shkaqet e këtij.

(2) Subjekti i mbikëqyrjes ka të drejtë që të refuzojë ta nënshkruajë procesverbalin, nëse nuk pajtohet me faktet të cilat janë të paraqitura në procesverbal, ose nëse i është pamundësuar e drejta nga paragrafi (1) i këtij neni.

(3) Refuzimi për ta nënshkruar procesverbalin, nuk e pengon udhëheqjen e mëtejshme të procedurës së mbikëqyrjes inspektuese.

Personat përgjegjës në procedurën e kryerjes së mbikëqyrjes

Neni 30

(1) Për kryerjen e papenguar të mbikëqyrjes inspektuese, si dhe për zbatimin e masave të shqiptuara, përgjegjjet subjekti i mbikëqyrjes dhe personi përgjegjës në subjektin e mbikëqyrjes.

(2) Subjekti i mbikëqyrjes, përkatësisht personi përgjegjës në subjektin e mbikëqyrjes është i obliguar që menjëherë pas kalimit të afatit të përcaktuar për zbatimin e masës inspektuese, kurse më së voni në afat prej tri ditësh, me shkrim ta njoftojë inspektorin nëse janë zbatuar masat inspektuese të urdhëruara.

Obligimet për personat tjerë

Neni 31

(1) Personi i cili nuk është subjekt i mbikëqyrjes në procedurën e kryerjes së mbikëqyrjes inspektuese, është i obliguar që të mundësojë kryerje të kontrollit inspektues, kur ekziston dyshim i bazuar se në hapësirat dhe objektet e tij, kryhet veprimtari ose gjenden sende të cilat janë të lidhura me mbikëqyrjen inspektuese.

(2) Nëse personi nga paragrafi (1) i këtij neni nuk lejon kryerjen e kontrollit inspektues, ndaj tij do të zbatohen autorizime të cilat inspektori i ka si ndaj subjektit të mbikëqyrjes.

VII. PROCEDURA E KRYERJES SË MBIKËQYRJES INSPEKTUESE**Llojet e mbikëqyrjes inspektuese**

Neni 32

(1) Nëse me ligj nuk është rregulluar ndryshe, mbikëqyrjen inspektuese inspektori e kryen përmes:

- mbikëqyrjes së rregullt inspektuese,
- mbikëqyrjes së jashtëzakonshme inspektuese dhe
- mbikëqyrjes inspektuese kontrolluese.

(2) Mbikëqyrja e rregullt inspektuese është mbikëqyrje e paralajmëruar e cila kryhet në bazë të programit për punë të shërbimeve inspektuese dhe përfshin mbikëqyrjen e zbatimit të ligjeve dhe dispozitave të miratuara në bazë të ligjeve.

(3) Mbikëqyrja e jashtëzakonshme inspektuese është mbikëqyrje e paparalajmëruar dhe kryhet mbi bazë të iniciativës së parashtruar nga organet shtetërore, personat fizikë ose juridikë, si dhe në rast të dyshimit të inspektorit (me detyrë zyrtare).

(4) Mbikëqyrja inspektuese kontrolluese kryhet pas kalimit të afatit të përcaktuar në aktin inspektues të miratuar nga ana e inspektorit, me ç'rast inspektori gjatë përcaktimit të situatës faktike, do të konstatojë se subjekti i mbikëqyrjes:

- ka vepruar sipas aktit inspektues në tërësi,
- ka vepruar pjesërisht sipas aktit inspektues, ose
- nuk ka vepruar sipas aktit inspektues.

(5) Mosveprimi, përkatësisht veprimi i pjesërishëm sipas aktit inspektues, paraqet bazë për zbatimin e masave inspektuese në pajtueshmëri me ligjin.

Kryerja e mbikëqyrjes pa praninë e subjekteve të mbikëqyrjes

Neni 33

(1) Nëse inspektori në ditën kur e ka paralajmëruar mbikëqyrjen inspektuese, nuk e gjen personin përgjegjës të subjekti i mbikëqyrjes ose të personi fizik tek i cili është e nevojshme të kryhet mbikëqyrje inspektuese, inspektori në vendin e mbikëqyrjes do t'i lë ftesë që në kohë të caktuar të jetë i pranishëm për shkak të kryerjes së mbikëqyrjes.

(2) Dëmtimi, shkatërrimi ose mënjanimi i mëvonshëm i ftesës nuk ndikon në rregullshmërinë e dorëzimit.

(3) Nëse personi nga paragrafi (1) i këtij neni nuk i përgjigjet ftesës, inspektori do të kryejë mbikëqyrje në prani të personit zyrtar ose personit tjetër.

Pengimi i inspektorit

Neni 34

(1) Inspektori do ta paralajmërojë ose do ta largojë personin i cili e pengon kryerjen e mbikëqyrjes inspektuese.

(2) Nëse inspektori vlerëson se mbikëqyrja inspektuese nuk mund të kryhet as me ndërmarrjen e masave nga paragrafi (1) i këtij neni, do të kërkojë ndihmë nga organi i administratës shtetërore në kushte dhe në procedurë të përcaktuara me ligj.

Bashkëpunimi me organet e administratës shtetërore ose me personin juridik

Neni 35

(1) Inspektori gjatë kryerjes së mbikëqyrjes inspektuese ka të drejtë nga organet e administratës shtetërore ose personi juridik i cili mban regjistër, të kërkojë të dhëna, si dhe ndihmë nga organet e administratës shtetërore për kryerje të mbikëqyrjes inspektuese.

(2) Subjektet nga paragrafi (1) i këtij neni, janë të obliguar që të bashkëpunojnë me inspektorin.

Bashkëpunimi me institucionet tjera

Neni 36

Inspektori mundet në kuadër të procedurës inspektuese, të kërkojë mendim dhe bashkëpunim nga institucionet profesionale, nëse kjo është e nevojshme për përcaktim dhe vlerësim të drejtë të gjendjes faktike.

Procesverbali

Neni 37

(1) Për mbikëqyrjen e kryer inspektuese, inspektori sipas rregullës përgatit procesverbal në vendin e kryerjes së mbikëqyrjes inspektuese.

(2) Inspektori dhe subjekti i mbikëqyrjes inspektuese e nënshkruajnë procesverbalin pas kryerjes së mbikëqyrjes inspektuese. Subjektit të mbikëqyrjes i dorëzohet ekzemplar nga procesverbali.

(3) Me përjashtim nga paragrafi (1) i këtij neni, kur për shkak të vëllimit dhe ndërlikueshmërisë së mbikëqyrjes inspektuese, natyrës së saj dhe rrethanave nuk është e mundur që të përgatitet procesverbali gjatë mbikëqyrjes inspektuese, procesverbali përgatitet në hapësirat zyrtare të shërbimit inspektues në afat prej tri ditësh nga dita e mbikëqyrjes me arsyetim për arsyet për këtë.

(4) Ekzemplari nga procesverbali nga paragrafi (3) i këtij neni, i dorëzohet për nënshkrim subjektit të mbikëqyrjes. Nëse subjekti i mbikëqyrjes në afat prej tetë ditësh nga dita e pranimit të procesverbalit nuk prononcohet në lidhje me procesverbalin e dorëzuar, ose nuk ia kthen të nënshkruar inspektorit, konsiderohet se subjekti i mbikëqyrjes është pajtuar me procesverbalin nga mbikëqyrja e kryer inspektuese.

(5) Nëse subjekti i mbikëqyrjes refuzon ta nënshkruajë procesverbalin, inspektori do t'i theksojë arsyet për refuzimin.

(6) Në procesverbal shënohet emri i shërbimit inspektues i cili e kryen mbikëqyrjen, vendi, dita dhe ora kur kryhet mbikëqyrja, lënda e mbikëqyrjes, emrat e inspektorëve, të personave të pranishëm dhe të përfaqësuesve të tyre dhe të autorizuarit.

(7) Procesverbali doemos duhet të hartohet në mënyrë të qartë dhe të kuptueshme.

(8) Procesverbali duhet të përmbajë pasqyrim për gjendjen faktike të konstatuar gjatë mbikëqyrjes inspektuese.

(9) Formën dhe elementet obliguese të procesverbalit nga mbikëqyrja e kryer inspektuese, i përcakton ministri i Drejtësisë.

Konstatimi i fakteve gjatë procedurës

Neni 38

Në procesverbalin për kryerje të mbikëqyrjes inspektuese konstatohen vërejtjet, deklaratat dhe rrethanat dhe faktet tjera relevante.

Mbikëqyrje inspektuese të subjekteve të panjohura

Neni 39

(1) Në rastet kur inspektori nuk mund të përcaktojë se cili është subjekti i mbikëqyrjes në procedurë, inspektori në vendin e mbikëqyrjes do t'i dorëzojë ftesë subjektit të panjohur të mbikëqyrjes që në ditën dhe orën e caktuar të jetë i pranishëm në kryerjen e mbikëqyrjes inspektuese.

(2) Nëse subjekti i panjohur i mbikëqyrjes nuk i përgjigjet ftesës nga paragrafi (1) të këtij neni, mbikëqyrja inspektuese do të kryhet pa praninë e subjektit të mbikëqyrjes në prani të personit zyrtar ose personit tjetër.

Konkluzioni dhe aktvendimi

Neni 40

(1) Në procedurën e mbikëqyrjes inspektuese inspektori miraton konkluzion dhe aktvendim.

(2) Formën dhe elementet e obligueshme të konkluzionit dhe aktvendimit nga paragrafi (1) i këtij neni, i përcakton ministri i Drejtësisë.

Konkluzioni

Neni 41

(1) Me konkluzion vendoset për çështjet e procedurës që do të paraqiten gjatë mbikëqyrjes inspektuese.

(2) Konkluzion me shkrim miratohet vetëm në rastet kur për konkluzionin lejohet ankesë.

(3) Konkluzioni nga paragrafi (2) i këtij neni, nuk miratohet nëse subjekti i mbikëqyrjes tërhiqet nga e drejta e ankesës në procesverbal.

(4) Nëse gjatë mbikëqyrjes inspektuese nuk konstatohen mangësi apo mangësitë e konstatuara janë mënjeluar gjatë mbikëqyrjes inspektuese, përkatësisht deri në miratimin e konkluzionit nga paragrafi (2) i këtij neni, inspektori për këtë është i obliguar që të miratojë konkluzion për ndërprerjen e procedurës.

(5) Kundër konkluzionit nga paragrafi (4) i këtij neni, pala e pakënaqur ka të drejtë në ankesë ose lloj tjetër të mbrojtjes juridike në pajtueshmëri me ligj.

Aktvendimi

Neni 42

(1) Nëse inspektori gjatë kryerjes së mbikëqyrjes inspektuese konstaton se është shkelur ligji ose rregull tjetër, me procesverbal i konstaton parregullsitë e konfirmuara dhe me vendim e përcakton afatin në të cilin mangësia duhet të mënjanohet.

(2) Nëse me ligj është e paraparë që për parregullsinë e konstatuar mund të përcaktohet masë inspektuese, inspektori është i obliguar që me aktvendim ta përcaktojë atë masë.

(3) Inspektori aktvendimin nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni, në bazë të fakteve të konstatuara me mbikëqyrjen, do ta miratojë pa prolongim, ndërsa më së voni në afat prej tetë ditësh nga përfundimi i mbikëqyrjes, nëse me ligj nuk është përcaktuar afat më i shkurtër.

(4) Me përjashtim nga paragrafi (1) i këtij neni, inspektori mund të shqiptojë masa inspektuese me vendim gojor në procesverbal, kur do të vlerësojë se kjo është e domosdoshme për mënjanimin e rrezikut të drejtpërdrejtë të jetës dhe shëndetit të njerëzve, pronës me vlerë më të madhe, ose kur është në pyetje mbrojtja e llojit tjetër të interesit publik.

(5) Në rastin nga paragrafi (4) i këtij neni, inspektori është i obliguar që në afat prej tri ditësh nga dita e shqiptimit të vendimit gojor të miratojë aktvendim me shkrim.

Mjeti juridik

Neni 43

(1) Kundër aktvendimit të inspektorit mund të parashtrohet ankesë, në afat prej tetë ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit, nëse me ligj nuk është paraparë afat më i shkurtër.

(2) Për ankesën kundër vendimeve të inspektorit në inspektorat vendos komision i veçantë në ministri, i përbërë prej tre anëtarëve të cilët i emëron ministri.

(3) Për ankesën kundër aktvendimeve të inspektorit në njësinë organizative të organizuar si shërbim inspektues në organet e administratës shtetërore dhe njësitë e vetadministrimit lokal dhe qytetit të Shkupit, vendos komisioni i veçantë prej tre anëtarëve të emëruar nga ministri, funksionari i organit të administratës shtetërore, përkatësisht kryetari i komunës.

(4) Komisionet nga paragrafët (2) dhe (3) të këtij neni, vendimin për ankesën do ta miratojnë në afat prej 30 ditësh nga dita e pranimit të ankesës.

Shpallja e akteve inspektuese

Neni 44

Shërbimet inspektuese i shpallin aktet inspektuese në ueb faqen e tyre në afat prej tre ditësh nga dita e miratimit të akteve nga neni 40 të këtij ligji, në pajtueshmëri me rregullat për mbrojtjen e të dhënave personale.

Legjitimacioni zyrtar

Neni 45

(1) Inspektori ka legjitimacion zyrtar me të cilin e dëshmon cilësinë e tij, identitetin dhe autorizimet.

(2) Formën dhe përmbajtjen e formularëve të legjitimacionit, dukjen e shenjës me propozimin e drejtorit, i përcakton ministri i cili i udhëheq Ministrinë në përbërjen e së cilës është inspektorati, ndërsa për inspektorin nga njësia organizative e organizuar si shërbim inspektues, i përcakton funksionari i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore, përkatësisht kryetari i komunës.

VIII. VEPRIME TË VEÇANTA NË PROCEDURËN INSPËKTUESE

Marrja e ekzemplarit

Neni 46

Në pajtueshmëri me ligjin inspektori mund të marrë ekzemplar, nëse në procedurën e mbikëqyrjes inspektuese është e nevojshme që të vërtetohet nëse produktet në prodhimtari ose në shitje përputhen me përbërjen e përcaktuar, përkatësisht kualitetin.

Procedura për marrjen e ekzemplarit

Neni 47

Gjatë marrjes së ekzemplarit inspektori është i obliguar, që:

1) në kushte të njëjta në kohë të njëjtë të merr më së shumti tre ekzemplarë në sasi të nevojshme për analizë (për analizë të parë, për analizë të dytë me kërkesë të subjektit të mbikëqyrjes dhe për superanalizë);

2) të përgatisë procesverbal për marrjen e ekzemplarit;

3) t'i vulosë ekzemplarët dhe t'i shënojë sipas rregullës;

4) ta dorëzojë pa prolongim ekzemplarin për analizën e parë në institucionet profesionale për ekspertizë, kurse ekzemplarin e dytë dhe të tretë t'i ruajë në kushte adekuate;

5) ta lajmërojë me shkrim dhe pa prolongim subjektin e mbikëqyrjes për rezultatet e analizës;

6) ta dorëzojë pa prolongim ekzemplarin e dytë në analizë në institucionin tjetër profesional me kërkesë të subjektit të mbikëqyrjes dhe

7) ta përcaktojë me konkluzion të veçantë shumën e shpenzimeve që janë krijuar gjatë procedurës në lidhje me analizën e ekzemplarëve, në rast kur ekzemplari nuk përputhet me standardet e përcaktuara.

Parakushti për përputhshmëri

Neni 48

Nëse subjekti i mbikëqyrjes gjatë marrjes së ekzemplarit për analizë nuk kërkon njëkohësisht marrje të ekzemplarit për analizën e dytë, nuk mund t'i kontestojë rezultatet nga analiza e marrë.

Kontestimi i rezultateve nga analiza

Neni 49

(1) Subjekti i mbikëqyrjes mund t'i kontestojë rezultatet nga analiza e ekzemplarit të parë me kërkesë për kryerje të analizës së ekzemplarit të dytë (të marrë në kohë dhe mënyrë të njëjtë), në afat prej tri ditësh nga dita e dorëzimit të rezultateve nga analiza e ekzemplarit të parë.

(2) Supozohet se subjekti i mbikëqyrjes është pajtuar me rezultatet nga analiza e ekzemplarit të parë, nëse kërkesën nga paragrafi (1) i këtij neni nuk e dorëzon në afatin e përcaktuar.

(3) Nëse rezultatet nga analiza e ekzemplarit të dytë nuk janë në pajtueshmëri me rezultatet nga analiza e ekzemplarit të parë, juridikisht valide do të konsiderohet analiza e dytë.

(4) Analiza e ekzemplarit të dytë nuk mund t'i ngarkohet institucionit profesional i cili e ka kryer analizën e ekzemplarit të parë.

Superanaliza

Neni 50

(1) Nëse inspektori nuk pajtohet me rezultatet nga analiza e ekzemplarit të dytë, mundet në afat prej tre ditëve nga pranimi i këtyre rezultateve të kërkojë kryerjen e superanalizës, përveç nëse rezultatet nga analiza e ekzemplarit të parë edhe të dytë nuk janë të njëjta.

(2) Superanalizën nuk mund ta kryejë institucion profesional i cili i ka kryer analizat e mëparshme, vetëm nëse nuk ka institucione tjera për kryerjen e atyre analizave dhe nëse inspektori dhe subjekti i mbikëqyrjes pajtohen që analiza t'i ngarkohet njërit nga institucionet i cili tanimë ka kryer analizë.

Shpenzimet nga analiza

Neni 51

(1) Shpenzimet nga analiza do t'i bart subjekti i mbikëqyrjes, nëse konstatohet se ekzemplarët e marrë nuk i përgjigjen standardeve të përcaktuara.

(2) Shpenzimet nga analiza do t'i bart shërbimi inspektues kompetent, nëse vërtetohet se ekzemplarët i përgjigjen standardeve të përcaktuara.

Konfiskimi i përkohshëm i sendeve për shkak të sigurimit të dëshmive

Neni 52

(1) Inspektori mundet në suaza të kryerjes së mbikëqyrjes inspektuese, përkohësisht të konfiskojë dokumente, mallra dhe sende tjera të cilat mund të shfrytëzohen si dëshmi në procedurën përkatëse.

(2) Konfiskimi i sendeve nga paragrafi (1) i këtij neni, zgjat deri në miratimin e vendimit të plotfuqishëm në procedurë.

Konfiskimi i detyrueshëm i sendeve

Neni 53

Inspektori është i obliguar që perkohësisht të konfiskojë sende, kur është përcaktuar konfiskimi i tyre i detyrueshëm, kur me to është kryer kundërvajtje ose vepër penale, ose nëse kjo është e nevojshme për parandalimin e pasojave më të rënda, në pajtueshmëri me ligjin.

Dhënia e detyrueshme e vërtetimit për sendet dhe shkresat e konfiskuara perkohësisht

Neni 54

(1) Inspektori i jep vërtetim subjektit të mbikëqyrjes nga i cili perkohësisht konfiskohen sende dhe shkresa.

(2) Vërtetimi nga paragrafi (2) i këtij neni përmban të dhëna për emrin dhe mbiemrin, përkatësisht emrin e subjektit të mbikëqyrjes, kohën dhe vendin e konfiskimit të sendeve dhe shkresave, bazën juridike për konfiskimin e sendeve dhe shkresave, shënimin e saktë të sendeve dhe shkresave të konfiskuara sipas llojit, sasisë, nënshkrimit e personit përgjegjës të subjektit të mbikëqyrjes dhe të dhëna tjera të nevojshme për identifikimin e sendeve dhe shkresave të konfiskuara dhe nënshkrimin, emrin dhe mbiemrin e inspektorit.

Detyrimi për dorëzimin e sendeve të konfiskuara organeve kompetente

Neni 55

(1) Sendet ose mallrat e konfiskuara perkohësisht, me kërkesë përkatëse për ngritje të procedurës, inspektori i dorëzon në organin kompetent gjyqësor për kundërvajtje ose në organin tjetër.

(2) Kërkesën për ngritje të procedurës nga paragrafi (1) i këtij neni, inspektori e dorëzon në afat prej 48 orëve nga ora e konfiskimit të perkohshëm.

(3) Organi kompetent gjyqësor për kundërvajtje dhe organi tjetër është i obliguar që në rastet nga paragrafi (1) i këtij neni të vendos me procedurë urgjente.

Sigurimi i kushteve për konfiskimin e perkohshëm të sendeve

Neni 56

(1) Shërbimi inspektues kompetent është i obliguar që të sigurojë kushte për ruajtjen e sendeve të konfiskuara perkohësisht ose gjësë së gjallë, deri në dorëzimin e tyre organit kompetent për udhëheqjen e procedurës përkatëse, nëse me ligj nuk është përcaktuar ndryshe.

(2) Organi kompetent për udhëheqjen e procedurës penale ose për kundërvajtje, me sendet e konfiskuara perkohësisht vepron në pajtim me ligjin.

Ndalimi i perkohshëm i kryerjes së veprimtarisë

Neni 57

(1) Kur organi inspektues do të konstatojë parregullsi në masë më të madhe ose parregullsi që e rrezikojnë jetën apo shëndetin e njerëzve ose mjedisin jetësor dhe në raste tjera të përcaktuara me ligj, inspektori perkohësisht do të ndalojë kryerjen e veprimtarisë me vulosjen e hapësirave, objekteve, kantierëve, pajisjeve, mjeteve të punës dhe mjeteve tjera, deri në mënjanimin e parregullsive.

(2) Në rastet nga paragrafi (1) i këtij neni, inspektori do t'i detyrojë personat juridikë të cilët kryejnë shërbime publike (furnizim me ujë, me rrymë elektrike dhe të ngjashme) ta ndërprejnë dërgimin, përkatësisht dhënen e kushteve të përshtatshme subjektit të mbikëqyrjes, të domosdoshme për kryerjen e veprimtarisë së tij.

(3) Personi juridik nga paragrafi (2) i këtij neni, është i obliguar që të veprojë sipas urdhrat të inspektorit.

IX. MARRËDHËNIET E SHËRBIMEVE INSPEKTUESE DHE ORGANEVE KOMPETENTE**Procedura urgjente**

Neni 58

(1) Procedura për kërkesat dhe kallëzimet e inspektorëve është urgjente.

(2) Organi kompetent është i obliguar që menjëherë, ndërsa më së voni në afat prej tetë ditësh nga dita e dorëzimit, t'i marrë në shqyrtim kërkesën dhe kallëzimet e inspektorëve, nëse nuk është përcaktuar afat më i shkurtër me këtë ose me ligj tjetër.

Detyrimi për njoftim për rezultatet nga procedura

Neni 59

Organi te i cili është parashtruar kallëzimi penal, kërkesa për ngritjen e procedurës për kundërvajtje ose kërkesa për ngritjen e procedurës tjetër përkatëse, është i obliguar që për rezultatet nga procedura ta njoftojë shërbimin inspektues kompetent.

X. SHPENZIMET NGA PROCEDURA INSPEKTUESE**Shpenzimet e procedurës**

Neni 60

(1) Shpenzimet nga procedura inspektuese e cila është kryer pa shqiptimin e masës inspektuese i bart shërbimi inspektues, nëse me ligj nuk është përcaktuar ndryshe.

(2) Shpenzimet nga procedura inspektuese e cila është kryer me shqiptimin e masës inspektuese i bart subjekti i mbikëqyrjes, nëse me ligj nuk është përcaktuar ndryshe.

(3) Për shpenzimet e procedurës të cilat janë të njohura në momentin e miratimit të aktvendimit vendoset në vet aktvendimin, ndërsa nëse shpenzimet nuk janë të njohura në këtë moment, vendoset me konkluzion të veçantë.

XI. KRYERJA E PËRBASHKËT E MBIKËQYRJES INSPEKTUESE**Mbikëqyrje e koordinuar inspektuese nga më shumë shërbime inspektuese**

Neni 61

(1) Mbikëqyrje inspektuese mund të kryhet njëkohësisht, nga ana e më shumë shërbimeve inspektuese.

(2) Mbikëqyrje e përbashkët inspektuese detyrimisht kryhet, nëse:

1) kjo është e domosdoshme për mënjanimin e rrezikut të drejtpërdrejtë të jetës dhe shëndetit të njerëzve, ose pronës me vlerë më të madhe;

2) kjo është e domosdoshme për ndërmarrjen e masave të cilat nuk durojnë prolongim;

3) kjo është e domosdoshme për shkak të ndërlikueshmërisë së mbikëqyrjes ose të rëndësisë së mënjanimit të mangësive;

4) kjo është e domosdoshme për kontroll të objekteve me rëndësi të veçantë për turizmin, tregtinë, hotelerinë, trafikun dhe të tjera, për marrjen e ekzemplarit nga malli ose sendet tjera, kontrolli i të cilave është në kompetencë të më shumë inspeksioneve;

5) vlerësohet se mbikëqyrja në këtë mënyrë mund të kryhet më shpejt dhe me më pak shpenzime dhe humbje të kohës të subjektit të mbikëqyrjes dhe të inspektorëve;

6) kjo është e domosdoshme për shqyrtimin e provave në iniciativë ose ankesë, ndërsa kjo është në kompetencë të dy ose më shumë organeve të administratës shtetërore dhe

7) në raste tjera të përcaktuara me ligj.

Bashkëpunimi i shërbimeve inspektuese në kryerjen e mbikëqyrjes së përbashkët

Neni 62

Për shkak të kryerjes së mbikëqyrjes së përbashkët, shërbimet inspektuese janë të obliguara veçanërisht:

- 1) t'i harmonizojnë programet dhe planet për punë dhe ta planifikojnë kryerjen e përbashkët të mbikëqyrjes;
- 2) të shkëmbejnë përvoja dhe t'i unifikojnë qëndrimet për mënyrën dhe metodat e punës dhe çështje tjera;
- 3) të mbajnë mbledhje, konsultime, këshillime të përbashkëta dhe forma tjera të bashkëpunimit të ndërsjellë dhe
- 4) t'i lajmërojnë organet tjera shtetërore për zbatimin e rregullave në kompetencë të tyre, për të cilat do të kuptojnë në kryerjen e mbikëqyrjes.

XII. DISPOZITA PËR KUNDËRVAJTJE

Neni 63

(1) Gjorbë në shumë prej 2 000 deri në 3 000 euro në kundërvlerë me denarë, do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit juridik, nëse:

- 1) nuk vepron sipas kërkesës, përkatësisht sipas urdhrit të inspektorit (neni 27);
 - 2) inspektorit nuk i mundëson kryerje të papengueshme të mbikëqyrjes (neni 28 paragrafi (1));
 - 3) inspektorit nuk i mundëson në afatin e caktuar qasje në hapësirat, prodhimet, dokumentet ose çdo mjeti tjetër i cili është objekt i mbikëqyrjes inspektuese (neni 28 paragrafi (3)) ose
 - 4) nëse inspektorit në afatin e caktuar me kërkesë nuk i dorëzohen ose përgatit të dhëna, raporte, materiale të sakta dhe të plota ose dokumente tjera të cilat janë të domosdoshme për kryerjen e mbikëqyrjes inspektuese (neni 28 paragrafi (6)).
- (2) Gjorbë në shumë prej 1 000 deri në 1 500 euro në kundërvlerë me denarë, do t'i shqiptohet edhe personit përgjegjës te personi juridik për kundërvajtjet nga paragrafi (1) i këtij neni.
- (3) Gjorbë në shumë prej 1 000 deri në 1 500 në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet personit fizik, për kundërvajtjet nga paragrafi (1) i këtij neni.

Neni 64

Për kundërvajtjet nga neni 63 i këtij ligji, para parashtimit të kërkesës për ngritje të procedurës për kundërvajtje para gjykatës kompetente, inspektori është i obliguar që kryerësit të kundërvajtjes t'i propozojë procedurë për barazim, në pajtueshmëri me Ligjin për kundërvajtje.

XIII. ZBATIMI I LIGJIT DHE MBIKËQYRJA

Zbatimi i ligjit dhe mbikëqyrja

Neni 65

(1) Për zbatimin e këtij ligji kujdeset organi i drejtorisë kompetente për punët e administratës shtetërore.

(2) Mbikëqyrje inspektuese ndaj zbatimit të rregullave të këtij ligji si dhe të dispozitave të miratuara në bazë të tij, kryen Inspektorati Shtetëror Administrativ.

XIV. DISPOZITA KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE

Konstituimi i Këshillit Inspektues

Neni 66

Këshilli Inspektues do të fillojë me punë në afat prej 30 ditësh nga dita e fillimit të zbatimit të këtij ligji.

Zbatimi i Ligjit për procedurat e filluara

Neni 67

Procedurat inspektuese të filluara para ditës së fillimit të zbatimit të këtij ligji, do të kryhen sipas rregullave të cilat kanë vlejtur para ditës së fillimit të zbatimit të këtij ligji.

Provimi për kontrollin e njohurisë për inspektor për inspektorët të cilët kanë themeluar marrëdhënie pune deri në ditën e fillimit të zbatimit të ligjit

Neni 68

Inspektorët të cilët kanë themeluar marrëdhënie të rregullt pune para ditës së fillimit të zbatimit të këtij ligji, provimin për kontroll të njohurisë për inspektor nga neni 21 i këtij ligji, do ta japin në çdo katër vite duke llogaritur nga dita e fillimit të zbatimit të këtij ligji.

Harmonizimi i ligjeve

Neni 69

Ligjet me të cilat është rregulluar kompetenca e organeve nga neni 1 paragrafi (2) të këtij ligji, do të harmonizohen me dispozitat e këtij ligji deri në ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji.

Harmonizimi i akteve për organizimin e brendshëm dhe akteve për sistematizimin e vendeve të punës

Neni 70

Organet nga neni 1 paragrafi (2) të këtij ligji, aktet për organizimin e brendshëm dhe aktet për sistematizimin e vendeve të punës, t'i harmonizojnë me dispozitat e këtij ligji deri në ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji.

Miratimi i akteve nënligjore

Neni 71

Organet nga neni 1 paragrafi (2) të këtij ligji, janë të obliguar që aktet nënligjore të parapara me këtë ligj t'i miratojnë deri në ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji.

Hyrja në fuqi

Neni 72

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë", ndërsa do të fillojë të zbatohet nga 1 janari 2011.

926.

Врз основа на членот 68 став 1 алинеја 2 од Уставот на Република Македонија, Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 12 април 2010 година, даде

АВТЕНТИЧНО ТОЛКУВАЊЕ НА ЧЛЕНОТ 8 СТАВ (1) ТОЧКА 9 ОД ЗАКОНОТ ЗА ПРЕВОЗ ВО ПАТНИОТ СООБРАЌАЈ („СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА“ БРОЈ 68/2004, 127/2006 И 114/2009)

Одредбата од членот 8 став (1) точка 9 од Законот за превоз во патниот сообраќај („Службен весник на Република Македонија“ број 68/2004, 127/2006 и 114/2009), гласи:

„9) да има во сопственост капацитет за паркирање и одржување на возилата со кои ќе го врши превозот, како и места за задржување на возилата за време кога истите не се користат, или договор заверен на нотар за обезбедено право на користење на таков капацитет за период од најмалку четири години.“

Одредбата од членот 8 став (1) точка 9 од Законот за превоз во патниот сообраќај („Службен весник на Република Македонија“ број 68/2004, 127/2006 и 114/2009), во делот "или договор заверен на нотар за обезбедено право на користење на таков капацитет за период од најмалку четири години" треба да се толкува така што Договорот за обезбедено право на користење на капацитет за паркирање превозникот треба да го приложи во оригинал, а доколку превозникот приложува копија од договорот во тој случај истиот треба да биде заверен на нотар, а договорот за обезбедено право на користење на капацитет

за паркирање треба да биде склучен со субјект кој го има во владение паркинг просторот кој е предмет на договорот за користење, на таков капацитет за период од четири години.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Бр. 07-1641/1
12 април 2010 година
Скопје

Претседател на Собранието
на Република Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ВЛАДА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

927.

Врз основа на член 91, став 2 од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр. 38/91, 46/93, 55/95, 10/04, 84/05, 111/05, 65/06, 5/07, 77/08 и 67/09), Владата на Република Македонија на седницата, одржана на 7.04.2010 година, донесе

ОДЛУКА

ЗА ПРЕСТАНУВАЊЕ НА ЈАВНАТА ЗДРАВСТВЕНА УСТАНОВА ЗДРАВСТВЕНА СТАНИЦА НА УНИВЕРЗИТЕТОТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ – СКОПЈЕ

Член 1

Со оваа одлука престанува Јавната здравствена установа – Здравствена станица на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје.

Член 2

Со денот на уписот во Централниот регистар на Република Македонија на здравствената установа „Поликлиника на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје, вработените, средствата, просторот, опремата и документацијата од Јавната здравствена установа – Здравствена станица на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје ги презема здравствената установа „Поликлиника на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје согласно Одлуката на Ректорската управа на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје за преземање на основачките права на јавната здравствена установа Здравствена станица на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје бр.02-257 од 11.07.2008 година.

Член 3

Јавната здравствена установа Здравствена станица на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје ќе продолжи да ја врши дејноста за која е основана до уписот во Централниот регистар на „Поликлиниката на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје.

Член 4

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр.51-1017/1
7 април 2010 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
м-р **Зоран Ставрски, с.р.**

928.

Врз основа на член 99, став 7 од Законот за домување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 99/09), Владата на Република Македонија, на седницата, одржана на 7.04.2010 година, донесе

ПРОГРАМА

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ГОДИШНАТА ПРОГРАМА ЗА ИЗГРАДБА И ОДРЖУВАЊЕ НА СТАНБЕНИОТ ПРОСТОР ВО СОПСТВЕНОСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА 2010 ГОДИНА

1. Во Годишната програма за изградба и одржување на станбениот простор во сопственост на Република Македонија за 2010 година („Службен весник на Република Македонија“ број 8/2010 и 36/2010), во вториот дел ИЗГРАДБА НА СТАНБЕНИ И ДЕЛОВЕН ПРОСТОР ВО ТЕКОТ НА 2010 ГОДИНА, ГЛАВА I ФИЗИЧКИ ПОКАЗАТЕЛИ, во точката I.3 Станови за станбено необезбедени лица (млади брачни двојки, инвалидизирани лица, самохрани родители, самци и други станбено необезбедени лица) ставот 2 се менува и гласи:

„Еден објект во Скопје, 1.4 Б-1 Б1 РЦ Аеродром со вкупно 56 стана е завршен со градба, согласно условите од јавната набавка, во начинот на плаќање, 13 стана се предмет на компензација со Изведувачот на работите. Останатите 43 стана како и 56 стана од објектот 1.12 Б-1 Б1 РЦ Аеродром во Скопје, кој ќе завршат со градба во почетокот на 2010 година, ќе се продаваат на млади брачни двојки, со возраст на двајцата сопружници најмногу до 38 години и кои се во брак најмногу 8 години во зависност од бројот на децата и самохрани родители во зависност од бројот на децата, кои се државјани на Република Македонија и кои не поседуваат стан, кука или кука за одмор и рекреација во лична сопственост, во сопственост на брачниот другар и децата на територија на Република Македонија. Предност при купување на овие станови ќе имаат брачните парови и самохрани родители кои имаат постојано место на живеење во местото каде е изграден станот. Спроведувањето на постапката за распределба на становите во зависност од бројот на бодови ќе се врши по електронски пат во Министерството за транспорт и врски. Постапката и начинот на плаќање ќе се врши согласно Одлуката за продажба на станови на кои права, должности и одговорности во поглед на располагањето има Република Македонија.

Останатите објекти ќе бидат завршени со градба во текот на 2011-2012 година и право на купување на овие станови ќе имаат млади брачни двојки, инвалидизирани лица, самохрани родители, самци и други станбено необезбедени лица.”

2. Оваа програма влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр.51-2143/1
7 април 2010 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
м-р **Никола Груевски, с.р.**

www.slvesnik.com.mk
contact@slvesnik.com.mk

Издавач: ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, ц.о.-Скопје
бул. "Партизански одреди" бр. 29. Поштенски факс 51.
Директор и одговорен уредник - Тони Трајанов.
Телефон: +389-2-55 12 400.
Телефакс: +389-2-55 12 401.

Претплатата за 2010 година изнесува 9.200,00 денари.
„Службен весник на Република Македонија“ излегува по потреба.
Рок за рекламации 15 дена.
Жиро-сметка: 300000000188798.
Депонент на Комерцијална банка, АД - Скопје.
Печат: ГРАФИЧКИ ЦЕНТАР ДООЕЛ, Скопје.

ISSN 0354-1622

